

Кириленко В. В., Кириленко Н. М.
Крижановський А. І., Медведєв Р. П.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПЕРЕКЛАДАЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

**В. Кириленко, Н. Кириленко,
А. Крижановський, Р. Медведєв**

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПЕРЕКЛАДАЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

навчально-методичний посібник

Вінниця-2023

Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Комунального закладу вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
(протокол № 11 від 15 червня 2023 року)

Рецензенти:

ШЕВЧЕНКО Людмила Станіславівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інноваційних та інформаційних технологій в освіті Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

ВОЙЦЕХІВСЬКА Наталія Костянтинівна, доктор філологічних наук, доцент, викладач-методист кафедри германської та слов'янської філології Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж».

I-74

Інформаційні технології в перекладацькій діяльності / В. Кириленко, Н. Кириленко, А. Крижановський, Р. Медведєв – Вінниця: друкарня «Твори», 2023, 416 с.

Навчально-методичний посібник «Інформаційні технології в перекладацькій діяльності» призначений для навчання здобувачів освіти сучасних інформаційних технологій, що застосовуються під час здійснення перекладацької діяльності. Посібник містить лекційний матеріал з кожної теми, практичні роботи для виконання їх на комп'ютері, перелік питань та тести з метою контролю рівня засвоєння знань, а також допоміжну інформацію.

Опрацювання матеріалів, представлених у посібнику, буде корисним всім, хто опановує технології усного та письмового перекладу з використанням інформаційних технологій, професійним перекладачам та всім тим, хто цікавиться інформаційними технологіями в галузі перекладацької діяльності.

©В. Кириленко, Н. Кириленко,
©А. Крижановський, Р. Медведєв,
©КЗВО «ВГПК», 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	8
РОЗДІЛ 1. РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПЕРЕКЛАДАЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	11
1.1. Сучасні інформаційні технології: революція в перекладацькій діяльності	11
1.2. Формування перекладацької компетенції в аспекті використання новітніх інформаційних технологій	17
1.3. Інформаційний підхід до формування компетентностей перекладача	22
1.4. Переклад тексту й розвиток інформаційних технологій	27
1.5. Особливості розвитку машинного перекладу текстів	30
Список використаних джерел до розділу 1	40
РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ АВТОМАТИЗОВАНОГО ПЕРЕКЛАДУ	41
2.1. Перекладацький процес і інструменти його забезпечення	41
2.2. Загальна характеристика процесу автоматизованого перекладу засобами спеціалізованого програмного забезпечення	42
2.3. Програмні засоби автоматизованого перекладу тексту: функції, особливості застосування, переваги, недоліки	56
2.4. Хмарні сервіси автоматизованого перекладу, подальшого редагування та представлення результатів перекладацької діяльності	70
Список використаних джерел до розділу 2	76
РОЗДІЛ 3. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	79
3.1. Поняття і сутність цифровізації процесу підготовки майбутніх перекладачів у закладах вищої освіти	79
3.2. Педагогічні умови та особливості підготовки майбутніх перекладачів у КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж».	85

3.3. Специфіка організації навчального процесу майбутніх перекладачів у коледжі в контексті освітніх реалій сьогодення.....	89
3.4. Можливості застосування мережових технологій та хмарних сервісів у процесі підготовки майбутніх перекладачів.....	100
Список використаних джерел до розділу 3	115
РОЗДІЛ 4. ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ НОРМАТИВНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПЕРЕКЛАДАЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»	117
4.1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати вивчення дисципліни	117
4.2. Опис навчальної дисципліни	121
4.3. Програма навчальної дисципліни.....	122
4.4. Структура навчальної дисципліни.....	124
4.5. Комплекс лекційних матеріалів.....	137
Конспект лекції № 1	137
Конспект лекції №2	152
Конспект лекції № 3	161
Конспект лекції № 4	176
Конспект лекції № 5	204
4.6. Комплекс тестів до лекцій.....	227
Тест № 1	227
Тест № 2.....	231
Тест № 3.....	234
Тест № 4.....	237
Тест № 5.....	240
4.7. Комплекс практичних робіт	247
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 1	247
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 2	250
ПРАКТИЧНА РОБОТА №3	257
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 4	261
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 5	266
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 6	268
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 7	273
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 8	277
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 9	282

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 10.....	288
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 11.....	293
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 12.....	312
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 13.....	316
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 14.....	322
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 15.....	328
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 16.....	334
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 17.....	337
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 18.....	344
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 19.....	350
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 20.....	354
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 21.....	359
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 22-23.....	364
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 24.....	373
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 25-26.....	381
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 27-28.....	386
4.8. Комплекс модульних контрольних робіт.....	393
МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1	393
МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2	397
МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 3	402
МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 4	407
МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 5	411
Рекомендовані джерела інформації	414

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ІТ – Інформаційні технології

ІКТ – Інформаційно-комунікаційні технології

БД – Бази даних

ПЗ – Програмне забезпечення

ЗВО – Заклади вищої освіти

КЗВО – Комунальний заклад вищої освіти

ЕНМК – Електронні навчально-методичні комплекси

СІБ – Системи інформаційної безпеки

ПК – Персональний комп'ютер

СУН – Система управління навчанням

ЕОМ – Електронно-обчислювальні машини

НІТ – Нові інформаційні технології

САПР – Системи автоматизації проєктування

АСНІ – Автоматизовані системи наукових досліджень

АСОД – Аналітико-синтетичне опрацювання документів

УДК – Універсальна десяткова класифікація

СОТІ – Системи обробки текстової інформації

ІРА – Міжнародний фонетичний алфавіт

CAT – Computer-Assisted Translation

NLP – Natural Language Processing

IoT – Internet of Things

TM – Translation Memory

TMX – Translation Memory Exchange

LMS – Learning Management System

ПЕРЕДМОВА

У сучасному цифровому суспільстві ІТ в перекладацькій діяльності набирає особливого значення. За допомогою різноманітних комп'ютерних програм, у перекладачів з'являється можливість швидше та ефективніше виконувати свої професійні завдання, що скорочує час, необхідний для їх виконання.

З огляду на бурхливий розвиток інформаційних технологій і постійне зростання інформації, перекладацька діяльність стає все більш затребуваною. Сучасному фахівцеві, інженерові, економістові або працівникові бюджетної сфери, доводиться не тільки переглядати технічну й іншу літературу з метою отримання інформації, але й обробляти її, тобто, практично, здійснювати переклад тих чи інших матеріалів.

Тому навчання студентів умінню ефективно й чітко викласти отриману з першоджерела інформацію (будь-то цитата з наукової статті, повідомлення, отримане з мережі Інтернет, медичний рецепт, рекламне оголошення або інструкція з використання побутової техніки тощо), набуває все більшого значення.

За останні роки характер роботи перекладача й вимоги до якісного перекладу істотно змінилися. У першу чергу, зміни торкнулися письмового перекладу науково-технічної, офіційної й ділової документації. Нині недостатньо просто перекласти текст, користуючись комп'ютером як колись, друкарською машинкою. Замовник очікує від виконавця перекладу, що оформлення готового документа відповідатиме оригіналу настільки точно, наскільки це можливо.

Представляємо навчально-методичний посібник «Інформаційні технології в перекладацькій діяльності», який складається з матеріалів, що дають можливість усвідомити і зрозуміти значення інформаційних технологій у перекладацькій сфері та оцінити їхній вплив на покращення якості перекладу.

Отже, коли технології швидко розвиваються, важливо мати змогу професійно застосовувати цифрові інструменти з метою перекладу. У світі цифрових технологій, перекладацька діяльність передбачає високу філологічну компетентність та професійне володіння сучасними інформаційними технологіями, що стають незамінним інструментом перекладача.

У посібнику представлені спеціальні програмні засоби, що сприятимуть підвищенню ефективності перекладу та збережуть час. Описано програмне забезпечення, яке може бути використане з метою підвищення ефективності перекладу. Крім того, розглядаються сучасні методики та підходи до перекладу, що базуються на використанні інформаційних технологій.

Перекладачі повинні володіти не лише відповідним рівнем перекладацької компетентності, але й мати навички використання різноманітних програмних засобів з метою можливості автоматизації процесів перекладу та підвищення продуктивності роботи. В умовах інтенсивного розвитку інформаційних технологій ці навички є необхідними.

Навчально-методичний посібник «Інформаційні технології в перекладацькій діяльності» буде корисним майбутнім професійним перекладачам, ознайомить їх із сучасним програмним забезпеченням та інструментами, що допоможуть здійснювати якісний переклад.

Тут представлені описи та рекомендації щодо використання різноманітних програм та інструментів, а також приклади їх застосування в різних галузях перекладацької діяльності. Крім того, описані технології хмарних сховищ та онлайн-інструментів, які можуть працювати в режимі реального часу.

Основна мета посібника – допомогти перекладачам підвищити професійну компетентність та забезпечити здійснення якісного перекладу.

Сподіваємося, що вивчення матеріалу посібника сприятиме розвитку у студентів необхідних компетентностей для здійснення перекладацької діяльності за допомогою інформаційних технологій.

РОЗДІЛ 1

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПЕРЕКЛАДАЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Сучасні інформаційні технології: революція в перекладацькій діяльності

Зростаюча потреба у спілкуванні між високими культурами та мовами породила зростаючу роль перекладачів. ІТ використовуються як ключовий інструмент для подолання комунікативних бар'єрів. Вони допомагають перекладачам перетворювати ідеї та концепції з однієї мови на іншу швидше та точніше, забезпечуючи, таким чином, неперервний потік інформації у глобальному суспільстві.

Однією з найвидатніших досягнень ІТ у перекладі є розвиток системи машинного перекладу (Machine Translation, MT). Завдяки штучному інтелекту та нейромережевим алгоритмам, такі системи можуть автоматично перекладати тексти. Це особливо корисно при великих обсягах інформації, які необхідно перекласти миттєво. Тим самим, ІТ допомагають зменшити час, необхідний для підготовки перекладу та виробляти інформацію, доступну широкому колу людей, незалежних від мовних обмежень.

ІТ також сприяють підвищенню якості перекладу. Використання пам'яті перекладів ТМ (Translation Memory) дозволяє зберігати попередні переклади та використовувати їх для вдосконалення нових перекладів. Це сприяє збереженню консистентності термінології та стилю в текстах, що має велике значення, особливо в корпоративному та технічному перекладі.

Важливо відзначити, що роль ІТ у перекладацькій діяльності не відбувається в повному заміщенні перекладача. Навпаки, вони слугують інструментами, які допомагають перекладачам у здійсненні більш точних та ефективних перекладів. Ручний переклад та інтуїція залишаються ключовими елементами, особливо при перекладі текстів з багатозначністю та виразністю. Мовні нюанси, гуманітарні аспекти та культурні особливості залишаються викликами, які важливо вилікувати.

Розкриваючи безмежний потенціал для покращення комунікації та розуміння між мовами, ІТ стали невід'ємною частиною перекладацької діяльності. Вони розширюють горизонти можливостей для перекладачів, забезпечуючи більш швидкий, точний та доступний переклад.

У сучасному світі, охопленій глобалізацією та миттєвому обміні інформацією, роль перекладачів та перекладацької діяльності набуває все більшої важливості. ІТ стають необхідним інструментом для забезпечення ефективного спілкування та зрозуміння між мовами та культурами. Сьогодні ми спостерігаємо, як ІТ перетворюють підхід до перекладу, створюючи його швидким, точнішим та більш доступним.

Однією з головних переваг сучасних інформаційних технологій є автоматизація процесів перекладу. Машинний переклад, застосовуючи алгоритми та штучний інтелект, дозволяє швидко перекладати великий обсяг тексту з однієї мови на іншу. Це особливо корисно в сфері, де важлива швидкість і точність, наприклад, у перекладі новин, технічної документації або локалізації програмного забезпечення. Однак, важливо зазначити, що машинний переклад має своє обмеження, особливо при відтворенні субтільних нюансів та культурних виразів.

Поява спеціалізованих перекладацьких програм та ресурсів також вплинуло на індустрію перекладу. Комп'ютерні програми для перекладу допомагають перекладачам виявляти та виправляти помилки, а також допомагають у побудові консистентних термінологічних баз. Крім того, інтернет та онлайн-платформи надають можливість перекладачам спілкуватися між собою, обмінюватися досвідом та ресурсами, що сприяє підвищенню якості перекладів.

Однак, найбільша цінність застосування ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) в тому, що вони допомагають розширити кордони перекладацької діяльності. Відео- та аудіопереклади, субтитрування, голосові асистенти та віртуальні перекладачі стають все більш розширеними інструментами у забезпеченні спілкування між іншими мовами, а також у підтриманні освітніх та бізнесових ініціатив.

Використання інформаційних технологій у перекладацькій діяльності вимагає від професіоналів адаптації та постійного самовдосконалення. Вони повинні бути готові аналізувати, вдосконалювати та виправляти відповідні програми, а також доповнювати свої можливості власним експертним розумінням мови та контексту.

Сучасні ІТ вносять значний вклад у розвиток перекладацької сфери. Вони спрощують та прискорюють процес перекладу, роблять його більш доступним та ефективним, а також розширюють можливості спілкування між іншими мовами та культурами. Такий симбіоз між технологіями та людським експертним розумінням зменшить мовні бар'єри та побудує єдність у глобальному суспільстві.

Сучасні ІТ мають значний вплив на перекладацьку діяльність, сприяючи покращенню ефективності, точності та швидкості перекладу. Ось деякі з технологій, які працюють у перекладацькій сфері:

Машинний переклад (Machine Translation, MT). Машинні системи перекладу, використовуючи алгоритми та штучний інтелект, можуть автоматично переводити тексти з однієї мови на іншу. Популярні сервіси, такі як Google Translate, вибирають MT для швидкого та приблизного перекладу.

Пам'ятки перекладу (Translation Memory, TM). Це технологія, яка дозволяє зберегти і використовувати раніше перекладені фрази або речення. Вона підтримує консистентність перекладу великих проектів та прискорює процес перекладу.

Комп'ютерні програми для перекладачів. Існують програми, які допомагають перекладачам у виправленні граматичних та стилістичних помилок, а також у підборі синонімів та виразів для кращої виразності.

Перекладацькі платформи. Онлайн-платформи, такі як Smartcat, Memsource або SDL Trados, надають інструменти для керування перекладами, співпраці між перекладачами, редакторами та замовниками, а також для зберігання перекладацьких ресурсів.

Технології розпізнавання мови. Деякі програми можуть розпізнавати мову, аудіо чи текст та перекладати її в реальному часі. Це може бути корисним для спілкування з іноземцями або для миттєвого перекладу звукових або відеоматеріалів.

Синтез мови. Технології синтезу мови дозволяють створювати аудіоверсії текстів різних мов з голосовою наданою формою. Це може бути корисним для створення аудіокниг, відеороликів або навчальних матеріалів.

Штучний інтелект і нейромережі. Сучасні нейромережеві моделі, такі як GPT-3, можуть допомогти перекладачам з генерацією природних і виразних перекладів, а також з автоматичним розпізнаванням і коригуванням помилок.

Ці технології не тільки спрощують рутинні завдання перекладачів, але й допомагають забезпечити високу якість та консистентність перекладів, особливо великих проєктів. Проте, важливо пам'ятати, що велика увага до деталей та культурного контексту залишаються ключовими аспектами в якісній перекладацькій діяльності.

Сучасні ІТ при вивченні іноземних мов дозволяють забезпечити:

- проведення аудиторних занять і самостійної роботи з розвитку навичок усного мовлення;
- поповнення активного словникового запасу;
- навички двостороннього перекладу;
- перевірку орфографії;
- аналітичну обробку повідомлень;
- синтез документів;
- перевірку знань (тестування).

Найвища ефективність застосування інформаційних технологій у мовній підготовці досягається при їх комплексному, системному використанні. Від перекладача потрібно також уміння ефективно використовувати раніше виконані замовлення на задану тему, а роботодавець, у свою чергу, розраховує на помітну економію часу й засобів при перекладі повторюваних або схожих фрагментів тексту. Ці жорсткі, найчастіше суперечливі умови можна дотримати лише в тому випадку, якщо перекладач не тільки досконало володіє рідною й іноземною мовою й глибоко вивчив обрану предметну область, але й упевнено орієнтується в сучасних комп'ютерних технологіях.

Системний підхід комп'ютерної організації навчального процесу базується на єдності технічних засобів, інформаційного, програмного, методичного й організаційного забезпечення.

Інформаційне забезпечення складають словники, бази даних і бази знань. Програмне забезпечення складають засоби базового програмного забезпечення та пакети прикладних програм (інформаційно-довідкові й інформаційно-пошукові системи, програми-перекладачі, експертні системи, навчальні системи тощо). Методичне забезпечення розробляється враховуючи специфіку фаху користувача.

Проведення занять з розвитку навичок усного мовлення базується на використанні навчальних систем, реалізованих в мережі за допомогою хмарних технологій. Їхньою особливістю є поєднання текстової, аудіо- та відеоінформації, включаючи анімацію. Навчальні системи реалізують, як правило, у якості аніматора таких носіїв мови, які забезпечує правильну і чітку дикцію. Студент працює в індивідуальному режимі та ритмі.

Особливо ефективно використання таких систем для поповнення словникового запасу, правильного формування граматичних конструкцій. Навички двостороннього перекладу забезпечують програми-перекладачі.

Аналітичну обробку повідомлень забезпечує постановка задачі пошуку в різноманітних базах даних необхідної документальної та фактографічної інформації (за ключовими словами, атрибутами, подіями, рубриками тощо).

Набуття навичок синтезу документів забезпечується сумісним використанням інформаційно-пошукових, експертних систем, а також текстових редакторів і процесорів, електронних таблиць і інших засобів Microsoft Office.

Системи автоматизованого тестування дозволяють реалізувати тести як із вибілковими відповідями, так і з відповідями, що вільно конструюються.

Комунікаційні технології вплинули на перекладацьку галузь, рівень їхнього прийняття наблизився до насичення в цей момент не тільки на Заході, але й в Україні. Сьогодні вже складно уявити собі бюро перекладів, що обмінюється друкованими носіями з позаштатними співробітниками. Рівень впровадження технологій ТМ на думку Західних фахівців також досяг насичення, а самі технології ТМ без сумніву дали сильний поштовх розвитку галузі.

1.2. Формування перекладацької компетенції в аспекті використання новітніх інформаційних технологій

У сучасному світі деглобалізація та технологічний прогрес є неодмінною частиною нашого повсякденного життя, роль перекладача стає надзвичайно важливою. Потреба в точному та ефективному спілкуванні між широкими мовами та культурами зростає з кожним днем. Однак, сучасний перекладач повинен не лише володіти мовними навичками, а й бути добре ознайомленим з новітніми інформаційними технологіями для досягнення максимальної ефективності та якості своєї роботи.

Перекладацька компетенція включає в себе розуміння мовних нюансів, культурних відмінностей та здатність передавати інформацію вірно і зрозуміло. Однак, сучасний перекладач повинен також володіти навичками використання різноманітних інструментів та програм для полегшення процесу перекладу. Новітні ІТ допомагають значно підвищити продуктивність та якість перекладу, скоротити час на обробку текстів і сприяти автоматизації деяких завдань.

Однією з ключових новацій у перекладацькому середовищі є використання комп'ютерних програм та інструментів машинного перекладу.

Штучний інтелект та нейромережі забезпечують можливість швидкого та прийнятого перекладу великого обсягу тексту. Проте важливо розуміти, що автоматизовані системи машинного перекладу не завжди здатні вловити всі мовні відтінки та контекст, тому роль кваліфікованого перекладача залишається важливою.

Крім того, інші ІТ, такі як спеціалізовані перекладацькі програми, термінологічні бази даних та інші онлайн-інструменти, допомагають перекладачам зберігати та організовувати ресурси, необхідні для високоякісного перекладу. Вони сприяють одночасному доступу до джерел інформації, термінологічних словників, інструкцій та попередніх перекладів, що забезпечує консистентність та точність перекладу.

Формування перекладацької компетенції в аспекті використання новітніх інформаційних технологій є невід'ємною частиною професійного розвитку сучасного перекладача. Здатність використання інноваційних інструментів підвищення ефективності, точності та швидкості перекладу, виготовлення його роботи більш продуктивною та відповідно до вимог сучасного ринку.

Процеси європейської інтеграції, які охоплюють практично всі сфери нашого суспільства, мають відповідні прояви і в системі освіти. Україна чітко визначила орієнтир на входження в освітній і науковий простір Європи, що вимагає модернізації освітньої діяльності в контексті просвітницьких реформ Болонського процесу. Такі фундаментальні зміни спричинили до переосмислення існуючої моделі методичної концепції лінгвістичної освіти загалом та формування перекладацької компетенції зокрема. У зв'язку з цим постає питання використання в навчальному процесі нових інформаційних технологій як «сукупності методів і технічних засобів збирання, організації, збереження, опрацювання, передачі й подання інформації, що розширює знання людей і розвиває їхні можливості щодо керування технічними і соціальними проблемами».

Питаннями, пов'язаними із інноваційними технологіями, займаються такі дослідники, як Н. Басова, С. Ветров, М. Кларін, І. Підласий, Ж. Поплавська, Д. Стетченко, В. Тинний, В. Шукшунов. Застосування в педагогіці нових інформаційних технологій розглядали у своїх дослідженнях також В. Безпалько, А. Нісімчук, О. Шиян та інші. У своїх роботах дослідники висловлюють думку про те, що нові комп'ютерні технології дають змогу підійти до перетворення комп'ютера у потужний засіб освіти, в якому змодельовані всі аспекти процесу навчання – від методичного до презентаційного. Використання нових інформаційних технологій у професійній підготовці перекладачів забезпечує мотивацію навчально-пізнавальної діяльності, індивідуалізацію навчання, самостійність, поетапне формування перекладацьких знань та вмінь. Важко не погодитися з тим, що суспільство на разі переживає час тотальної інформатизації, яку в методичній літературі трактують як «процес активного повсюдного використання інформаційної техніки для виробництва, переробки, збереження і поширення інформації й особливо знань». Обсяги інформації в сучасному суспільстві настільки великі, що звичайні шляхи пошуку, передачі та роботи з нею стають неефективними. Тому в процесі формування перекладацької компетенції, невід'ємним складником якої є й іншомовна комунікативна підготовка, все більше уваги приділяють застосуванню мультимедійних курсів з новими необмеженими можливостями, які відкривають доступ до найкращого, що створено в теорії і практиці перекладознавчої науки, і радикально змінюють навчальне середовище.

Як слушно зауважує Л.П. Яненко, «розвиток науки і освітніх інформаційних технологій змінили значення дієслова «знати». Сьогодні значення цього слова пов'язують з можливістю доступу до інформації (бази знань) та умінням їх використовувати. У цьому контексті зазнає переосмислення й роль викладача, професійна підготовка якого повинна охоплювати не лише вміння передавати знання, а й здатність забезпечити студентів інформаційними ресурсами, допомогти виробити свою стратегію навчання, створити ефективну когнітивну технологію. Відповідно питання вдосконалення лінгвістичної підготовки перекладачів за допомогою використання нових інформаційних технологій, зокрема комп'ютерних програм та Інтернет-ресурсів, видається актуальним і своєчасним.

У процесі формування перекладацької компетентності сучасні ІТ дають змогу організувати навчальний процес з максимальною ефективністю шляхом поповнення активного словникового запасу, вдосконалення навичок двостороннього перекладу, перевірки орфографії, аналітичної обробки повідомлень та синтезу різного роду документів.

Нові мультимедійні засоби, які на разі існують на ринку комп'ютерних програм та технологій, мають цілий ряд переваг над традиційними засобами навчання. Основними з них можна вважати: варіативність застосування на різних етапах навчання; економне використання навчального часу; індивідуалізацію навчання; визначення глибини і послідовності засвоєння, темпу роботи; скорочення одноманітної роботи; створення комфортного середовища навчання; активізацію навчальної діяльності студента; інтенсифікацію навчання та підвищення рівня мотивації; формування самооцінки студентів та створення умов для самостійної роботи.

Не менш корисним у професійній підготовці фахівців з перекладу виступає Інтернет як потужний засіб модернізації навчального процесу. Не викликає сумнівів твердження П. Шлобінського про те, що «жодна школа, жодна форма чи ступінь освіти не зможе в майбутньому ігнорувати Інтернет, оскільки суспільний розвиток, пов'язаний з новими інформаційними технологіями, є і залишатиметься настільки радикальним, що кожна ланка соціалізації сучасного інформаційного суспільства зазнаватиме його впливу».

Робота в Інтернеті може включати використання Інтернет-програм, зорієнтованих на три основні види навчальної діяльності: самостійне вивчення запропонованого матеріалу, практичне відпрацювання вже вивченого матеріалу та On-line навчання й тестування.

Безсумнівно, що вправи та завдання, виконання яких передбачено цими програмами, позитивно впливають на формування фахової компетенції майбутніх перекладачів завдяки декільком факторам. По-перше, зростає мотивація до вивчення матеріалу, по-друге, зазнає розвитку вміння самостійно здобувати знання та приймати рішення, по-третє, пошук та обробка великого обсягу інформації англійською мовою сприяють (водночас із формуванням перекладацької компетенції) формуванню іншомовної комунікативної та соціолінгвістичної компетенцій. Загалом же самостійна робота з інформацією, яку проводять студенти, впливає на розвиток критичного мислення та формує вміння та потребу навчатися протягом життя.

Слід зауважити, що формування цілісної перекладацької компетенції видається неможливим без набуття соціокультурної компетенції. У цьому аспекті важливу роль відіграють мультимедійні енциклопедії як багаторівневі, інтерактивні мультимедіа-додатки, що поєднують освітній та ігровий аспекти.

Перевага таких інноваційних ресурсів над звичайними виданнями очевидна. Мультимедійні енциклопедії вирізняють ряд позитивних характеристик, до яких можна віднести роботу із відеокліпами на противагу традиційним фотографіям, можливість голосового супроводу текстового матеріалу, компактність матеріалу, легкодоступність до великих за обсягом баз даних, простоту та зручність пошуку необхідної інформації тощо. З методичної точки зору, електронні енциклопедії сприяють розвитку пізнавальної і дослідницької діяльності студентів, а також забезпечують підтримку інтересу до вивчення фахових дисциплін завдяки оригінальним способам подачі тексту на екран, їхньому художньому оформленню.

Водночас слід зауважити, що загальне «занурення» у новітні ІТ і нехтування традиційними формами та методами навчання створює підґрунтя для небажаного зниження ролі глибоких, фундаментальних академічних знань, оволодіння якими є необхідною передумовою формування перекладацької компетенції. Тому паралельно із зазначеними позитивними рисами мультимедійних технологій слід наголосити і на визнаних недоліках новітніх інформаційних технологій, основним й найбільш небезпечним із яких є відсутність реальної комунікації між викладачем та студентом, нівеляція творчої співпраці між ними.

1.3. Інформаційний підхід до формування компетентностей перекладача

Сучасний світ вимагає від професіоналів перекладу високого рівня гнучкості, широкого культурного багажу, технічної підготовки та вміння оперувати великим обсягом інформації. Інформаційний підхід до формування компетенції перекладача змінює ключову роль у готовності фахівців сприяти точному та змістовному перекладу в умовах постійної зміни технологій, вимог до мовників та міжкультурних взаємодій.

Один із головних аспектів інформаційного підходу – це володіння перекладачем не тільки мовною компетенцією, а й здатністю працювати з різноманітними джерелами інформації. Інтернет та інші технологічні ресурси надають можливість легко отримувати інформацію з різних джерел, але це також створило потребу в її критичному аналізі та фільтрації. Перекладач повинен володіти навичками швидкого та ефективного пошуку, оцінки та відбору основної інформації для подальшого використання в перекладі.

Крім того, інформаційний підхід забезпечує активне використання спеціалізованих технологічних інструментів, які допомагають перекладачам у роботі з текстами. Машинний переклад, пам'ятки перекладу, термінологічні бази даних – все це сприяє підвищенню продуктивності та якості перекладу. Але важливо вміти зберегти баланс між використанням технологій та особистою творчістю, щоб забезпечити унікальність та адаптацію перекладу до конкретної мовної та культурної ситуації.

Крім безкоштовних мовних знань і технічних навичок, перекладач повинен мати високу культурну компетенцію. Він повинен розуміти особливості менталітету, історії та соціокультурного контексту як мови-джерела, так і мови-цілі. Це дозволить уникнути непорозумінь та некоректних перекладів, особливо у випадках, коли термінологія або вирази мають глибоке культурне значення.

Отже, інформаційний підхід до формування компетенції перекладача є необхідним у сучасному світі, де мовна комунікація між культурами та регіонами стає все більш важливою. Цей підхід перекладачам забезпечує якісні переклади, що відповідають високим стандартам точності, змістовності та культурної адаптації.

Технологічна підготовка спеціалістів складається з багатьох компонентів, одним із яких є оволодіння основами інформаційних технологій та вміння використовувати їх в професійній діяльності. Сучасна концепція вищої професійної освіти передбачає формування у студентів готовності до здійснення професійної діяльності в умовах інформатизації освіти.

Розвиток сучасної інформаційної техніки спричинив виникнення якісно нових умов функціонування системи освіти. Це зумовлює необхідність вивчення особливостей впливу процесу інформатизації на трансформацію формальних та змістових аспектів навчального процесу. Щоб випускник вищої школи знайшов своє місце в інформаційному суспільстві, він повинен опанувати нові ІТ, оволодіти навичками використовувати комп'ютер як інструмент повсякденної діяльності. На думку О.М. Пехоти, технології повинні стати для студента засобом, який полегшує процес здобуття нових знань і вмінь. Сучасні потужні комп'ютери і засоби зв'язку дозволяють швидко знаходити, передавати й обробляти необхідну інформацію. Тому, наголошує автор, «необхідно вміти користуватися цими засобами, тобто володіти відповідними технологіями».

Сьогодні потрібні спеціалісти нового типу, працівники, які володіють, крім високих професійних якостей, такими властивостями як здатність до управлінської і підприємницької діяльності, встановленню ділових контактів, компетентність, високий рівень культури, а також схильність до індивідуальної творчості, і що особливо важливо, вміння працювати в новому інформаційному середовищі, в глобальній інформаційній мережі. Системі освіти необхідно готувати учнів до постійних технічних змін, до розуміння відносності наших знань і необхідності неперервної освіти з метою своєчасної адаптації молодого покоління до зовнішнього світу, що постійно змінюється.

В умовах глобальної інформатизації суспільства конкурентоспроможність випускників в значній мірі залежить від їх інформаційної компетентності. Наша держава налагоджує все більш тісні політичні, економічні, культурні зв'язки із країнами світу, що зумовлює нові вимоги до рівня знань з іноземної мови, потребує високої професійної підготовки фахівців у сфері іншомовної комунікації, перекладачів зокрема. Зростають вимоги до якості перекладу, яка залежить від таланту, ерудиції перекладача, від рівня його професійної підготовки в цілому. Разом з тим, перекладач повинен знати як працювати з новими інформаційними технологіями, використовувати їх у перекладацькій діяльності. Бурхливий розвиток засобів інформатизації (комп'ютерів, комп'ютерних комунікацій, усяких електронних пристроїв), а отже поява нових технологій обробки, передачі, одержання і збереження інформації відкриває нові можливості для застосування комп'ютерів у професійній підготовці фахівців іншомовної комунікації. Кожний студент розуміє, що крім своєї основної спеціальності він повинен оволодіти навичками роботи з комп'ютером. Студенти вже усвідомлюють, що використання комп'ютера має багато переваг, зокрема, прискорює роботу й звільняє час для більш глибокого засвоєння їх спеціальності.

Оволодіння комунікативною компетенцією на іноземній мові, не перебуваючи на території країни, мова якої вивчається, завдання досить складне. Для вирішення цього завдання велике значення мають аутентичні аудіо- та відео матеріали, мультимедійні документи, інформація з Internet. Використання звукового тексту (аудіо- та відео матеріалів, мультимедійних документів) сприяє процесу накопичення нових лексичних одиниць, котрий здійснюється одночасно з опануванням фонетичної системи мови, що вивчається.

При комунікативно орієнтованому навчанні іноземній мові, коли необхідно формувати у студентів лінгвокраїнознавчу компетенцію, саме з допомогою тексту лінгвокраїнознавчої тематики доречно розвивати уміння читання, а надалі, на основі фактологічної та лінгвокраїнознавчої інформації тексту для читання – вміння монологічного мовлення та письма. Крім того, текст може використовуватися як джерело інформації в процесі навчання говорінню. В умовах відсутності мовного оточення саме аутентичний текст дозволяє штучно створити „атмосферу іншомовного спілкування”.

Спрямованість на вивчення культурного, лінгвокраїнознавчого компонента робить процес засвоєння мови студентами більш ефективним та легким, допомагає формувати лінгвокраїнознавчу компетенцію, під якою розуміють цілісну систему уявлень про національні звичаї, традиції, реалії країни, мова якої вивчається, дозволяє отримувати з мови приблизно ту інформацію, що й її носії й досягати тим самим повноцінної комунікації. Під час вивчення іноземної мови відбувається засвоєння мовних одиниць, «які найбільш яскраво відображають національні особливості культури народу, середовища його існування і які важко зрозуміти так, як їх розуміє носій мови» . Використання лінгвокраїнознавчої інформації в навчальному процесі сприяє свідомому засвоєнню матеріалу, забезпечує підвищення пізнавальної активності студентів, створює позитивну мотивацію, дає стимул до самостійної роботи над мовою, розвиває образно-художню пам'ять, мовленнєве мислення.

ІТ дають можливість учителям удосконалювати викладання і підвищувати якість навчання, а учням – отримувати досвід, який неможливо було б отримувати в інший спосіб.

Систематичне використання аутентичних аудіовізуальних документів створює умови для оптимізації навчального процесу, створює умови для постійної пізнавальної і комунікативної діяльності, внутрішньої мотивації, інтересу до вивчення будь-якої іноземної мови [5, с. 46-48].

1.4. Переклад тексту й розвиток інформаційних технологій

У сучасному світі ІТ відіграють важливу роль у всіх сферах життя. Швидкий розвиток цих технологій змушує нас адаптуватися та вдосконалювати методи їх застосування, включаючи такий важливий аспект, як переклад текстів. Розуміння впливу інформаційних технологій на процес перекладу дозволяє нам краще зрозуміти сутність цього процесу та використовувати нові можливості для покращення якості перекладу.

Завдяки зростанню обчислювальної потужності та розвитку штучного інтелекту, сфера перекладу текстів зазнала значних змін. Традиційний підхід до перекладу, заснований на ручній роботі перекладачів, залишається, але його доповнюють та покращують автоматизовані методи.

Один із суттєвих кроків у розвитку перекладу текстів – це використання машинного перекладу. Системи машинного перекладу, такі як Google Translate, DeepL та інші, задають нейромережі для автоматичного перекладу текстів між усіма мовами. Ці системи надають можливість швидкого перекладу, що сприяє зручності спілкування та обміну інформацією в умовах глобалізації.

ІТ поставили перед нами нові виклики у сфері перекладу. Однією з проблем залишається якість автоматичного перекладу. Крім того, з усім розмаїттям сучасних технологій, комп'ютери не завжди зможуть точно передати всю змістову глибину тексту.

Іншим аспектом є збереження культурної специфіки під час перекладу. Мова показує унікальні особливості кожної культури і, нерідко, важливі нюанси можуть бути введені під час автоматичного перекладу.

Розвиток комп'ютерної галузі завжди супроводжується формуванням професійної мови. Першоджерелом термінології в області інформаційних технологій стала англійська мова. Такі «кальки» технічного перекладу як «браузер», «юзер», «вендор», використовуються повсюдно. Відсутність осмисленого перекладу тексту приводить до того, що навіть професіонали починають їх уживати навіть на солідних конференціях і сторінках комп'ютерної періодики або спеціальної літератури.

Сьогодні технічними перекладами й формуванням термінології займаються працівники самих звичайних бюро перекладів, зі словників, учасники електронних форумів із проблем ІТ-термінології. Результати ми бачимо на полицях книгарень. Так, тексти стали більше зрозумілими й дохідливими для фахівців галузі, але адже наша рідна українська мова постійно засмічується цими специфічними іноземними словами.

Додаткові складності пов'язані з тим, що в англійських першоджерелах не до кінця ще сформована повна й несутеречлива система термінів. Існують власні тлумачення різних понять у глосаріях ведучих постачальників (наприклад, співтовариство Open Source не приймає термінологію Microsoft). Все це створює зайві проблеми під час перекладу з англійської на українську мову й формуванні адекватної термінології.

У більшості видаваних словників немає всієї повноти термінів вузьких областей. Часто автори нових видань просто копіюють тексти раніше випущених словників з усіма минулими помилками й неточностями. Зміни відбуваються настільки часто, що вони не встигають перевидаватися.

Оскільки серед ТМ-програм найбільш популярним залишається пакет Trados, центральне місце в курсі займає освоєння різних компонентів цього пакета, призначених для створення БД (баз даних) перекладів, глосаріїв, для перекладу html- файлів і т.ін. Системи машинного перекладу, яким за традицією приділяється чимало уваги в оглядах, присвячених комп'ютерним технологіям, навпаки, розглянуті лише коротко (на прикладі програми Promt). Це пов'язано з обмеженими можливостями таких систем, що, як правило, не дозволяє рекомендувати їх для застосування в процесі професійної роботи над перекладом.

В останнє десятиліття постійно зростає обсяг перекладів, пов'язаних з інформаційними технологіями, причому перекладацьким і комп'ютерним компаніям доводиться мати справу не тільки з підготовкою документації, але й з локалізацією програмного забезпечення, тобто з перекладом ресурсів, що втримуються в exe- і dll- файлах, і з наступним тестуванням ПЗ (програмного забезпечення).

Компанія ПРОМТ витратила значні зусилля на просування засобів автоматизації перекладу й популяризацію їх у вищих навчальних закладах, що спеціалізуються в області підготовки перекладачів. Ми розуміємо необхідність включення в навчальну програму матеріалів про сучасні засоби автоматизації. Для випускника дуже важливо (поряд з базовими знаннями про теорію й практику перекладу) одержати подання про існуючі програмні засоби для оптимізації роботи в сфері письмових перекладів.

Адже сьогодні вміння перекладача працювати із системами автоматизованого перекладу є немаловажною умовою його успішного працевлаштування. Важливу роль в освоєнні нових дисциплін повинні зіграти практичні заняття. Саме тому компанія ПРОМТ пропонувала пільгові умови по поставці програмного забезпечення навчальним закладам і студентам [2, с. 21-23].

Розвиток інформаційних технологій суттєво змінив підхід до перекладу текстів. Від традиційних методів до автоматизованої системи машинного перекладу цей процес досягає нового рівня швидкості та доступності. Однак, важливо пам'ятати, що технології повинні підтримувати високу якість перекладу та збереження культурної специфіки мови. Комбінація людського експертного знання та інструментів інформаційних технологій відкриває широкі можливості для подальшого розвитку цієї важливої галузі.

1.5. Особливості розвитку машинного перекладу текстів

Машинний переклад текстів, що базується на використанні комп'ютерних програм і алгоритмів для автоматичного перекладу між різними мовами, став необхідним інструментом у сучасному глобальному світі. Розвиток цієї галузі завдяки штучному інтелекту та нейромережам значно вдосконалює якість машинного перекладу, але він також стикається з деякими особливостями та викликами.

Однією з ключових особливостей розвитку машинного перекладу є використання нейромереж, зокрема глибокого навчання. Глибокі нейромережі дозволяють системі машинного перекладу «вивчати» мовні особливості та граматику, а також розпізнавати контекст у тексті. Це максимально вдосконалює якість перекладу та забезпечить більш точне передавання змісту.

Одна з найскладніших особливостей машинного перекладу є відтворення мовних особливостей та контексту. Мова має численні нюанси, які важко відобразити без урахування контексту, культурних відмінностей та ідіом. Розвиток системи машинного перекладу спрямований на покращення розуміння контексту та здатність перекладу відповідно до нього.

Культурна специфіка мови є ще однією важливою особливістю у розвитку машинного перекладу. Деякі вирази, фрази та концепти мають глибоке культурне значення, яке важко передавати в іншій мові. Забезпечення збереження цієї культурної специфіки під час перекладу є викликом для розробників машинних перекладачів.

Для досягнення високої якості перекладу системи машинного перекладу потребують великих обсягів навчальних даних. Це включає текстові дані, які відповідають перекладу одного тексту на різні мови. Збір та обробка цих даних є складним процесом, але велика кількість інформації покращить якість перекладу.

За останні роки на ринку програмного забезпечення з'явилося багато програм машинного перекладу текстів з однієї мови на іншу. Спробуємо проаналізувати останні версії найбільш популярних із них.

Програми перекладу (системи машинного перекладу) з'явилися у відповідь на потреби користувачів в оперативному перекладі різної комерційної, технічної або INTERNET-інформації, яка подана в електронному вигляді. Крім перекладу з іноземних мов, важливе значення має переклад з української мови іншими мовами, зокрема англійською. Аналізуючи програми машинного перекладу, потрібно відразу уточнити, що вимоги до них не повинні бути такими ж, як і до перекладу, який виконує людина.

Переклад, зроблений комп'ютером, поки що далеко не ідеальний, але текст, отриманий у результаті роботи електронного перекладача, дозволяє в більшості випадків зрозуміти суть документа, який перекладався. Далі цей документ можна корегувати, маючи базові знання іноземної мови та добре орієнтуючись в предметній галузі, до якої належить інформація, що перекладається.

Одними з найбільш відомих програм машинного перекладу на ринку України є STILUS, ПАРС, Language Master. Ці програми-WINDOWS-додатки, які підтримують технологію Drag&Drop, OLE-автоматизацію, мають оперативну довідкову систему, графічну діалогову настройку, а також інші елементи управління вікнами та опціями, що робить ці програми справді популярними серед користувачів.

Розглянемо критерії, за якими порівнювались вказані вище програмні продукти.

1. Інсталяція/Деінсталяція характеризує можливість установки та знищення програм машинного перекладу з комп'ютера користувача.

2. Швидкість перекладу визначає, наскільки швидко можуть бути перекладені текстові документи великих розмірів.

3. Кількість неперекладених слів характеризує словники, які супроводжують програми машинного перекладу.

4. Якість перекладу визначає граматичну коректність перекладу.

5. Зручність налаштування програми та словників визначає дружельобність інтерфейсу користувача.

6. Використання у мережі засвідчує можливість застосування програми-перекладача для колективної роботи.

7. Документація дозволяє отримати первісні поняття та теоретичні знання про програму.

8. Робота з Web-браузером дає можливість виконувати оперативний переклад Web-сторінок[1, с. 33-35].

Слід сказати, що, незважаючи на велику кількість критеріїв, головним залишається, безумовно, якість перекладу, тому цей критерій є найбільш вагомим в підсумковій оцінці. Розглянемо по черзі три перекладача.

STILUS. Серед усіх програм машинного перекладу, що розглядаються, STILUS є найбільш відома. Ця програма входить до складу офісного пакету Stilus Lingvo Office.

У новій версії цієї програми значно розширено набір команд перекладу у Word та Excel, підтримку можливостей перекладу поточного абзацу, виділеного тексту, усього тексту, завантаження документа, що редагується у STILUS. Крім цього, у новій версії є можливість, не завантажуючи STILUS, використовувати будь-який з напрямів перекладу, що є у розпорядженні, підключати та відключати спеціалізовані словники, поповнювати та корегувати їх, добавляти слова до списку зарезервованих слів і переглядати список незнайомих слів та словосполучень.

Наразі STILUS динамічно відстежує напрямок перекладу. Наприклад, якщо текст перекладався з української мови англійською, а потім виникла потреба в перекладі англійського тексту, то STILUS це помітить і змінить напрямок перекладу на потрібний, попередньо запросивши підтвердження. Ця програма машинного перекладу вирізняється можливостями налаштування всієї системи, якістю перекладу та супроводжувальною документацією. У цьому перекладачі з меню можна вибрати словники потрібного напрямку перекладу для мовних пар: англо-українська, українсько-англійська, німецько-українська, українсько-німецька, французько-українська та українсько-французька.

Таким чином, маємо потужну програму машинного перекладу, яка підтримує технології Windows та MS Office і забезпечує якість перекладу.

ПАРС. Програма машинного перекладу ПАРС для Windows являє собою подальший розвиток ПАРС для DOS, працює як Windows-додаток та сумісна з широковідомими текстовими редакторами.

Переклад текстів, підготовлених у популярних текстових редакторах, виконується із збереженням формату тексту (шрифтів, таблиць, абзаців, відступів та ін.). ПАРС забезпечує зв'язний переклад всередині предметних галузей, охоплених словниками, та підтримує англо-російські словники і російський граматичний словник. Користувачі можуть підключати словники, створювати нові словники самостійно та змінювати існуючі безпосередньо з Word. Загальний обсяг словників понад 700000 слів. Завантаження програми здійснюється безпосередньо з Word автоматично чи за бажанням користувача. У процесі перекладу ПАРС дозволяє використовувати до чотирьох словників із установленням їх пріоритету, причому надає можливість здійснювати переклад усього тексту чи його фрагмента, уводити нові слова чи словосполучення прямо в словник з тексту, відокремлювати багатозначні слова в тексті перекладу зірочками, що дозволяє швидко та легко вибирати значення, що більше підходить. Ця програма вирізняється зручною та різнобічною настройкою словників користувача.

Документація, що супроводжує програму, дозволяє швидко зрозуміти принципи роботи цього електронного перекладача.

Отже, маємо хорошу, швидкодіючу програму машинного перекладу із зручними можливостями поповнення словників та пріоритетністю їх використання [3, с. 74-77].

Language Master. Однією з програм машинного перекладу можна вважати Language Master. Наразі ця програма-перекладач призначена для підготовки текстів українською та англійською мовами або їх комбінаціями.

Схема роботи цієї програми базується на орфографічній перевірці початкового тексту, обліку граматичних та семантичних особливостей побудови речень. Для цього використовуються модуль орфографічної перевірки (Спелчекер) та електронний словник (Асистент), перекладач документів та модуль перекладу для мовної пари. Ця програма машинного перекладу підключається до будь-якої версії Word для Windows, тобто не має власної оболонки. Це, можливо, є причиною низької швидкодії даного перекладача.

У панелі інструментів Word при установці з'являються одразу чотири додаткові кнопки програми Language Master, використовуючи які можна керувати процесом перекладу і здійснювати налаштування програмного забезпечення. Крім того, у рядку меню з'являється підменю Master, з якого також можна керувати налаштуваннями та процесом перекладу.

Надана документація (українською мовою) містить корисні попередження та поради, незважаючи на свій невеликий обсяг.

Таким чином, існує програма машинного перекладу, що швидко розвивається, але не має власної оболонки, що, можливо, обумовлює вади та обмеження в роботі з нею [8, с. 259-261].

Тепер зупинимось більш конкретно на вадах отриманих перекладів. Як вже зазначалось вище, варіант машинного перекладу є лише початковим матеріалом, звичайно, дуже недосконалим, який обов'язково підлягає подальшій ретельній обробці. Зупинимось детальніше на деяких вадах одержаних перекладів з англійської. Як відомо, деякі англійські іменники і дієслова мають однакове написання та транскрипцію, або трохи відрізняються за вимовою, що, звісно, для письмового перекладу неважливо. Їх морфологічну належність визначає або артикль (для іменників), або частка «to» (для дієслів).

Тому, коли ці визначники присутні в тексті, машинний перекладач дає більш-менш адекватний український (російський) еквівалент. Якщо ж іменник (наприклад, «work») вжито без артикля, або дієслово стоїть після модального дієслова («can», «must» та ін.) і не потребує частки «to», можливі хибні варіанти перекладу. Наприклад, англійському «must work» відповідає в усіх трьох перекладених текстах українському неправильному «повинні робота». Ця проблема може бути усунена. Для цього текстовий аналізатор має враховувати, що після модального дієслова безпосередньо можуть стояти лише різні форми інфінітива (за винятком простих відповідей на зразок «I can»). Поширимо наш вираз до «must work hand in hand». Як показало тестування, знову маємо незадовільний переклад останніх трьох слів, адже проблема і тут стосується розпізнання іменника «hand» та фразового дієслова «hand in». Отримали такі варіанти перекладів українською «рука в руці» (STYLUS), «вручають руку» (ПАРС) «пліч-о-пліч» (Language Master 5.5). Зрозуміло, що правильним є тільки останній переклад. До речі, артиклі в англійському тексті звичайно не викликають ускладнень у розумінні змісту, адже з контексту здебільшого зрозуміло, що мається на увазі в оригіналі: «a company» – будь-яка компанія або ж «the company» – та конкретна компанія, про яку йшлося вище. Машинні перекладачі припускаються помилок у розумінні англомовної конструкції «complex object», якій в більшості випадків відповідає складнопідрядне речення. Так, вираз «to enable Europe to become one community» можна перекласти «зробити можливим, щоб Європа стала єдиною спільнотою» або «допомогти Європі стати єдиною спільнотою». З першим варіантом перекладач впорається, якщо навчити його формувати підрядне речення, підметом якого є додаток (у нашому випадку «Europe») конструкції «complex object».

Таким чином, машинні перекладачі текстів більш-менш задовільно складають скелет майбутнього перекладу за рахунок, як правило, дослівної обробки тексту, причому з кількох можливих значень слів обирається частіше за все загальновживане. Така ситуація навряд чи зможе задовольнити фахівця певної галузі.

Зупинимось на перекладі в зворотному напрямку. На відміну від української, англійська мова не є мовою флексій. Останні залишилися тільки у двох випадках, а саме: для позначення множини іменників («dog»-«dogs») та присвійного відмінка («a girl's doll»), але зміст речення цілком однозначно визначається строгим порядком слів у реченні (підмет-присудок-другорядні члени). Тому не виникає проблеми у визначенні програмою машинного перекладу об'єкта та суб'єкта дії. Навпаки, українська мова припускає довільний порядок слів у реченні відповідно до логічного наголосу. Викликають труднощі, наприклад, звороти такого типу «пояснити, що означають аббревіатури такого типу». У підрядному реченні «що» може виступати або як відносний займенник, і в цьому випадку він є додатком до складнопідрядного речення та перекладається англійською «what», або як сполучник, тому перекладається англійською «that». Програмне забезпечення, що розглядається, цих ситуацій не розрізняє і переклало цей вираз через «that», що є, звичайно, помилковим.

Звертаємо увагу на неправильний переклад англійських усталених зворотів, зокрема, зловживання прийменником «of» родового відмінка замість того, щоб знаходити більш природні еквіваленти. Так, українському словосполученню «Міністерство оборони» скрізь відповідає «the Ministry of[the|a|без артикля] defense», тимчасом як правильним було б «the Defense Ministry».

Ще однією проблемою, яку неможливо обминути, є правильне відображення колокацій, слів, що завжди вживаються поруч. Із двох фраз «the war breaks out» та «the war irrupts» англієць віддасть перевагу другій, але програми-перекладачі не відстежують такі ситуації.

Отже, в першому наближенні до цієї проблеми можна вирізнити два напрямки вдосконалення якості машинного перекладу: програмний та технічний. Програмний напрямок має за мету вдосконалення SOFT-забезпечення, тобто самого алгоритму програми, створення механізму системи, що самонавчається; технічний – розширення бази словників, усталених словосполучень та зворотів, а також диференціацію перекладачів за різною тематикою, реалізацію різних принципів відбору слів (статистичного, тематичного, контекстного) [1, с. 35-36].

Використання сучасних інформаційних технологій у формуванні перекладацької компетенції дає змогу розв'язувати такі завдання навчального процесу, як активізація навчальної діяльності студента, реалізація індивідуального навчання, економія навчального часу, контрольованість результатів, використання кращого світового педагогічного досвіду, створення умов для практичного використання знань і навичок. ІТ допомагають ефективно реалізовувати такі дидактичні принципи лінгвістичної освіти, як науковість, доступність, наочність, автономність.

Широке розповсюдження отримали два різновиди перекладацьких комп'ютерних систем:

- системи автоматичного перекладу, що працюють, як правило, з великими масивами текстів і видають користувачу «чернетковий» переклад, який можна або використовувати для розуміння загального сенсу тексту або відредагувати і отримати остаточний документ;

- системи автоматизованого перекладу, котрі являють собою аналог традиційних «паперових» словників: користуючись ними, користувач може знайти переклад терміну, що його цікавить.

Застосування мультимедійних програм та ресурсів Інтернету значно розширює та урізноманітнює програму вивчення фахових дисциплін, надає доступ до різноманітних автентичних матеріалів, поглиблює мотивацію студентів до навчання, сприяючи у такий спосіб індивідуалізації навчання та ефективному формуванню перекладацької компетенції. У той же час, неосяжний потенціал комп'ютерних технологій та Інтернету потребує професійного опрацювання шляхом розробки нових методичних концепцій з метою створення належних психолого-педагогічних умов для професійної підготовки майбутніх перекладачів.

З кожним днем знижується частка перекладів «на папері». Тепер переклади отримують і віддають замовникові по електронній.

Різно зростає кількість організацій, що мають англійські версії своїх сайтів. Практика показує, що рано або пізно на ваш сайт заїде іноземний партнер і віддача від цієї події в багато разів перевищить витрати на переклад.

Розвиток машинного перекладу текстів є невідпинним процесом, який вимагає поєднання експертних знань, новітніх технологій та розуміння мовних та культурних особливостей. Нейромережі, глибоке навчання, урахування контексту та культурної специфіки – усі ці аспекти спільно впливають на якість та ефективність машинного перекладу. Хоча проблеми, потенціал цієї технології великий, і вона вже сьогодні впливають на спосіб, яким ми спілкуємося та обмінюємося у світі безкордонних можливостей.

Список використаних джерел до розділу 1

---

1. Hutchins, W.J., & Somers, H.L. (1992). *Введення в машинний переклад*. Академічна преса.
2. Nirenburg, S., & Somers, H.L. (Ред.). (2003). *Заглядаючи вперед: обіцянка об'єднання*. MIT Press.
3. Koehn, P. (2010). *Статистичний машинний переклад*. Cambridge University Press.
4. Гарсія-Мартінес, М., і Санчес-Хіхон, П. (Ред.). (2017). *Впровадження технологій у викладання другої мови та перекладознавства: нові засоби, нові підходи*. Спрингер.
5. O'Brien, S., & Simard, M. (Ред.). (2014). *Когнітивні дослідження перекладу*. Видавництво Блумсбері.
6. Dragsted, B., & Hansen, G. (Ред.). (2019). *Аудіовізуальний переклад у глобальному контексті: відображення ландшафту, що постійно змінюється*. Routledge.
7. Гонсалес-Руїс, В.Е., і Мартінес-Сантьяго, Ф. (Ред.). (2017). *Впровадження технологій у викладання другої мови та перекладознавства: нові засоби, нові підходи*. Спрингер.
8. Гарсія, І.М. (2016). *Нові технології та трансформація процесів письмового та усного перекладу*. У Довіднику Routledge з перекладознавства та лінгвістики (стор. 334-348). Routledge.
9. Пім, А., Ши, К., і Шун, Б. (Ред.). (2016). *Переклад і глобальні ЗМІ*. Routledge.
10. Дельгадо Альгарра, Е. (2018). *Юридичний переклад і автоматизація мови*. У *Виклики в галузі перекладу та усного перекладу* (с. 249-264). Спрингер.
11. Блехман М. (2007). "Машинный перевод: состояние и тенденции." *Компьютеры + программы*. - 2007. - № 5. - С. 31-36.
12. Говорун М. (2005). "Машинный перевод в XX веке." *Мир Internet*. - 2005. - № 2. - С. 16-26.
13. Грязнухіна Т.О. (2006). "Паралельні корпуси текстів і машинний переклад." *Мовознавство*. - 2006. - № 1. - С. 71-82.
14. Іванов В.Ф., Мелешенко О.К. (2006). *Сучасні комп'ютерні технології і засоби масової комунікації: аспекти застосування*. К.: К. – 146 с.
15. *Освітні технології: Навч.-метод. посіб.* / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За заг. ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2005. – 255 с.

РОЗДІЛ 2.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ АВТОМАТИЗОВАНОГО ПЕРЕКЛАДУ

2.1. Перекладацький процес і інструменти його забезпечення

У сучасну епоху глобалізації та інформаційного вибуху, коли обсяг даних, доступних людству, подвоюється кожні 5–10 років, роль засобів автоматизації перекладу та машинного перекладу набуває все більшої важливості. Саме від правильної та ефективної взаємодії перекладача з різними інструментами залежить швидкість поширення інформації та її якість. Перекладацький процес у сучасному стані потребує від виконавця великої кількості компетенцій, знань і вмінь, щоб створювати в результаті роботи конкурентоспроможний і якісний продукт. До них входять, окрім власне знання мови, вміння працювати з різними типами файлів, які використовуються під час перекладу, володіння спеціальними технічними засобами, здатність виконувати низку перевірок, навички організації та керування проєктами тощо.

Унаслідок прийняття закону про забезпечення функціонування української мови як державної зростатиме потреба у кваліфікованих перекладачах програмного забезпечення, веб-сайтів і технічної документації. Кожна із цих категорій має власні особливості та передбачає використання спеціалізованих САТ-інструментів.

Тому перекладачам-початківцям, які бажають закріпитися в цій сфері, слід знайомитися з різними сценаріями застосування таких програм та використовувати їх на практиці, наприклад, під час навчального процесу та самостійної роботи.

Наразі майже всі професійні перекладачі використовують комп'ютерні технології під час своєї роботи [8].

2.2. Загальна характеристика процесу автоматизованого перекладу засобами спеціалізованого програмного забезпечення

Відтоді як дослідники Хатчінс і Сомерс [10] на початку 1990-х представили свій варіант континуума автоматизації перекладу, перекладацька галузь повільно, але з невідпинним прискоренням відійшла від традиційного перекладу людьми до автоматизації цього процесу. Тим часом, досягнуто такого високого ступеня автоматизації, що перекладацький процес дедалі більше осмислюється як форма взаємодії людина-машина [20] або перекладач-машина [6]. Для перекладачів це передбачає кардинальну зміну в їхньому робочому процесі та необхідних навичках. Передумови для посилення автоматизації перекладу надходять з двох різних напрямів; з одного боку – це постійний розвиток нових та потужних перекладацьких інструментів, а з іншого – накопичення та доступ до великих обсягів електронних перекладацьких даних.

Перекладацькі інструменти у різних їх формах можуть застосовуватися на всіх етапах сучасного процесу технічного перекладу. Однак, це залежить від перекладацько-підготовчої діяльності, як-от створення корпусів паралельних текстів, сполучення вихідних та цільових текстів або термінологічний аналіз технічних документів під час етапу фактичного перекладу, а також пост-редагування.

Процес перекладу складається з кількох послідовних етапів, які відрізняються за своєю специфікою один від одного та потребують застосування різних інструментів автоматизованого перекладу. За типом завдання їх можна розподілити на 6 видів: аналіз вихідних файлів, власне переклад, редагування, вичитування, виконання автоматичних перевірок і верстання кінцевих документів [9].

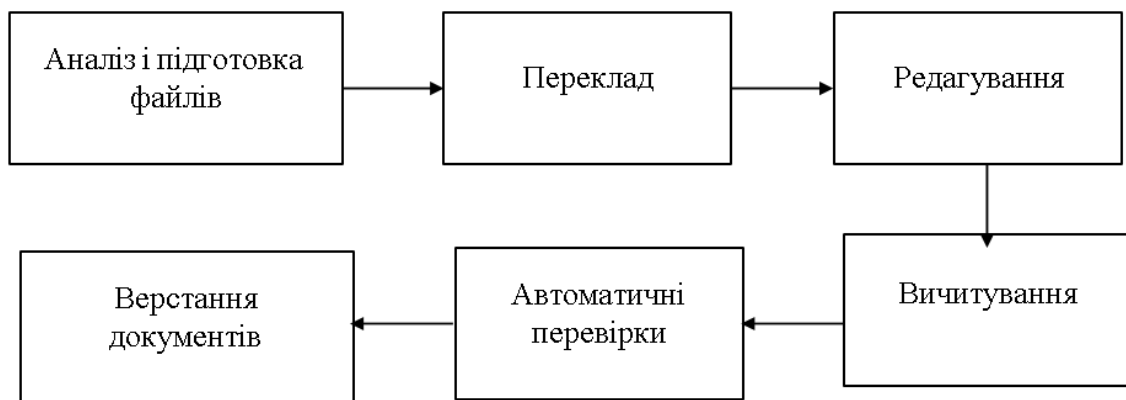

Рис. 2.1. Послідовність етапів перекладу

Кожен етап потребує використання певних комп'ютерних програм. З метою формування уявлення, що відбувається на кожному з етапів і які саме програми використовуються, розглянемо кожен із них окремо.

1. Процес аналізу вихідних файлів тексту для перекладу засобами спеціалізованого програмного забезпечення.

Замовники та клієнти, які мають досвід співпраці з бюро перекладів, одразу надсилають файли, готові до перекладу. Бюро перекладів або перекладачеві потрібно лише пересвідчитися в їх сумісності з програмним забезпеченням, встановленим на робочих станціях, за необхідності – повторно підрахувати слова/символи та відсотки збігів.

Під час роботи з новим типом файлу вперше слід також виконати так званий псевдопереклад, тобто перевірити, чи можливо взагалі згенерувати без помилок файл для експорту, якщо потрібно доставити замовнику не двомовні робочі файли, а вже кінцевий документ. До того ж використання псевдоперекладу має сенс під час роботи над програмним забезпеченням, щоб завчасно розуміти, чи достатньо місця у відведених полях для тексту, наприклад, кирилицею, а також переконатися, чи всі фрагменти тексту імпортовано належним чином [21].

Часто замовник, у якого немає досвіду співпраці з перекладацькими агенціями, надсилає для перекладу файл, не звертаючи уваги на його формат. Однак чи не найважливіше розуміти, яких зусиль потребує файл для обробки різними програмами. Частий випадок, наприклад, – відскановані документи у форматі зображень або PDF. У такому разі необхідно спочатку розпізнати текст, форматувати згідно з оригіналом та перевести в двомовний формат для перекладу.

Безперечно, для цього завдання можна скористатися стандартними програмами набору Microsoft Office, як от Word, Excel або звичайним текстовим редактором. Але, якщо взяти до уваги середньостатистичну швидкість друку 200 знаків (або 40 слів) на хвилину [3], то на обробку загальноприйнятої перекладацької сторінки (1800 знаків) знадобиться 9 хвилин без урахування часу на форматування відповідно до оригіналу. Для порівняння, середньостатистична швидкість роботи перекладача становить 250 слів на годину або 8 сторінок на добу [27]. Таким чином, після простого підрахунку стає зрозуміло, що на кожні 10 друкарських сторінок агенції знадобиться додаткові півтори години робочого часу для обробки файлів невідповідного формату. Це призводить до збільшення витрат і, як наслідок, впливає на кінцеву вартість послуг.

Щоб уникнути непотрібних витрат, існує велика кількість як окремих програм, так і мережевих сервісів.

Серед них, зокрема:

Kofax OmniPage – програма, призначена для оптимізації робочих процесів підприємств і організацій;

ABBYY FineReader – одна з перших програм розпізнавання тексту на ринку, здатна працювати з багатьма форматами, має онлайнову версію з певними обмеженнями;

Adobe Acrobat Pro DC – рішення від провідної компанії-виробника ПЗ Adobe з великою кількістю функцій, яке може працювати зі хмарою;

FreeOCR – безкоштовна альтернатива, побудована на рушію Tesseract від компанії Google.

Щоб визначити компетенції, якими повинен володіти перекладач на цьому етапі, розглянемо один із цих інструментів для автоматизації процесу – програму оптичного розпізнавання тексту ABBYY FineReader. Згідно з власними даними компанії ABBYY, її використовує третина компаній із списку Forbes 100 та понад 50 мільйонів осіб із понад 200 країн [28].

Програма ABBYY FineReader дає змогу швидко й чітко розпізнавати відсканований текст або документи з фотографій і перетворює їх в електронні файли, які можна редагувати, або файли PDF із функцією пошуку. Технологія Adaptive Document Recognition Technology сприяє збереженню початкової структури документів, що складаються з кількох сторінок. Це також стосується розміщених у тексті таблиць, приміток, нумерації, змісту, порядку сторінок, положення блоків тексту тощо.

Отримані текстові дані доступні для редагування як у самій програмі, так і у вигляді експортованих файлів, які можуть бути в одному з наведених вище форматів, а також у форматі електронних книг EPUB або FB2.

Уже на цьому етапі перекладач має володіти технічними знаннями про можливі типи файлів, а також вміти працювати з ними, щоб заощадити час та, тим самим, підвищити власну продуктивність або продуктивність команди, якщо мова йде про перекладацьке бюро.

Наступним кроком (або першим, якщо замовник одразу надіслав файли потрібного формату, без потреби їх розпізнавання/редагування) у підготовці до перекладу є створення проєктів та конвертація файлів у формат, необхідний для роботи в одній із наявних у перекладача САТ-програм, або завантаження їх на сервер, якщо робота над ними відбуватиметься в онлайн-редакторі або із загальним доступом кількох перекладачів.

2. Переклад. Саме на цьому етапі від перекладача вимагається найбільше компетенцій, оскільки він є основним у цьому процесі, потребує найбільше часу та передбачає активну взаємодію з принаймні одним САТ-інструментом.

3. САТ-інструменти. Computer-assisted translation або computer-aided translation (CAT) є видом перекладу з однієї мови на іншу, за якого людина-перекладач користується комп'ютерним обладнанням задля оптимізації та здійснення перекладу [5]. Сучасні САТ-інструменти розроблені на основі великої кількості засобів, метою яких є прискорення роботи перекладача та підвищення його продуктивності шляхом виконання певних завдань за допомогою комп'ютера. Назва САТ-інструменти узагальнено позначає сучасні перекладацькі технології. Найяскравішим їх різновидом є «робоча станція перекладача», концепція, розроблена в кінці 1970-х років дослідниками Мартіном Кеєм і Аланом К. Мелбі [19], яка є актуальною до сьогодні. Робоча станція складається з інтегрованого комп'ютерного середовища для перекладу файлів у електронному форматі, у центрі якого перебуває перекладач.

Перші САТ-інструменти з'явилися у вигляді систем керування термінологією на початку 1990-х років [18]. Відтоді вони значно розвинулися та отримали додаткові функції – такі, як менеджмент проєктів і оцінка якості, а також можуть працювати з різними рушіями машинного перекладу.

Розглянемо деякі основні функції, щоб виявити їх роль у автоматизації системи перекладу та визначити компетентності, що потрібні перекладачеві для їх відповідного застосування.

1. Перекладацька пам'ять. Необхідною функцією сучасної системи автоматизованого перекладу є застосування перекладацької пам'яті – двомовної бази даних перекладених вихідних текстів і їхніх відповідників цільовою мовою, яка пропонує схожі наявні сегменти під час перекладу нових текстів [12].

Перекладацька пам'ять ділить вихідний текст на одиниці, які називаються сегменти. Речення або аналогічна одиниця (наприклад, заголовок, елемент списку, посилання тощо) з вихідного тексту вважається окремим сегментом. Під час роботи перекладача над документом програма з перекладацькою пам'яттю по черзі відображає кожен вихідний сегмент та пропонує повторно використати попередні переклади, якщо в базі даних наявний такий самий або схожий вихідний сегмент. Якщо його немає, перекладач може самостійно ввести власний варіант перекладу для нового сегмента. Після завершення роботи над сегментом переклад зберігається до бази даних і програма переходить до наступного сегмента. Перекладацька пам'ять переважно є простою базою даних, що містить поле із сегментом вихідною мовою, поле із сегментом цільовою мовою, а також поле з метаданими, як от дата створення, дата останнього використання, назва перекладача / проєкту / файлу тощо. Іншим варіантом створення перекладацької пам'яті є співставлення існуючих перекладених документів, замість їх поступового утворення й розширення під час роботи [7].

Такі можливості спричинили виникнення нових перекладацьких стратегій, які включають нелінійну обробку та переклад текстів [22], що задовольняє вимоги до глобального поширення вмісту. Новоутворені тексти стають нелінійними, оскільки вони «запозичені» із вже існуючих.

Міжнародний стандарт ISO 30042:2008 для формату перекладацької пам'яті – Translation Memory eXchange (TMX), який застосовується у більшості програм автоматизованого перекладу. Проте досить поширеними є також інші формати, як от SDLTM і MQTM. Хоча програми, які використовують перекладацькі пам'яті не формату TMX, мають засоби їх перетворення, під час підключення користувачу варто звертати увагу, який саме формат необхідний для вибраної програми. Використання несумісної перекладацької пам'яті зазвичай неможливе, тому необхідно слідкувати, щоб виконувалися вимоги до формату.

Збіги з перекладацькою пам'яттю, залежно від точності, поділяються на кілька типів, наведених нижче.

Без збігу. Коли у перекладацькій пам'яті немає сегменту, відсоток збігу якого перевищує встановлену межу. Для SDL Trados Studio, наприклад, ця межа за промовчанням складає 70 %, для memoQ – 50%.

Неточні збіги ($\leq 99\%$). Сегменти, які дещо відрізняються від збережених у перекладацькій пам'яті. Якщо відмінність незначна й полягає у різній пунктуації в кінці, тегах, пробілах або числах, значення буде близьке до 99 %. Значення 85--95 % свідчить про відмінність в одне слово, 75--84% – два слова, менше 75 % – понад два слова.

Повні або точні збіги (100 %). Вихідний текст сегмента точно такий, як і збіг із перекладацької пам'яті. Але його контекст або не співпадає, або в метаданих немає відомостей про нього.

Контекстні збіги (позначаються 101% у програмах memoQ і Smartcat та CM у програмі SDL Trados Studio). Вихідний текст сегмента точно такий, як і збіг із перекладацької пам'яті, крім того, сусідні сегменти збігаються з контекстом, збереженим у метаданих перекладацької пам'яті. Тобто наступний і попередній сегменти або заголовки документа ідентичні до контекстної інформації. У структурованих документах, наприклад, XML, HTML або розділених табуляцією (Excel, CSV, TXT тощо) роль контексту може виконувати позначення ідентифікатора (ID).

Ідеальні або подвійні контекстні збіги (позначаються 102% або PM). Є різновидом контекстних збігів, за якого вихідні файли радше порівнюються з попереднім набором відповідних документів, ніж із перекладацькою пам'яттю. Збіг вважається ідеальним, якщо його зміст, метадані та ідентифікатори співпадають з попереднім файлом. Застосовуються для відновлення перекладу або частини документа, які повністю збігаються з початковим документом [17], [1].

Слід зауважити, що залежно від контексту смислове навантаження однакових сегментів може відрізнятися, тому навіть повні збіги потребують перевірки перекладачем, особливо якщо вони не контекстні або не ідеальні. Найчастіше таке відбувається, якщо текст містить багато сегментів, що складаються з одного багатозначного слова. Наприклад, німецьке слово Anschluss може одночасно позначати як підключення електричних дротів, так і з'єднання трубопроводу або комутаційний порт.

Окрім відображення збігів власне сегментів, усі CAT-інструменти мають функцію конкордантного пошуку в перекладацькій пам'яті, яка дає змогу переглядати, наприклад, переклад окремих слів і словосполучень, використання власних назв, стиль мови у сегментах із попередніх проектів тощо.

Найбільш доцільне використання цієї функції під час одночасної роботи кількох перекладачів над одним проектом зі спільною перекладацькою пам'яттю в хмарі або під час перекладу.

Отже, для належного використання перекладацької пам'яті необхідно розуміти принцип її побудови та взаємодії з програмою автоматизованого перекладу. Обов'язково треба володіти інформацією, який формат пам'яті необхідно підключати до вибраної програми. Не менш важливо знати, які позначення можуть застосовуватися до запропонованих збігів і як ними користуватися, щоб не знижувати якість перекладу.

2. Засоби керування термінологією. Програмне забезпечення для керування термінологією надає перекладачеві засоби автоматичного пошуку у певній термінологічній базі даних відповідників перекладу до слів, що з'являються в документі, або автоматично відображає терміни у вікні інтерфейсу програми, або відкриває запис у базі за допомогою гарячих клавіш. Деякі програми (SDL Trados Studio, memoQ, Déjà Vu) мають додаткові комбінації клавіш, за допомогою яких перекладач може під час перекладу додавати нові пари термінів до бази даних. Більшість систем автоматизованого перекладу мають вбудовані засоби перевірки термінології в інтерактивному режимі та в режимі команд. З їх допомогою можна визначити, чи була використана правильна комбінація термінів у різних сегментах перекладацької пам'яті вибраного проекту. Крім того, існують незалежні системи керування термінологією, які можуть забезпечити функціональність робочого процесу, візуальну систематику, працювати як засіб перевірки термінології (терміни, які використані неправильно, позначаються відповідно), і підтримують різні типи додаткових даних, як от зображення, відео чи звук.

Термінологічні словники можуть бути різних форматів, що залежить безпосередньо від програми. Найпоширеніші з них – звичайні таблиці Excel. Головна перевага полягає в тому, що за необхідності їх можна конвертувати до іншого формату, який підтримується певною CAT-програмою. Це здійснюється за допомогою, спеціальних інструментів, наприклад, програми керування термінологією від компанії SDL, MultiTerm. Крім того, термінологічну базу Excel можна завантажити до онлайнового CAT-інструмента, що неможливо з більшістю інших форматів.

Попри те, що міжнародним стандартом для формату систем керування термінологією є TBX (TermBase eXchange) [11], поширеними також є термінологічні бази форматів .CSV, .TXT, .XML. Крім того, ключові гравці на ринку програм автоматизації перекладу, як от Trados Studio та memoQ використовують власні формати для термінологічних баз: SDLTB та MTB відповідно.

Таким чином, перед перекладачем постає необхідність володіння компетенціями щодо створення, наповнення, редагування, упорядкування використання, конвертування та актуалізації термінологічних баз різних форматів, які є необхідною умовою забезпечення однорідності перекладу.

3. Різновиди CAT-інструментів. На ринку наявна велика кількість різних CAT-інструментів, кожен із яких має власний набір функцій, призначений для певного типу завдань і працює з різними форматами файлів. Попри те, що деякі з цих програм охоплюють широкий спектр завдань, одного засобу автоматизації перекладу як правило недостатньо. Перекладачеві необхідно володіти принаймні кількома з них, оскільки перекладацькі агенції співпрацюють із багатьма клієнтами, які можуть використовувати різне ПЗ, або навіть один і той же замовник надає проєкти для виконання одразу в кількох системах.

Це може бути, наприклад, переклад технічної документації до програми в SDL Trados Studio та паралельна локалізація цієї ж програми в SDL Passolo. Або ж переклад у програмі Translation Workspace XLIFF Editor та виконання автоматичних перевірок за допомогою інструмента Linguistic ToolBox.

Таким чином, ще перед початком роботи перекладачеві необхідно розуміти, яке програмне забезпечення доведеться використовувати, його особливості, приклади доцільного застосування тощо. Що вище компетенція перекладача щодо добору та використання належної програми для здійснення перекладу й автоматичних перевірок, то краще його продуктивність за рахунок заощадження часу під час роботи в добре знайомих інструментах.

Доступні CAT-інструменти та перекладацькі системи можна представити у вигляді наведеної нижче таблиці.

Таблиця 1

CAT-інструменти

CAT-інструменти	Платні	Безкоштовні
Онлайнові	Memsources Wordbee XTM Cloud Crowdin	Smartcat MateCat Wordfast Anywhere
Окремі програми	SDL Trados Studio memoQ Wordfast (Classic і Pro) Memsources (пропр. верс.) Déjà Vu Across	OmegaT CafeTran Espresso

SDL Trados Studio – найбільш використовувана професійними перекладачами та агенціями універсальна система автоматизованого перекладу та керування проектами [25]. Має багатий функціонал і поширена у всьому світі. Підтримує понад 70 різних форматів файлів, має вбудовану функцію розпізнавання документів PDF, що дає змогу заощадити в певних випадках кошти на додаткових інструментах, наприклад ABBYY FineReader.

SDL Trados Studio містить інтегровані в робочий процес засоби машинного перекладу та пост-редагування. Якщо для одиниці перекладу немає збігу, програма підставить у цільовий сегмент його машинний переклад, який можна потім відредагувати.

Головним недоліком SDL Trados Studio є надмірна складність освоєння для деяких користувачів, оскільки велика кількість функцій доволі ситуативні та зазвичай не використовуються на практиці під час повсякденних перекладів.

Kilgray memoQ – головний конкурент SDL Trados Studio на ринку, оскільки має аналогічний функціонал, продуктивність і початкову вартість. Відповідно, програма також складна для вивчення як і аналог від компанії SDL.

Обидві з наведених вище програм можуть працювати з білінгвальними файлами одна одної, а також відкривати їх для перевірки та вчитки.

Smartcat – онлайнова система автоматизованого перекладу, яка містить усі основні функції звичайний CAT-інструментів: пам'ять перекладів, керування термінологією, машинний переклад, функцію одночасної роботи кількох перекладачів над одним документом. Цільова аудиторія – перекладачі та компанії. Smartcat надається у форматі SaaS (програма як послуга). Доступ здійснюється за допомогою мережі Інтернет.

Crowdin – веб-орієнтована платна платформа для керування перекладами. Пріоритетний напрямок роботи – локалізація ПЗ. Система орієнтована на розробників мобільних додатків, веб-сайтів, документації, ігор тощо. Унікальною функцією Crowdin є краудсорсинг, тобто можливість запросити користувачів для допомоги з перекладом і локалізацією свого продукту іншими мовами.

Crowdin також окрім звичних перекладацьких форматів (XLIFF, XML тощо) підтримує переклад програмного забезпечення, файлів із вихідним кодом і застосунків для мобільних платформ Android, iOS, Windows 10 Mobile тощо.

Узагальнити переваги та недоліки використання тих чи інших програм можна у наведений нижче спосіб.

Переваги окремих програм автоматизованого перекладу:

- можливість роботи без необхідності підключення до мережі Інтернет;
- відсутність проблем із серверами: програма працює, доки увімкнено пристрій користувача.

Недоліки окремих програм автоматизованого перекладу:

- необхідно встановлювати ПЗ на свій пристрій;
- ліцензія часто обмежена одним пристроєм;
- більшість ПЗ працює лише на ПК із ОС Windows;
- безпека й цілісність документів залежить виключно від пристрою, його втрата або пошкодження може знищити всі файли;
- тривалий час очікування виправлень і оновлень.

Переваги онлайнових програм автоматизованого перекладу:

- не потрібно встановлювати на комп'ютер;
- можна працювати за допомогою браузера з будь-якого середовища та пристрою з підключенням до Інтернету;
- переклад зберігається в реальному часі, тому вірогідність втрати даних зменшена;
- простіше організувати одночасну роботу кількох перекладачів над одним проектом;
- своєчасні оновлення та виправлення.

4. Автоматичні перевірки. Програми для перевірки якості перекладу (QA-програми від Quality Assurance) – це інструменти для пошуку поширених помилок у текстах перекладів за визначеними параметрами.

Вони працюють виключно з білінгвальними файлами, які створюються в результаті роботи CAT-програм. Їх завдання – аналіз вихідного і перекладеного тексту в певному сегменті та реєстрація всіх підозрілих співпадінь. Після завершення роботи користувач отримує звіт із знайденими помилками та вирішує, чи це справді помилки, чи просто хибні спрацювання.

Велика кількість розробників систем автоматизованого перекладу мають у своїх програмах такі засоби. До них відносяться SDL Trados Studio, memoQ, Wordfast, Across та інші. Крім того, існує багато окремих інструментів, найпопулярнішими серед яких на сьогодні є Xbench, QA Distiller, Verifica, ErrorSpy, Linguistic Toolbox.

Параметри кожної перевірки можна налаштувати відповідно до власних потреб або побажань клієнта та зберегти в окремий файл конфігурації, який можна використовувати у разі тривалої співпраці з кількома замовниками, проєкти яких вимагають перевірок різного типу [2].

До стандартних основних перевірок належать такі:

- пошук неоднорідного перекладу однакових вихідних сегментів або ідентичного перекладу різних;
- різні знаки в кінці сегментів;
- неправильне перенесення одиниць виміру, дробових знаків тощо;
- відсутність цифр, тегів або аббревіатур у цільовому сегменті;
- значно відрізняється довжина тексту;
- переклад терміна відрізняється від зазначеного в глосарію;
- відсутні дужки, неправильні лапки тощо.

Правильний добір перевірок дає змогу перекладачеві/редактору заощадити час і зосередити увагу на перевірці змісту та доведенні тексту до відповідності вимогам замовника.

2.3. Програмні засоби автоматизованого перекладу тексту: функції, особливості застосування, переваги, недоліки

Ідея використання комп'ютера для автоматичного перекладу текстів виникла ще на початку появи обчислювальної техніки. Для автоматичного перекладу документів з однієї мови на іншу розроблено багато різних програм. Однак, через складнощі опису семантики природних мов, до цього часу остаточно проблему перекладу ще не вирішено. Проте, сучасні засоби автоматизації перекладу досягли такого рівня, який дає змогу ефективно використовувати їх на практиці. Це пов'язано з тим, що в наукових, технічних, економічних та інших текстах, на відміну від художніх, використовується обмежена кількість мовних конструкцій, які більше орієнтовано на однозначну інтерпретацію.

Програмні засоби автоматизованого перекладу тексту (Machine Translation, MT) використовуються для автоматичного переведення тексту з однієї мови на іншу без участі людини. Це допомагає полегшити комунікацію між людьми, які володіють різними мовами.

Нижче наведено деякі функції, особливості застосування, переваги та недоліки програмних засобів автоматизованого перекладу тексту:

Функції:

1. Переклад з мови на мову:

- фундаментальна функція програм автоматизованого перекладу – перетворення тексту з однієї мови на іншу. Вони базуються на лінгвістичних та статистичних моделях або, в більш сучасних системах, на нейромережевих архітектурах.

2. Підтримка різноманітних мов:

- програми можуть підтримувати десятки, якщо не сотні, мов, що робить їх важливим інструментом для міжнародної комунікації та бізнесу.

3. Автоматичне визначення мови:

- системи можуть автоматично розпізнавати мову введеного тексту, що дозволяє користувачам легко взаємодіяти з інтерфейсом та отримувати переклад без додаткових налаштувань.

Особливості застосування:

1. Онлайн-перекладачі:

- зручні для швидкого перекладу коротких текстів або слів. Можна використовувати для перевірки значень слів або фраз.

2. Локалізація програм і веб-сайтів:

- застосовується для адаптації програм, ігор та веб-сайтів під мовний та культурний контекст різних користувачів.

3. Комунікація в реальному часі:

- використовується для швидкого перекладу тексту в реальному часі під час онлайн-спілкування, відеоконференцій чи соціальних мереж.

Переваги:

1. Ефективність:

- швидкий та доступний інструмент для отримання загального розуміння тексту.

2. Доступність:

- безкоштовні сервіси зробили машинний переклад доступним для широкого кола користувачів.

3. Розширені можливості:

- застосування інтелектуальних технологій, таких як нейромережі, може поліпшити якість перекладу та зробити його більш природнім.

Недоліки:

1. Низька якість перекладу:

- проблеми з точністю можуть виникати при перекладі складних чи спеціалізованих текстів, де потрібен високий рівень експертизи.

2. Втрата стилістичних нюансів:

- машинний переклад часто не враховує стилістичні відтінки та тонкості мови, що може призводити до втрати контексту.

3. Проблеми з ідіомами та культурними виразами:

- важкість перекладу висловів, які мають особливий сенс тільки в конкретній культурі.

4. Безпека і конфіденційність:

- питання стосовно безпеки даних і можливості несанкціонованого доступу до текстів, які піддаються автоматизованому перекладу.

Машинний переклад стає все більш точним і корисним, але завжди важливо розуміти його обмеження та використовувати його з розсудом, особливо у випадках, де точність мовлення та контекст є вирішальними.

Програми автоматичного перекладу документів доцільно використовувати:

- при абсолютному незнанні іноземних мов;
- у разі необхідності одержати переклад швидко, наприклад, при перекладі Web-сторінок;
- для створення підрядкового перекладу – чернетки, що використовується для повноцінного перекладу;
- у разі пересилання документів іноземним партнерам.

До засобів автоматизації перекладу можна віднести два типи програм: *електронні словники й програми перекладу.*

Електронні словники – це засоби для перекладу окремих слів і виразів документа. Деякі з них забезпечують звуковий супровід перекладених слів. Серед найпопулярніших програм даного класу слід відзначити НБАРС – новий великий англо-російський словник, Контекст 3.51, ABBYY Lingvo та ін.

Програми перекладу забезпечують повний цикл перекладу всього документа: введення початкового тексту, переклад на іншу мову, редагування, форматування й збереження перекладеного тексту. Прикладами програм перекладу можуть бути PROMT та Language Master.

Програми машинного перекладу тексту використовуються для автоматичного переведення тексту з однієї мови на іншу. Існує безліч різних програм та сервісів, які надають цю можливість.

Ось декілька прикладів та основних характеристик таких програм:

1. Google Translate:

Основні характеристики програми Google Translate включають:

Мовна підтримка: Google Translate підтримує більше сотні мов, включаючи всі основні світові мови.

Типи перекладів: Програма надає можливість перекладати тексти, веб-сторінки, аудіо та відеофайли, а також розпізнавати мову на зображеннях.

Машинне навчання: Google Translate використовує технології машинного навчання, такі як нейронні мережі, для навчання на великій кількості текстових даних.

Автоматичне коригування: Програма може виявляти й автоматично коригувати орфографічні та граматичні помилки у тексті.

Синтез мови: Google Translate може вигенерувати аудіо вимову перекладеного тексту для допомоги користувачам у правильному вимовлянні слів.

Можливість працювати офлайн: Деякі мовні пакети доступні для використання офлайн, що дозволяє користувачам перекладати тексти без доступу до Інтернету.

Інтеграція із сервісами: Google Translate інтегрована у різноманітні веб-браузери, мобільні додатки та інші сервіси Google, що спрощує процес перекладу для користувачів.

Функція розпізнавання мови: За допомогою камери мобільного пристрою, Google Translate може розпізнати текст на зображеннях та надавати його переклад.

Корпоративна робота: Користувачі можуть вносити свій внесок до поліпшення якості перекладів, надаючи зразки перекладу та коригуючи виявлені помилки.

Зазначимо, що функціональність може змінюватися, оскільки Google постійно оновлює свої продукти і додає нові можливості.

2. Microsoft Translator:

Характеристики:

- використовує глибокі нейромережі для перекладу.
- підтримує різні формати тексту, включаючи веб-сайти та документи.
- інтегрується з різними платформами, такими як Windows, Office, Skype.

Переваги Microsoft Translator

1. Мовна підтримка: Microsoft Translator підтримує багато мов і діалектів, що дозволяє користувачам перекладати текст та мовлення між різними мовами.

2. Широкий функціонал: Покриття включає текстовий переклад, аудіопереклад, а також функції фотоперекладу для перекладу тексту на зображеннях.

3. Інтеграція з продуктами Microsoft: Microsoft Translator може інтегруватися з іншими продуктами Microsoft, такими як Microsoft Office, щоб полегшити роботу з документами, презентаціями та іншими типами контенту.

4. Широкі можливості доступу: Microsoft Translator надає різні інтерфейси доступу, включаючи веб-сайт, мобільні додатки та API для розробників.

5. Технології машинного навчання: Система використовує технології машинного навчання для поліпшення точності та якості перекладів з часом.

6. Спрощення спільної роботи: Завдяки можливості перекладу, Microsoft Translator сприяє спільній роботі між людьми, що говорять на різних мовах.

7. Автоматична мовне визначення: Система може автоматично визначати мову тексту або мовлення, що спрощує процес перекладу.

3. DeepL:

Характеристики:

- відомий своєю високою якістю перекладу, особливо в європейських мовах.
- використовує глибокі нейромережі та механізми зворотного перекладу для покращення результатів.
- підтримує кілька мов та є доступним через API для інтеграції в інші програми.

4. Systran:

Характеристики:

- пропонує рішення для підприємств та розробників.
- використовує глибокі нейромережі та лінгвістичні алгоритми.
- має можливості інтеграції з іншими програмами та системами.

Основні характеристики програм машинного перекладу включають в себе використання нейромереж, підтримку різних мов, можливість перекладу на різноманітні формати (текст, мовлення, зображення), інтеграцію з іншими платформами, а також забезпечення можливості коригування та покращення перекладів користувачами.

Розглянемо детальніше програмні засоби для реалізації машинного перекладу тексту та їх загальні характеристики.

Програма PROMT

Цю програму (її більш ранні версії відомо під назвою Stylus) розроблено фінською фірмою PROMT. Програма є додатком до операційних систем, таких як Windows 95, 98, NT 4.0, 2000 і може бути інтегрована в комплект програм Microsoft Office, зокрема, у програми Microsoft Word та Excel.

Можливості програми PROMT:

- забезпечення перекладу документів з англійської, німецької та французької мов на російську і навпаки;
- до неї можна підключати кілька десятків спеціалізованих словників, що забезпечує правильний переклад термінів, які стосуються певної області знань;
- динамічне відслідковування напрямку перекладу, тобто визначення мови оригіналу і перекладу;
- переклад вмісту буфера обміну, поточного параграфа, виділеного фрагмента тексту або всього тексту;
- забезпечення будь-якого з можливих напрямків перекладу, підключення й відключення словників, доповнення та виправлення їх, складання списку зарезервованих слів, які не перекладаються;
- робота безпосередньо з програмами розпізнавання текстів, наприклад, FineReader;
- не виходячи з програми можна використати відомі способи редагування й форматування оригіналу та перекладу;
- забезпечення перевірки орфографії оригіналу і перекладу після встановлення прикладних програм для перевірки правопису (LingvoCorrector, Пропис, Орфо, Hugo).

Головне вікно програми складається з трьох частин: дві призначені для відображення оригіналу тексту і його перекладу, третя – утворює інформаційну панель, де відображаються інформація про перекладений документ і спеціальні налаштування. Вікно має стандартні елементи керування вікна Windows – заголовок, рядок меню, панелі інструментів і т.д.

Для швидкого запуску всіх програм, що входять до складу PROMT, призначений Інтегратор PROMT у вигляді окремої панелі робочого стола Windows. Кнопки панелі Інтегратора, а також пункти контекстного меню, яке викликається клацанням правою клавішею миші на значку Інтегратора, що є на панелі задач, дають змогу вибрати такі функції програми PROMT :

1. Переклад Clipboard (вміст буфера обміну).
2. Відкрити файл.
3. Відкрити WWW-вузол.
4. Пошук у WWW.
5. Запустити програму PROMT.
6. Запустити File Translator – програму перекладу файлів у пакетному режимі.
7. Запустити WebView – броузер-перекладач, що забезпечує синхронний переклад Web-сторінок при навігації у Internet.
8. Запустити Quick Translator – програму швидкого перекладу тексту, набраного з клавіатури.

Переклад окремих слів і виділених фрагментів можна здійснити прямо в тексті, навівши на них вказівник миші. Окремі фрагменти тексту можна перекласти без попереднього запуску програми PROMT. Для цього досить, знаходячись в будь-якому текстовому редакторі, наприклад, Notepad або Microsoft Word, скопіювати виділений фрагмент у буфер обміну і викликати функцію Переклад Clipboard Інтегратора PROMT.

Переклад документа за допомогою програми PROMT передбачає проведення кількох етапів:

1. Введення документа, який необхідно перекласти.

Документ може бути завантажений з файлу. Для цього слід виконати стандартну операцію відкриття файлу. Текст для перекладу може також бути набраний на клавіатурі у власному редакторі програми. Для цього треба спочатку створити новий документ за допомогою відповідної команди. Для перекладу введеного з клавіатури тексту без виклику основного вікна програми PROMT можна також скористатися функцією Quick Translator Інтегратора PROMT. У вікні програми Quick Translator, крім перекладу, можна виконати також інші дії з оригіналом і перекладеним текстом: скопіювати переклад у буфер обміну, змінити напрямок перекладу, підключити додаткові словники тощо.

2. Уточнення параметрів перекладу. Після того, як підготовлено оригінал тексту, що підлягає перекладу, слід визначається напрямок перекладу, тобто з якої мови на яку мову буде здійснюватися переклад, а також уточнити формат тексту оригіналу (формат файлу тексту оригінала, наприклад MS Word файл, форматований текст RTF і т.д.).

3. Підготовка тексту до перекладу. Вибраний документ відображається в області тексту оригіналу. Перед початком перекладу доцільно перевірити орфографію, оскільки неправильно написані слова будуть сприйматися програмою як невідомі і залишаться без перекладу. У разі необхідності текст можна зберегти для подальшої роботи як документ PROMT. У документі можуть бути слова і словосполучення, які не повинні перекладатися, наприклад, прізвища, назви програмних продуктів (Windows 10, Microsoft Word 2016 тощо). Іноді застосовують транслітерацію – запис із використанням іншого алфавіту, що відповідає написанню або вимові мовою оригіналу (наприклад, прізвище Brown бажано перекласти не як Коричневий, а Браун).

Інколи доводиться відмовлятися від перекладу цілих абзаців, наприклад, текстів програм на алгоритмічних мовах. Щоб відмовитися від перекладу окремих слів, їх треба зарезервувати, тобто встановити на цьому слові курсор, а потім клацнути мишею на відповідній кнопці панелі інструментів або вибрати пункт Зарезервировать... у контекстному меню чи меню Перевод.

Можна зарезервувати фрагмент тексту, заздалегідь виділивши його або цілий абзац. У тексті всі зарезервовані слова й абзаци, що мають залишитися без перекладу, виділяють зеленим кольором. Якість перекладу визначається повнотою словників, які використовуються, з урахуванням граматичних правил. Для кожного документа можна задати набір словників, які переглядаються у певному порядку до першого виявлення слова для перекладу.

Програмою PROMT для перекладу передбачено три типи словників:

- *генеральний словник* (містить загальноновживану лексику і побутове значення слів). Він використовується завжди, причому останнім з усіх словників. Зміна цього словника неможлива;

- *спеціалізовані словники* (містять терміни з різних областей). Редагувати ці словники не можна, але їх можна підключати й відключати під час перекладу. Базове постачання програми не містить додаткових словників і їх необхідно встановлювати окремо;

- *словник користувача* (створюється користувачем). До нього додаються слова, яких немає в інших словниках, а також уточнені переклади тих або інших слів. Як правило, цей словник переглядають насамперед. Словник користувача можна редагувати.

Список словників, що використовуються під час перекладу, відображається у вікні інформаційної панелі.

Підключення словників здійснюється за допомогою відповідної команди програми PROMPT.

4. Переклад документа. Переклад документа починається після вибору користувачем відповідної команди з меню Перевод. Перекладений документ заноситься в область перекладу. Невідомі слова виділяються червоним кольором, а зарезервовані – зеленим. Список невідомих і зарезервованих слів відображається на інформаційній панелі у відповідних вкладках. У разі необхідності невідомі слова можна занести в словник користувача. Початковий текст і переклад можна редагувати, формувати та перекладати повторно.

5. Збереження результатів. Після завершення робіт із текстами, оригінал і переклад можна зберегти в одному з форматів, що підтримуються програмою, використовуючи стандартні команди збереження файлу.

Програма PROMT забезпечує ряд додаткових можливостей, які розглянемо окремо.

1. Сумісна робота з програмою розпізнавання текстів.

Якщо до комп'ютера підключено сканер і встановлено програму оптичного розпізнавання текстів, наприклад, FineReader, то її можна запустити безпосередньо з програми перекладу PROMT. Використовуючи сканер, програма FineReader забезпечить перетворення надрукованого на папері тексту на електронну форму і передасть його до програми для перекладу й редагування.

2. Сумісна робота з пакетом Microsoft Office. Програму перекладу PROMT можна інтегрувати з Word і Microsoft Excel. Це дає змогу перекладати відкриті в цих додатках документи, не виходячи з програм.

3. Переклад Web-сторінок. До складу програми PROMT входить додаткова програма WebView, яка забезпечує підключення користувача до Web-вузлів, пошук інформації у мережі Internet й автоматичний переклад Web-сторінок з англійської, німецької, французької мов на російську і навпаки.

Програма Language Master

Програма PROMT не забезпечує переклад з інших мов на українську мову і зворотний переклад. Можна спочатку перекласти документ на російську мову, а потім використати додаткові програми перекладу з російської мови на українську, такі як Рута, РУМП та ін. Цей підхід, крім загальних незручностей, збільшує час, що витрачається на переклад, підвищує ймовірність помилок тощо. **Програма Language Master (LM)** вільна від цих недоліків, оскільки є лінгвістичним засобом для трьох мов: російської, української та англійської і призначена для підготовки документів на будь-якій з цих мов або їх комбінації та подальшого перекладу тексту на одну з трьох мов у будь-якому напрямку. В наступних версіях передбачається підключення німецької мови.

Система машинного перекладу LM дає змогу здійснювати переклад тексту і перевірку орфографії у різних додатках до Windows Крім того, LM автоматично інтегрується з текстовим редактором Microsoft Word, при цьому Microsoft Word набуває нових функціональних можливостей перекладу документів, а LM – розширених засобів редагування й форматування перекладених текстів. До переваг програми LM можна віднести її компактність та простий інтерфейс.

Особливості програми LM такі:

- забезпечується переклад документів з англійської, російської і української мов у будь-якому напрямку;
- є конвертор текстових файлів із формату DOS у формат Windows;
- забезпечується перевірка орфографії для всього тексту або виділеного фрагмента будь-якою з трьох мов. Відкоректований текст зберігається в буфері обміну для подальшої заміни;
- є можливість підключення до програми додаткових словників з економіки та інформатики;

- забезпечується динамічне відслідковування напрямку перекладу (мови оригіналу і перекладу);
- програма перекладає окремі слова, виділений фрагмент тексту або весь текст, а також файл або групи файлів у пакетному режимі;
- забезпечується збереження при перекладі в середовищі Microsoft Word параметрів форматування оригіналу й розташування малюнків, графіків, таблиць та інших об'єктів, вигляду оригіналу;
- забезпечується повноцінне використання можливостей Microsoft Word щодо редагування, форматування й перевірки орфографії.

Система машинного перекладу LM складається з двох компонентів:

- незалежного програмного модуля;
- модуля розширення Microsoft Word.

Незалежний програмний модуль. Незалежний програмний модуль взаємодіє з будь-якими активними додатками Windows, в яких можлива робота з текстом і реалізовані функції роботи з буфером обміну (наприклад, текстовими редакторами, програмами розпізнавання текстів, браузером тощо). Щоб перекласти слово, фрагмент або весь документ, необхідно їх виділити і в контекстному меню незалежного програмного модуля вибрати пункт Переклад. Після визначення й підтвердження напрямку перекладу та тематики документа здійснюється переклад. Результат перекладу зберігається в буфері обміну і відображається в спеціальному вікні.

Перекладаючи фрагмент, слід мати на увазі, що LM перекладає текст як зв'язані речення з урахуванням усіх граматичних особливостей обох мов. Неперекладені з різних причин слова (помилки в оригіналі, відсутність у словниках) позначаються у вікні перекладу тексту червоним кольором. Їх можна також додати до списку неперекладених слів.

Під час перекладу окремого слова у вікні перекладу тексту відображаються виділене слово і всі значення його перекладу, а в буфері обміну зберігається слово оригіналу. Для перекладу файлів або групи файлів їх необхідно заздалегідь виділити у вікні програми перегляду файлової системи. Можна виділити папку, при цьому будуть перекладені всі текстові файли, що знаходяться в ній. Після виділення треба запустити режим перекладу з контекстного меню LM. Програма автоматично вибирає тільки текстові файли формату Windows або DOS із будь-яким розширенням.

Для перекладу файлів складного формату необхідно використати текстовий редактор Microsoft Word. Переклад файлів здійснюється без відображення у будь-якому вікні. Динаміка роботи з кожним файлом відображається на панелі задач у вигляді відсотка перекладеного обсягу тексту. Після завершення роботи на екрані з'являється підсумкове вікно зі списком перекладених файлів. Результат перекладу заноситься у файл з назвою, аналогічною первинному файлу, з доданим за замовчуванням знаком. Переклад файлів здійснюється у фоновому режимі, тому можна продовжувати роботу з іншими програмами.

Програма LM має засіб перевірки тексту на наявність орфографічних помилок. Перевірка орфографії, як і переклад, проводиться над фрагментом тексту, який необхідно скопіювати в буфер обміну. Запуск перевірки орфографії здійснюється вибором відповідного пункту в контекстному меню незалежного програмного модуля. Слово з помилкою можна відредагувати безпосередньо у вікні або використати функціональні кнопки. Якщо слово написано правильно, але відсутнє в словнику, то його можна занести в словник. При цьому виконується операція Породження словоформ. Здебільшого словоформи генеруються коректно вже під час видачі діалогового вікна, і користувачеві залишається тільки підтвердити правильність операції.

Модуль розширення Microsoft Word. Він підключається автоматично і забезпечує сумісну роботу текстового редактора Word із перекладачем – програмою LM. Під час запуску Microsoft Word у головному меню з'являються додатковий пункт Мастер і додаткова панель інструментів LM. Коли здійснюється переклад, вікно програми поділяється на дві частини: у верхній знаходиться текст оригіналу, а в нижній відображається його переклад.

Модуль розширення LM в середовищі Microsoft Word дозволяє здійснювати переклад окремих слів, переклад цілого документа з збереженням параметрів форматування і розташування малюнків, графіків, таблиць та інших об'єктів, перевірку орфографії, роботу з словниками, а також конвертацію текстів DOS у Windows. Під час перекладу відбувається автоматичне визначення мови документа, а користувачеві надається можливість задати напрямок перекладу й уточнити тематику документа.

При роботі з програмами перекладу слід пам'ятати, що оскільки ці програми поки ще далекі від ідеалу, автоматичний програмний переклад дає змогу зрозуміти, про що йдеться в оригіналі, але перекладений текст потребує редагування.

2.4. Хмарні сервіси автоматизованого перекладу, подальшого редагування та представлення результатів перекладацької діяльності

В умовах швидкого розвитку ІКТ та зростання вимог до якості освіти необхідним стає процес адаптування та впровадження нових інформаційних сервісів на основі конкурентних технологій.

Як зазначає С. Гринчак, сучасні технології дозволяють не купувати дороге програмне забезпечення для установки на комп'ютер, можна розгортати хмарну інфраструктуру і мати доступ до неї з будь-якого місця, з будь-якого обладнання, підключеного до Інтернету.

Саме тому на сучасному етапі розвитку ІКТ багато організації, зокрема і освітніх установ, відходять від використання власного обладнання і програмного забезпечення в бік сервісів на основі хмарних технологій [29].

Нині хмарні технології – це технологія вільного доступу до зовнішніх обчислювальних інформаційних ресурсів у вигляді сервісів, що надаються за допомогою мережі Інтернет.

Зауважимо, що серед напрямів застосування ІКТ хмарні технології є одними з найбільш привабливих для освітян. Причиною цього є те, що одержати доступ до «хмари» можна не лише з ПК, але й з будь-якого пристрою, підключеного до мережі Інтернет. А для роботи програмного забезпечення «хмари» використовуються потужності віддаленого серверу без їх установки, а доступ до хмари можуть мати одночасно тисячі людей, що мають права доступу.

На основі аналізу результатів наукових пошуків В. Бикова, Р. Гуревича, М. Кадемії, Дж. Хартлі та ін., можемо стверджувати, що хмарні технології – це комплекс он-лайн-сервісів та локальних програмних продуктів, що надають користувачеві можливість створення, розподіленої обробки, збереження документів різних типів одночасно багатьма користувачами.

Головна відмінність від звичного методу роботи з програмним забезпеченням (ПЗ) полягає в тому, що користувач використовує не ресурси свого комп'ютера або сервера своєї локальної мережі, а потужності, які надаються йому як Інтернет-послуга. При цьому користувач має повний доступ до власних даних і можливість роботи з ними з будь-якої точки світу і з будь-якого пристрою, але його не турбує управління операційною системою, програмною базою, обчислювальними потужностями, за допомогою яких ця робота відбувається.

Зберігання в хмарі не лише даних, а й додатків змінює обчислювальну парадигму в бік традиційної клієнт-серверної моделі, при якій на стороні користувача зберігається мінімально необхідна функціональність. Таким чином, необхідність встановлювати необхідні оновлення програмного забезпечення, проводити перевірку на віруси й інше обслуговування покладається на провайдера хмарного сервісу. Це також означає, що загальний доступ, управління версіями, спільне редагування стають набагато простішими, ніж коли додатки і дані розміщені на призначених для користувача комп'ютерах [30].

Національним інститутом стандартів і технологій США визначено наступні **обов'язкові характеристики хмарних сервісів**:

1. **Самообслуговування на вимогу** – споживач самостійно визначає і змінює інформаційні потреби, такі як серверний час, швидкості доступу і обробки даних, об'єм даних, що зберігаються, без взаємодії з представником постачальника послуг.

2. **Універсальний доступ по мережі** – послуги доступні споживачам по мережі передачі даних незалежно від використовуваного пристрою.

3. **Об'єднання ресурсів** – провайдер об'єднує ресурси для обслуговування великої кількості споживачів в єдиний потік для динамічного перерозподілу їх між споживачами в умовах постійної зміни попиту на них; при цьому споживачі контролюють тільки основні параметри послуги (наприклад, об'єм даних, швидкість доступу), але фактичний розподіл ресурсів, що надається споживачеві контролює провайдер (у деяких випадках споживачі все-таки можуть управляти деякими фізичними параметрами перерозподілу, наприклад, указувати бажаний центр обробки даних з міркувань географічної близькості).

4. **Гнучкість**, послуги можуть бути надані та розширені або обмежені в будь-який момент часу, без додаткових витрат на взаємодію з провайдером, як правило, в автоматичному режимі.

5. Облік використання, постачальник послуг автоматично обчислює спожиті ресурси на певному рівні абстракції (наприклад, об'єм даних, що зберігаються, кількість користувачів, кількість транзакцій), і на основі цих даних оцінює об'єм наданих користувачам потрібних інформаційних ресурсів [31, с. 100].

Р. Гуревич у колективній монографії «Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті майбутніх фахівців» розглядає такі переваги використання хмарних технологій в освітньому процесі [32, с. 110]:

1. Вартість. Хмарні технології позбавляють компанії необхідності витратити величезні суми на придбання апаратного та програмного забезпечення, а також на створення та роботу дата-центрів: стійки серверів, цілодобове електропостачання для живлення та охолодження.

2. Швидкість. Більшість хмарних сервісів надаються як без обмежень, так і за запитом, тому навіть великі обсяги обчислювальних ресурсів можуть бути розгорнуті протягом декількох хвилин, зазвичай за допомогою лише пари кліків, що дає підприємствам велику гнучкість та позбавляє головного болю від планування ресурсів.

3. Глобальне масштабування. Хмарні технології надають можливість еластичного масштабування. Мовою хмар, це означає надання потрібної кількості ІТ-ресурсів. Наприклад, більше чи менше обчислювальних потужностей, місця, пропускної здатності, коли вона потрібна, і з потрібного географічного розташування.

4. Продуктивність. Локальні власні дата-центри, як правило, потребують багато «стекування та укладання» – встановлення програмного забезпечення, та інші години-затратні та місткі роботи. Хмарні обчислення усувають необхідність багатьох із цих завдань, тому ІТ-команди можуть витратити час на досягнення більш важливих бізнес-цілей.

Найбільші хмарні сервіси працюють у всесвітній мережі захищених дата-центрів, які регулярно оновлюються до найновішого покоління швидкодіючих і ефективних обчислювальних пристроїв. Це надає переваги над єдиним власним дата-центром, включно зі зменшенням відгуку мережі для додатків (чим далі дата-центр від користувача – тим довше йде запит) та економію на масштабуванні.

5. Надійність. Хмарні обчислення роблять резервне копіювання даних, аварійне відновлення та безперервність роботи простішими та дешевшими, оскільки дані можуть зберігатися на декількох резервних сайтах у мережі постачальника хмари [32, с. 110].

Отже, можна сказати, що переваги хмарних технологій і сервісів зумовили їх активне впровадження в різні сфери сучасного життя.

На сьогоднішній день існує багато хмарних сервісів для автоматизованого перекладу та редагування текстів. Декілька популярних платформ, які надають такі послуги, включають:

1. Google Translate: Google Translate – це безкоштовний сервіс від Google, який автоматично перекладає тексти між різними мовами. Він також надає можливість користувачам редагувати та вдосконалювати переклади.

2. Microsoft Translator: Microsoft також пропонує свій власний сервіс перекладу. Він має API для інтеграції з різноманітними програмами та платформами.

3. DeepL: DeepL є іншим потужним сервісом машинного перекладу, який використовує нейронні мережі для досягнення високої якості перекладу.

4. Grammarly: Хоча Grammarly в першу чергу використовується для коректури текстів на англійській мові, він також має вбудований інструмент перекладу.

5. Lingvanex: Це сервіс, який надає можливість перекладу текстів з різних мов, а також їх редагування та корекцію.

Ці сервіси зазвичай пропонують можливості хмарного доступу, що означає, що ви можете користуватися ними безпосередньо в браузері чи інтегрувати їх у свої програми та додатки за допомогою API. Залежно від вашого використання та потреб, ви можете обирати той, який найкраще відповідає вашим вимогам щодо перекладу та редагування текстів. Давайте подивимося на кожен з цих сервісів більш детально:

1. Grammarly:

- *Функції:* Grammarly в першу чергу призначений для коректури текстів, але включає в себе інструмент перекладу для певних мов.

- *Переваги:* Ефективний для поліпшення граматики та стилю тексту, інтеграція з браузерами та текстовими редакторами.

- *Недоліки:* Підтримує обмежену кількість мов у порівнянні з іншими перекладачами. Якість перекладу може не бути на такому високому рівні, як у спеціалізованих перекладачах.

2. Lingvanex:

- *Функції:* Lingvanex пропонує переклад текстів, включає розпізнавання мови, аудіопереклад, а також функції редагування тексту.

- *Переваги:* Має підтримку для багатьох мов, включаючи менш популярні. Працює з різними типами текстів.

- *Недоліки:* Якість перекладу може коливатися в залежності від мови та тексту. Інтерфейс може не бути таким інтуїтивним, як у деяких інших сервісів.

При виборі сервісу важливо враховувати ваші конкретні потреби, мови, якими ви користуєтеся, а також технічні можливості та інтеграційні можливості, які вам потрібні.

На основі аналізу особливостей реалізації машинного перекладу текстів, їх редагування та подання, можемо стверджувати, що робота з спеціалізованим програмним забезпеченням та спеціальними мережевими сервісами потребує наявності у перекладача певного спектру спеціальних знань, умінь і навичок, що, на нашу думку, складають систему цифрової компетентності кваліфікованого перекладача.

За цих умов актуальним вважаємо дослідження педагогічних особливостей формування цифрової компетентності майбутніх фахівців перекладу, на прикладі студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр», спеціальності 014 «Середня освіта (Мова і література (англійська)) Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж».

Список використаних джерел до розділу 2

---

1. SDL Help. "About Translation Memory Matches." [Online] URL: http://producthelp.sdl.com/sdl%20trados%20studio/client_en/Edit_View/TMs/EVWorkingwithTMsAbout_Translation_Memory_Matches.htm (Дата звернення: 12.11.2023).
2. ApSIC Xbench Documentation. [Online] URL: <https://docs.xbench.net/user-guide/overview/https://docs.xbench.net/user-guide/overview/> (Дата звернення: 12.11.2023).
3. Ratatype. "Average typing speed infographic." – 2019. [Online] URL: <https://www.ratatype.com/learn/average-typing-speed/> (Дата звернення: 12.11.2023).
4. Boretz A. "AppTek Launches Hybrid Machine Translation Software." Speech Technology. – 2009. [Online] URL: <https://www.speechtechmag.com/Articles/News/News-Feature/AppTek-Launches-Hybrid-Machine-Translation-Software-52871.aspx> (Дата звернення: 12.11.2023).
5. Bowker L. "Computer-Aided Translation Technology: A Practical Introduction." Ottawa: University of Ottawa Press, 2002.

6. Bundgaard K. "(Post-)Editing – A Workplace Study of Translator-Computer Interaction at Textminded Danmark A/S." Århus, 2017.
7. Asian Absolute. "CAT Tools vs. Machine Translation: What's the Best Method?" – 2015. [Online] URL: <https://asianabsolute.co.uk/blog/2015/12/21/cat-tools-vs-machine-translation-whats-the-best-method/> (Дата звернення: 12.11.2023).
8. Christensen T., Schjoldager A. "Translation-Memory (TM) Research: What Do We Know and How Do We Know It?" Hermes. – 2010. – №44. – pp. 89–101.
9. Technolex Translation Studio. "Development and implementation of quality management systems in translation agencies." – 2015. [Online] URL: <https://technolex.com/articles/development-and-implementation-of-quality-management-systems-in-translation-agencies.html> (Дата звернення: 12.11.2023).
10. Hutchins J., Somers H. "An Introduction to Machine Translation." Cambridge: University Press, 1992.
11. ISO 30042:2019. "Management of terminology resources — TermBase eXchange (TBX)." 2019. (International Organization for Standardization)
12. Karsch B. "Terminology Management and MT." Circuit. – 2012. – №117. pp. 11–14.
13. Krüger R. "Technologieinduzierte Verschiebungen in der Tektonik der Translationskompetenz." trans-kom. – 2018. – №11. pp. 104–137.
14. Krüger R. "Von Netzen und Vektoren – Neuronale maschinelle Übersetzung." MDÜ. – 2017. – №63. pp. 38–44.
15. Lehrberger J. "Machine Translation: Linguistic Characteristics of MT Systems and General Methodology of Evaluation." Amsterdam: John Benjamins Publishing, 1988.
16. Linn A. "Microsoft reaches a historic milestone, using AI to match human performance in translating news from Chinese to English." Microsoft Blog. – 2018. [Online] URL: <https://blogs.microsoft.com/ai/chinese-to-english-translator-milestone/> (Дата звернення: 12.11.2023).
17. memoQ Documentation. "Match rates from translation memories and LiveDocs corpora." [Online] URL: <https://docs.memoq.com/current/en/Things/things-match-rates-from-translation-m.html> (Дата звернення: 12.11.2023).

18. Melby A. "Interview to Jost Zetzsche." – 2013. [Online] URL: <http://www.internationalwriters.com/BigWave/BigWaveAKM.htm> (Дата звернення: 12.11.2023).
19. Melby A. "Multi-level translation aids in a disbributed system." Linguistic Series. – 1982. – №47. pp. 215–220.
20. O'Brien S. "Translation as human-computer interaction." Translation Spaces. – 2012. – №1. pp. 101–122.
21. memoQ Documentation. "Pseudo-translation plugin settings." [Online] URL: <https://docs.memoq.com/current/en/Places/pseudo-translation-plugin-sett.html> (Дата звернення: 12.11.2023).
22. Pym A. "The Moving Text: Localization, translation, and distribution." Amsterdam, 2004.
23. Pym A. "Translation skill-sets in a machine-translation age." Meta. – 2013. – №58. pp. 487–503.
24. SDL. "Research Study 2016: Translation Technology Insights." – 2017. [Online] URL: <https://www.sdl.com/software-and-services/translation-software/research/>.
25. Tabor J. "CAT tool use by translators: what are they using?" – 2019. [Online] URL: <https://go.proz.com/blog/cat-tool-use-by-translators-what-are-they-using> (Дата звернення: 12.11.2023).
26. Teixeira C. C. "The Impact Of Metadata On Translator Performance: How Translators Work With Translation Memories And Machine Translation." Tarragona, 2014.
27. Technolex Translation Studio. "Translation Agency: Behind the Scenes." – 2016. [Online] URL: <https://technolex.com/articles/za-kulisami-byuro-perevodov.html> (Дата звернення: 12.11.2023).
28. ABBYY Official Website. "What is ABBYY | Key Facts." [Online] URL: <https://www.abbyy.com/en-ee/company/key-facts/> (Дата звернення: 12.11.2023).

РОЗДІЛ 3.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

3.1. Поняття і сутність цифровізації процесу підготовки майбутніх перекладачів у закладах вищої освіти

Однією з ключових сфер сучасної освітньої парадигми є впровадження цифрових технологій, що сприяє підвищенню потенціалу навчання, розвитку, пізнання та виховання в різних галузях професійної підготовки. Сучасна цифрова освіта відкриває широкі перспективи для навчання майбутніх перекладачів, враховуючи особливості перекладацької діяльності, яка тісно пов'язана з пошуком та обробкою інформації, необхідної для виконання завдань перекладу з різних типів текстів.

Робота перекладача передбачає необхідність ефективного пошуку професійно-важливої інформації з різноманітних джерел, причому цифрові ресурси займають провідне місце серед них. Вони становлять важливу базу для розвитку навичок та здібностей майбутніх перекладачів. Використання цифрових інструментів у процесі перекладацької діяльності сприяє тренуванню всіх важливих професійних характеристик (аналітичних, комунікативних і творчих здібностей) та розвитку особистісних якостей, таких як спостережливість, уважність та оперативність.

Дослідження щодо можливостей цифрової освіти у формуванні навичок майбутніх перекладачів проводилися вітчизняними та іноземними вченими, такими як Н. Гавриленко,

І. Гайдамашко, М. Гарбовський, М. Маніковська, А. Яцишин та інші. Однак на сьогодні не існує єдиного погляду серед науковців щодо самого поняття "цифрова освіта", і також не розроблено універсального алгоритму організації навчання майбутніх перекладачів у контексті цифрової освіти.

Перш за все зауважимо, що в сучасній освітній діяльності визнається пріоритетність активних, інтерактивних, творчих методів та форм навчання, усвідомлюється важливість формування у здобувачів освіти навичок та вмінь пошуку інформації, розширення її джерельної бази [1, с.15]. Означена тенденція підсилюється в умовах розгортання цифрової освіти.

О. Бондаренко під цифровізацією освіти розуміє «впровадження цифрових сервісів та технологій у педагогічний процес». При цьому, як зазначає дослідниця, таке впровадження змінює не лише освітню ситуацію, а й ролі основних учасників освітнього процесу, а також правила взаємодії між ними [2, с.8].

Н. Зінукова відзначає, що цифровізація вищої освіти – це основа формування нової моделі підготовки кадрів у сучасній економіці [3, с.46]. А на думку В. Ігнатенко, цифровізація – це зміна парадигми спілкування та взаємодії один із одним та із соціумом [4, с.38]. Інші дослідники вважають, що цифровізація – це не лише переведення інформації у цифрову форму, але й комплексне вирішення інфраструктурного, управлінського, поведінкового та культурного характерів освіти. Н. Ільюшенко вважає, що цифрова освіта – це інструмент перебудови та оновлення освітньої системи; процес розвитку цифрових технологій та своєрідний теоретичний інструмент, що дозволяє осмислити те, як саме цифровізація впливає на суспільство, трансформуючи при цьому усі його сфери [5, с.217]. Автор відзначає, що даний вид освіти включає у себе концепції онлайн-освіти, а також електронної та дистанційної освіти.

У статті М. Маніковської ми можемо знайти наступне визначення: «Цифрова освіта – це освітня діяльність, що заснована на цифрових технологіях. Вона передбачає цифрове освітнє середовище як відкриту сукупність інформаційних систем, котрі призначені для забезпечення різноманітних завдань освітнього процесу» [6].

А. Яцишин у своєму дисертаційному дослідженні зазначає, що цифровізація освіти означає «об'єднання різноманітних компонентів та найсучасніших технологій завдяки використанню цифрових платформ, впровадження нових інформаційних та освітніх технологій, застосування прогресивних форм організації освітнього процесу та активних навчальних методів, а також сучасних навчально-методичних матеріалів» [7, с. 154–155].

В Україні на державному рівні визначено такі основні напрями цифровізації освіти:

- створення освітніх ресурсів та цифрових платформ із підтримкою інтерактивного та мультимедійного контенту, зокрема, й інструментів автоматизації освітніх процесів;
- організація безперебійного доступу студентів до мережі Інтернет у навчальних аудиторіях;
- розвиток дистанційної освіти із використанням мультимедійних технологій [7].

Таким чином, цифрова освіта у підготовці професійних кадрів (у тому числі, й майбутніх перекладачів) сьогодні, беззаперечно має величезні переваги, а саме:

- доступність освітніх ресурсів;
- забезпечення безперервності процесу навчання;
- вибудовування індивідуальних освітніх маршрутів, індивідуалізація, що заснована на технологіях прогресивного навчання;
- додаткові можливості для отримання та вдосконалення професійних знань і вмінь, розширення кругозору;

– цифрові технології дозволяють економити час та ресурси (наприклад, застосування інтернет-технологій та онлайн-словників під час перекладу текстів дозволяє істотно пришвидшити даний процес).

Проте, як відзначають дослідники, окрім названих перспектив цифровізації, існують також і деякі недоліки, що можуть призводити до погіршення професійних якостей майбутнього спеціаліста, а саме:

– електронна освіта (особливо сьогодні, в період пандемії COVID-19) вводиться фактично у якості основної, що призводить до втрати «живого спілкування» студентів та викладачів між собою, котре, в свою чергу, є однією із основних умов розвитку комунікативних здібностей та набуття професійних знань майбутнього перекладача у процесі вивчення іноземної мови;

– запровадження «цифровізації» процесу перекладу призводить до втрати навиків самостійного мислення та розуміння тексту як оригіналу, так і перекладу;

– у деяких випадках цифровізація може приводити до ігнорування цілого ряду передових педагогічних ідей, що не підлягають оцифруванню;

– цифровізація освіти може привести до «дегуманізації та інструменталізації освіти, деформації особливості, девальвації її моральних норм та принципів, що, в свою чергу, може спричинити руйнування моральних устоїв суспільства» [8].

М. Маніковська також наголошує на морально-етичному аспекті освіти, передбачаючи, що цифровізація може призвести до таких негативних наслідків, як: дегуманізація суспільства, інструменталізація життя, деформація ідентичності людини, або ж навіть зведення її до профайлу («цифрової людини»); може провокувати інтелектуальний колапс та зниження креативності будь-якої особистості [6].

Тож, у зв'язку із вищесказаним, А. Гуралюк наголошує на тому, що цифровізація не є панацеєю усіх проблем освіти, а лише «сприяє спрощенню освітнього процесу, роблячи його більш гнучким, пристосованим до реалій сучасного життя [10].

Ще однією важливою проблемою у контексті цифрової освіти є розвиток цифрової компетентності майбутніх перекладачів. Цифрова компетентність визначається як здатність особи систематично оволодівати компетенціями (знання, навички, мотивація, відповідальність) та впевнено, ефективно, критично та безпечно вибирати та використовувати ІКТ у різних сферах життєдіяльності. Також важливою є готовність здобувача освіти до такого виду діяльності [11].

Дослідники акцентують увагу на комплексності даного феномену і наголошують на важливості розвитку відповідальності, мотивації та ціннісної сфери особистості як ключових елементів для професійного зростання у цифровому суспільстві. Під цими аспектами розуміється виявлення потреб і бажань особистості, ступінь її готовності до розвитку в контексті мотиваційної сфери, а також визначення її ставлення до Інтернету. Також важливою є ступінь розуміння та прийняття норм, правил і цінностей цифрового світу, а також готовність до їх дотримання, що входить в ціннісну сферу особистості.

Н. Ячина та О. Фернандез докладно визначають цифрову компетентність як широкий спектр професійних навичок і розуміння загальної структури та взаємодії пристроїв електронних систем. Вони підкреслюють важливість розуміння потенціалу цифрових технологій для інноваційної діяльності, базове розуміння надійності та достовірності отриманої інформації, а також навичок користування програмами в професійній сфері [12].

В. Петрова та Є. Щербик визначають цифрову компетентність перекладача як набір навичок ефективного використання новітніх технологій у власній професійній діяльності [10].

Н. Гавриленко ідентифікує наступні складові цифрової компетентності майбутнього перекладача: технічна, інформаційно-організаційна і комунікаційна.

Технічна складова включає в себе здатність та готовність перекладача безпечно працювати у мережі та ефективно використовувати програмне забезпечення для вирішення різних професійних завдань на всіх етапах своєї діяльності.

Інформаційно-організаційна складова цифрової компетентності пов'язана з здатністю використовувати систему знань, умінь та особистісних якостей, необхідних для пошуку, обробки та зберігання інформації та організації своєї професійної діяльності.

Комунікативна складова цифрової компетентності охоплює здатність та готовність перекладача мобілізувати свої уміння та знання для безпечного здійснення онлайн-комунікації у різних формах, таких як електронна пошта, чати, навчальні мережеві платформи, онлайн-перекладачі, форуми і т. д. [10].

З метою досягнення максимальної ефективності розвитку цифрової компетентності слід починати формування цього виду навичок ще на початкових етапах навчання майбутніх перекладачів. Це дозволить студентам краще розуміти та вміло застосовувати загальний досвід людства у сфері цифрових технологій, а також ознайомить їх із можливостями, які цифрове середовище відкриває для їхнього професійного зростання. Перехід до цифрової компетентності повинен відбуватися поступово, в процесі послідовного введення студентів у завдання, які повинен вирішити перекладач.

Тільки через такий послідовний підхід майбутні спеціалісти зможуть вивчити навички грамотного використання отриманої інформації, розуміти необхідність постійного оновлення знань, не тільки в галузі цифрових технологій, але й у традиційному навчанні. Це також допоможе їм усвідомити важливість постійного навчання протягом усього професійного життя перекладача.

Отже, аналіз проведених досліджень, присвячених питанням підготовки майбутніх перекладачів в умовах цифровізації, дозволяє зробити висновок, що використання цифрових технологій у навчанні перекладу має численні очевидні переваги, але може також призвести до певних ризиків і ставить перед викладачами цілий ряд важливих завдань. Таким чином, перспективою подальших досліджень у цьому напрямі є розробка методики використання цифрових засобів у навчанні перекладацької діяльності студентів у вищих навчальних закладах.

3.2. Педагогічні умови та особливості підготовки майбутніх перекладачів у КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Погоджуючись з думкою М. Кадемії, зауважимо, що «...нові тенденції науково-технічного прогресу та цілі сучасної освіти потребують розроблення та впровадження сучасних підходів до підготовки майбутніх фахівців, що будуть враховувати інноваційні умови їхньої професійної діяльності...» [13, с. 269]. Серед цих умов особливо виділяємо зростання потоку інформації, збільшення нестандартних завдань, пошук розв'язання яких вимагає мобілізації творчих здібностей особистості, різноманітних організаційних форм, нових методів, засобів інноваційної діяльності.

Природно, що така мобілізація більш продуктивна, якщо майбутні спеціалісти підготовлені до неї в процесі професійного навчання у ЗВО. В. Хромова зазначає, що «...зі змінами в житті та економічному просторі, розвитком нових наук та знань і «застарінням» наявних, перебудовою вимог до сучасних фахівців, із розширенням потреб, бажань та цілей студентів виникає потреба в коригуванні системи навчання відповідно до зовнішніх та внутрішніх чинників, постає проблема якісної її зміни для задоволення всіх учасників: студентів, викладачів...» [14, с. 84].

У процесі підготовки майбутніх перекладачів у Комунальному закладі вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», важливим аспектом є процес формування цифрової компетентності здобувачів освіти, та формування в них повного спектру знань та практичних навичок роботи зі спеціальними програмним забезпеченням та мережевими сервісами перекладу.

Практичний досвід формування цифрової грамотності майбутніх перекладачів та практика формування в них навичок роботи зі спеціальними програмами та сервісами перекладу, дозволив нам зробити висновок про те, що вирішити цю проблему можна шляхом організації освітнього процесу у коледжі з урахуванням певних педагогічних умов та особливостей підготовки студентів означеної спеціальності.

Поділяємо думку Ю. Бабанського, який зазначає, що «...ефективність педагогічного процесу залежить від умов, у яких він проходить та визначає «педагогічні умови» як чинники (обставини), від яких залежить ефективність функціонування педагогічної системи...» [15, с. 115]. Зауважимо, що педагогічні умови можуть бути і формою педагогічної діяльності, метою якої є формування висококваліфікованого спеціаліста.

Як показує аналіз наукових пошуків означених науковців, загальною рисою усіх визначень поняття педагогічних умов є їх спрямованість на вдосконалення взаємодії учасників освітнього процесу з метою розв'язання конкретних дидактичних завдань підвищення ефективності професійної підготовки майбутнього фахівця.

З метою визначення необхідних і достатніх педагогічних умов розвитку цифрової компетентності майбутніх перекладачів, пропонуємо більш-детально розглянути особливості підготовки майбутніх перекладачів у Комунальному закладі вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж».

На основі аналізу літературних джерел та практичного досвіду, можемо вважати, що підготовка майбутніх перекладачів у ЗВО (закладах вищої освіти) у контексті формування цифрової компетентності вимагає створення специфічних педагогічних умов та врахування деяких особливостей. Ось кілька ключових аспектів, котрі ми виділили в процесі практичної підготовки майбутніх перекладачів у коледжі:

1. Інтеграція цифрових технологій у навчальний процес:

- Забезпечення доступу до сучасних перекладацьких програм, онлайн-ресурсів та інших інструментів для перекладу.
- Використання електронних ресурсів для вивчення мов, а також відео- та аудіоматеріалів для розвитку навичок слухання та розуміння.

2. Навчання використанню спеціалізованих перекладацьких інструментів:

- Організація практичних занять з використання перекладацьких платформ, таких як CAT-інструменти (Computer-Assisted Translation), термінологічні бази даних тощо.
- Надання завдань, які включають в себе роботу з різними типами перекладацьких програм.

3. Розвиток навичок роботи з базами даних та додатками:

- Навчання користуванню та адмініструванню термінологічними базами та іншими додатками, які полегшують роботу перекладача.

- Поєднання теоретичного вивчення з практичними завданнями, щоб студенти могли отримати навички роботи з реальними інструментами.

4. Залучення до проєктної діяльності:

- Організація проєктів, де студенти мають перекладати реальні тексти, співпрацюючи з компаніями, організаціями чи неприбутковими установами.

- Створення ситуацій, які вимагають використання цифрових інструментів для розв'язання завдань.

5. Формування технологічної грамотності:

- Навчання студентів використовувати технічні засоби для ефективного вирішення завдань перекладу.

- Вивчення основ програмування та автоматизації деяких етапів перекладу за допомогою технологій.

6. Сприяння самостійному навчанню:

- Заохочення студентів вивчати нові цифрові інструменти та технології самостійно.

- Надання можливостей для участі в онлайн-курсах, вебінарах та інших формах навчання для поглиблення цифрових навичок.

Загальна мета полягає в тому, щоб забезпечити майбутніх перекладачів не лише традиційними мовними навичками, але й готовністю ефективно використовувати сучасні цифрові інструменти для оптимізації процесу перекладу.

На нашу думку, побудова освітнього процесу майбутніх перекладачів із врахуванням перерахованих вище особливостей забезпечить сприятливі педагогічні умови, та сприятиме розвитку цифрової компетентності студентів.

Враховуючи освітні реалії сьогодення, та реалізацію змішаної форми навчання студентів, можемо стверджувати, що виокремлення нами описаних педагогічних умови є результатом практичної підготовки майбутніх перекладачів у коледжі. За цих умов, пропонуємо детальніше познайомитися із особливостями організації освітнього процесу у КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж».

3.3. Специфіка організації навчального процесу майбутніх перекладачів у коледжі в контексті освітніх реалій сьогодення

Реалії сьогодення стали серйозним викликом для усіх сфер життя сучасного суспільства, в тому числі і для системи освіти. Спочатку епідеміологічна ситуація, а потім і воєнні дії в країні, змусили всіх без винятку підлаштовуватися та почати опановувати особливий режим освітнього процесу – дистанційний (онлайн) або (рідше) змішаний.

У Комунальному закладі вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж» реалізовувати концепцію дистанційного та змішаного навчання студентів почали у 2017 році. Зокрема саме у 2017 році викладачами кафедри інформатики та інформаційних технологій в освіті було розпочато процес створення єдиного інформаційного освітнього середовища коледжу, що включало в себе цілісну систему технічного, програмного та мережевого забезпечення, що сприяло організації навчання студентів в одному інформаційному просторі, доступ до якого мали лише безпосередні учасники освітнього процесу. Єдиний інформаційно-освітній простір коледжу було реалізовано на базі **LMS Collaborator**.

Collaborator – це сучасна LMS-система для створення навчального веб-порталу з принципами GTD з безліччю інструментів для спільної роботи і спілкування.

Основний принцип роботи – навчання через постановку завдань.

Можливості сервісу:

- оформлення курсів, тестів, опитувань та інших занять у вигляді завдань; створення та імпорт тестів з різними типами питань; вебінари, зустрічі, тренінги; редактори для створення контенту, курсів і вікі-енциклопедії; оголошення, новини, форум, чат, коментарі; база знань; звіти, порівняння; імпорт і вивантаження даних.

Як стверджують розробники [16], **Collaborator** – це система дистанційного навчання повного циклу з аналітикою в реальному часі і інструментами внутрішнього маркетингу. Онлайн-сервіс Collaborator від компанії Davintoo – це комплексна корпоративна платформа управління навчанням, що надає великі функції від розробки навчальних матеріалів до управління навчальним процесом і аналітикою.

У рамках дослідження нами проаналізовано особливості організації єдиного електронного освітнього середовища дистанційного навчання комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж» (Рис.3.1.), що було організовано на базі LMS-платформи Collaborator [17] ТОВ «Давінту Україна», м. Вінниця; функціонує та удосконалюється в коледжі з 2017 р.

Досліджувана нами система забезпечує:

1. *Управління користувачами, ролями та правами доступу, імпорт та інтеграцію з кадровими системами, контроль доступу та дій.* Тобто, дана система є повністю закритою і обмеженою в доступі для певного кола попередньо доданих користувачів (студентів коледжу, викладачів, адміністрації).

Особливістю даної системи в описаному контексті є те, що користувачі не можуть самостійно зареєструватися і отримати доступ до єдиного електронного освітнього середовища КЗВО ВГПК. Реєстрацію та управління ролями всіх користувачів у системі Collaborator здійснює виключно адміністратор.

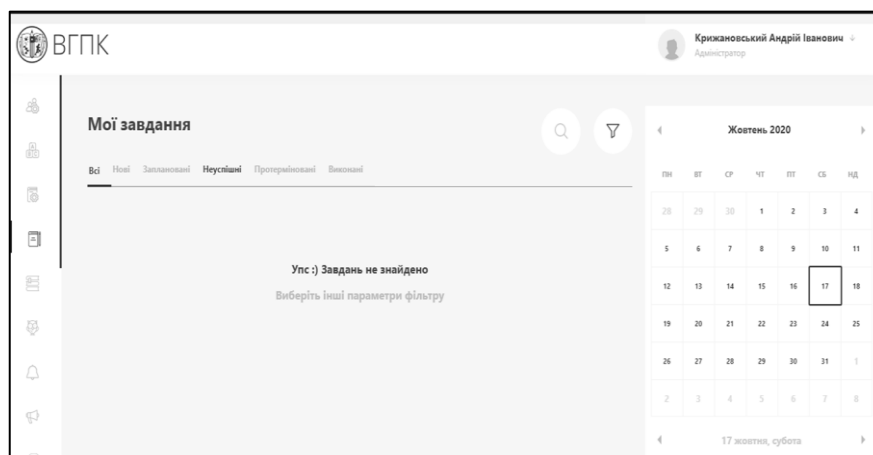

Рис.3.1. Загальний вигляд єдиного електронного освітнього середовища КЗВО «ВГПК», організованого в системі ДН Collaborator

Кожен з користувачів при реєстрації подає адміністратору пакет необхідних для реєстрації даних (чітко прописаний для кожного з суб'єктів освітнього процесу), після чого отримує унікальний логін та пароль для входу в систему (Рис.3.2.) [18, с. 84].

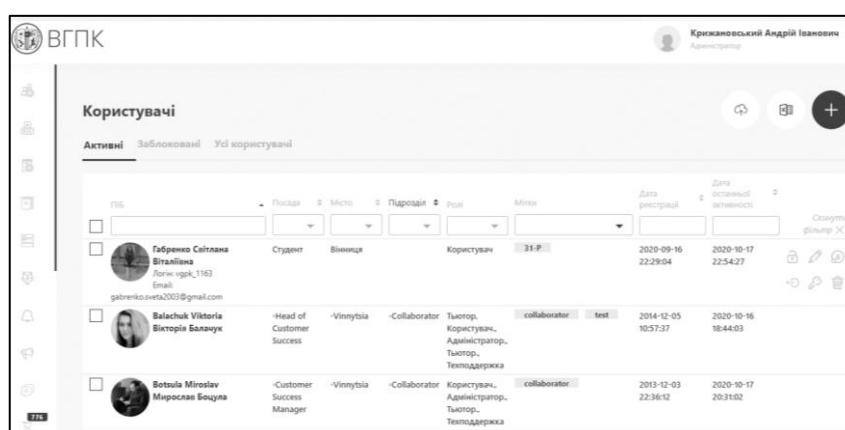

Рис.3.2. Управління користувачами єдиного електронного освітнього середовища КЗВО «ВГПК», організованого в системі Collaborator

Таке рішення, на нашу думку, є досить вигідним, оскільки дозволяє налаштувати внутрішню, корпоративну мережу взаємодії в освітньому процесі, яка в свою чергу буде повністю захищеною від стороннього впливу.

2. *Організацію навчання та контролю успішності студентів, доступу та дій, тим самим повну автоматизацію освітнього процесу* [18, с. 85]. У системі присутні внутрішні засоби поетапного подання навчального матеріалу різних типів; засоби організації практикумів; внутрішні тестові системи; налаштований модуль звітності. Таким чином, досліджувана нами платформа дистанційного навчання дозволяє проводити автоматизоване навчання шляхом налагодження поетапного доступу здобувачів освіти до структурованих навчальних матеріалів. Особливість Collaborator-а полягає в тому, що користувач (студент) отримує доступ лише до певних частин навчального матеріалу, призначених викладачем, тобто студент не бачить бази всіх освітніх ресурсів, йому доступні тільки певні порції навчального матеріалу (у системі – курси), призначені тьютором (викладачем) (Рис. 3.3).

ВГПК

Рис.3.3. Призначення завдання конкретній групі користувачів єдиного електронного освітнього середовища КЗВО ВГПК, організованого в системі Collaborator

Описана особливість, на нашу думку, дозволяє здобувачам освіти не «потонути» серед потоку навчальних матеріалів, чітко виконуючи поставлені завдання і опрацьовуючи призначені матеріали.

Окрім того, модель організації навчального контенту в Collaborator-і передбачає чергування навчального матеріалу і різних форм контролю успішності (тести, завдання-практикуми) [19]. Це дозволяє проводити тематичне оцінювання та практичне закріплення навчальних досягнень, як і в умовах аудиторного навчання. Зауважимо також, що в описаній моделі організації навчального контенту студент може перейти (отримує доступ) до виконання наступного завдання в курсі лише виконавши попереднє. Такий підхід унеможлиблює «перескакування» студента між навчальним матеріалом, та сприяє поетапності освітнього процесу, обмежує перевантаження студента.

3. Зручність оцінювання успішності здобувачів освіти, ведення електронних журналів успішності та активності користувачі в системі. У Collaborator-і наявний спеціалізований модуль, який дозволяє викладачам та адміністрації навчального закладу контролювати активність та успішність здобувачів освіти, а також інтенсивність роботи в системі всіх суб'єктів освітнього процесу. Завдяки даній опції користувач, в залежності від ролі в системі (тьютор/ адміністратор), може контролювати діяльність користувачів, регулювати їх взаємодію, тощо. Такий підхід суттєво підвищує зацікавленість суб'єктів освітнього процесу в активній взаємодії в системі, а також забезпечує прозорість оцінювання.

Особливої уваги, на нашу думку, заслуговує робота Collaborator-а в режимі перевірки засвоєння навчальних матеріалів здобувачами освіти.

Зокрема, внутрішня система тестів розроблена таким чином, що під час виконання студентом тесту, окрім часового обмеження, здобувач освіти обмежений і у діях в мережі Інтернет. Для прикладу, при відкриванні сторонньої вкладки у браузері за умови відкритого і розпочатого тесту, останній автоматично анулюється, і зараховується студентові до числа провалених. Окрім того, робота облікових записів регламентована в системі таким чином, що один обліковий запис може бути активний в системі лише з одного пристрою, що унеможлиблює одночасне відкриття студентом тесту і, наприклад, теоретичного матеріалу [18, с. 85].

4. Можливість адміністратора співпрацювати з розробниками системи, повідомляти про неточності в роботі, консультуватися з приводу коректного налаштування роботи тих чи інших модулів (Рис. 3.4).

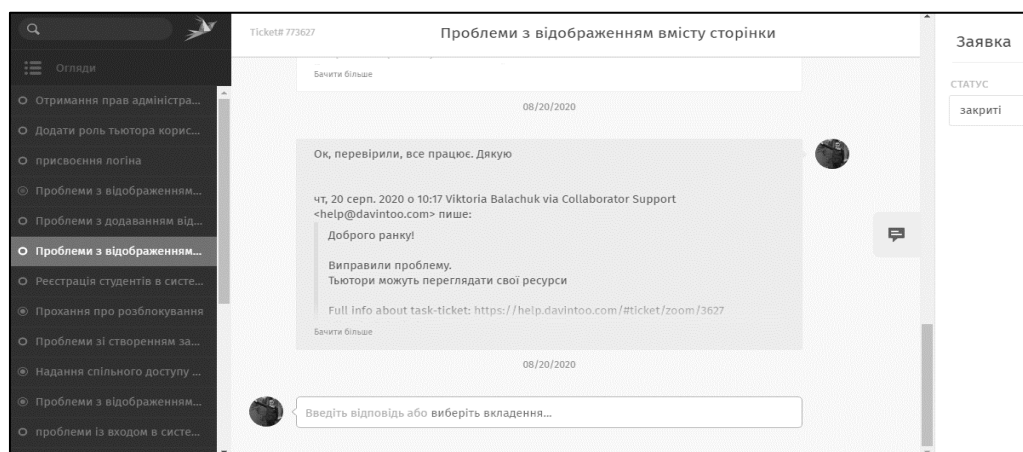

Рис.3.4. Чат адміністратора системи ДН Collaborator із розробниками

Варто також відзначити можливість окремих доопрацювань платформи розробниками під потреби конкретної організації. Також інтерфейс системи дистанційного навчання Collaborator налаштовується розробниками у стильовому оформленні замовника.

Така опція дозволяє гармонійно інтегрувати систему ДН закладу вищої освіти, наприклад, в структуру офіційного веб-сайту ЗВО [19] (Рис. 3.5).

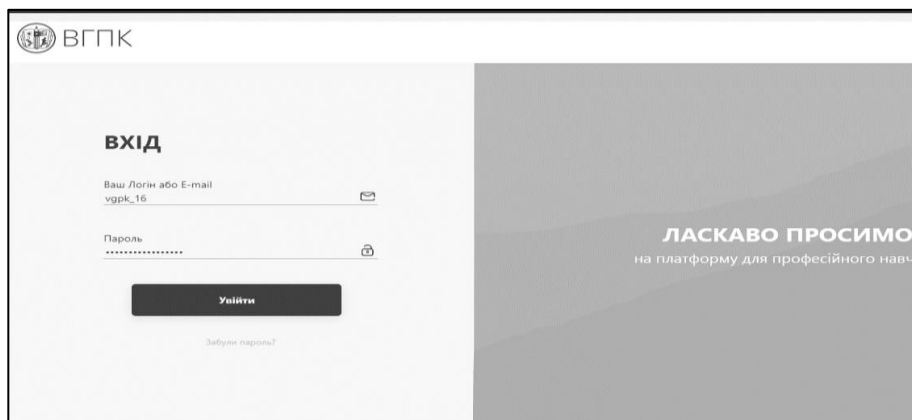

Рис.3.5. Інтеграція системи ДН Collaborator у структуру офіційного сайту КЗВО «ВГПК»

5. Мобільність і комфорт. Система ДН працює на всіх сучасних пристроях, адаптується під планшети та смартфони, для роботи достатньо браузера та доступу до мережі Інтернет [18, с. 85].

Дослідно-експериментальна робота із організації та впровадження єдиного електронного освітнього середовища КЗВО «ВГПК», розробленого на базі системи ДН Collaborator триває у ЗВО з 2017 року. Аналізуючи власний педагогічний досвід організації освітнього процесу в описаній системі, нами було визначено переваги розгортання та використання системи ДН на базі LMS Collaborator:

- доступ до значних масивів інформації;
  - швидкий та надійний доступ до даних;
  - можливість зв'язку в реальному часі;
  - збереження інформації в електронному вигляді;
  - можливість зберігати величезні обсяги інформації;
- автоматизація роботи; реалізація інтерактивного середовища [20, с. 86].

Практичний досвід застосування означеної системи у процесі підготовки майбутніх перекладачів показав високу ефективність, свідченням чого були неодноразові експериментальні перевірки, що проводилися протягом двох років. Застосування LMS Collaborator з-поміж інших переваг, дозволяло формувати у майбутніх перекладачів навички ефективної роботи з інформацією у мережі, сприяло самонавчанню студентів, спонукало їх більш поглиблено вивчати цифрові технології і можливості їх застосування як у процесі навчання, так і в подальшій професійній діяльності при мережевій обробці текстів перекладу.

Окрім того, організація роботи студентів із системою LMS Collaborator в межах дистанційного навчання сприяла розвитку самодисципліни майбутніх перекладачів, формуванню у них самомотивації до навчання.

У 2019 році інформаційно-освітній портал коледжу було підключено до освітнього домену @edu.ua. Це дозволило отримати безкоштовний пакет освітніх сервісів від компанії Google – Workspaces for Education.

Google Workspace for Education, який раніше був відомий як G Suite for Education, має численні переваги для застосування в ЗВО. Ось деякі з них:

1. Комунікація і співпраця: Google Workspace надає інструменти для спільної роботи та комунікації. Google Документи, Google Презентації та Google Таблиці дозволяють студентам і викладачам працювати разом над проектами в режимі реального часу. Google Meet надає можливість проводити відеоконференції і онлайн-уроки.

2. Зберігання та доступність даних: Всі дані зберігаються в хмарі, що дозволяє студентам і викладачам отримувати доступ до них з будь-якого пристрою та з будь-якого місця. Це полегшує навчання та роботу, особливо у віддалених форматах.

3. Ефективна організація завдань: Google Календар та Google Завдання допомагають студентам та викладачам організовувати свій час та відстежувати завдання та терміни подачі.

4. Безпека та конфіденційність: Google Workspace має високі стандарти безпеки даних. Це важливо для збереження конфіденційності освітньої інформації та даних студентів.

5. Економія коштів: Для багатьох ЗВО Google Workspace for Education надається безкоштовно або за зниженими цінами, що допомагає знизити витрати на програмне забезпечення та зберегти бюджет.

6. Зручний доступ до ресурсів: Google Scholar дозволяє студентам та викладачам швидко знаходити наукові джерела і статті для дослідження та навчання.

7. Аналітика та звітність: Google Workspace надає інструменти для відстеження активності користувачів, що допомагає адміністрації ЗВО збирати аналітику та оцінювати ефективність освітніх процесів.

8. Мобільність: Додатки Google працюють на різних платформах, включаючи мобільні пристрої, що дозволяє користувачам працювати з даними та документами з будь-якого місця.

9. Додаткові ресурси: Google Workspace інтегрується з численними додатками та додатковими можливостями, такими як Google Classroom для створення віртуальних класів, Google Forms для створення опитувань та опитувань тощо.

10. Сприяння віддаленому навчанню: У зв'язку з розвитком віддалених форматів навчання, Google Workspace дозволяє легко організувати навчання в мережі і сприяє співпраці студентів та викладачів, навіть коли вони знаходяться в різних частинах світу.

Загалом, Google Workspace for Education може значно полегшити організацію освітнього процесу в ЗВО, сприяючи комунікації, співпраці, безпеці та доступності даних для всіх учасників освітнього процесу.

Суттєвою перевагою застосування сервісів Google Workspace for Education для майбутніх перекладачів є формування в останніх навичок синхронної і асинхронної роботи в режимі «відеоконференції в реальному часі». Саме цієї функції LMS Collaborator надати не могла, у зв'язку з чим викладачі спеціальних дисциплін даної спеціальності скаржилися на неможливість повноцінної підготовки студентів.

Навички синхронного і асинхронного перекладу в режимі відеоконференції, на нашу думку, є одними з провідних в складних реаліях сьогодення, і їх розвиток конче необхідний задля якісної підготовки майбутніх перекладачів.

Особливої уваги викладачі філологічного факультету КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж» заслуговувала можливість запису відеоконференції у сервісі Google Meet, оскільки надавала можливість записувати синхронний переклад студентів під час відеоконференцій, з метою подальшого аналізу помилок на записі. Така система дозволила викладачам ефективно корегувати типові помилки і найдрібніші неточності, котрі, безумовно, важко помітити в режимі реального часу.

Хочемо зазначити, що, як показав практичний досвід, формування цифрової компетентності майбутніх перекладачів базується на постійному застосуванні педагогами інноваційних технологій та хмарних сервісів організації дидактичних матеріалів, котрі були б інтерактивними, мережевими, вільно-поширюваними та загальнодоступними. За цих умов вважаємо доречними розглянути можливості застосування мережкових технологій та хмарних сервісів створення та систематизації освітнього контенту для майбутніх перекладачів.

У складних освітніх реаліях, що склалися на сьогодні, особливої актуальності набуло питання ефективної систематизації навчальних матеріалів та інформаційних-освітніх ресурсів в межах одного електронного навчально-методичного ресурсу, доступ до якого мали б усі учасники освітнього процесу, без прив'язки до часу та місця навчання. Ця проблема гостро торкнулася організації ефективного навчання майбутніх перекладачів, оскільки, значна кількість їх, через воєнний стан, продовжили навчання дистанційно, часто перебуваючи за кордоном. Вирішенню цієї проблеми сприяло використання викладачами коледжу сервісу Google Classroom та створення на його базі ЕНМК (електронних навчально-методичних комплексів) з дисциплін (Рис.3.6.).

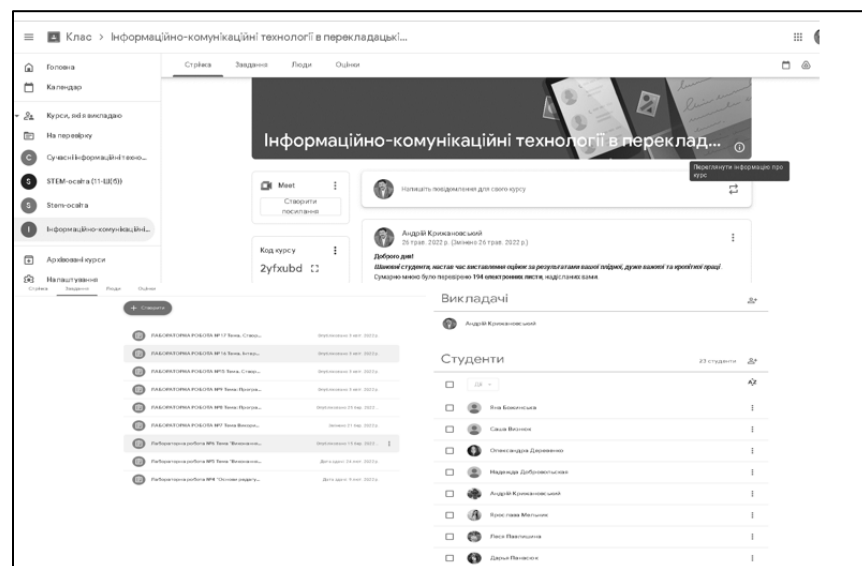

Рис. 3.6. ЕНМК з дисципліни «Інформаційно-комунікаційні технології у перекладацькій діяльності» (викл. А.І. Крижановський)

З-поміж іншого варто виокремити, що доступ до цих ЕНМК мають лише викладачів та студенти окремих груп, а також адміністратор системи Google Workspace for Education, що забезпечує дотримання авторського права та захищає систему навчання та оцінювання здобувачів освіти від будь-яких сторонніх втручань, що є важливим під час дистанційного навчання.

Варто зазначити, що ефективне навчання майбутніх перекладачів у дистанційному та змішаному форматі вимагає від викладачів коледжу розробляти нові дидактичні засоби та освоювати нові форми взаємодії зі студентами на основі хмарних технологій. У наступному параграфі нами представлено практичний досвід створення та застосування інноваційних дидактичних ресурсів на базі хмарних технологій.

3.4. Можливості застосування мережевих технологій та хмарних сервісів у процесі підготовки майбутніх перекладачів

Стрімкий розвиток комп'ютерної техніки та системного й прикладного програмного забезпечення, відмова розробників від підтримки попередніх версій операційних систем, змушує навчальні заклади постійно збільшувати фінансові витрати на їх оновлення, придбання та обслуговування. Зарадити проблемі частково можуть хмарні сервіси, які за певних умов дозволяють економити кошти, спрямовуючи їх лише на оплату хмарних послуг, а в разі використання безкоштовних сервісів – переважно на освітній процес. Нині існує значна кількість різноманітних хмарних сервісів, які можуть використовуватись у освітній діяльності ЗВО.

Академік В. Биков зазначає, що хмарний сервіс включає три основні характеристики, які відрізняють його від звичайного сервісу: режим «ресурси за запитом»; гнучкість; незалежність від елементів управління [21, с. 115].

За допомогою «хмарних» сервісів можна отримати доступ до інформаційних ресурсів будь-якого рівня і потужності, використовуючи тільки підключення до Інтернету і Веб-браузеру.

У статті А. Березнікова [23] зазначається, що умовно всі види хмарних послуг можна поділити на три типи: Softwareas a Service (програмне забезпечення як послуга); Platformas a Service (платформа як послуга); Infrastructureas a Service (інфраструктура як послуга) [23]. As a Service означає, що всі види хмар надаються за моделлю підписки, тобто використовуються тільки тоді, коли в них є необхідність.

Проведений аналіз літератури дозволив нам зробити висновок, що найбільш використовуваними в освітньому процесі є Softwareas a Service (програмне забезпечення як послуга), що забезпечує надання готового рішення для клієнта з мінімальною необхідністю налаштувань.

Підписуючись на такий сервіс, керувати ним може будь-який користувач з мінімальним залученням системного адміністратора або взагалі без нього. Наприклад, в освітньому процесі застосовуються Office 365, Dropbox, Evernote, Trello та ін.

Послуги типу Platformas a Service (платформа як послуга) розраховані, в першу чергу, на розробників. Вони являють собою набори готових компонентів для створення додатків, а також фреймворки для керування платформою. В даному випадку компонентами будуть сервіси даних, репозитарії, середовища тестування і тому подібні сервіси.

Infrastructureas a Service (інфраструктура як послуга) – інфраструктура як послуга до використання хмарних процесорів, пам'яті, дисків та мережі, з яких створюються сервери-маршрутизатори та налаштовується мережева топологія під потреби ЗВО.

Завдяки впровадженню ІКТ в освітній процес розвинулися нові можливості для індивідуалізації та диференціації освітнього процесу, зорієнтованого на розвиток самостійного мислення та ефективну організацію пізнавальної діяльності студентів ЗВО.

За цих умов, як зазначає С. Литвинова, хмарні сервіси є ідеальною платформою для автоматизації освітнього процесу, оскільки по-перше, не потребують витрат на придбання апаратного забезпечення і адміністрування готового рішення, по-друге, дозволяють одночасно співпрацювати великій кількості користувачів, а по-третє, хмарні технології зараз – наймодніший тренд і нашим випускникам жити саме у «хмарному» майбутньому [24, с. 100].

Наявні сьогодні хмарні технології з точки зору організації навчального контенту дозволяють викладачеві: структурувати навчальний матеріал; будувати освітній процес на основі взаємодії «викладач-студент»; систематизувати навчальний контент; організовувати спільну проєктну діяльність майбутніх перекладачів.

За цих умов, вважаємо доцільним проаналізувати можливості використання сервісів на основі хмарних технологій як засобу створення дидактичних матеріалів та електронних освітніх ресурсів для підготовки майбутніх перекладачів.

Сучасний перекладацький процес вимагає від фахівців не лише високої мовної компетентності, а й володіння новітніми технологіями. Однією з ключових тенденцій в галузі освіти стає використання хмарних сервісів для створення та розповсюдження дидактичних матеріалів.

Переваги використання хмарних сервісів у навчальному процесі

Хмарні сервіси, такі як Google Drive, Dropbox, Microsoft OneDrive та інші, надають широкий спектр можливостей для зручного створення, зберігання та спільного використання дидактичних матеріалів. Вони дозволяють забезпечити студентів доступом до ресурсів з будь-якого пристрою з підключенням до Інтернету, сприяючи мобільності та гнучкості у вивченні.

Створення дидактичних матеріалів у хмарних сервісах

Однією з основних переваг використання хмарних сервісів є можливість спільної роботи над матеріалами.

Викладачі можуть створювати презентації, тексти, відео та інші ресурси, а студенти мають можливість долучатися до процесу навчання, коментувати матеріали та спільно працювати над завданнями.

Інтерактивність та залучення студентів

Хмарні сервіси також надають можливість використання різноманітних інструментів для створення інтерактивних завдань та тестів. За допомогою Google Forms або Microsoft Forms можна легко створювати опитування та тести, що автоматично оцінюються. Це стимулює активну участь студентів та розвиває навички самостійної роботи.

Моніторинг та оцінювання

Інтеграція хмарних сервісів у навчальний процес також полегшує моніторинг та оцінювання студентів.

Викладачі можуть в реальному часі спостерігати за прогресом студентів, надавати зворотній зв'язок та швидко оцінювати завдання.

До таких сервісів, зокрема, можна віднести електронні поштові скриньки, чати, інші сервіси обміну повідомленнями і об'ємами даних. Сюди відносяться і мережеві сховища даних, доступ до яких має або лише викладач, або група студентів.

Окрім сервісів пакету Google Workspace, досвід використання яких описано у попередньому параграфі, викладачі коледжу активно застосовують різноманітні хмарні сервіси створення інтерактивних презентації та плакатів, ментальних карт, інтерактивних навчально-дидактичних ігор, Веб-квестів тощо.

Розглянемо можливості застосування сервісів пакету Google Apps в організації процесу підготовки майбутніх перекладачів. **Google Apps**, тепер відомі як Google Workspace, мають безліч можливостей для застосування в освітньому процесі, зокрема для підготовки майбутніх перекладачів у ЗВО.

Розглянемо кілька можливостей використання цих сервісів:

1. Google Docs для колективної роботи:

- Спільне створення та редагування документів може полегшити групову роботу майбутніх перекладачів.
- Зручно для ведення спільних перекладацьких проєктів, де студенти можуть коментувати та редагувати текст одне одного.

2. Google Sheets для відстеження та аналізу:

- Використання таблиць для ведення словникових баз або для аналізу статистики перекладів.
- Спільна робота над ексель-таблицями може полегшити спільний аналіз інформації.

3. Google Slides для презентацій:

- Створення презентацій для демонстрації навичок перекладу та представлення результатів проєктів.

4. Google Calendar для організації розкладу та завдань:

- Створення календарів для графіка занять, дедлайнів проєктів та інших подій у навчальному процесі.
- Нагадування про важливі дати та події.

5. Google Forms для збору зворотного зв'язку:

- Створення анкет для збору відгуків від студентів або для проведення тестів та оцінювання знань.
- Можливість організації опитувань для вивчення думок студентів щодо перекладацьких технік та проблем.

6. Google Drive для зберігання та обміну документами:

- Зручне зберігання та обмін перекладами, лекціями та іншими матеріалами.
- Можливість роботи з файлами в режимі онлайн, що дозволяє легко обмінюватися та редагувати матеріали в реальному часі.

7. Google Meet для віртуальних зустрічей:

- Організація онлайн-конференцій для віддалених лекцій, консультацій та групових обговорень.

- Можливість запису віртуальних зустрічей для подальшого використання в навчальних цілях.

Padlet та **Glogster** – це інтерактивні онлайн-інструменти, які можуть бути корисними у процесі підготовки майбутніх перекладачів у ЗВО. Ось деякі можливості їх застосування:

1. Портфоліо та електронні дошки (Padlet):

- *Збір матеріалів:* Студенти можуть створювати електронні дошки для збору та організації різноманітних перекладацьких матеріалів, таких як статті, фрази, тексти для перекладу, термінологія тощо.

- *Обговорення:* Padlet дозволяє створювати віртуальні дошки для обговорення перекладацьких викликів, обміну думками та відгуками між студентами та викладачами.

2. Створення мультимедійних постерів (Glogster):

- *Візуалізація перекладу:* Студенти можуть використовувати Glogster для створення мультимедійних постерів, де вони додають тексти для перекладу, аудіо- або відео-файли з оригінальними висловлюваннями, щоб продемонструвати свої навички перекладу.

- *Естетичний аспект:* Glogster надає студентам можливість творчо підходити до візуалізації перекладу, додавати графіку, картинки, ілюстрації та інші елементи, щоб підкреслити особливості мови та культури.

3. Колективна робота та спільний доступ:

- *Групові проєкти:* Обидва інструменти можуть бути використані для групової роботи, де студенти можуть спільно працювати над перекладами, ділитися ресурсами та обговорювати результати.

- *Доступ онлайн:* Завдяки можливостям онлайн-доступу, студенти можуть легко ділитися своїми роботами з викладачами та одногрупниками, щоб отримати зворотний зв'язок та покращити свої навички.

4. Оцінка та зворотний зв'язок:

• *Оцінювання робіт:* Викладачі можуть використовувати Padlet та Glogster для оцінювання та коментування робіт студентів, додавати коментарі до конкретних частин перекладу або мультимедійних постерів.

• *Зворотний зв'язок:* Студенти можуть отримувати зворотний зв'язок не лише у текстовій формі, а й через аудіо- або відеозаписи, що сприяє кращому розумінню та покращує комунікацію (Рис. 3.7.).

Ці інструменти допомагають створити інтерактивне та залучаюче навчання, сприяють розвитку творчих та комунікативних навичок студентів у галузі перекладу.

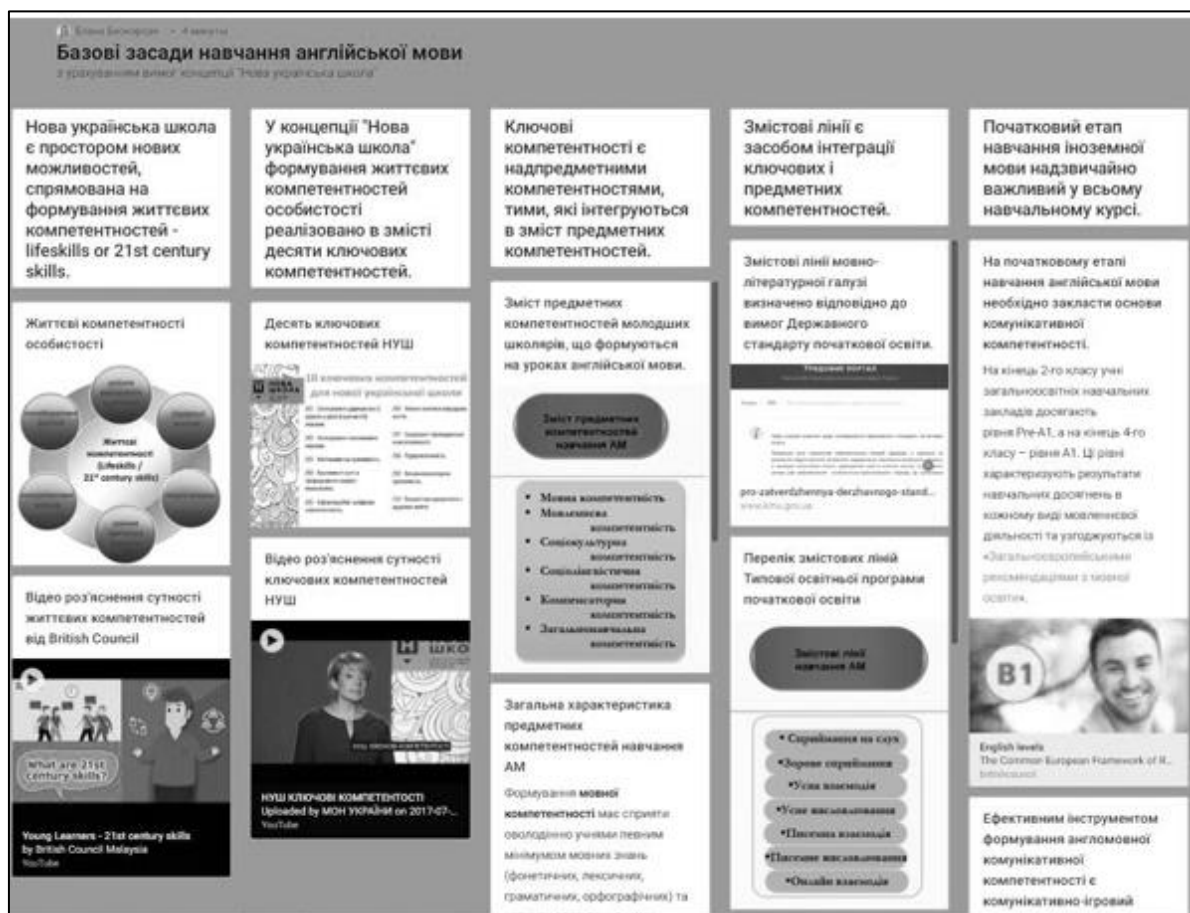

Рис. 3.7. Padlet-плакат на тему «Базові засади навчання англійської мови» (робота студентки 32-Філ(Б) групи Панасюк Дар'ї)

Prezi.com, і Canva є універсальними інструментами, які можуть бути корисними для підготовки майбутніх перекладачів у ЗВО. Ось кілька можливих застосувань для кожного інструменту:

Prezi.com:

1. Інтерактивні презентації:

- Prezi дозволяє створювати динамічні та нелінійні презентації, що робить його привабливим для студентів. Перекладачі повинні вміти ефективно передавати інформацію, і Prezi допомагає відійти від традиційних лінійних презентацій.

2. Спільні проєкти:

- Студенти можуть співпрацювати над презентаціями Prezi, розвиваючи навички командної роботи та спілкування. Це відображає реальні сценарії, коли перекладачі часто працюють у командах або співпрацюють з іншими професіоналами.

3. Візуальне оповідання:

- Перекладачі мають розуміти не лише мову, а й культурний контекст. Prezi дозволяє створювати візуально привабливі історії, допомагаючи студентам розвинути вміння передавати культурні нюанси у своїх перекладах (Рис.3.8.).

Рис. 3.8. Мережева презентація результатів перекладу теми «English speaking countries» (робота студентки 32-Філ(Б) групи Панасюк Дар'ї)

4. Цифрова грамотність:

- Використання Prezi допомагає студентам розвивати навички цифрової грамотності, які стають все більш важливими на сучасному робочому місці. Вони можуть навчитися ефективно використовувати онлайн-інструменти для спілкування та презентації.

5. Навички публічних виступів:

- Презентації Prezi можуть бути більш привабливими, ніж традиційні слайди, допомагаючи студентам покращити свої навички публічних виступів, що є важливим аспектом для перекладачів, яким може знадобитися представити свою роботу або обговорити переклади з клієнтами.

Canva:

1. Створення візуального контенту:

- Canva – це потужний інструмент графічного дизайну, який можна використовувати для створення візуально привабливих матеріалів. Перекладачі можуть використовувати Canva для розробки брошур, інфографіки чи іншого візуального вмісту для покращення своїх перекладацьких проектів.

2. Розвиток портфоліо:

- Canva корисна для створення цифрових портфоліо. Перекладачі можуть продемонструвати свою перекладацьку роботу у візуально привабливий спосіб, полегшуючи потенційним роботодавцям або клієнтам оцінку їхніх навичок і досвіду.

3. Брендинг і маркетинг:

- Перекладачі, особливо фрілансери, повинні рекламувати себе. Canva можна використовувати для створення професійно виглядаючих візитних карток, графіки для соціальних мереж та інших брендових матеріалів для створення сильної присутності в Інтернеті (Рис. 3.9.).

Рис. 3.9. Шаблон візитки перекладача японської мови, створений у сервісі Canva (робота студентки 32-Філ(Б) групи Панасюк Дар'ї)

4. Спільні дизайнерські проєкти:

- Як і Prezi, Canva підтримує співпрацю. Студенти можуть працювати разом над дизайнерськими проєктами, що може бути особливо корисним для перекладачів, яким у майбутній кар'єрі може знадобитися співпрацювати з графічними дизайнерами чи іншими професіоналами.

5. Мультимедійний переклад:

- Canva підтримує створення мультимедійного контенту. Перекладачі можуть використовувати його для інтеграції тексту з зображеннями, аудіо та відео, допомагаючи їм розвивати навички мультимедійного перекладу.

Включення цих інструментів до навчальної програми може покращити досвід навчання для майбутніх перекладачів, надаючи їм практичні навички та знайомство з сучасними інструментами, що використовуються в перекладацькій галузі.

Ментальні карти є ефективним інструментом для візуалізації і структуризації інформації. Вони можуть бути корисними в освітньому процесі ЗВО для поліпшення розуміння та запам'ятовування матеріалу. Ось деякі кроки щодо створення та застосування ментальних карт у вищій освіті:

Створення ментальних карт:

1. Визначення теми:

- Оберіть тему або концепцію, яку ви хочете візуалізувати.

2. Центральна ідея:

- Визначте центральну ідею або основний термін, який буде розглядатися.

3. Структура:

- Розгляньте основні підкатегорії або ключові елементи теми.

4. Логіка відносин:

- Встановіть логічні зв'язки між центральною ідеєю та підкатегоріями.

5. Графічне візуалізація:

- Використовуйте кольори, стрілки, лінії та інші графічні елементи для покращення розуміння структури.

Застосування ментальних карт в освітньому процесі ЗВО:

1. Лекції та підготовка до занять:

- Використовуйте ментальні карти для підготовки до лекцій або семінарів.
- Створюйте карти, щоб структурувати інформацію перед вивченням нового матеріалу.

2. Групова робота:

- Залучайте студентів до створення ментальних карт в групах.
- Використовуйте це як засіб спільної роботи та обговорення концепцій.

3. Вивчення та повторення:

- Сприяйте вивченню матеріалу, використовуючи ментальні карти як засіб повторення перед іспитами.

4. Проєкти та дослідження:

- Використовуйте ментальні карти для планування та візуалізації проєктів та досліджень.

5. Оцінювання:

- Застосовуйте ментальні карти як інструмент для оцінювання розуміння студентів.

- Дозвольте студентам представляти свої думки через ментальні карти на екзаменах або в завданнях.

6. Електронні ресурси:

- Використовуйте онлайн-інструменти для створення електронних ментальних карт.
- Зберігайте та діліться ментальними картами через платформи для спільної роботи.

Загалом, ментальні карти можуть бути потужним інструментом для поліпшення процесу навчання та допомагати студентам краще розуміти та організовувати інформацію.

Створення та застосування інтерактивних мережеских вправ у підготовці майбутніх перекладачів може значно поліпшити якість їхньої освіти та допомогти їм розвивати необхідні навички. Ось деякі ідеї та рекомендації для створення та використання інтерактивних мережеских вправ у навчальному процесі:

1. Використання платформ для онлайн-навчання:

- Використовуйте спеціалізовані платформи для створення інтерактивних вправ, такі як Quizlet, Kahoot!, Quizizz тощо.
- Розробляйте завдання, які дозволяють студентам використовувати мовні навички у перекладі на різні мови.

2. Колаборативна робота:

- Залучайте студентів до колаборативних перекладацьких проєктів, де вони можуть спільно працювати над текстами та вирішувати мовні завдання.
- Використовуйте інтерактивні платформи для групової роботи, наприклад, Google Docs або Microsoft Teams.

3. Використання віртуальних інструментів:

- Застосовуйте віртуальні інструменти для практики перекладу, такі як віртуальні словники, онлайн-ресурси для перекладу або спеціалізовані платформи.
- Використовуйте віртуальні класи для занять, де студенти можуть обговорювати та аналізувати переклади.

4. Реальні сценарії:

- Включайте реальні сценарії вправ, які відображають сучасні вимоги для перекладачів. Наприклад, переклад новин, блогів, відеоматеріалів тощо.

- Застосовуйте завдання, які вимагають роботи з актуальними інтернет-ресурсами та соціальними мережами.

5. Застосування мультимедіа:

- Використовуйте аудіо та відео матеріали для розвитку навичок аудіального та зорового перекладу.

- Створюйте завдання, де студентам потрібно буде перекладати не лише письмовий текст, а й адаптувати усне чи візуальне повідомлення.

6. Зворотний зв'язок та самооцінка:

- Надавайте регулярний зворотний зв'язок щодо якості перекладів та рекомендації для покращення.

- Залучайте студентів до самооцінки, використовуючи оціночні критерії та рефлексії щодо власної роботи.

Інтерактивні мережеві вправи допоможуть студентам отримати практичний досвід та розвивати навички, які їм буде корисно в майбутньому в сфері перекладу.

Викладачами коледжу з метою створення інтерактивних вправ такого типу застосовується сервіс Learning Apps.

Застосування Learning Apps (застосунки для навчання або мобільні додатки для навчання) може відігравати важливу роль у підготовці майбутніх перекладачів у ЗВО. Ось кілька можливостей застосування Learning Apps у цьому контексті:

1. Мовна практика: Learning Apps можуть надавати можливості для занять з мовною практикою, включаючи вправи на вимову, читання, письмо та розмовну практику. Такі додатки можуть надавати перекладачам змогу вдосконалювати свої навички в різних аспектах мови.

2. Технічний переклад: Learning Apps можуть включати ігри, вправи та завдання, спрямовані на покращення технічного перекладу. Це може бути особливо корисно для перекладачів, які спеціалізуються на технічних або наукових текстах.

3. Спеціалізовані тематичні курси: Learning Apps можуть надавати доступ до онлайн-курсів з різних тематик, що допомагає перекладачам розвивати свої спеціалізовані знання у конкретних областях, таких як медицина, юриспруденція, технології тощо.

4. Системи автоматизованого оцінювання: Learning Apps можуть використовуватися для автоматизованого оцінювання виконання завдань і надавати зворотний зв'язок щодо помилок та можливостей покращення. Це допомагає перекладачам систематично вдосконалювати свої навички.

5. Використання технологій розпізнавання мови: Деякі Learning Apps можуть використовувати технології розпізнавання мови для тренування перекладачів в роботі з аутентичними текстами та вимогами реального часу.

6. Колективне навчання: Learning Apps можуть підтримувати спільне навчання та обмін досвідом серед групи студентів-перекладачів. Вони можуть включати функції форумів, чатів або групових завдань.

7. Електронні ресурси для досліджень: Learning Apps можуть включати доступ до електронних словників, баз даних, онлайн-бібліотек та інших ресурсів, що полегшують дослідження та перекладацьку підготовку.

Загалом, використання Learning Apps може сприяти активній, інтерактивній та ефективній підготовці майбутніх перекладачів, надаючи їм доступ до різноманітних ресурсів та інструментів для розвитку їхніх мовних і перекладацьких навичок.

Сервіс Learningapps.org в умовах дистанційного та змішаного навчання майбутніх перекладачів може використовуватися для активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти; для закріплення вивченого матеріалу; для організації самостійної дослідницької діяльності; для організації роботи студентів за поданням своїх результатів за допомогою цього сервісу.

На основі аналізу власного педагогічного досвіду застосування хмарних технологій розробки та систематизації дидактичних ресурсів для навчання майбутніх перекладачів, можемо зробити висновок, що описані хмарні сервіси дають викладачеві можливість створювати якісні дидактичні матеріали, що дозволяє якісно покращити освітній процес в умовах дистанційного та змішаного навчання, зробити освітній процес більш інформативним та інтерактивним.

Повертаючись до питання формування цифрової компетентності майбутніх перекладачів у КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», зауважимо, що окрім описаних педагогічних умов та певної специфіки організації освітнього процесу здобувачів освіти, важливу роль відіграє введення в програму підготовки спеціалізованих нормативних та вибіркових дисциплін, метою яких є формування у студентів специфічних навичок. Так з 2019 року до навчального плану підготовки бакалаврів спеціальності 014 «Середня освіта (Мова і література (англійська))» було внесено нормативну дисципліну «Інформаційні технології в перекладацькій діяльності». В рамках вивчення даної дисципліни, майбутні перекладачі мали здобути навички роботи із цифровими технологіями та вміння їх застосовувати у перекладацькій діяльності. У наступному розділі представлено опис навчальної дисципліни та комплекс авторських розробок для викладання дисципліни.

Список використаних джерел до розділу 3

---

1. Сисоєва, С.О. (2011). Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник. Київ: ВД «ЕКМО».
2. Бондаренко, О., Струк, Т. (2014). Основні напрямки покращення підготовки перекладачів на базі ВНЗ. Зміст підготовки перекладачів та сучасні вимоги професії. В Наук.-практ. конф. "Зміст підготовки перекладачів та сучасні вимоги професії". Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, с. 7-14.
3. Зінуківа, Н. В. (2019). Професійна підготовка перекладачів у сучасних умовах: вимоги ринку перекладацьких послуг. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля, 2(8), с. 42-47.
4. Ігнатенко, В. Д. (2020). Використання сучасних інформаційних технологій у підготовці майбутніх філологів. Іноземні мови, №1(101), с. 37-42.
5. Scrivener, J. (2019). Learning Teaching: The Essential Guide to English Language Teaching (5th ed.). MacMillan.
6. European Commission. (2015). Digital Technologies in Education. URL: <https://ec.europa.eu/jrc/en/digitaleducation-policies>
7. Jaakkola, H., Aramo-Immonen, J., Henno, J., & Mäkelä, J. (2016). The digitalization push in universities. In 2016 39th International Convention on Information and Communication Technology, Electronics and Microelectronics (MIPRO), Opatija, pp. 1025-1031.
8. Linna, P., Mäkinen, T., & Keto, H. (2016). Utilizing MOOCs in the development of education and training programs. In 2016 39th International Convention on Information and Communication Technology, Electronics and Microelectronics (MIPRO), Opatija, pp. 861-864.
9. Яцишин, А. В. (2021). Теоретико-методичні основи використання цифрових відкритих систем у підготовці аспірантів і докторантів з наук про освіту. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук, Київ.
10. Bassnett, S., & Lefevere, A. (1998). Constructing Cultures: Essays on Literary Translation. Clevdon & London: Multilingual Matters.
11. Vakhovskyi, L., et al. (2019). Vectors of education development: From enlightenment to post-modernism. The Asian International Journal of Life Sciences, 21(2), P. 295–308.

12. Bowler, L. (2019). Bilingual Concordances and Translation Memories: A Comparative Evaluation. In Language Resources of Translation Work, Research and Training, Second International Workshop. Stroudsburg, pp. 70-79.

13. Кадемія, М. Ю., & Шевченко, Л. С. (2014). Застосування контекстного підходу в процесі підготовки майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми, Вип. 40, с. 268-274.

14. Хромова, В. С. (2012). Педагогічні умови підготовки майбутніх менеджерів до інноваційної професійної діяльності. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, Луганськ.

15. Бабанський, Ю. К. (1989). Вибрані педагогічні праці. Київ: Педагогіка.

16. Крижановський, А. І. (2017). Формування професійної компетентності майбутніх вчителів початкової школи з використанням веб-технологій в педагогічних коледжах. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського.

17. Collaborator. (2020). Collaborator - leader in elearning systems. Wiki-енциклопедія користувача системи Collaborator. URL: <http://wiki.collaborator.com.ua/>

18. Шевченко, Л. С., Уманець, В. О., & Медведєв, Р. П. (2019). Особливості професійної підготовки майбутнього педагога у Smart-університеті. У Концептуальні засади розвитку смарт-освіти: досвід, реалії, перспективи, ред. Гуревич Р. С., Вінниця: Друкарня «Діло», с. 188–211.

19. Гуревич, Р. С. (2015). Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті майбутніх фахівців (2-е видання, доповнене). Львів: ЛДУ БЖД.

20. Бойчук, В. М. (2016). Інформаційно-комунікаційні технології у професійно-технічній освіті (ч.2). Вінниця: Нілан-ЛТД.

21. Березніков, А. (2018). Види хмарних сервісів: який обрати та огляд хмарних провайдерів. URL: <https://www.de-novo.biz/blog/vidi-hmarnih-servisiv-yakij-obrati-ta-oglyad-hmarnih-provajd-8>

22. Литвинова, С. Г. (2013). Хмарні технології в управлінні дошкільними навчальними закладами. Информационно-компьютерные технологии в экономике, образовании и социальной сфере. Выпуск 8. Симферополь: ФЛП Бондаренко О.А., с. 99-101.

РОЗДІЛ 4.

ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ НОРМАТИВНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПЕРЕКЛАДАЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»

4.1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати вивчення дисципліни

Мета

1. Надати студентам практичний досвід з використання електронних засобів і ресурсів у процесі письмового перекладу.
2. Висвітлити специфіку дисципліни «Інформаційні технології у перекладацькій діяльності».
3. Представити стисло історію розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.
4. Представити перелік типових завдань ІКТ у вивченні іноземної мови.
5. Представити роль сучасних ІКТ різноманітного призначення у перекладацькій діяльності.
6. Ознайомити студентів з поняттям інформаційної безпеки.
7. Сформувати у студентів навички використання прикладного програмного забезпечення у професійній діяльності перекладача та роботи з ІКТ.

Завдання навчальної дисципліни

Після вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

1. Здійснювати пошук зразків перекладів.
2. Редагувати неякісні переклади у середовищі Microsoft Word.
3. Створювати аудіозаписи перекладів.
4. Здійснювати редагування аудіозаписів перекладів.

5. Здійснювати переклади за допомогою встановленого програмного забезпечення.

6. Створювати глосарій на основі виконаного перекладу.

7. Уміти застосовувати ІКТ у процесі здійснення перекладу з метою оптимізації роботи.

8. Оволодіти основними навичками роботи з прикладним програмним забезпеченням.

9. Засвоїти функціональні особливості використання пакету офісних програм MS Office.

10. Оволодіти методами роботи з хмарними технологіями, термінологічними онлайн базами, електронними словниками та системами розпізнавання символів.

Компетентності

Загальні компетентності:

1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

2. Здатність планувати та управляти часом.

3. Здатність спілкуватися іноземною мовою усно та письмово.

4. Здатність виявляти ініціативу, підприємливість, генерувати нові ідеї, визначати та розв'язувати проблеми.

5. Здатність активно вчитися впродовж життя й оволодівати інноваційними стратегіями навчання.

6. Здатність працювати в команді.

7. Здатність зберігати та примножувати культурні надбання на основі розуміння закономірностей розвитку предметної галузі, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, зберігати баланс між професійним та особистим життям.

7. Розвиток навичок міжособистісної взаємодії.

8. Розвиток навичок здійснення безпечної діяльності.

9. Прагнення до збереження навколишнього середовища, реалізації концепції сталого розвитку людства.

10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

11. Здатність діяти соціально, відповідально та свідомо.

Вивчення курсу передбачає оволодіння такими компетентностями:

1. Володіння знаннями дисципліни та здатність здійснювати навчальний процес з метою досягнення високої ефективності процесу навчання.

2. Інформаційна компетентність (обізнаність студентів щодо сучасних Інтернет-технологій та програмного забезпечення для роботи в мережі Інтернет).

3. Комунікативно-технічна компетентність (опанування студентами навичок використання сучасних інформаційних технологій у професійної діяльності, а саме: робота з документами форматів Word, Power Point, Smart Notebook та ін., навички роботи зі смарт-дошкою, вміння створювати власні проєкти та презентації із використанням засобів ІКТ тощо).

Фахові компетентності:

1. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

2. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

3. Здатність застосовувати знання на практиці.

4. Розвиток навичок використання інформаційно-комунікаційних технологій.

5. Використовувати ІКТ вирішенні складних спеціалізованих задач.

6. Здатність визначати стратегію навчання, оптимально використовувати робочий час.

7. Володіння фаховими методиками, технологіями.

8. Використання хмарних технологій в перекладацькій діяльності.

9. Мовленнєва, цифрова, комунікаційна компетентність.

10. Розвиток умінь використання он-лайн сервісів та цифрових освітніх ресурсів в Інтернеті.

11. Здатність знаходити, оцінювати, відбирати, аналізувати й демонструвати знайдену інформацію на іноземних платформах.

12. Уміння встановлювати спеціалізовані мовні програми, володіти методиками створення власного електронного дидактичного матеріалу, редагувати переклади у текстових редакторах.

13. Уміння перетворювати і представляти інформацію в зрозумілому для вирішення навчальних завдань вигляді, створювати власний навчальний матеріал з інформаційних джерел, узагальнюючи, порівнюючи, протиставляючи, трансформуючи інформаційний контент з іноземної мови.

14. Уміння вибрати й використати текстові редактори, програми для створення буклетів, сайтів, презентаційні програми для оптимального представлення різного типу матеріалів, необхідних для навчального процесу.

15. Уміння застосовувати новітні методики.

16. Уміння сформувати цифрове власне портфоліо.

17. Уміння ефективно вибрати форму передачі інформації.

18. Дистанційно підтримувати навчальний процес (за необхідності).

Результати навчання

По завершенню вивчення курсу студенти повинні бути обізнаними в теорії перекладу, володіти практичними навичками перекладу за допомогою ІКТ та спеціалізованого програмного забезпечення в галузі перекладацької діяльності.

4.2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Вибіркова
	Спеціальність 014 Середня освіта	
Модулів – 5	Спеціалізація: Мова і література (англійська)	Рік підготовки
Змістових модулів – 5		3-й
		Семестр
Загальна кількість годин – 150		6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год., самостійної роботи студента – 6 год.	Ступінь вищої освіти: Бакалавр	Лекції
		10 год.
		Практичні
		74 год.
		Самостійна робота
		66 год.
		Індивідуальні завдання:
		-
		Вид контролю:
		залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить (%): для денної форми навчання – 56 % / 44 %.

4.3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Світ сучасних інформаційних технологій.

Тема 1. Історія розвитку інформаційних технологій. Сучасні інформаційні технології та їх класифікація.

Тема 2. Людина в інформаційному суспільстві. Інформація, повідомлення, дані. Інформаційні процеси та системи.

Тема 3. Системи інформаційної безпеки. Пошук інформації іноземною мовою засобами різних пошукових систем та безпека при роботі з ними.

Тема 4. Аналітико-синтетичне опрацювання іншомовних документів засобами ІКТ.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Редагування і форматування письмових перекладів.

Тема 1. Вільно поширювані текстові редактори – Microsoft Word, Libre Office Writer, Google Docs, Office Suit, Microsoft Notepad, Office 365. Їх порівняльна характеристика.

Тема 2. Виконання перекладу та його редагування у середовищі редактора Microsoft Word.

Тема 3. Виконання перекладу та його редагування у середовищі редактора Microsoft Word з використанням формул і таблиць.

Тема 4. Виконання перекладу у середовищі редактора Microsoft Word з використанням графічних об'єктів і гіперпосилань.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Редагування усних перекладів.

Тема 1. Використання спеціалізованого програмного забезпечення для створення конспекту оригінального усного тексту.

Тема 2. Програмне забезпечення для визначення техніки нотування і роботи зі скриптом.

Тема 3. Програмне забезпечення для фіксації усних перекладів способом аудіозапису.

Тема 4. Програмне забезпечення для редагування звукових файлів.

Тема 5. Програмне забезпечення для створення конспекту оригінального усного тексту.

Тема 6. Програмне забезпечення для визначення темпу мовлення.

Тема 7. Програмне забезпечення для створення скрипту у подальшому виконанні перекладу.

Тема 7. Програмне забезпечення для редагування аудіосигналу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. Створення презентаційних матеріалів перекладу.

Тема 1. Програмне забезпечення для створення презентаційних матеріалів перекладу.

Тема 2. Створення та редагування презентацій перекладу засобами MS PowerPoint.

Тема 3. Створення інтерактивного плакату як способу цифрової презентації матеріалів перекладу.

Тема 4. Інтерактивна онлайн презентація на базі хмарного сервісу Prezi.com.ua.

Тема 5. Створення презентаційних матеріалів колективної взаємодії засобами хмарного середовища Padlet.

Тема 6. Створення та редагування колективних презентацій засобами хмарного середовища Concept Board.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ V. Хмарні сервіси візуального представлення автоматизованого перекладу.

Тема 1. Хмара тегів як сучасний засіб мережевої візуалізації тексту перекладу.

Тема 2. Ментальні карти як засіб створення опорного конспекту перекладача.

Тема 3. Хмарні сервіси створення та адміністрування особистого сайту перекладача.

Тема 4. Забезпечення кросбраузерності та адаптивності сайту. Поняття хостингу та доменного імені.

4.4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт				
		Аудиторна:				Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	
Змістовий модуль 1. Сучасні інформаційні технології						
Тема 1. Історія розвитку інформаційних технологій. Сучасні інформаційні технології та їх класифікація.	6	2				4
Тема 2. Людина в інформаційному суспільстві. Інформація, повідомлення, дані. Інформаційні процеси та системи.	8	2		2		4
Тема 3. Системи інформаційної безпеки. Пошук інформації іноземною мовою засобами різних пошукових систем та безпека при роботі з ними.	8	2		2		4
Тема 4. Аналітико-синтетичне опрацювання іншомовних документів засобами ІКТ.	2			2		

Разом за модуль 1	24	6		6		12
Змістовий модуль 2. Редагування і форматування письмових перекладів						
Тема 1. Вільно поширювані текстові редактори – Microsoft Word, Libre Office Writer, Google Docs, Office Suit, Microsoft Notepad, Office 365. Їх порівняльна характеристика.	2	2				
Тема 2. Виконання перекладу та його редагування у середовищі редактора Microsoft Word.	8			4		4
Тема 3. Виконання перекладу та його редагування у середовищі редактора Microsoft Word. з використанням формул і таблиць.	8			4		4
Тема 4. Виконання перекладу у середовищі редактора Microsoft Word з використанням графічних об'єктів і гіперпосилань.	8			4		4
Разом за модуль 2	26	2		12		12

Змістовий модуль 3. Редагування усних перекладів						
Тема 1. Використання спеціалізованого програмного забезпечення для створення конспекту оригінального усного тексту.	8			4		4
Тема 3. Програмне забезпечення для фіксації усних перекладів способом аудіозапису.	6			2		4
Тема 4. Програмне забезпечення для редагування звукових файлів.	6			2		4
Тема 5. Програмне забезпечення для створення конспекту оригінального усного тексту.	4			4		
Тема 6. Програмне забезпечення для визначення темпу мовлення.	6			2		4
Тема 7. Програмне забезпечення для створення скрипту для подальшого виконання перекладу.	6			2		4

Тема 8. Програмне забезпечення для редагування аудіосигнлу.	8			4		4
Разом за модуль 3	50	-		22		28
Змістовий модуль 4. Створення презентаційних матеріалів перекладу						
Тема 1. Програмне забезпечення для створення презентаційних матеріалів перекладу.	6	2				4
Тема 2. Створення та редагування презентацій перекладу засобами MS PowerPoint.	2			2		
Тема 3. Створення інтерактивного плакату як способу цифрової презентації матеріалів перекладу.	2			2		
Тема 4. Інтерактивна онлайн презентація на базі хмарного сервісу Prezi.com.ua.	2			2		
Тема 5. Створення презентаційних матеріалів колективної взаємодії засобами хмарного середовища Padlet.	2			2		

Тема 6. Створення та редагування колективних презентацій засобами хмарного середовища Concept Board.	6			2		4
Разом за модуль 4	20	2		10		8
Змістовий модуль 5. Хмарні сервіси візуального представлення автоматизованого перекладу						
Тема 1. Хмара тегів як сучасний засіб мережевої візуалізації тексту перекладу.	4			4		
Тема 2. Ментальні карти як засіб створення опорного конспекту перекладача.	10			6		4
Тема 3. Хмарні сервіси створення та адміністрування особистого сайту перекладача.	14			12		2
Тема 4. Забезпечення кросбраузерності та адаптивності сайту. Поняття хостингу та доменного імені.	2			2		
Разом за модуль 5	30	-		24		6
Усього	150	10		74		66

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		<i>Денна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
1	Інформаційні процеси та їх реалізація у перекладацькій роботі з інформацією.	2	
2	Пошук інформації іноземною мовою засобами різних пошукових систем та безпека при роботі з ними.	2	
3	Аналітико-синтетичне опрацювання іншомовних документів.	2	
4	Виконання перекладу та його редагування у середовищі редактора Microsoft Word.	4	
5	Виконання перекладу та його редагування у середовищі редактора Microsoft Word з використанням формул і таблиць.	4	
6	Виконання перекладу у середовищі редактора Microsoft Word з використанням графічних об'єктів і гіперпосилань.	4	
7	Використання спеціалізованого	4	

	програмного забезпечення для створення конспекту оригінального усного тексту.		
8	Програмне забезпечення для визначення техніки нотування і роботи зі скриптом.	2	
9	Програмне забезпечення для фіксації усних перекладів способом аудіозапису.	2	
10	Програмне забезпечення для редагування звукових файлів.	2	
11	Програмне забезпечення для створення конспекту оригінального усного тексту.	4	
12	Програмне забезпечення для визначення темпу мовлення.	2	
13	Програмне забезпечення для створення скрипту для подальшого виконання перекладу.	2	
14	Програмне забезпечення для редагування аудіосигналу.	4	
15	Створення та редагування презентацій перекладу засобами MS PowerPoint.	2	
16	Створення інтерактивного плакату як способу цифрової	2	

	презентації матеріалів перекладу.		
17	Інтерактивна онлайн презентація на базі хмарного сервісу Prezi.com.ua.	2	
18	Створення презентаційних матеріалів колективної взаємодії засобами хмарного середовища Padlet.	2	
19	Створення та редагування колективних презентацій засобами хмарного середовища Concept Board.	2	
20	Хмара тегів як сучасний засіб мережевої візуалізації тексту перекладу.	2	
21	Хмара слів як мережевий глосарій-довідник.	2	
22	Ментальні карти як засіб створення опорного конспекту перекладача.	4	
23	Mind Meister як хмарний сервіс створення карт знань.	2	
24	Створення та адміністрування шаблону особистого сайту перекладача засобами онлайн конструктора Wix.	2	

25	Розробка панелі меню та набору сторінок особистого сайту перекладача засобами он-лайн конструктора Wix.	4	
26	Розробка та систематизація контенту особистого сайту перекладача засобами он-лайн конструктора Wix.	4	
27	Підготовка особистого сайту перекладача до публікації в мережі. Адміністрування хостингу. Забезпечення кросбраузерності.	2	
28	Забезпечення адаптивності особистого сайту перекладача. Адміністрування мобільної версії відображення контенту сайту.	2	
Всього:		74	

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		<i>Денна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
1	Проаналізувати види сучасних інформаційних технологій.	4	
2	Визначити інформаційні технології, які використовуються у спільних сферах з іноземними мовами.	4	
3	Здійснити пошук виконаних перекладів художнього твору.	4	
4	Провести порівняльний аналіз виконаних перекладів.	4	
5	Відредагувати неякісний переклад у середовищі Microsoft Word.	4	
7	Виконати переклад з дотриманням складного форматування у середовищі Microsoft Word.	4	
9	Виконати переклад тексту аналогічного ступеня складності за допомогою ПЗ Google	4	
10	Виконати нотування тексту, що звучить.	4	
11	Створити детальний скрипт тексту.	4	
12	Створити аудіо запис перекладу.	4	
13	Здійснити редагування аудіозапису перекладу.	4	
14	Змонтувати відео з отриманим аудіофайлом.	4	
15	Виконати переклад з таблицями у середовищі Microsoft Office.	4	
18	Виконати переклад карти знань.	4	

19	Виконати аналогічний переклад за допомогою іншого програмного забезпечення.	4	
20	Виконати переклад за методом мовних правил.	4	
	Разом	66	

Методи та техніки навчання

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

Методи письмового контролю: модульне письмове тестування, модульне комп'ютерне тестування; звіт, реферат.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз, комп'ютерний тест для самоконтролю.

Словесні методи: пояснення, бесіда.

Наочні методи: ілюстрація, демонстрація, відеопрезентації, спостереження.

Проблемні методи: частково-пошуковий, проблемні ситуації.

Критерії та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінка	Характеристика рівня знань
«Відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури, інформаційних джерел; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«Дуже добре» «Добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та

	додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«Задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«Достатньо»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.
«Незадовільно»	виставляється студенту, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота					Залік	Усього балів
Змістовий модуль 1 – 15 б.	Змістовий модуль 2 – 15 б.	Змістовий модуль 3 – 15 б.	Змістовий модуль 4 – 15 б.	Змістовий модуль 5 – 15 б.		
T1 - T8	T1 - T7	T1 - T8	T1 - T5	T1-T5		
15	15	15	15	10	30	100

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

1. Навчальна програма дисципліни.
2. Робоча програма дисципліни.
3. Методичні рекомендації до планування та проведення практичних занять.
4. Методичні вказівки щодо організації самостійної роботи студентів.
5. Питання та завдання до модульного контролю.
6. Тести.
7. Питання та завдання до заліку.

4.5. Комплекс лекційних матеріалів

Конспект лекції № 1

Тема: Історія розвитку інформаційних технологій. Сучасні інформаційні технології та їх класифікація.

Мета: сформувати уявлення про інформаційні технології, їх сутність, структуру та еволюцію; познайомити з видами сучасних інформаційних технологій, критеріями для їх визначення, класифікацією.

План:

1. Поняття інформаційної технології як наукової дисципліни.
2. Нова інформаційна технологія.
3. Властивості інформаційних технологій
4. Критерії ефективності інформаційних технологій
5. Основні класи інформаційних технологій
6. Цифровізація. Український ринок ІТ в цифрах.

1. Поняття інформаційної технології як наукової дисципліни

У даний час відбувається стрімкий розвиток глобального процесу інформатизації суспільства. При цьому кардинальним чином змінюється все інформаційне середовище суспільства. Нові автоматизовані інформаційні технології проникають практично у всі сфери соціальної практики і стають невід'ємною частиною нової, інформаційної культури людства. Саме тому сьогодні представляється виключно актуальною і важливою проблема формування інформаційної технології, як самостійної наукової дисципліни про методи створення високоефективних інформаційних технологій (у звичайному, вузькому розумінні цього терміну), тобто свого роду теорії і методології проектування інформаційних технологій.

Таким чином, окрім вже широко використовуваного в науці і практиці поняття інформаційної технології, як способу раціональної організації деякого інформаційного процесу, що часто повторюється, необхідно розвивати і нове, ширше уявлення про значення цього терміну. І в цьому випадку він позначатиме самостійний розділ науки, точно так, як і це має місце відносно самого поняття «технологія».

Об'єктом досліджень інформаційної технології, як наукової дисципліни, мають бути інформаційні технології (у вузькому розумінні цього терміну), тобто способи раціональної організації інформаційних процесів.

Предметом досліджень для інформаційної технології, як науки, повинні стати теоретичні основи і методи створення інформаційних технологій, а також їх проектування і ефективна реалізація.

Для розвитку інформаційної технології в такому розумінні нам найближчими роками належить пройти весь цикл формування цього нового наукового напрямку; класифікувати різні види інформаційних технологій, розробити критерії для їх порівняльного аналізу і кількісної оцінки ефективності, створити методи синтезу високоефективних технологій, засновані на останніх досягненнях фундаментальної науки, а також на застосуванні інформаційних елементів і інформаційних систем, що використовують нові фізичні принципи функціонування.

Цілком можливо, що для успішного розвитку цієї науки доведеться також створити ряд нових наукових дисциплін, зокрема – теорію інформаційної взаємодії в природі і суспільстві. При цьому представляється важливим приділити особливу увагу не тільки таким традиційним і вже більш менш вивченим фазам реалізації інформаційних процесів, як кодування, обробка і передача інформації. Крім того, належить розібратися і з набагато складнішими фазами цих процесів, які практично ще не вивчаються сучасною наукою. Це фази генерації інформації, а також її рецепції (сприйняття) інформаційними системами, зокрема – такими складними і мало вивченими, як свідомість і підсвідомість людини.

Тільки після цього можна навчитися створювати і практично використовувати дійсно високоефективні інформаційні системи і технології, які і повинні будуть стати технологічною базою розвитку цивілізації в ХХІ столітті.

Інформаційні технології (ІТ) (використовується також загальніший / вищий за ієрархією термін інформаційно-комунікаційні технології (information and communication technologies, ICT) – сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збирання, опрацювання, зберігання, розповсюдження, показу і використання інформації в інтересах її користувачів. Технології, що забезпечують та підтримують інформаційні процеси, тобто процеси пошуку, збору, передачі, збереження, накопичення, тиражування інформації та процедури доступу до неї.

Етапи розвитку інформаційних технологій, що виділяються за видами завдань і процесів обробки інформації:

1-й етап (60-70-ті рр.) – обробка даних в обчислювальних центрах у режимі колективного користування. Основним напрямком розвитку інформаційної технології була автоматизація операційних рутинних дій людини.

2-й етап (з 80-х рр.) – створення інформаційних технологій, спрямованих на вирішення стратегічних завдань.

Етапи розвитку інформаційних технологій, що виділяються з проблем, що стоять на шляху інформатизації суспільства:

1-й етап (до кінця 60-х рр.). Характеризується проблемою, пов'язаною з обробкою великих обсягів даних в умовах обмежених можливостей апаратних засобів.

2-й етап (до кінця 70-х рр.). Пов'язаний з поширенням ЕОМ серії IBM/360. Проблема цього етапу – відставання програмного забезпечення від рівня розвитку апаратних засобів.

3-й етап (з початку 80-х рр.) – комп'ютер стає інструментом непрофесійного користувача, а інформаційні системи – засобом підтримки прийняття його рішень. Проблеми – максимальне задоволення потреб користувача і створення відповідного інтерфейсу для роботи в комп'ютерному середовищі.

4-й етап (з початку 90-х рр.) – створення сучасної технології міжустановних зв'язків та інформаційних систем. Проблем цього етапу вельми багато. Найбільш істотними з них є:

- укладання угод і встановлення стандартів, протоколів для комп'ютерного зв'язку;
- організація доступу до стратегічної інформації;
- організація захисту та безпеки інформації.

Етапи розвитку інформаційних технологій, що виділяються за перевагами, які надає комп'ютерна технологія:

1-й етап (з початку 60-х рр.). Характеризується досить ефективним опрацюванням інформації при виконанні рутинних операцій з орієнтацією на централізоване колективне використання ресурсів обчислювальних центрів. Основним критерієм оцінки ефективності створюваних інформаційних систем була різниця між витраченими на розробку і зекономленими в результаті впровадження коштами. Основною проблемою на цьому етапі була психологічна – погана взаємодія користувачів, для яких створювалися інформаційні системи, і розроблювачів через розходження їхніх поглядів і розуміння розв'язуваних проблем. Як наслідок цієї проблеми, створювалися 4 системи, які користувачі погано сприймали і, незважаючи на їх досить великі можливості, не використовували повною мірою.

2-й етап (з середини 70-х рр.). Пов'язаний з появою персональних комп'ютерів. Змінився підхід до створення інформаційних систем – орієнтація зміщується в бік індивідуального користувача для підтримки прийнятих ним рішень. Користувач зацікавлений у проведеній розробці, налагоджується контакт із розроблювачем, виникає порозуміння між обома групами спеціалістів. На цьому етапі використовується як централізоване опрацювання даних, характерне для першого етапу, так і децентралізоване, що базується на розв'язанні локальних задач і роботі з локальними базами даних на робочому місці користувача.

3-й етап (з початку 90-х рр.). Пов'язаний з поняттям аналізу стратегічних переваг у бізнесі і заснований на досягненнях телекомунікаційної технології розподіленої обробки інформації.

Інформаційні системи мають своєю метою не просто збільшення ефективності опрацювання даних і допомога керівнику. Відповідні інформаційні технології повинні допомогти організації вистояти в конкурентній боротьбі й одержати перевагу.

Етапи розвитку інформаційних технологій, що виділяються за видами інструментарію технологій:

1-й етап (до другої половини XIX ст.) – «ручна» інформаційна технологія, інструментарій якої складали перо, чорнильниця, книга. Комунікації здійснювалися ручним способом шляхом пересилання через пошту листів, пакетів, депеш. Основна мета технології – представлення інформації в потрібній формі.

2-й етап (з кінця XIX ст.) – «механічна» технологія, інструментарій якої складали: друкарська машинка, телефон, диктофон, оснащена більш досконалыми засобами доставки пошта. Основна мета технології – представлення інформації в потрібній формі більш зручними засобами.

3-й етап (40 - 60-ті рр. XX ст.) – «електрична» технологія, інструментарій якої складали великі ЕОМ і відповідне програмне забезпечення, електричні друкарські машинки, ксерокси, портативні диктофони. Змінюється мета технології: акцент в інформаційній технології починає переміщатися з форми подання інформації на формування її змісту.

4-й етап (з початку 70-х рр.) – «електронна» технологія, основним інструментарієм якої стають великі ЕОМ і створювані на їх базі автоматизовані системи управління (АСУ) і інформаційно-пошукові системи (ІПС), оснащені широким спектром базових і спеціалізованих програмних комплексів. Центр ваги технології ще більш зміщується на формування змістовної сторони інформації для управлінського середовища різних сфер суспільного життя.

Отже, за ІТ майбутнє. Становлення та розвиток ІТ відбувався у декілька етапів залежно від поступу та потреб суспільства.

2. Нова інформаційна технологія

Нова інформаційна технологія – інформаційна технологія з «дружнім» інтерфейсом роботи користувача, що використовує персональні комп'ютери і телекомунікаційні засоби.

Основу нової ІТ складають: розподілена комп'ютерна техніка, дружнє програмне забезпечення, розвиток комунікацій. Користувачеві непрограмістові надана можливість прямого спілкування з ЕОМ за допомогою роботи в діалоговому режимі. При цьому могутні програмно-апаратні засоби (бази даних, експертних систем, підтримки ухвалення рішення і ін.) створюють комфорт в роботі. Поняття «Нова ІТ» можна розглядати з практичної і теоретичної точок зору. З практичної точки зору – це сукупність автоматизованих процесів циркуляції і переробки інформації, описів цих процесів, прив'язаних до конкретної наочної області. З теоретичної точки зору нова ІТ є науково-технічною дисципліною, в рамках якої досліджуються проблеми розробки і застосування автоматизованих процесів циркуляції і переробки інформації. У основу концепції нової ІТ, що базується на широкому застосуванні персональної комп'ютерної техніки, покладено три основні принципи: інтегрованість, гнучкість, інтерактивність.

Для нової ІТ характерні:

- робота користувача в режимі маніпулювання даними (користувач бачить і діє, а не знає і пам'ятає);
- наскрізна інформаційна підтримка на всіх етапах проходження інформації на основі інтегрованої бази даних;
- безпаперовий процес обробки документа, при якому на папері фіксується тільки кінцевий варіант документа, а проміжні версії і необхідні дані доводяться до користувача через екран дисплея ПЕВМ;
- інтерактивний (діалоговий) режим рішення задачі з широкими можливостями для користувача;
- можливість колективного виконання документів на основі групи ПЕВМ, об'єднаних засобами комунікації;
- можливість адаптивної перебудови форм і способу представлення інформації в процес рішення задачі.

Існують два способи впровадження нової інформаційної технології (НІТ) в локальні інформаційні структури, засновані на адаптації НІТ до організаційної структури, на раціоналізації організаційної структури.

При першому способі впровадження НІТ пристосовується до організаційної структури, відбувається лише локальна модернізація методів роботи, які сформувалися. Відбувається розподіл функцій між технічними працівниками (операторами) і фахівцями (адміністраторами), злиття функції збору і обробки інформації з функцією ухвалення рішень.

Другий спосіб впровадження НІТ передбачає раціоналізацію організаційної структури: організаційна структура модернізується так, щоб ІТ дала найбільший ефект. Основною стратегією є максимальний розвиток комунікацій і розробка нових організаційних взаємозв'язків, раніше економічно недоцільних. Продуктивність організаційної структури зростає, оскільки раціонально розподіляються архіви даних, знижується об'єм циркулюючої по системних каналах інформації і досягається збалансованість ефективності кожного управлінського рівня вирішуваних завдань.

Таким чином, перший спосіб впровадження НІТ орієнтований на існуючу структуру установи (ступінь ризику від впровадження НІТ зводиться до мінімуму, оскільки організаційна структура не змінюється); другий – на майбутню структуру. Як область науково-технічного прогресу, що охоплює в основному численні застосування комп'ютерної і телекомунікаційної технології практично у всіх сферах організаційного управління, НІТ швидко розвивається. Її революційне значення полягає в кардинальній перебудові і прискоренні процесу створення нової техніки і реалізації нових технологій.

Яскравим прикладом цьому є використання системи автоматизації проектування (САПР) і автоматизованих систем наукових досліджень (АСНІ), застосування яких дозволяє прискорити процес трансформації нових наукових знань в конкретну технологію.

3. Властивості інформаційних технологій

Застосування ІТ дозволило представити у формалізованому вигляді, придатному для практичного використання, концентрований вираз наукових знань і практичного досвіду для реалізації і організації соціальних процесів. При цьому відбувається економія витрат праці, часу, енергії, матеріальних ресурсів, необхідних для здійснення цих процесів. Тому ІТ відіграють важливу стратегічну роль, яка швидко зростає. Це пояснюється рядом їх властивостей:

- ІТ дозволяють активізувати і ефективно використовувати інформаційні ресурси суспільства, що економить інші види ресурсів – сировину, енергію, корисні копалини, матеріали, устаткування, людські ресурси, соціальний час.

- ІТ реалізують найбільш важливі, інтелектуальні функції соціальних процесів.

- ІТ дозволяють оптимізувати і у багатьох випадках автоматизувати інформаційні процеси в період становлення інформаційного суспільства.

- ІТ забезпечують інформаційну взаємодію людей, що сприяє розповсюдженню масової інформації. Вони швидко асимілюються культурою суспільства, знімають багато соціальних, побутових і виробничих проблем, розширюють внутрішні і міжнародні економічні і культурні зв'язки, впливають на міграцію населення по планеті.

- ІТ займають центральне місце в процесі інтелектуалізації суспільства, в розвитку системи освіти, культури, нових (екранних) форм мистецтва, в популяризації шедеврів світової культури, історії розвитку людства.

- ІТ грають ключову роль в процесах отримання, накопичення, розповсюдження нових знань.

Перший напрям – інформаційне моделювання – дозволяє проводити «обчислювальний експеримент» навіть в тих умовах, які неможливі в натуральному експерименті із-за небезпеки, складності, дорожнечі.

Другий напрям, заснований на методах штучного інтелекту, дозволяє знаходити вирішення завдань, що погано формалізуються, завдань з неповною інформацією, з нечіткими початковими даними. Мова йде про створенні метапроцедур, які використовуються людським мозком.

Третій напрям – засновано на методах когнітивної графіки – сукупності прийомів і методів образного представлення умов завдання, які дозволяють відразу побачити рішення або отримати підказку для його знаходження. Воно відкриває можливості пізнання людиною самої себе, принципів функціонування своєї свідомості.

- ІТ дозволяє реалізувати методи інформаційного моделювання глобальних процесів, що забезпечує можливість прогнозування багатьох природних ситуацій, підвищеної соціальної і політичної напруженості, екологічних катастроф, крупних технологічних аварій.

Інформатизація суспільства забезпечує інтернаціоналізацію виробництва. Показником науково-технічної потужності країни є зовнішньоторговельний баланс професійних знань. Реалізується він ринком ліцензій виробничих процесів, «ноу-хау» і консультаціями по застосуванню наукоємних виробів. Наприклад, США приблизно 80 % нововведень передають дочірнім підприємствам в інших країнах. Коли ті освоюють запропоновану технологію, в США вже готова нова технологія, тобто вони реалізують випереджаючий цикл.

Еволюція світового ринку дає переваги країні, яка передає наукомісткі вироби, що включають нові технології і сучасні професійні знання. Йде торгівля невидимим продуктом: знаннями, культурою. Відбувається нав'язування стереотипу поведінки. Саме тому в інформаційному суспільстві стратегічними ресурсами стають інформація, знання, творчість. А оскільки таланти не створюються, потрібно формувати культуру, тобто умови, в яких розвиваються і процвітають таланти. Комп'ютерні технології роблять тут величезний вплив за допомогою дистанційного навчання, комп'ютерних ігор, комп'ютерних відеофільмів і інших інформаційних технологій. Соціальний вплив інформаційної революції полягатиме в синтезі західної і східної думки.

4. Критерії ефективності інформаційних технологій

Для оптимізації та кількісної оцінки ефективності можливих варіантів проєктованих або вже існуючих інформаційних технологій необхідно правильно вибирати критерії їх ефективності.

Функціональні критерії, значення яких характеризують ступінь досягнення при даній технології тих бажаних характеристик інформаційного процесу, які необхідні користувачеві. Такими характеристиками можуть бути, наприклад:

- об'ємно-часові характеристики інформаційного процесу, що реалізовується (швидкість передачі даних, об'єм пам'яті для зберігання інформації і т. п.);

- надійнісні характеристики реалізації інформаційного процесу (вірогідність правильної передачі або перетворення інформації, рівень її перешкодозахищеності і ін.);

- параметри, які характеризують ступінь досягнення основного кінцевого результату інформаційного процесу, що реалізовується за допомогою даної технології (правильність розпізнавання мови або зображення, якість формованої графічної інформації та ін.).

Ресурсні критерії, значення яких характеризують кількість і якість різного виду ресурсів, необхідних для реалізації даної інформаційної технології. Такими ресурсами можуть бути:

- матеріальні ресурси (інструментально-технологічне устаткування, необхідне для успішної реалізації даної технології);

- енергетичні ресурси (затрати енергії на реалізацію інформаційного процесу при даній технології);

- людські ресурси (кількість і рівень підготовки персоналу, необхідного для реалізації даної технології);

- часові ресурси (кількість часу, необхідного для реалізації інформаційного процесу при даній технології його організації);

- інформаційні ресурси (склад даних і знань, необхідних для успішної реалізації інформаційного процесу).

5. Основні класи інформаційних технологій

Класифікація інформаційних технологій, мабуть, буде одним з першочергових завдань розвитку інформаційної технології як науки. Сьогодні ж класифікація інформаційних технологій здійснюється, в основному, по тих або інших ознаках, пов'язаних з областю їх практичного використання, тобто з чисто прагматичних міркувань.

За призначенням і характером використання представляється доцільним виділити наступні два основні класи інформаційних технологій:

- **базові** (що забезпечують) інформаційні технології;
- **прикладні** (функціональні) інформаційні технології.

Базові інформаційні технології є найбільш ефективними способами організації окремих фрагментів тих або інших інформаційних процесів, пов'язаних з перетворенням, зберіганням або ж передачею певних видів інформації. Інформаційні технології базового типу можуть бути класифіковані відносно класів завдань, на які вони орієнтовані. Базові технології базуються на абсолютно різних платформах, що обумовлене відмінністю видів комп'ютерів і програмних середовищ, тому при їх об'єднанні на основі наочної технології виникає проблема системної інтеграції. Вона полягає в необхідності приведення різних ІТ до єдиного стандартного інтерфейсу.

Прикладами таких технологій можуть бути технології стискування інформації, її кодування і декодування, розпізнавання образів і тому подібне. Характерною ознакою базових інформаційних технологій є те, що вони не призначені для безпосередньої реалізації конкретних інформаційних процесів, а є лише тими базовими їх компонентами, на основі яких і проектується потім прикладні інформаційні технології. Таким чином, головна мета базових інформаційних технологій полягає в досягненні максимальної ефективності в реалізації деякого фрагмента інформаційного процесу на основі використання останніх досягнень фундаментальної науки.

Саме тому базові інформаційні технології і є головною частиною об'єкту досліджень інформаційної технології як, науки.

Основне завдання **прикладних інформаційних технологій** – раціональна організація того або іншого в повній мірі конкретного інформаційного процесу. Здійснюється це шляхом адаптації до даного конкретного вживання однієї або декількох базових інформаційних технологій, що дозволяють щонайкраще реалізувати окремі фрагменти цього процесу.

Тому основними науковими проблемами в області дослідження прикладних інформаційних технологій можна вважати наступні:

1. Розробка методів аналізу, синтезу і оптимізації прикладних інформаційних технологій.

2. Створення теорії проектування інформаційних технологій різного вигляду і практичного призначення.

3. Створення методології порівняльної кількісної оцінки різних варіантів побудови інформаційних технологій.

4. Розробка вимог до апаратно-програмних засобів автоматизації процесів реалізації інформаційних технологій.

Наприклад, робота співробітника кредитного відділу банку з використанням ЕОМ обов'язково передбачає вживання сукупності банківських технологій оцінки кредитоспроможності позичальника, формування кредитного договору і термінових зобов'язань, розрахунку графіка платежів і інших технологій, реалізованих в якій-небудь інформаційній технології: СУБД, текстовому процесорі і так далі.

Трансформація забезпечуючої інформаційної технології в чистому вигляді у функціональну (модифікація деякого загальноновживаного інструментарію в спеціальний) може бути зроблена як фахівцем-проектувальником, так і самим користувачем. Це залежить від того, наскільки складна така трансформація, тобто від того, наскільки вона доступна самому користувачеві. Ці можливості все більш і більш розширюються, оскільки забезпечуючі технології рік від року стають дружні.

Іншим прикладом прикладної інформаційної технології може служити технологія введення в ЕОМ мовної інформації. З технологічної точки зору весь інформаційний процес тут розділяється на декілька послідовних етапів, на кожному з яких використовується своя базова технологія. Такими етапами в даному випадку є:

1. Аналого-цифрове перетворення мовного сигналу і введення отриманої цифрової інформації в пам'ять ЕОМ. Базовою технологією тут є аналого-цифрове перетворення, а реалізується ця технологія, як правило, апаратним способом за допомогою спеціальних електронних пристроїв, характеристики яких заздалегідь оптимізовані і добре відомі проектувальникам.

2. Виділення у складі цифрової мовної інформації окремих фонем тієї мови, на якій виголошувалася промова, і ототожнення їх з типовими «образами» цих фонем, що зберігаються в пам'яті обчислювальної системи. Базовою технологією тут є технологія розпізнавання образів.

3. Перетворення мовної інформації в текстову форму і здійснення процедур її морфологічного і синтаксичного контролю. Базовими технологіями тут є процедури морфологічного і синтаксичного контролю тексту, сформованого на основі аналізу мовної інформації, і внесення до нього необхідних коректур, пов'язаних з виправленням помилок.

Наведений вище приклад досить наочно ілюструє принцип формування прикладної технології шляхом адаптації ряду заздалегідь відпрацьованих базових технологій, необхідних для реалізації даного інформаційного процесу. Цей підхід не лише дає велике заощадження часу для розробників прикладних інформаційних технологій, але також і в значній мірі гарантує їх досить високу ефективність в тих випадках, коли використовуються передові і добре відпрацьовані базові технології.

6. Цифровізація. Український ринок ІТ в цифрах.

Питання цифрової економіки вперше було внесено у порядок денний групи G20 на саміту в Анталіє у 2015р., коли було визнано, що ми живемо в епоху економіки Інтернету, яка відкриває як нові можливості так і нові виклики для глобального зростання. З 2016 р. двадцяткою була запропонована «Ініціатива розвитку і співпраці» групи двадцяти «в області цифрової економіки», в якій цифрова економіка характеризується як найважливіший фактор зростання продуктивності і оптимізації структури економіки.

А вже у квітні 2017р. G20 провела першу нараду «цифрових» міністрів, в наслідок чого була прийнята «Декларація міністрів по цифровій економіці» групи двадцяти. Лідери пообіцяли забезпечити до 2025р. підключення всіх своїх громадян до цифрових комунікацій.

Починаючи з цього моменту в освітленні цієї тематики відбувся прорив – нею стали цікавитися в контексті широкого спектру сфер суспільної життєдіяльності: від створення нових технологій до розвитку міжнародних відносин. Це загальна тенденція і для іноземного, і для вітчизняного наукового поля.

Безперечно цифровізація надає багато переваг, мова йде про численні мультиплікаційні ефекти цифровізації, коли в єдиний інформаційний простір включаються усі виробничі ланцюжки. Потенційні позитивні ефекти цифрової економіки (цифрові дивіденди) надаються потужними аналітичними кампаніями та світовими форумами і залежно від методів оцінки розмір цифрової економіки наразі оцінюють від 4,5 до 15,5% світового ВВП, і у неї є величезний потенціал для подальшого розширення.

Проте як і при появі будь-якої нової комплексної технологічної хвилі вплив цифровізації на суспільство та економіку є неоднозначним: з одного боку, спостерігається розвиток економіки на новому рівні взаємодії всіх її елементів, з іншого – руйнується стара система виробництва і розподілу благ. В цьому сенсі не випадково цифрові технології характеризуються як «підривні» (disruptive). Також слід пам'ятати, що коли мова йде про впровадження нових технологій то їх оцінкам часто притаманний надлишковий оптимізм. Статистика показує, що за останні двадцять років спостерігається стійка тенденція скорочення середніх по світовій економіці темпів зростання продуктивності праці, сукупний ефект від використання цифрових дивідендів виявився слабшим за очікуваний. На практиці тільки 15% проектів з цифровізації підприємств виявилися успішними.

До того ж позитивний ефект від запровадження цифрової економіки розподіляється нерівномірно. Дослідження Світового Банку, показують, що не всі отримують з поширення інтернету рівні вигоди. Так, спостерігається зростання нерівності як між країнами так і серед груп населення всередині країни.

В залежності від правильного вибору механізмів впровадження цифрової трансформації, для одних це прогрес, для інших – небезпечні тенденції. Наприклад, існує розрив між європейськими країнами. Так користувачів мережі Інтернету в Норвегії 98,4%, тоді як в Сан-Маріно всього 60,2%. Відмінності між розвиненими країнами і країнами, що розвиваються є ще більш суттєвими. Хоча найбільш швидкими темпами наразі зростання користувачів інтернету спостерігається у країнах Азії та Африки. Так, якщо з 2000р по 2019р. у північній Америці зростання зафіксовано на рівня 203%, в Європі на 592% то в Азії на 1 913%, а в Африці на 11481%.

Цифровізація вигідна, перш за все, торгівельним компаніям і банкам. «Наскрізні технології» (роботизація, технологія блокчейна, нейромережі, штучний інтелект, квантовий віртуальна і доповнена реальність) призводять до оптимізації виробництва, роботизації, віддаленого контролю, і як наслідок скорочення і ліквідація робочих місць.

За даними PwC, Україна входить Топ-20 (за даними International Trade Centre – Топ-25) найбільших експортерів ІТ-послуг в світі. ІТ-індустрія України посіла третє місце за кількістю експортних потужностей. Понад 70% експорту ІТ-послуг України становить розробка ПО на замовлення.

ІКТ займає третє місце по об'єму експорту послуг з часткою 20% всього українського сервісного експорту. Українська ІТ-сфера зростає приблизно на 26% рік до року. На ринку працює приблизно 4000 ІТ-компаній. В Україні працює близько 1600 сервісних ІТ-компаній. Доходи в ІТ-сфері склали \$5 млрд в 2019 році.

Найпопулярніше місто для ІТ в Україні – Київ, також не відстають Львів, Харків, Одеса, Дніпро і Вінниця. Однак українських фахівців можна зустріти по всьому світу. Всесвітньо відомі ІТ-стартапи Grammarly, PetCube, Preply, Ecoisme, IBlazr та багато інших розробили українці.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Що таке інформаційні технології?
2. Які є види інформаційних технологій?
3. Які існують класифікаційні ознаки ІТ?
4. Як взаємодіють між собою ІТ та ІС?
5. Які є забезпечуючі компоненти інформаційних технологій та ІС?
7. Приватні критерії ефективності.
8. Специфіка реалізації інформаційних технологій.
9. Загальний критерій ефективності інформаційних технологій.
6. Які на сьогоднішній день є професії в ІТ-сфері?
7. ІТ-кадри.
8. Проблеми підготовки фахівців для ІТ-сфери.

Конспект лекції №2

Тема: Інформація, повідомлення, дані, інформаційні процеси, інформаційні системи як важливі складники й ознаки сучасного суспільства. Сучасні інформаційні технології та системи. Людина в інформаційному суспільстві.

Мета: сформулювати у здобувачів освіти комплекс теоретичних знань про інформацію та інформаційні потоки в сучасному інформаційному суспільстві.

План:

1. Інформація, повідомлення, дані.
2. Інформаційні процеси.
3. Інформаційні технології та системи.
4. Людина в інформаційному суспільстві.

1. Інформація, повідомлення, дані

В інформатиці, що закономірно для молодой науки, тривають дискусії вчених відносно підходів до пояснення основних понять цієї науки. Їх погляди можна узагальнити в кілька теорій залежно від того, як вони пояснюють поняття «інформація».

Прибічники «традиційного підходу» опираються на наукові праці засновників теорії зв'язку Р. Хартлі (1888–1970) та К. Шеннона (1916–2001). У цій теорії термін «інформація» є синонімом терміну «повідомлення», зміст повідомлення ігнорується, а саме повідомлення розглядається як набір сигналів різного виду залежно від способів передавання та фіксації повідомлень.

«Атрибутивний підхід» базується на твердженні, що інформація є невід'ємною частиною матеріальних об'єктів, є їх описом, атрибутом. За такого підходу інформація є об'єктивною характеристикою матеріального об'єкта та існує незалежно від свідомості людини.

Представники «філософського підходу» розглядають інформацію як результат відображення у свідомості людини реалій навколишнього світу.

При цьому враховується зміст повідомлень, що передаються, опрацьовуються, зберігаються.

Інформація – одне з основних понять інформатики, строге й універсальне означення якого неможливе. Інформація є відображенням реалій навколишнього світу в свідомості людини.

Не можна казати про кількісні характеристики відображення людиною реалій зовнішнього світу, оскільки неможливо однозначно передбачити результат такого відображення для різних людей і навіть для однієї і тієї самої людини за різних умов. Тому неможливо говорити про вимірювання інформації та її кількісні характеристики.

Так, враження від переглянутого кінофільму в різних людей будуть різними. Різне враження може бути навіть в однієї і тієї самої людини за різного емоційного стану, настрою, стану здоров'я тощо. По-різному ми оцінюємо смак страв, стилі одягу тощо. Тобто ми по-різному сприймаємо навколишній світ і відповідно по-різному відображаємо його у своїй свідомості.

Повідомлення – це деякі сигнали чи послідовності сигналів, які сприймаються людиною через органи чуття (зір, слух, дотик тощо). У технічних пристроях для операцій з повідомленнями використовують різноманітні датчики, що можуть сприймати навіть ті сигнали, які не підвладні органам чуття людини, наприклад рентгенівське випромінювання. Повідомлення можуть подаватися різними способами: електричними сигналами, малюнками, звуками, схемами, текстом тощо. Слід зауважити, що за одного й того самого подання повідомлення може нести зовсім різний зміст, залежно від обставин, у яких воно передається і приймається, підготовленості до його тлумачення людини, яка приймає й аналізує повідомлення та робить (синтезує) відповідні висновки.

Дані – це повідомлення, які подано у вигляді, зручному для зберігання, передавання та опрацювання.

Зв'язки між інформацією та повідомленням можна проілюструвати на прикладі, поданому на рисунку.

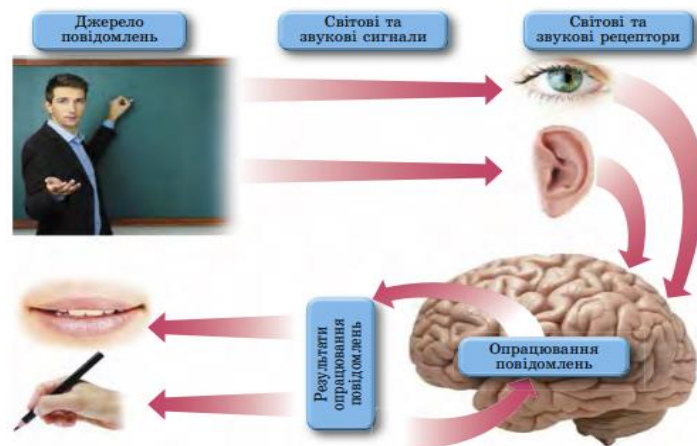
Пояснення вчителем правил виконання математичних обчислень учениця або учень сприймає з використанням рецепторів звуку та зору.

Від рецепторів сигнали потрапляють у головний мозок, де опрацьовуються. Для усвідомлення змісту повідомлень учителя учениця або учень використовує зі своєї пам'яті відомості про позначення чисел, арифметичних дій тощо, які вона або він уже знає.

Залежно від уважності на уроці, правильності опрацювання сигналів, наявних у пам'яті математичних знань, учениця або учень усвідомлює зміст повідомлень учителя.

Кажуть, що вона або він отримав інформацію про математичні обчислення, які пояснював учитель. Цю інформацію вона або він збереже у своїй пам'яті.

Якщо потрібно буде використати набуту інформацію для усної відповіді або запису відповіді в зошит, учениця або учень, після відповідного опрацювання, здійснить передачу повідомлень з використанням, наприклад, органів мовлення.

2. Інформаційні процеси

З поданого на рисунку прикладу зрозуміло, що в процесі пізнання людиною навколишнього світу неможливо обійтися без інформаційних процесів. Нагадаємо, що інформаційними процесами називають процеси, що здійснюються над повідомленнями.

Основними інформаційними процесами є процеси *передавання, опрацювання та зберігання повідомлень*.

Розрізняють також і більш складні інформаційні процеси, такі як *пошук, використання, групування, розповсюдження, сортування, кодування, захист, накопичення* повідомлень та ін. Складні процеси базуються щонайменше на двох основних процесах.

Так, для забезпечення поняття «інформаційна безпека» потрібно вжити низку заходів для захисту повідомлень користувача. Серед таких заходів можуть бути:

- резервне копіювання зі збереженням даних на окремому носіїві (опрацювання, передавання та зберігання повідомлень);
- шифрування даних (опрацювання повідомлень);
- обмеження доступу різних користувачів до даних (опрацювання повідомлень).

Подібний аналіз можна здійснити і для інших складних інформаційних процесів, наприклад процесу використання повідомлень:

3. Інформаційні технології та системи

Технології здійснення операцій над текстами, графічними зображеннями, презентаціями, числовими, мультимедійними та іншими даними з використанням комп'ютерів називають інформаційними технологіями.

Іншими словами, інформаційні технології описують особливості здійснення інформаційних процесів з використанням комп'ютерної техніки.

Інформаційні системи класифікують за різними ознаками:

за ступенем автоматизації:

- ручні, у яких опрацювання інформаційних даних виконує людина;
- автоматизовані, у яких частину функцій (підсистем) керування або опрацювання даних здійснюють автоматично, а частину – виконує людина;

- автоматичні, у яких усі функції керування й опрацювання даних здійснюють за допомогою технічних засобів без участі людини.

за масштабом використання:

- одиночні, які реалізовано, як правило, на автономному персональному комп'ютері без обов'язкового під'єднання до комп'ютерної мережі та які містять декілька простих складових зі спільним інформаційним фондом;

- групові, які орієнтовано на колективне використання інформаційних даних і найчастіше побудовано на основі локальної комп'ютерної мережі;

- корпоративні, які орієнтовано на великі компанії з підтримкою територіально віддалених комп'ютерних інформаційних вузлів і мереж. Як правило, вони мають ієрархічну клієнт-серверну структуру зі спеціалізацією серверів;

- глобальні, які охоплюють територію держави чи континенту (наприклад, Інтернет);

- з штучним інтелектом, у яких керування й опрацювання даних здійснюється роботом або системою, що належить до Інтернету речей, на основі показів датчиків та спеціальних алгоритмів.

за сферою призначення (предметною областю, вказано лише деякі):

- економічна (функція управління на підприємстві);
- медична;
- географічна;
- адміністративна;
- виробнича;
- навчальна;
- екологічна;
- криміналістична;
- військова.

Мета застосування інформаційних технологій – створення та опрацювання інформаційних ресурсів, до яких належать програми, документи, графічні зображення, аудіо- та відеодані, веб-сторінки та ін.

Для реалізації окремих інформаційних технологій, а особливо їх комплексу, створюються інформаційні системи. Сукупність взаємопов'язаних елементів, яка призначена для реалізації інформаційних процесів, називається інформаційною системою. Інформаційні системи мають дві основні складові – апаратну та програмну.

Апаратна складова – це комплекс технічних засобів, який включає пристрої опрацювання і зберігання даних, пристрої введення та виведення даних, засоби міжкомп'ютерного зв'язку.

Програмна складова – це комплекс програм, які забезпечують реалізацію інформаційних процесів пристроями інформаційної системи.

Доволі часто в інформаційних системах виділяють інформаційну складову, під якою розуміють програмну складову та дані, які отримують, опрацьовують, зберігають та передають користувачам різні складові інформаційної системи.

Основні ознаки інформаційного суспільства:

1. Перетворення інформації на найважливіший економічний ресурс, що має глобальний характер і забезпечує підвищення ефективності, зростання конкурентоспроможності та інноваційний розвиток суб'єктів господарювання. Провідним видом власності стає власність людини на інформацію як духовний продукт; знання та інформація набувають властивостей товару. Перетворення інформаційної сфери на фундамент, основу всіх видів економічної діяльності у XXI ст.

2. Інформаційне суспільство є видом відкритого суспільства, що характеризується доступністю інформації для громадян; зростання ролі інформаційного менеджменту в управлінні суспільством та різними сферами життя.

3. Інформація розвивається за своїми законами, не пов'язаними з реальними фактами (неправдива інформація здатна вносити серйозні зміни в життя людей та суспільно-політичні процеси).

Таким чином, **інформаційне суспільство** – це суспільство, в якому більшість працюючих зайнято виробництвом, зберіганням, опрацюванням та розповсюдженням інформаційних даних.

4. Людина в інформаційному суспільстві

Сучасне суспільство дедалі більше орієнтується на види діяльності, пов'язані з умінням своєчасно, швидко та професійно опрацьовувати величезні потоки відомостей, ефективно використовувати технології пошуку, добору, систематизації, оцінювання достовірності та актуальності різноманітних повідомлень, приймати на основі аналізу цих повідомлень рішення щодо подальшої діяльності.

Зазначені знання та вміння повинні формуватися у людини ще під час навчання в школі, передусім це:

- знання основ теорії інформації;
- наявність навичок ефективного збирання, зберігання, опрацювання, передавання та захисту повідомлень;
- уміння аналізувати, класифікувати, оцінювати нові повідомлення, синтезувати нові ідеї та рішення;
- готовність не тільки оволодівати новими знаннями, а й пропагувати нові ефективні ідеї та технології;
- готовність сприймати різноманітні повідомлення, навіть такі, що ламають усталені стереотипи;
- стійкі навички міжособистісного спілкування, у тому числі з використанням комп'ютерних технологій і різними мовами;
- уміння аргументовано вести дискусії, готовність визнати себе переможеним у цій дискусії;
- знання норм і правил, що регламентують використання інтелектуальної власності, та готовність незаперечно дотримуватися їх та ін.

Цінність має не стільки обсяг знань, які накопичила людина, скільки вміння ефективно використовувати ці знання у своїй повсякденній і професійній діяльності. Усе знати і все вміти неможливо, але вміти швидко адаптуватися до змін у суспільстві, до змін у техніці та технологіях – необхідна умова успішної реалізації задумів і мрій людини. Така адаптація неможлива без оволодіння навичками самостійно здобувати знання, у чому особливу роль відіграють сучасні інформаційно-комунікаційні технології.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Як ви визначаєте поняття "інформація"? Які її основні властивості?

2. В чому полягає різниця між «повідомленням» та «даними»?

3. Які основні джерела інформації і як вони взаємодіють між собою?
4. Які є основні типи інформації з погляду її призначення?
5. Як виникають та розповсюджуються сплутані дані або дезінформація в сучасному світі?
6. Як важливо зберігати та захищати конфіденційну інформацію?
7. Як використовується інформація в різних галузях життя, таких як наука, бізнес, медицина тощо?
8. Яким чином технології та інформаційні системи впливають на спосіб обробки та розповсюдження інформації?
9. Які етичні аспекти пов'язані з обробкою та використанням інформації в сучасному світі?
10. Які тенденції у сфері інформації та комунікацій можна спостерігати в сучасному суспільстві?

Конспект лекції № 3

Тема. Системи інформаційної безпеки. Пошук інформації іноземною мовою засобами різних пошукових систем та безпека при роботі з ними.

Мета: сформулювати у здобувачів освіти теоретичні з основ інформаційної безпеки, основних принципів безпечного пошуку інформації в мережі Інтернет із застосуванням різних пошукових систем.

План:

1. Поняття інформаційної безпеки. Основні принципи інформаційної безпеки.
2. Поняття системи інформаційної безпеки та її основні компоненти.
3. Пошукові системи та безпека при роботі з ними.

4. Загальні засади безпеки перекладача в інформаційному просторі в умовах сьогодення.

1. Поняття інформаційної безпеки. Основні принципи інформаційної безпеки.

Інформаційна безпека стає однією з найбільш актуальних та важливих галузей в інформаційному суспільстві. У зв'язку з постійним розвитком технологій та зростанням кількості кіберзагроз, важливо розуміти поняття інформаційної безпеки та структуру систем, призначених для забезпечення цієї безпеки.

Під *інформаційною безпекою* розуміють захищеність інформації і підтримуючої інфраструктури від випадкових або навмисних впливів природного або штучного характеру, що можуть завдати неприйнятної збитку суб'єктам інформаційних відносин, в тому числі власникам і користувачам інформації і підтримуючої інфраструктури.

Захист інформації – комплекс заходів, спрямованих на забезпечення інформаційної безпеки.

Аналізуючи підходи до проблем інформаційної безпеки, необхідно починати з виявлення суб'єктів інформаційних відносин та інтересів цих суб'єктів, пов'язаних з використанням інформаційних систем (ІС). Загрози інформаційної безпеки пов'язані з використанням інформаційних технологій. Інформаційна безпека залежить від усього комплексу заходів та сучасних технологій, керування якими відбувається із застосуванням різноманітних інформаційних систем.

Інформаційна безпека – це комплекс заходів і принципів, спрямованих на забезпечення конфіденційності, цілісності та доступності інформації. Це важливий аспект в усіх сферах, де використовується інформація, таких як бізнес, наука, урядові організації та приватні особи.

Основні аспекти інформаційної безпеки включають:

1. Конфіденційність: Збереження інформації від несанкціонованого доступу. Це означає, що тільки уповноважені особи мають доступ до конфіденційної інформації.

2. Цілісність: Забезпечення правильності та недоторканності інформації. Іншими словами, гарантування, що дані не піддавалися змінам без відома та дозволу власника.

3. Доступність: Забезпечення того, щоб інформація була доступною та функціональною для тих, хто має до неї легальний доступ, коли це потрібно.

4. Аутентифікація та авторизація: Перевірка ідентичності користувачів і надання їм необхідних прав доступу до інформації.

5. Невідхилність (неденійність): Гарантування того, що інформація не піддавалася втручанню або зміні без відзначення цього факту.

6. Захист від загроз: Впровадження заходів для захисту інформації від різних видів загроз, таких як кібератаки, віруси, фішинг тощо.

7. Шифрування: Застосування шифрування для захисту конфіденційної інформації від несанкціонованого доступу.

Забезпечення інформаційної безпеки є важливим завданням, оскільки велика частина сучасного суспільства та економіки ґрунтується на обробці та обміні інформацією, і порушення безпеки може призвести до серйозних наслідків, включаючи втрату конфіденційної інформації, порушення ділової репутації та фінансові втрати.

Інформаційна безпека базується на декількох основних принципах, які визначають підходи та стратегії для забезпечення конфіденційності, цілісності та доступності інформації.

Основні принципи інформаційної безпеки включають:

1. Принцип конфіденційності:

- **Опис:** Захист інформації від несанкціонованого доступу.

- **Заходи:** Використання шифрування, правильного управління правами доступу, контроль доступу та аутентифікації.

2. Принцип цілісності:

- **Опис:** Забезпечення правильності та недоторканності інформації.

- **Заходи:** Застосування методів контролю доступу, виявлення та запобігання змінам без дозволу, регулярна перевірка та моніторинг.

3. Принцип доступності:

- **Опис:** Гарантування доступності інформації для уповноважених користувачів, коли вони цього потребують.

- **Заходи:** Забезпечення резервування даних, стійкості до відмов, планування відновлення, регулярне апаратне та програмне обслуговування.

4. Принцип аутентифікації та авторизації:

- **Опис:** Визначення та перевірка ідентичності користувачів, а також надання їм відповідних прав доступу.

- **Заходи:** Використання паролів, біометричних методів, двофакторної аутентифікації, налаштування прав доступу.

5. Принцип невідхилності (неденійності):

- **Опис:** Забезпечення неможливості відмовитися від відповідальності за свої дії або дії системи.

- **Заходи:** Запис подій та дій, використання цифрових підписів, аудит та моніторинг.

6. Принцип захисту від загроз:

- **Опис:** Активний захист від різних видів загроз, включаючи кібератаки, віруси, фішинг і т.д.

- **Заходи:** Використання антивірусного програмного забезпечення, оновлення програм та систем, навчання користувачів щодо безпеки.

7. Принцип шифрування:

- **Опис:** Застосування шифрування для захисту конфіденційної інформації від несанкціонованого доступу.

- **Заходи:** Використання шифрувальних алгоритмів для захисту даних під час передачі та зберігання.

Ці принципи взаємодіють і створюють комплексний підхід до забезпечення інформаційної безпеки, який враховує різні аспекти та вектори загроз.

Інформаційна безпека – багатогранна, багатовимірна діяльність, в якій успіх може принести тільки системний, комплексний підхід. Безпека використання інформаційних систем полягає у забезпеченні доступності, цілісності, конфіденційності та підтримці інформаційних ресурсів її інфраструктури.

До основних складових інформаційної безпеки належить конфіденційність, тобто захист від несанкціонованого доступу до інформації.

При аналізі проблематики, пов'язаної з інформаційною безпекою, необхідно враховувати специфіку даного аспекту безпеки, яка полягає в тому, що інформаційна безпека є складова частина інформаційних технологій – області, що розвивається безпрецедентно високими темпами.

2. Поняття системи інформаційної безпеки та її основні компоненти

Система інформаційної безпеки (СІБ) – це комплекс заходів, процедур, технологій та організаційних структур, спрямованих на захист інформації від неправомірного доступу, руйнування, втрати чи викривання. Основна мета СІБ полягає в забезпеченні конфіденційності, цілісності та доступності інформації.

Основні компоненти системи інформаційної безпеки включають:

1. Люди: Персонал, який працює з інформацією та системами, повинен бути освіченим та тренованим з питань інформаційної безпеки. Люди в системі ІБ відіграють ключову роль у запобіганні соціальному інженерингу та інших атак, що вимагають участі людини.

2. Процедури: Правила та процедури, які регулюють використання і обробку інформації, є важливим компонентом. Це включає політики доступу, процедури реагування на інциденти, резервне копіювання та інші стандарти, що сприяють безпеці інформації.

3. Технології: Включають апаратне та програмне забезпечення, яке використовується для захисту інформації. Це може включати файрволи, антивіруси, системи виявлення вторгнень, шифрування та інші технічні засоби.

4. Обладнання: Фізичне обладнання, таке як сервери, роутери, комутатори та інше обладнання, також є важливим компонентом інформаційної безпеки. Фізичний захист приміщень, де розташована обладнання, також може бути ключовим аспектом.

5. Інформація: Сама інформація є об'єктом захисту. Заходи повинні бути спрямовані на забезпечення конфіденційності, цілісності та доступності інформації, в залежності від її значення та характеру.

6. Мережі: Забезпечення безпеки мережевого з'єднання є критичним. Це включає застосування мережевих заходів безпеки, моніторинг мережі та захист від атак на рівні мережі.

7. Заходи управління ризиками: Оцінка ризиків, розробка стратегій управління ризиками та визначення механізмів відновлення після інциденту є важливими компонентами системи інформаційної безпеки.

Інтеграція всіх цих компонентів у єдину систему дозволяє створити ефективну систему інформаційної безпеки, яка забезпечує надійний захист інформації у всіх її аспектах.

Основними завданнями системи інформаційної безпеки є:

- виявлення та усунення загроз безпеки нанесенню економічного,
- фінансового, матеріального та морального збитку;
- створення механізмів реагування на загрози розвитку і функціонуванню підприємства та національній безпеці;
- прийняття заходів щодо забезпечення безпеки персоналу підприємства та інше.

Поняття інформаційної безпеки включає:

- надійність роботи комп'ютера;
- збереження цілісності даних;
- захист інформації від несанкціонованого доступу;
- таємниця електронного листування.

У сучасному перекладацькому середовищі СІБ має велике значення через збільшення обсягу інформації, що обробляється, і високий рівень конфіденційності в перекладацькій галузі. Ось деякі сфери впливу і особливості системи інформаційної безпеки в роботі сучасного перекладача:

1. Конфіденційність інформації: Перекладачі працюють з чутливою інформацією, такою як комерційні та корпоративні дані, літературні твори, юридичні документи тощо. Забезпечення конфіденційності цієї інформації є важливим аспектом інформаційної безпеки.

2. Захист від кіберзагроз: Перекладачі часто працюють в мережевому середовищі та обмінюються інформацією з клієнтами та іншими перекладачами через Інтернет. Захист від кіберзагроз, таких як віруси, шкідливі програми, фішинг та інші атаки, є важливим компонентом СІБ.

3. Безпека персональних даних: Законодавство про захист персональних даних (наприклад, GDPR в Європі) вимагає від перекладачів дотримуватися високих стандартів захисту особистої інформації, яку вони обробляють.

СІБ повинна враховувати ці вимоги.

4. Резервне копіювання та відновлення даних:

Перекладачі зазвичай працюють з великим обсягом даних, і втрата цих даних може призвести до серйозних проблем. Система інформаційної безпеки повинна включати стратегії резервного копіювання та відновлення для забезпечення доступності даних.

5. Шифрування даних: Важливим аспектом є шифрування даних, особливо при передачі конфіденційної інформації через мережі. Це допомагає уникнути несанкціонованого доступу до інформації.

6. Аутентифікація та авторизація: Забезпечення того, щоб лише авторизовані користувачі мали доступ до перекладацької інформації, є ключовим завданням. Використання сильних методів аутентифікації та точної системи авторизації є важливим для інформаційної безпеки.

7. Освіта та тренування персоналу: Важливо, щоб перекладачі та інші працівники отримували достатню освіту та тренування з питань інформаційної безпеки, щоб уникнути недорозумінь і випадків неналежного використання технологій.

Ці аспекти допомагають створити ефективну систему інформаційної безпеки для перекладачів, забезпечуючи надійний захист інформації у процесі їхньої професійної діяльності.

3. Пошукові системи та безпека при роботі з ними

Пошукова система – це програма, яка дозволяє користувачам знаходити в Інтернеті відомості за допомогою ключових слів або фраз. Процес пошуку базується на індексації веб-сторінок та їхньому рейтингу за релевантністю для введених запитів. Популярні пошукові системи включають Google, Bing, Yahoo та інші.

Пошукові системи використовуються мільйонами користувачів для отримання доступу до інформації в Інтернеті.

З точки зору безпеки інформації, робота з пошуковими системами також може включати ризики та вимагати обережності.

Розглянемо деякі аспекти безпеки при роботі з пошуковими системами:

1. Пошукові запити та конфіденційність:

- **Запити користувачів:** Користувачі повинні бути обережними при введенні чутливої інформації в поле пошуку, оскільки деякі дані можуть бути збережені або використані третіми сторонами.

- **Управління історією пошуку:** Користувачам слід регулярно перевіряти та видаляти історію пошукових запитів, якщо це важливо для збереження конфіденційності.

2. Обробка результатів пошуку:

- **Перевірка вірогідності сайтів:** При переході на сайти, зазначені в результатах пошуку, слід перевіряти їхню вірогідність, оскільки можуть існувати шахрайські або небезпечні ресурси.

- **Захист від шкідливих програм:** Забезпечення наявності актуального антивірусу та антишпійонського програмного забезпечення для захисту від можливих загроз.

3. Контроль доступу до персональної інформації:

- **Налаштування приватності в обліковому записі:** Багато пошукових систем надають можливість налаштовувати параметри конфіденційності в обліковому записі користувача, включаючи обмеження доступу до особистої інформації.

4. Використання безпечних з'єднань:

- **Шифрування з'єднань (SSL/TLS):** Переконайтеся, що ви використовуєте безпечне (шифроване) з'єднання при взаємодії з пошуковими системами, особливо при введенні особистої інформації.

5. Використання безпечних браузерів:

- **Актуальність браузера та розширень:** Важливо використовувати актуальні версії браузерів та додатків для безпеки.

Це включає в себе оновлення браузера та використання безпечних розширень.

6. Усунення спаму та фішингу:

- **Відсутність клікання на сумнівні посилання:** Уникайте клікання на сумнівні або невідомі посилання в результатах пошуку, оскільки вони можуть вести до сторінок із фішинговим вмістом.

Безпека при роботі з пошуковими системами вимагає уважності і обачливості користувачів, а також використання заходів забезпечення безпеки в їхніх браузерах та комп'ютерах.

Принципи забезпечення безпечного пошуку інформації в пошукових системах:

1. Фільтри відображення:

- **Сімейні фільтри:** Багато пошукових систем надають можливість встановлення сімейних фільтрів, які блокують відображення нецензурного чи необґрунтованого вмісту.

- **Фільтри образливого вмісту:** Деякі пошукові системи можуть фільтрувати результати для екранування образливого чи неприйняттого вмісту.

2. Блокування шкідливого контенту:

- **Захист від шкідливих програм:** Пошукові системи можуть блокувати доступ до веб-сайтів, які містять шкідливий вміст або розповсюджують шкідливі програми.

3. Безпека результатів пошуку:

- **Визначення джерела:** Деякі пошукові системи відзначають результати пошуку як безпечні або небезпечні, допомагаючи користувачам уникати потенційно небезпечних сайтів.

- **Шифрування результатів:** Забезпечення безпеки передачі інформації між користувачем і сервером пошукової системи.

4. Контроль конфіденційності:

- **Приватні режими:** Більшість пошукових систем мають режим приватності, який не зберігає інформацію про пошукові запити та відвідані сайти.

- **Керування обліковим записом:** Налаштування параметрів конфіденційності в особистому обліковому записі, якщо така можливість надається.

5. Фільтрація рекламного вмісту:

- **Блокування агресивної реклами:** Забезпечення можливості блокувати агресивну та небажану рекламу в результатах пошуку.

- **Відсутність фішингової реклами:** Виявлення та блокування рекламних оголошень, що можуть вести до фішингових атак.

6. Безпека даних користувачів:

- **Шифрування особистих даних:** Захист особистої інформації користувачів за допомогою шифрування під час передачі та зберігання.

- **Дотримання вимог законодавства про конфіденційність:** Пошукові системи повинні дотримуватися вимог законодавства, такого як GDPR, щоб захистити конфіденційність користувачів.

Безпека при роботі з пошуковими системами важлива для захисту користувачів від різних загроз, таких як фішинг, шкідливі програми, агресивна реклама та порушення конфіденційності. Усі ці принципи сприяють створенню безпечного середовища для використання пошукових систем.

4. Загальні засади безпеки перекладача в інформаційному просторі в умовах сьогодення

Безпечна взаємодія перекладача та пошукової системи передбачає застосування заходів для захисту конфіденційності, цілісності та доступності інформації під час використання пошукових ресурсів.

Основна мета – запобігання можливим загрозам безпеки, таким як витік конфіденційної інформації, атаки на персональні дані чи використання пошукових систем для поширення шкідливого вмісту.

Основні аспекти безпечної взаємодії:

1. Конфіденційність інформації:

- Перекладач повинен уникати введення конфіденційної інформації в пошукові системи, якщо це необхідно, слід використовувати захищені (https) з'єднання.

- Контроль за рівнем доступу до пошукових історій та персонального облікового запису.

2. Безпека пошукових результатів:

- Перевірка безпеки веб-сайтів, на які посилається пошукова система, щоб уникнути потрапляння на сайти із шкідливим вмістом.

- Використання безпечних з'єднань та перевірка наявності шифрування результатів пошуку.

3. Контроль над рекламою:

- Уникання клікання на рекламні оголошення, які можуть бути потенційно шкідливими.

- Використання блокувальників реклами та розширень для безпеки в браузері.

4. Фільтрація контенту:

- Встановлення фільтрів для обмеження відображення небажаного, образливого чи нецензурного вмісту.

- Контроль над параметрами фільтрації, які можуть застосовуватися до вмісту пошукових результатів.

5. Освіта та тренування:

- Підвищення обізнаності перекладача з основами кібербезпеки, фішинговими атаками та безпечним використанням пошукових систем.

- Врахування рекомендацій щодо безпечного використання пошукових систем в освітніх програмах.

Принципи безпечної взаємодії перекладача та пошукової системи:

1. Шифрування та захист з'єднань:

- Забезпечення шифрованого (https) з'єднання під час використання пошукової системи для захисту передачі даних.

2. Відсутність обміну чутливою інформацією:

- Уникання введення чутливої інформації (особисті дані, паролі тощо) в пошукові системи.

3. Перевірка безпеки результатів пошуку:

- Ретельна перевірка веб-сайтів з результатів пошуку на наявність безпеки та достовірності.

4. Керування конфіденційністю:

- Налаштування параметрів конфіденційності в налаштуваннях облікового запису в пошуковій системі.

5. Використання додаткових засобів безпеки:

- Використання антивірусного та антишпійонського програмного забезпечення для додаткового захисту від шкідливих програм.

6. Стеження за актуальністю знань про безпеку:

- Постійне оновлення знань перекладача про нові загрози та методи їх уникнення при використанні пошукових систем.

Безпечна взаємодія перекладача та пошукової системи вимагає свідомого та обачливого підходу до використання технологій, з урахуванням принципів кібербезпеки та основ безпечного інтернет-користування.

Забезпечення безпечної роботи сучасного перекладача у глобальному інформаційному просторі вимагає поєднання технічних та організаційних заходів, а також постійного вивчення та адаптації до змін у кібербезпеці.

Рекомендації для майбутніх перекладачів щодо безпечної взаємодії з пошуковими системами:

1. Освіта та самонавчання:

- Перекладачам рекомендується регулярно вдосконалювати свої знання про кібербезпеку, вивчати нові загрози та використовувати ресурси для самонавчання.

2. Захист інформації:

- Розробляйте стратегії для захисту конфіденційної інформації та використовуйте надійні засоби шифрування.

3. Запобігання фішингу:

- Будьте обережні при отриманні невідомих листів, особливо з проханням ввести особисту інформацію. Перевіряйте автентичність відправника.

4. Антивірус та антишпійонське ПЗ:

- Встановлюйте та оновлюйте програми антивірусного та антишпійонського захисту для попередження інфікування комп'ютера шкідливими програмами.

5. Актуалізація систем та додатків:

- Регулярно оновлюйте операційні системи та програми для забезпечення безпеки використання.

6. Безпека в мережі:

- Використовуйте віртуальні приватні мережі (VPN) для захисту від несанкціонованого доступу та збереження конфіденційності під час роботи в глобальному інформаційному просторі.

7. Регулярні аудити безпеки:

- Виконуйте аудити безпеки, щоб перевіряти систему на виявлення можливих вразливостей та вживати заходів для їх виправлення.

8. Дотримання норм і стандартів:

- Дотримуйтеся вимог законодавства про захист даних та стандартів безпеки в індустрії перекладу.

9. Заходи проти кіберзагроз:

- Співпрацюйте з експертами з кібербезпеки, щоб розробити та впровадити ефективні заходи захисту.

10. Створення культури кібербезпеки:

- Впроваджуйте та підтримуйте культуру кібербезпеки в своїй робочій команді та навколишньому середовищі.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ:

1. Які загрози існують для перекладачів у глобальному інформаційному просторі?
2. Які аспекти безпеки є ключовими для забезпечення безпечної роботи перекладача?
3. Як перекладач може захистити свою особисту інформацію в інформаційному середовищі?
4. Як використання безпечних з'єднань може сприяти захисту перекладача в мережі?
5. Які рекомендації ви можете дати перекладачам для створення безпечного пароля?
6. Як перекладач може уникнути фішингових атак та соціального інженерінгу?
7. Які кроки можна представити для зменшення ризиків втрати конфіденційної інформації під час роботи з клієнтами?
8. Як можна забезпечити безпеку результатів пошуку та рекламного вмісту?
9. Як перекладач може вдосконалити свої знання з кібербезпеки?
10. Які загальні рекомендації ви можете дати перекладачам для безпечної роботи в глобальному інформаційному просторі?

Конспект лекції № 4

Тема: Вільнопоширювані текстові редактори – Microsoft Word, Libre Office Writer, Google Docs, Office Suit, Microsoft Notepad, Office 365. Їх порівняльна характеристика.

Мета: сформувати у здобувачів освіти теоретичні знання щодо особливостей обробки матеріалів перекладу засобами вільнопоширюваних текстових редакторів; навчити майбутніх перекладачів ефективно підбирати текстовий редактор в залежності від особливостей тексту.

План:

1. Поняття та види текстових редакторів.
2. Основні прийоми та методи створення, редагування текстів.
3. Microsoft Word як найпоширеніший приклад текстового редактора.
4. Libre Office Writer: особливості застосування програми в роботі перекладача з текстом.
5. Docs, Office Suit як мережеві пакети обробки текстової інформації: порівняння з локальним програмним забезпеченням.
6. Особливості роботи з текстом в режимі «спільного доступу» у роботі перекладача.

1. Поняття та види текстових редакторів

Довгий час знання, яких набувала людина протягом життя, передавались усно від покоління до покоління, що не забезпечувало безперервного поповнення бази знань людства в цілому. Безперервний процес збереження інформації забезпечила писемність, яка дозволяла накопичувати інформацію. Спочатку люди викарбовували написи на камінні, потім видавлювали гострими паличками на глиняних дощечках.

Писали паличками на папірусі, пензликами на шовку і перами на папері. Гусяче перо змінили ручки з металевим пером, а їх – графітові олівці, авторучки, а згодом друкарські машини.

Проте в роботі з текстами залишалося незмінним головне: щоб внести зміни в текст, його потрібно було щоразу переписувати або передруковувати. І лише застосування комп'ютерів і спеціальних програм принципово змінило технологію роботи з текстом.

У чому ж полягають переваги у використанні ПК (персонального комп'ютера) для обробки текстів?

Для роботи з текстом на ПК використовують: текстові редактори і текстові процесори. У загальному їх називають системами обробки текстів – програми, які призначені для створення, редагування й друку текстових документів.

Технології обробки текстів є одними з найбільш поширених технологій обробки інформації.

Текст – будь-яка послідовність символів, до яких відносяться літери, пробіл, розділові знаки, цифри, знаки арифметичних операцій і т.п. Текст можна створити олівцем, пером, авторучкою, на друкарській машинці, нарешті, на комп'ютері.

До **апаратних засобів комп'ютера** для введення текстового документа відноситься клавіатура, світловий олівець зі спеціальним планшетом, сканер.

До **програмних засобів**, призначених для роботи з текстами, відносяться:

- електронні блокноти;
- текстові редактори;
- текстові процесори;
- видавничі системи;
- програми-перекладачі;
- лінгвістичні коректори;
- системи, що здійснюють інтелектуальний пошук і інтелектуальну обробку текстів, розміщених в мережах.

Текстовий редактор – програмний засіб, призначений для створення (введення, набору), редагування та оформлення текстів.

Приклади: «Лексикон», «Слово і діло», «Edit», «Ched», «Note Pad», «Write».

Текстовий процесор відрізняється від текстового редактора більш широкими функціональними можливостями:

- настроюється користувачем меню;
- використання контекстного меню;
- супровід тексту таблицями і проведення в них найпростіших розрахунків;
- вставка графічних об'єктів (малюнків, діаграм, заголовків тощо) або створення малюнків за допомогою вбудованих інструментів;
- вставка формул, графіків, діаграм;
- оформлення тексту списками, буквицями;
- використання інструменту автокорекції тексту і його автореферування;
- створення і використання макросів;
- фонові перевірки орфографії, синтаксису та ін.

Приклади: Word (Microsoft Office), Word Pro (Lotus Smart Suite), Word perfect (Perfect Office), Accent, Word Pad.

Класифікація текстових процесорів:

- за способом використання: автономні, мережні.
- за призначенням: загального призначення, спеціального призначення.
- за формою тексту: лінійні, нелінійні.

Видавничі системи повинні забезпечити всі функції текстового процесора, а також:

- сприймати тексти, створені в різних текстових редакторах;
- сприймати відскановані або намальовані в графічних редакторах ілюстрації, створені на ПК різних платформ, і коригувати їх кольору;
- мати великий набір шрифтів і можливість їх графічного перетворення;
- мати можливість для різного «обтікання» малюнка текстом;
- забезпечувати автоматичне оптимальне розміщення тексту на сторінці, автоматичну нумерацію сторінок і т.п.

Програми-перекладачі або комп'ютерні словники містять переклади на різні мови сотень тисяч слів і словосполучень. Їх можливості, що надаються користувачеві, полягають в наступному:

- вибір мови та напрямки перекладу;
- надання не тільки загальновживаних, а й спеціалізованих слів;
- забезпечення швидкого пошуку словникових статей;
- надання мультимедійних послуг – прослуховування слів у виконанні дикторів.

Формат файлу визначає спосіб зберігання тексту у файлі. Найпростіший формат текстового файлу містить тільки символи (числові коди символів), інші ж формати містять додаткові керуючі числові коди, які забезпечують форматування тексту.

Існують універсальні формати текстових файлів, які можуть бути прочитані більшістю текстових редакторів, і оригінальні формати, які використовуються окремими текстовими редакторами.

Також використовуються і інші текстові редактори такі як:

StarWriter – текстовий процесор, що входить до складу офісного пакету StarOffice. Ця програма інтегрована в робочий стіл StarOffice і може використовувати інформацію спільно з іншими компонентами, такими як StarCalc.

Bred – даний редактор, є однією з кращих заміन для notepad. Його основними достоїнствами є дуже швидкий запуск, розпізнавання основних кодувань тексту (з можливістю перекодування), підсвічування HTML-тегів і т.п. Більшість користувачів, після установки Windows, просто перейменовують цю програму в notepad.exe і кладуть її на місце «рідного» notepad.

Crypt Edit – це потужний багатовіконний текстовий редактор з розширеними криптографічними функціями (три рівня захисту). Він дозволяє: шифрувати виконавчі файли з компресією, перевіряти орфографію, відсилати листи (є адресна книга з можливістю імпорту), створювати HTML-документи, працювати з OLE-об'єктами, здійснювати попередній перегляд перед друком, конвертувати в різні формати; вставляти спеціальні символи, переглядати буфер обміну, налаштовувати панелі інструментів, масштабувати текст, і багато, багато іншого, включаючи автоподсвітку html-тегів та інтеграцію з іншими редакторами.

Hieroglyph – цей безкоштовний і простий текстовий редактор в якості заміни стандартних редакторів Notepad і WordPad. Але іноді виникає спокуса використати його не просто в якості помічника, а й заміни гігантського Word. Адже автор Hieroglyph ухитрився вбудувати в своє дітище всі функції, яких так бракує іншим текстовим редакторам.

KeyNote – редактор, який крім звичайного редагування файлів, дозволяє вести «дерево записок». Ідея полягає в тому, що в одному файлі може зберігатися не один запис, а декілька. І ці записи можна розташувати у вигляді дерева. Зрозуміло, вести подібну деревоподібну структуру необов'язково – можна обмежитися звичайним редагуванням файлів. При бажанні все це ще й шифрується.

Squall Pro – редактор, що вміє працювати з різними кодуваннями, вставляти картинки, підсвічувати посилання. Всі необхідні функції плюс декілька додаткових: таймер, який в потрібний час нагадає про щось, запуск іграшок, CD програвача, команд ДОС і т.п. прямо з програми, згортання до caption bar. І ще багато всякого корисного і цікавого.

TextViewer – це швидкий і зручний текстовий редактор. Його основні можливості: відкриття, редагування, збереження текстових файлів необмеженого розміру. Підтримка всіх основних кодувань, у тому числі Unicode і формату RTF. Зручна панель для швидкої зміни кодувань. Автоматичне визначення кодування при відкритті файлів. Підтримка Drag and Drop. Необмежений відкат (Undo і Redo). Автовизначення URL. Підтримка OLE-об'єктів в тексті (таблиці, графіка і т.д.). Автоматичне розпізнавання і перетворення таблиць псевдографіки. Робота з багатьма вікнами. Пошук і заміна тексту.

Патріот – черговий претендент на посаду «змінника» WordPad. Безкоштовний текстовий редактор, створений спеціально для російських користувачів, з багатим набором функцій і красивим інтуїтивно зрозумілим інтерфейсом, який буде корисний не тільки професіоналам, але і новачкам у редагуванні і створення текстових і RTF-документів.

Aditor Pro – потужний текстовий редактор для Windows 95/98/NT, орієнтований на російськомовного користувача.

Дуже зручний редактор, цілком здатний замінити wordpad, а в багатьох випадках і MS Word. Всіляких функцій дуже багато, зокрема, підтримка більшості кодувань, автоматичний переклад, наприклад, з трансліту, підсвічування синтаксису різних мов, вставка HTML-тегів. Дозволяє одночасно відкривати кілька файлів і швидко перемикається між ними, клацаючи по ярличках.

Крім того, виділяють текстові редактори які є безкоштовними, найкращими серед них є:

Notepad++ – редактор текстових файлів з підтримкою синтаксису багатьох мов програмування.

PSPad – компактний інструмент з простим керуванням і потужними можливостями редактора коду.

Bluefish – потужний безкоштовний текстовий редактор, орієнтований, в першу чергу, на програмістів і веб-розробників.

Poet – безкоштовна програми для роботи з текстом, що поєднує в собі функції текстового редактора і процесора.

AkelPad – безкоштовний і простий у використанні компактний текстовий редактор.

EditPad Lite має всі необхідні для текстового редактора характеристики й додаткові функції.

Emacs – текстовий редактор з широкими можливостями, що буде корисним для програмістів та інших технічно підкованих користувачів.

GNU Emacs: Це один з найпопулярніших вільнопоширюваних текстових редакторів. Він має велику кількість розширень та можливостей і використовується як текстовий редактор, а також інтегроване середовище розробки.

Vim: Це ще один потужний вільнопоширюваний текстовий редактор, який використовується зокрема для редагування коду. Він пропонує ряд продвинутих можливостей та ефективних клавішних скорочень.

Atom: На відміну від Emacs і Vim, Atom – це сучасний текстовий редактор, створений командою GitHub. Він має інтуїтивний інтерфейс, підтримку розширень і вбудовану систему керування версіями.

Visual Studio Code: Це інша популярна програма, яка поєднує в собі можливості текстового редактора та інтегрованого середовища розробки. Visual Studio Code розроблений Microsoft і також підтримує велику кількість розширень.

2. Основні прийоми та методи створення, редагування текстів

Редагування – це виправлення помилок, видалення, переміщення, копіювання, вставляння символів, слів, абзаців, рядків тощо.

Фрагмент тексту – це його частина: слово, речення, кілька речень, абзац, кілька абзаців.

При редагуванні тексту виникає потреба вирізати, копіювати або переносити на інше місце вибраний фрагмент тексту.

Під час уведення тексту з клавіатури потрібно дотримуватися таких правил:

- перехід на новий рядок відбудеться автоматично, як тільки буде заповнений поточний рядок. Не можна використовувати клавішу Enter для переходу до нового рядка. Для примусового переходу до нового рядка без утворення нового абзацу натисніть комбінацію клавіш Shift+Enter. До документа буде вставлено недрукований знак – розрив рядка.

- перехід на нову сторінку відбудеться автоматично, як тільки буде заповнена поточна сторінка. Не можна використовувати клавішу Enter для переходу до нової сторінки. Для примусового переходу до нової сторінки натисніть комбінацію клавіш Ctrl+Enter. До документа буде вставлено недрукований знак - розрив сторінки.

- між словами ставиться один пропуск. При вирівнюванні тексту слова можуть змінювати ширину пропусків між словами. Якщо вимагається, щоб величина якого-небудь пропуску не змінювалася або не було переходу на новий рядок, замість клавіші Пропуск натисніть комбінацію клавіш Ctrl+Shif+Пропуск. До документа буде вставлено недрукований знак – нерозривний пропуск.

– не можна розставляти перенесення в словах з використанням клавіші дефіс (-). При необхідності перенесення розставляються автоматично в усьому документі.

– не можна використовувати клавішу Пропуск для отримання абзацного відступу ("червоного рядка") або вирівнювання тексту по ширині сторінки.

– розділові знаки . , : ; ! ? пишуться разом із словом, за яким йдуть.

– після розділових знаків . , : ; ! ? ставиться пропуск, за винятком тих випадків, коли цими знаками закінчується абзац.

– перед знаками " ([{ ставиться пропуск. Слово, що йде за цими знаками, пишеться без пропуску.

– знаки ")] } пишуться разом із словом, за яким йдуть. Після цих знаків ставиться пропуск, за винятком тих випадків, коли ставляться розділові знаки, які пишуться разом із словом, за яким йдуть.

– знак дефіса (-) пишеться разом з передуючою і наступною частинами слова.

– для утворення знаку тире (-) після слова поставте пропуск, потім дефіс, потім ще пропуск і продовжить введення тексту. Після введення наступного слова знак дефіс автоматично перетвориться в тире. Для введення знаку тире можна використовувати також комбінацію клавіш Ctrl+"-" (мінус на цифровій клавіатурі). Для введення знаку довгого тире (-) натиснете комбінацію клавіш Alt+Ctrl+"-" (мінус на цифровій клавіатурі).

– текст створюваного документу часто доводиться редагувати вже в процесі введення тексту: додавати, видаляти, перефразовувати, переміщати та ін. (можливо і по кілька разів). Виконуються ці операції за допомогою миші, клавіатури та стандартного набору команд.

До основних операцій редагування тексту відносяться:

- виділення;
- видалення;
- копіювання та переміщення;

- повторення та відміна дії;
- зміна реєстру символів та ін.

3. Microsoft Word як найпоширеніший приклад вільнопоширюваного текстового редактора

У наш час, коли можливості текстових редакторів значно розширилися, деякі з них отримали назву текстових процесорів. Відмінності між редакторами та процесорами умовні, процесори зазвичай мають більше засобів для створення складних за оформленням текстів. Крім того, текстовий процесор також надає користувачеві можливість виконувати автоматичну обробку текстової інформації за допомогою макросів.

У нашій країні серед текстових процесорів найбільш поширеними є Microsoft Word (версії 2010, 2016), який є складовою частиною програмного пакета Microsoft Office, та Writer з пакета OpenOffice.org. Текстові редактори – це Word Pad, Блокнот (вбудовані текстові редактори різних версій операційних систем Windows) та ін.

Microsoft Word характеризується такими позитивними якостями, як універсальність, потужність, різноманітність інструментарію, інтегрованість з іншими прикладними засобами (табличним процесором Excel, системою управління базами даних Access тощо). Ці переваги й сприяли тому, що він став своєрідним стандартом серед текстових процесорів і його встановлено майже на кожному комп'ютері.

Microsoft Word є одним з найпоширеніших текстових редакторів і частиною офісного пакету Microsoft Office. Ось деякі з його основних функцій, елементів інтерфейсу, а також переваг і недоліків:

Основні функції Microsoft Word:

1. Створення та Редагування Документів: Word дозволяє створювати, редагувати та формувати текстові документи різної складності.

2. Форматування Тексту: Користувачі можуть легко змінювати шрифти, розміри, колір тексту, вирівнювання, міжрядковий інтервал і інші параметри форматування.

3. Вставка Графіки та Зображень: Word підтримує вставку графіки, фотографій, форм та інших об'єктів.

4. Таблиці та Графіки: Користувачі можуть легко вставляти таблиці, створювати графіки та діаграми.

5. Перевірка Правопису та Граматики: Вбудовані інструменти дозволяють перевіряти правопис і граматику тексту.

6. Інструменти Керування Документами: Word надає інструменти для організації та керування документами, включаючи таблиці змісту, анотації, відстеження змін і коментарі.

Елементи Інтерфейсу Microsoft Word:

1. Лінійка та Панелі Інструментів: Лінійка для вимірювання та панелі інструментів для швидкого доступу до функцій.

2. Меню та Вкладки: Меню та вкладки, які містять різні категорії функцій, такі як "Вставка", "Редагування", "Формат" і т.д.

3. Стрічка Заголовка: Містить інформацію про документ і дозволяє швидко виконувати операції, такі як збереження, відкриття та друк.

4. Робоча Область: Місце для написання та форматування тексту, вставлення об'єктів та інше.

Переваги Microsoft Word:

1. Широка Розповсюдженість: Word є стандартом у більшості офісних середовищ і широко використовується в усьому світі.

2. Багатофункціональність: Висока функціональність і багатофункціональність, які включають в себе різні інструменти для роботи з текстом, графікою, таблицями і т.д.

3. Інтеграція з Іншими Програмами: Легко інтегрується з іншими продуктами Microsoft Office, такими як Excel та PowerPoint.

Недоліки Microsoft Word:

1. Вартість: Microsoft Word і офісний пакет Microsoft Office платні, що може бути обтяжливим для користувачів з обмеженим бюджетом.

2. Залежність від Платформи: Word є програмою для Windows і MacOS, інші операційні системи можуть мати обмежений доступ або взагалі відсутній.

3. Сумісність Документів: Іноді можуть виникати проблеми із сумісністю документів між різними версіями Word.

Незважаючи на ці недоліки, Microsoft Word є потужним інструментом для роботи з текстовими документами з багатьма корисними функціями і можливостями.

Основна мета використання текстового процесора – це створення оформленого належним чином текстового документа. Текстовий процесор Microsoft Word має широкий спектр можливостей для створення, оформлення та опрацювання документів.

До його основних функцій належать:

- а. організація введення й редагування тексту за допомогою клавіатури та збереження його в пам'яті;
- б. форматування тексту (оформлення тексту, зміна його параметрів);
- с. опрацювання кількох документів одночасно;
- д. попередній перегляд перед друком та друкування документів;
- е. перевірка правопису;
- ф. використання графічних зображень у тексті;
- г. використання таблиць у тексті;
- н. використання макросів у документах та ін.

Користувальницький інтерфейс Word 2016 побудовано за аналогією з Word 2010 і є його логічним продовженням; він спрощує пошук необхідних елементів (пропонує тільки те, що потрібно користувачеві) за допомогою командних вкладок; контекстні ж вкладки відображаються при виділенні об'єкта.

Розглянемо групу команд «Word»:

– стрічка «*Главная*» містить команди, пов'язані з буфером обміну, вибором шрифтів, налаштуваннями абзацу, стилями й виправленням.

– стрічка «*Вставка*» містить інструменти для додавання сторінок, таблиць, ілюстрацій, посилань, заголовків, колонтитулів, текстових об'єктів і символів у документ.

– стрічка «*Разметка страницы*» містить команди для роботи з темами, фоновими зображеннями й інтервалами між абзацами в документі. Крім того, тут можна налаштувати параметри сторінки й порядок розташування елементів на сторінці.

– стрічка «*Ссылки*» містить спеціальні елементи, що використовують при створенні об'ємних, складних документів, статей, наукових праць та ін. змісту, виносок, цитат й бібліографії,

заголовків, предметного покажчика.

- стрічка «*Рассылки*» – нововведення в інтерфейсі Office Word 2007. Тут можна знайти все, що необхідно при створенні, попередньому перегляді й злитті пошти.

- стрічка «*Рецензирование*» містить всі команди, необхідні для перевірки (орфографія, тезаурус і так далі) документа й надання до нього доступу іншим користувачам для перегляду. Тут також є команди для додавання коментарів, відстеження й обробки змін, порівняння версій і захисту документа.

- стрічка «*Вид*» містить все необхідне для відображення документа різними способами, починаючи з базових подань документа й закінчуючи набором засобів відображення для роботи з лініями й сітками, а також для роботи з кількома документами в кількох вікнах.

- стрічка «*Разработчик*» містить інструменти для роботи з макросами, шаблонами і XML-файлами.

- стрічка «*Надстройки*» містить інструменти надбудов над додатками Microsoft Office.

У лівому верхньому куті програми є кнопка «*Файл*», що відкриває меню Файл, для команди, яка дає змогу виконувати операції з документами (відкриття, збереження, друкування та ін.).

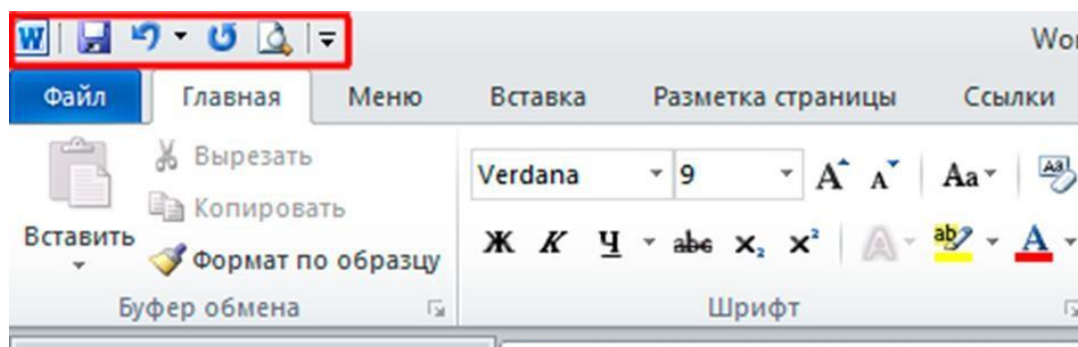
Під групами команд розміщується робоче поле, обмежене зверху і зліва лініями. Лінії показують положення курсора на сторінці, поля сторінки; крім того, за допомогою бігунків, що знаходяться на горизонтальній лінійці, можна задавати відступи тексту, відступ першого рядка абзацу.

Внизу вікна програми є стрічка стану, у лівій частині якої відображаються номер поточної та кількість сторінок у документі, кількість слів, мова введення, індикатор режиму запису макросу. У правій частині стрічки стану знаходяться ярлики режимів перегляду, повзунок масштабу відображення документа.

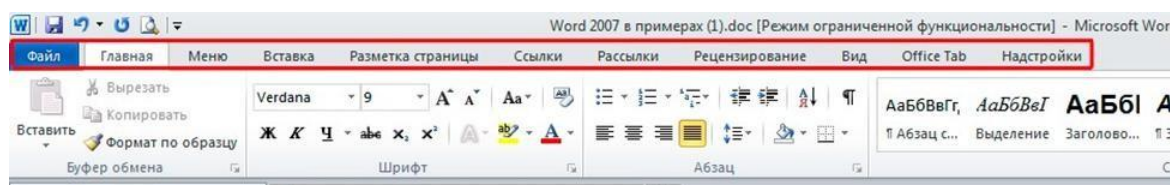
Стрічка стану може містити й інші елементи, їх включення здійснюється за допомогою контекстного меню, а саме: командні вкладки, групи команд, запуск діалогових вікон, контекстні інструменти, галереї, інтерактивний попередній перегляд, налаштування програми.

Для запуску Word необхідно натиснути кнопку «Пуск» на панелі завдань і в групі меню «Програми» вибрати пункт «Microsoft Word».

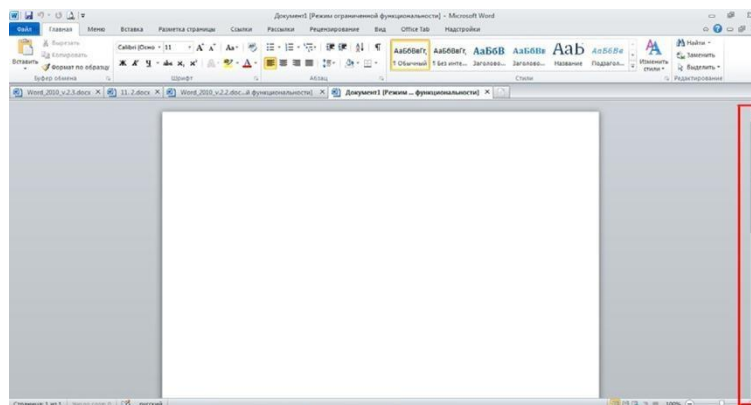
При запуску Word на екрані можна побачити чистий аркуш паперу (вікно документа), на якому і проводиться робота над текстом документа. При першому запуску він має стандартне ім'я – Документ 1. Це ім'я добре видно в рядку заголовка. Рядок заголовка знаходиться у верхній частині екрану і має звичайний вигляд для програм, що працюють під управлінням Windows. Також на рядку є панель швидкого доступу:

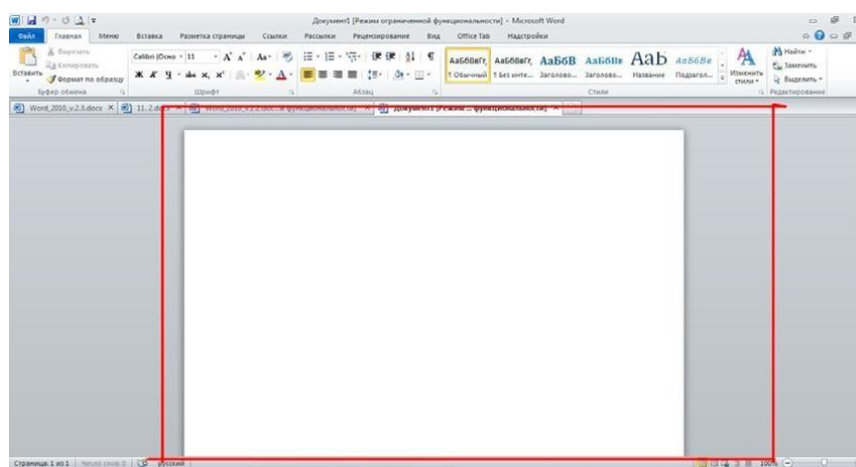
Під рядком заголовка розташований рядок Меню, у якому перераховані групи команд: «Главная», «Вставка», «Разметка страницы», «Ссылка», «Рассылка», «Рецензирование», «Вид» та інші. Кожна група об'єднує набір команд, що мають загальну функціональну спрямованість.

Горизонтальна лінійка знаходиться під панеллю

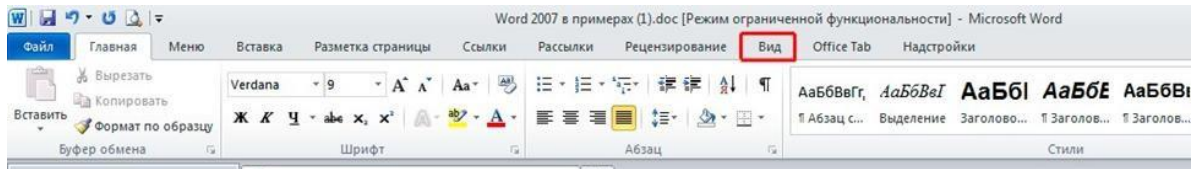
інструментів. Вертикальна і горизонтальна смуги прокрутки знаходяться відповідно біля правого і нижнього країв екрану. За їх допомогою можна переміщатися по тексту документа. Рядок стану знаходиться в нижньому куті екрану, дає відомості, корисні при редагуванні документа. В ньому можна дізнатися, наприклад, номер поточної сторінки тексту і скільки всього сторінок у тексті. Також можна змінювати масштаб та змінювати вид перегляду (розмітка сторінок, режим читання, Веб-документ, структура, чернетка). Робоча область – це вільна поверхня всередині екрану. На ній знаходяться курсор клавіатури і (у звичайному режимі) горизонтальна риска, що позначає кінець тексту.

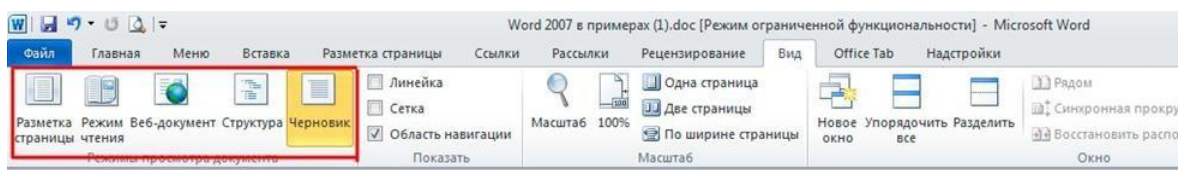
Меню і вікна мають стандартний для програм вигляд, що працюють під керуванням Windows. Можна, як зазвичай, виконувати команди за допомогою відповідних пунктів меню, користуватися контекстними меню, які викликаються натисканням правої кнопки мишки, працювати з діалоговими вікнами і вікнами документів. Для переходу від одного вікна документа до іншого використовується пункт меню «Вид / Перейти в другое окно».

Також ці команди переважно виконати за допомогою контекстних меню. Приклад виконання команди «Вид / (режими просмотра документа) Черновик»:

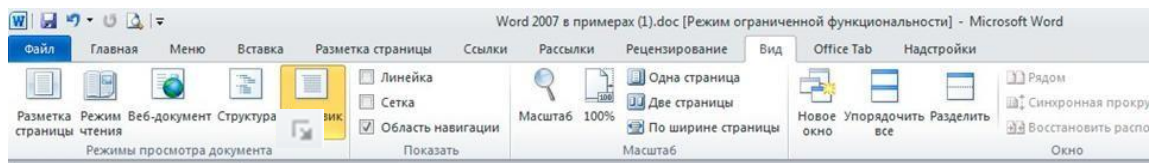
1. На рядку меню натиснути на команду «Вид»:

2. Вибрати групу «Режимы просмотра документа»:

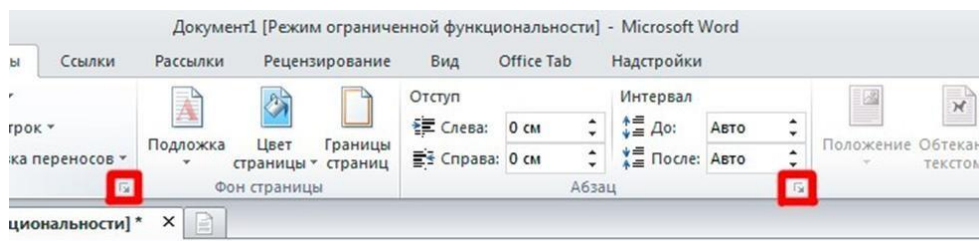
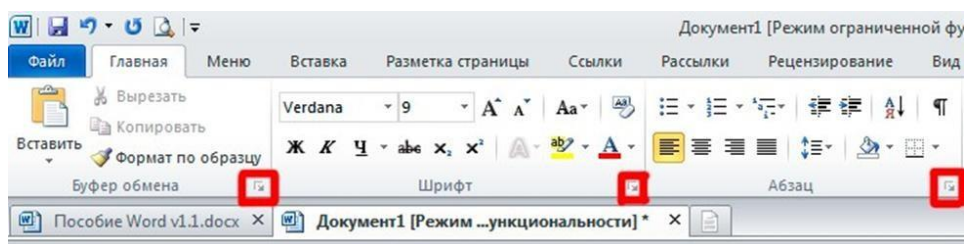

3. Вибрати пункт «Черновик»:

Також варто згадати, що починаючи з Word 2007, багато пунктів меню, звичні досвідченому користувачеві Word 2003, «приховані» в піктограмах

Це має такий вигляд:

Найчастіше використовують такий алгоритм дії:

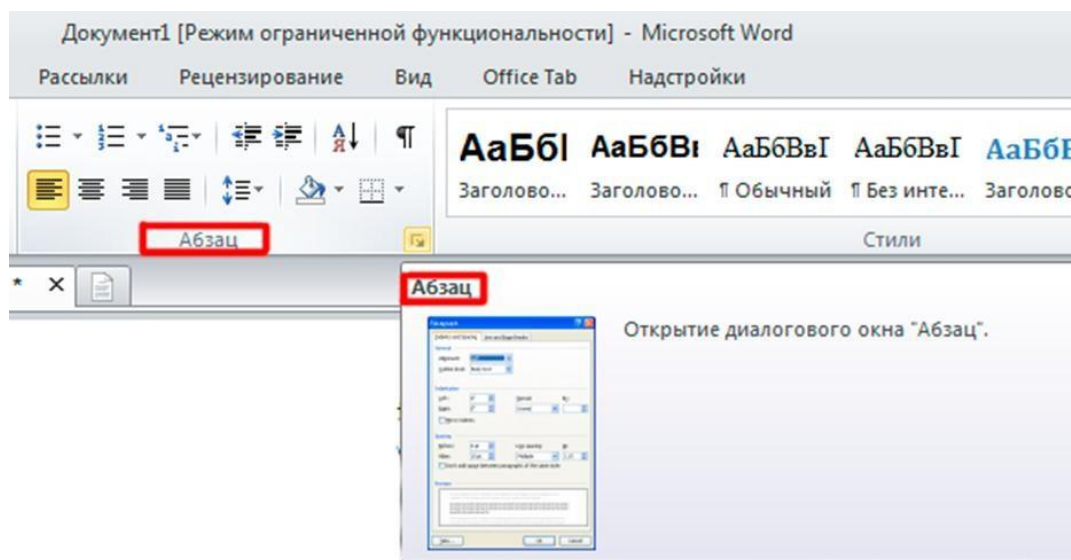
1. Відкрийте меню «Главная».
2. Клацніть на піктограму в області «Буфер обмена».

3. Перегляньте, які налаштування доступні в діалоговому вікні.

4. Виконайте те саме з іншими областями, а саме «Шрифт», «Абзац», «Стили».

Назви цих піктограм збігаються з назвою області, у якій вони розташовані:

Автоматична верстка рядків

Коли при наборі тексту курсор доходить до кінця першого рядка, то перше слово, яке не вміщається на рядку повністю, переноситься на наступний рядок. Це називається автоматичною версткою рядків тексту. Не можна штучно закінчувати рядок клавішею Enter. Це призведе до утворення нового абзацу та в подальшому утруднить форматування тексту документа.

Для завершення одного абзацу та утворення нового потрібно натиснути клавішу Enter.

Видалення літер. Для того, щоб видалити тільки одну набрану букву, використовуйте клавішу «Back Space». Для видалення інших букв підведіть до них курсор клавіатури (або виділіть групу символів, див. Пункт «Виділення тексту») та натисніть клавішу «Delete».

Переміщення по документу. Ви можете переміщатися по документу за допомогою клавіш управління курсором:

- ↑ або ↓ – на один рядок вгору або вниз,
- ← або → – на один символ вліво або вправо,
- PgUp або PgDn – на один екран вгору і вниз,
- Ctrl + ← або Ctrl + → – на одне слово вліво або вправо,

- Home або End– на початок або кінець рядка,
- Ctrl + Home або Ctrl + End– на початок або кінець документа.

Інший спосіб встановити курсор клавіатури в певне місце забезпечує мишка. Для цього потрібно встановити курсор мишки в потрібне місце на екрані й натиснути ліву кнопку.

1. Помістіть курсор клавіатури на початок документа.
2. Перемістіть курсор клавіатури на кінець документа.
3. Перемістіть курсор клавіатури до букви, з якої починається слово в реченні.

Виділення тексту (техніка виділення). Найлегше виділити частину тексту мишкою. Для цього встановіть курсор мишки в початок фрагмента тексту, який потрібно виділити, і проведіть курсором при натиснутій лівій кнопці до кінця фрагмента. Подвійне натискання на кнопку мишки виділяє слово, на якому встановлений курсор. Натискання на кнопку мишки, якщо курсор знаходиться біля лівого краю рядка, виділяє повний рядок, а подвійне натискання – повний абзац. Зняти виділення можна, клацнувши мишкою поза виділеним фрагментом.

Для виділення можна користуватися й клавішами управління курсором:

- a. Shift + ← або Shift + → – виділення літери ліворуч або праворуч від курсора;
- b. Shift + ↑ або Shift + ↓ – виділення рядка верх або вниз;
- c. Shift + Home або Shift + End– виділення тексту від курсора до початку або кінця рядка;
- d. Shift + PgUp або Shift + PgDn– виділення фрагмента від курсора до початку або кінця документа;
- e. «Тримаємо» Alt і мишкою виділяємо фрагмент тексту» – виділення прямокутником.

Робота з фрагментами тексту. Виділені фрагменти тексту можна:

- a. копіювати;
- b. переміщувати;
- c. видаляти.

Буфер обміну. Буфером обміну називається область пам'яті комп'ютера, у якій можуть зберігатися фрагменти документів. Фрагмент з колишньої позиції копіюється або переноситься в буфер, а потім вставляється в нову позицію.

Один раз занесений у буфер фрагмент може використовуватися неодноразово, доти, поки туди не буде поміщений новий фрагмент.

Копіювання тексту.

1. Виділіть весь документ. «Главная / (редактирование) Выделить / Выделить все».

2. Скопіюйте в буфер обміну виділений фрагмент. Для цього виконайте команду «Главная / (буфер обмена) Копировать».

3. Перемістіть курсор клавіатури в кінець документа.

4. Вставте фрагмент з буфера обміну в документ. Для цього виконайте команду «Главная / (буфер обмена) Вставить».

Видалення тексту.

1. Виділіть у документі фрагмент, що містить отриману копію.

2. Видаліть цей фрагмент, виконавши команду «Главная / (буфер обмена) Вырезать».

Переміщення тексту.

1. Виділіть слово, яке треба перемістити.

2. Перемістіть виділений фрагмент у кінець документа:

а) виконайте команду «Главная / (буфер обмена) Вырезать»;

б) перемістіть курсор клавіатури в кінець документа;

с) виконайте команду «Главная / (буфер обмена) Вставить».

3. Перемістіть обране слово назад.

4. Libre Office Writer: особливості застосування програми в роботі перекладача з текстом.

LibreOffice Writer є вільною та відкритою альтернативою до Microsoft Word і є частиною офісного пакету LibreOffice. Для перекладачів текстів цей інструмент може бути корисним з кількох причин:

Особливості застосування LibreOffice Writer для перекладачів:

1. Відкритий Код та Безкоштовність: LibreOffice є вільною програмою з відкритим кодом, що означає, що ви можете використовувати його безкоштовно та переглядати його вихідний код. Це особливо привабливо для користувачів, які шукають безкоштовні альтернативи.

2. Багатофункціональність: LibreOffice Writer має широкі можливості, аналогічні Microsoft Word. Ви можете створювати, редагувати та форматовувати документи, вставляти графіку, таблиці та інші об'єкти.

3. Мовні Інструменти: LibreOffice підтримує багато мов, включаючи різні словники, перевірку правопису та граматики. Це може бути корисно для перекладачів, які працюють з текстами на різних мовах.

4. Функція "Відстеження Змін": LibreOffice Writer має функцію "Відстеження Змін", яка дозволяє вам відстежувати всі зміни, внесені в документ. Це може бути корисно при ревізії та виправленні перекладів.

5. Експорт та Імпорт Різних Форматів: LibreOffice може експортувати та імпортувати документи у різних форматах, таких як DOCX, PDF, ODT, RTF та інші, що полегшує співпрацю з різними програмами та іншими перекладачами.

6. Сумісність з Microsoft Word: LibreOffice Writer добре сумісний із форматами файлів Microsoft Word, що дозволяє легко обмінюватися документами з користувачами Word.

7. Розширюваність: Є можливість встановлення розширень, які можуть збагатити функціональність LibreOffice Writer.

Недоліки LibreOffice Writer:

1. Не такий Поширений, як Microsoft Word: LibreOffice не має такого широкого використання як Microsoft Word, і це може впливати на сумісність при обміні документами.

2. Менша Кількість Розширень: У порівнянні з Microsoft Word кількість розширень для LibreOffice може бути обмеженою.

Загалом, LibreOffice Writer є потужним інструментом для перекладачів, особливо для тих, хто шукає безкоштовні альтернативи та працює з текстами на різних мовах.

LibreOffice Writer має ряд можливостей, які можуть бути особливо корисні для редагування текстів перекладу та роботи з мовними виразами.

Детальніше про деякі з цих можливостей:

1. Перевірка Правопису та Граматики:

LibreOffice Writer включає в себе вбудовані інструменти перевірки правопису та граматики для багатьох мов.

Це корисно для перекладачів, які хочуть впевнитися, що текст відповідає граматичним правилам цільової мови.

2. Словники та Тезаурус:

LibreOffice надає доступ до різних словників і тезаурусів. Це допомагає перекладачам швидко знаходити синоніми, антоніми та перевіряти значення слів безпосередньо в текстовому редакторі.

3. Відстеження Змін:

Функція «Відстеження Змін» дозволяє вам відстежувати всі зміни, внесені в документ. Це допомагає легко визначати, які частини тексту були змінені або виправлені в процесі перекладу.

4. Засоби Форматування:

LibreOffice Writer надає широкі можливості для форматування тексту, включаючи вибір шрифту, розмірів, стилів абзаців, міжрядкового інтервалу, інтервалу між символами та інше. Це дозволяє перекладачам легко пристосовувати вигляд тексту до вимог конкретного перекладу або визначень.

5. Вставка Графіки та Зображень:

При роботі з текстом перекладу може знадобитися вставка графіків, таблиць або інших зображень. LibreOffice Writer має інструменти для цього, дозволяючи вставляти та редагувати графічні об'єкти безпосередньо в тексті.

6. Експорт та Імпорт Різних Форматів:

Writer підтримує імпорт та експорт різних форматів файлів, включаючи DOCX, PDF, RTF, і ODT. Це полегшує обмін документами з іншими перекладачами або клієнтами, які можуть використовувати різні текстові редактори.

7. Зручна Навігація:

LibreOffice Writer надає зручні інструменти навігації, такі як закладки, заголовки і вміст. Це дозволяє швидко переміщатися між різними частинами тексту та розділами документа.

8. Інтерфейс Коментарів та Анотацій:

Можливість залишати коментарі та анотації на окремих фрагментах тексту спрощує взаємодію з іншими перекладачами або замовниками.

LibreOffice Writer є потужним інструментом для роботи з текстовими документами, і його можливості дозволяють ефективно виконувати завдання перекладача та редактора текстів.

LibreOffice Writer має типовий для текстових редакторів і офісних пакетів інтерфейс, що включає в себе ряд основних елементів керування та інструментів роботи з текстом. Давайте розглянемо основні компоненти вікна програми:

1. Меню та Вкладки:

Вгорі вікна розташовані меню та вкладки, які надають доступ до різних функцій та опцій. Зазвичай, ви знайдете вкладки, такі як "File" (Файл), "Edit" (Редагувати), "Insert" (Вставити), "Format" (Формат), "View" (Вид), "Tools" (Інструменти) та "Help" (Довідка).

2. Стрічка Заголовок:

На верхній частині вікна є стрічка заголовка, яка відображає назву програми та ім'я відкритого документа.

3. Панель Інструментів:

Нижче меню або в окремих вкладках розташовані панелі інструментів. Ці панелі містять кнопки для швидкого доступу до різних опцій та функцій.

4. Робоча Область:

Центральна частина вікна – це робоча область, де ви можете вводити, редагувати та форматувати текст. Тут ви працюєте непосредствено з вмістом вашого документа.

5. Бокова Панель Стилів:

По боці вікна можна знайти бокову панель стилів, де можна вибирати та застосовувати стилі для тексту, абзаців та інших елементів.

6. Міні-Картина Документа:

Міні-картинка документа, яка може з'явитися у нижній частині вікна, відображає огляд сторінки документа та полегшує навігацію.

7. Рядок Пошуку та Заміни:

Зазвичай розташована у верхній частині вікна, дозволяє швидко знаходити та замінювати текст у документі.

8. Панель Властивостей:

Панель властивостей містить різноманітні налаштування для виділеного об'єкта або тексту. Вона може включати опції для форматування, вирівнювання та іншого.

9. Вкладка «Відстеження Змін»:

Якщо увімкнено режим «Відстеження Змін», ви можете побачити та керувати всіма змінами, внесеними в документ, такі як виправлення та коментарі.

Ці елементи роблять інтерфейс LibreOffice Writer зручним для редагування текстових документів, включаючи роботу перекладачів та редакторів тексту.

5. Docs Office Suit як мережеві пакети обробки текстової інформації: порівняння з локальним програмним забезпеченням

«Office Suite» як мережевий сервіс для обробки текстової інформації може включати популярні інструменти, такі як Microsoft Office 365 або Google Workspace. Давайτε розглянемо основні характеристики цього підходу:

1. Доступність та Мобільність:

- Мережевий сервіс дозволяє користувачам працювати з документами онлайн, використовуючи будь-який пристрій з підключенням до Інтернету. Це забезпечує велику мобільність та доступність з різних пристроїв.

2. Оновлення та Підтримка:

- Споживачі отримують автоматичні оновлення через Інтернет, що робить процес оновлення прозорим і забезпечує доступ до нових функцій та виправлень помилок.

3. Спільна Робота та Колективний Доступ:

- Інструменти мережевого сервісу забезпечують можливість спільної роботи над документами в реальному часі. Користувачі можуть одночасно редагувати файли та спільно взаємодіяти.

4. Функціональність:

- Мережевий сервіс може містити широкий набір функцій, включаючи обробку текстової інформації, електронні таблиці, презентації та інші інструменти, аналогічні тим, що доступні в локальних версіях Office Suite.

5. Безпека та Контроль:

- Постачальники мережевих сервісів забезпечують високий рівень безпеки для даних користувачів. Однак користувачі мають менше контролю над безпекою порівняно з локальним програмним забезпеченням.

6. Вартість:

- Більшість мережевих сервісів пропонують платні підписки або плани, які надають доступ до повного спектру функцій. Це може бути економічно вигідно для користувачів, оскільки вони не повинні витрачати кошти на придбання та підтримку ліцензій.

7. Продуктивність:

- Продуктивність мережевих сервісів залежить від швидкості Інтернет-з'єднання. Вони можуть бути дещо повільнішими у порівнянні з локальними версіями програмного забезпечення, які використовують ресурси комп'ютера.

Вибір між мережевим сервісом та локальним програмним забезпеченням повинен базуватися на конкретних потребах користувача, особливостях роботи та вимогах до безпеки та доступності.

Обробка текстової інформації може здійснюватися як на локальних системах, так і в мережах. Давайте порівняємо обробку текстової інформації на рівні мережевих пакетів і локального програмного забезпечення:

Мережеві пакети обробки текстової інформації:

1. Розподілена обробка:

- *Перевага:* Мережеві пакети дозволяють розподілену обробку текстової інформації через різні вузли мережі.

- *Недолік:* Залежність від мережі може призвести до затримок та нестабільності в роботі.

2. Масштабованість:

- *Перевага:* Зручність масштабування завдяки розподіленій природі мережевих систем.

- *Недолік:* Синхронізація та управління мережевими ресурсами може вимагати додаткових зусиль.

3. Централізоване управління:

- *Перевага:* Можливість централізованого керування та моніторингу в мережевих системах.
- *Недолік:* Потенційна вразливість централізованої точки збою.

Локальне програмне забезпечення обробки текстової інформації:

1. Швидкодія:

- *Перевага:* Локальне ПЗ може працювати швидше, оскільки не вимагає мережевого обміну даними.
- *Недолік:* Обмежена масштабованість на одній локальній машині.

2. Надійність:

- *Перевага:* Локальне програмне забезпечення може бути менш залежним від стану мережі та має менше точок вразливості.
- *Недолік:* Втрата доступу до ресурсів, якщо локальна машина вийде з ладу.

3. Витрати на інфраструктуру:

- *Перевага:* Локальне ПЗ може зменшувати витрати на мережеву інфраструктуру.
- *Недолік:* Потребує великих ресурсів на локальній машині при великому обсязі обробки.

Обираючи між мережевими пакетами та локальним програмним забезпеченням для обробки текстової інформації, слід враховувати конкретні потреби, обсяг даних, швидкодію та надійність системи, а також інші фактори, такі як безпека та доступність ресурсів.

6. Особливості роботи з текстом в режимі «спільного доступу» у роботі перекладача.

Режим «спільного доступу» в роботі з текстом може означати кілька різних сценаріїв залежно від контексту, але як правило, це означає можливість багатьом користувачам одночасно працювати з одним і тим же текстовим документом або ресурсом.

Ось деякі загальні особливості роботи з текстом в режимі «спільного доступу»:

1. Одночасний доступ:

- Кілька користувачів можуть одночасно переглядати, редагувати чи іншим чином взаємодіяти з одним текстовим документом чи файлом.

2. Синхронізація змін:

- Система повинна забезпечувати синхронізацію змін, які вносяться різними користувачами, щоб уникнути конфліктів та зберегти цілісність документа.

3. Відстеження авторства:

- Для кожної дії, внесеної користувачем, може вести відстеження авторства для ідентифікації, хто та коли вносив зміни.

4. Система коментарів та сповіщень:

- Може бути використана система коментарів або сповіщень для спілкування між користувачами щодо конкретних фрагментів тексту чи змін в документі.

5. Керування правами доступу:

- Система повинна дозволяти адміністраторам чи створювачам документа керувати правами доступу користувачів, визначати, хто може редагувати, хто може тільки переглядати і т.д.

6. Захист від конфліктів:

- Механізми автоматичного вирішення конфліктів повинні бути вбудовані в систему, щоб уникнути втрати даних чи порушення структури документа.

7. Реального часу або асинхронний режим:

- Робота може проводитися в реальному часі, де зміни відображаються миттєво для всіх користувачів, або в асинхронному режимі, де зміни зберігаються і відображаються пізніше.

Прикладами таких систем можуть бути Google Docs, Microsoft 365 (Word Online), або інші онлайн-редактори та колективні робочі платформи.

Google Docs – це онлайн-інструмент для роботи з текстовими документами, який дозволяє користувачам працювати в режимі «спільного доступу».

Ось деякі особливості роботи з текстом в Google Docs в режимі колективного користування:

1. Одночасний доступ та редагування:

- Кілька користувачів може одночасно переглядати та редагувати документ. Кожна зміна відображається в реальному часі для інших учасників.

2. Коментарі та сповіщення:

- Користувачі можуть залишати коментарі до конкретних частин тексту, а також взаємодіяти за допомогою сповіщень.

3. Історія версій:

- Google Docs автоматично зберігає історію версій документа, дозволяючи переглядати та відновлювати попередні стани.

4. Відстеження авторства:

- Кожен користувач має унікальний ідентифікатор, і його авторство відстежується для визначення, хто вносив конкретні зміни.

5. Практичність для спільної роботи:

- Можливість обговорення та редагування тексту в реальному часі робить Google Docs зручним інструментом для спільної роботи над проектами та документами.

6. Керування правами доступу:

- Автор документа може надавати та забирати права доступу для кожного користувача. Можливість обмежити доступ лише для перегляду чи дозволити редагування.

7. Інтеграція з іншими сервісами:

- Google Docs легко інтегрується з іншими сервісами Google, такими як Gmail та Google Drive, що полегшує спільну роботу та обмін даними.

Загалом, Google Docs надає ефективні засоби для спільної роботи над текстовими документами, роблячи процес колективного користування зручним та ефективним.

Microsoft 365, включаючи Word Online, також надає можливість спільної роботи над текстовими документами.

Ось деякі особливості роботи з текстом в режимі «спільного доступу» у Microsoft 365 (Word Online):

1. Онлайн-доступ та редагування:

- Кілька користувачів може одночасно працювати з одним і тим же документом, переглядати та редагувати його в режимі реального часу.

2. Коментарі та відгуки:

- Користувачі можуть додавати коментарі, відгуки та позначення до тексту, щоб обговорювати питання чи вносити пропозиції.

3. Історія версій:

- Word Online автоматично зберігає історію версій документа, що дозволяє відновлювати попередні стани та відстежувати зміни.

4. Синхронізація і автоматичне збереження:

- Зміни автоматично синхронізуються між усіма користувачами, і Word Online регулярно автоматично зберігає документ.

5. Режим спільної роботи в реальному часі:

- Зміни в тексті відображаються миттєво для інших учасників, що дозволяє працювати в режимі реального часу.

6. Відстеження авторства:

- Ідентифікація автора змін допомагає відстежувати внесені кожним користувачем зміни.

7. Керування доступом та правами:

- Автор документа може керувати правами доступу, визначаючи, хто має право переглядати, редагувати чи коментувати документ.

8. Інтеграція з іншими сервісами:

- Microsoft 365 легко інтегрується з іншими сервісами, такими як OneDrive та Outlook, що полегшує обмін документами та спільну роботу.

Ці функції роблять Microsoft 365 (Word Online) ефективним інструментом для спільної роботи над текстовими документами в режимі реального часу.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ:

1. Які загрози існують для перекладачів у глобальному інформаційному просторі?
2. Що таке текстовий редактор?
3. Які види текстових редакторів існують?
4. Які основні функції текстових редакторів?
5. Основні прийоми та методи створення, редагування текстів:
6. Які прийоми використовуються при створенні текстів?
7. Які методи редагування текстів ви можете назвати?
8. Які інструменти для форматування тексту використовуються у текстових редакторах?
9. Які основні можливості Microsoft Word?
10. Які переваги та недоліки використання Microsoft Word для перекладу?
11. Які особливості форматування тексту притаманні Microsoft Word?
12. Які можливості надає Libre Office Writer для роботи з текстом?
13. В чому відмінності між Libre Office Writer та Microsoft Word?
14. Які переваги може отримати перекладач, використовуючи Libre Office Writer?
15. Як відрізняються мережеві пакети від локальних програм обробки текстової інформації?

Конспект лекції № 5

Тема: Програмне забезпечення для створення презентаційних матеріалів перекладу.

Мета: сформувати у здобувачів освіти теоретичні знання щодо особливостей створення комп'ютерних презентацій засобами локального програмного забезпечення та мережевими хмарними сервісами.

План:

1. Поняття комп'ютерної презентації: принципи та умови проектування; вимоги до структури; види презентацій та їх особливості.

2. Локальне програмне забезпечення для створення презентаційних матеріалів перекладу.

3. Microsoft Office PowerPoint як популярний програмний засіб створення комп'ютерних презентацій: особливості, вимоги, основні функції, переваги, недоліки.

4. Інтерактивний плакат як вид презентації із активною взаємодією.

5. Хмарні сервіси створення мережових інтерактивних презентацій: основні характеристики та можливості застосування для представлення матеріалів перекладу.

1. Поняття комп'ютерної презентації: принципи та умови проектування; вимоги до структури; види презентацій та їх особливості

Комп'ютерна презентація – це засіб візуальної комунікації, який використовується для передачі інформації, ідеї або думок за допомогою комп'ютера та проектора. Нижче наведені основні принципи та умови проектування комп'ютерних презентацій, а також вимоги до їх структури та різновиди презентацій з їхніми особливостями.

Принципи та умови проектування комп'ютерних презентацій:

1. Простота та Зрозумілість:

- Уникайте перевантаження інформацією.
- Використовуйте зрозумілу мову та ілюстрації.

2. Лаконічність:

- Обмежуйте кількість слів на слайді.
- Використовуйте ключові слова та короткі фрази.

3. Графіка та Мультимедіа:

- Використовуйте графіку, діаграми, фотографії та відео.
- Забезпечте чіткість та видимість мультимедійних елементів.

4. Кольори та Шрифти:

- Обирайте чіткі та контрастні кольори.
- Використовуйте шрифти, легко читабельні на великих відстанях.

5. Структура:

- Визначте вступ, основну частину та висновок.
- Кожен слайд повинен мати чітку мету.

Вимоги до структури комп'ютерної презентації:

1. Заголовок:

- Визначає тему або основну ідею презентації.

2. Вступ:

- Представлення теми та мети презентації.

3. Основна частина:

- Подробиці, аргументи, приклади.
- Розбиття на логічні розділи та слайди.

4. Графіка та Мультимедіа:

- Використовуйте ілюстрації для підтримки інформації.

5. Висновок:

- Підсумок та висновки.

6. Питання та Обговорення:

- Відведіть час для питань та обговорення.

Види презентацій та їх особливості:

1. Інформативні презентації:

- Мета – передача інформації.
- Використовуються факти, діаграми, таблиці.

2. Переконливі презентації:

- Спрямовані на переконання аудиторії в певних ідеях або діях.

- Включають аргументи, приклади, переконливі слова.

3. Педагогічні презентації:

- Використовуються для навчання та навчальних цілей.
- Інтерактивність, вправи та питання.

4. Продажові презентації:

- Мають на меті продаж товарів або послуг.
- Використовуються впливові стратегії та переконливі аргументи.

За допомогою правильного проектування та дотримання вищезазначених принципів, ви можете створити ефективну та вражаючу комп'ютерну презентацію, яка буде успішно спілкувати ваші ідеї чи інформацію з аудиторією.

Представлення результатів перекладацької діяльності за допомогою комп'ютерної презентації може бути ефективним способом донести ваші досягнення та важливі аспекти перекладу до аудиторії. Нижче наведені кроки та поради для створення такої презентації:

1. Визначення Меті:

- Чітко визначте, що ви хочете донести своїми результатами перекладу.

- Можливі цілі: представлення якості перекладу, відзначення важливих труднощів чи особливостей.

2. Структура Презентації:

• Заголовок та Вступ:

- Назвіть презентацію і введіть аудиторію в контекст вашої перекладацької діяльності.

- **Процес перекладу:**
- Покажіть кроки та етапи вашого перекладу.
- Використовуйте приклади конкретних випадків та викликів.

- **Приклади та Порівняння:**
- Включіть оригінали та відповідні переклади для порівняння.

- Виділіть ключові вирази або терміни.
- **Якість та Вдосконалення:**
- Розгляньте заходи, які ви приймали для покращення якості перекладів.

- Поділіться власними висновками та вивченнями.

3. Графіка та Візуальні Елементи:

- Використовуйте графіку та візуальні елементи для підтримки вашої інформації.
- Додайте скріншоти, діаграми чи графіки, щоб ілюструвати ваші точки.

4. Терміни та Термінологія:

- Визначте ключові терміни та термінологію, особливо якщо вони важливі для розуміння вашого перекладу.
- Надайте визначення або контекст для незнайомих термінів.

5. Інтерактивність:

- Залучіть аудиторію до дискусії.
- Розгляньте включення запитань для обговорення.

6. Підсумок та Висновок:

- Підбиття підсумків та виділення ключових висновків.
- Заклик до дії або обговорення.

7. Підготовка до Питань:

- Підготуйте відповіді на можливі питання з аудиторії.

8. Видозмінення Голосу та Тону:

- Розгляньте використання вашого голосу та виразу обличчя для надання емоційного звучання.

9. Тренування та Практика:

- Перед виступом тренуйтеся та проводьте пробні презентації.

10. Використання Технічних Засобів:

- Переконайтеся, що технічні аспекти (проектор, комп'ютер) працюють належним чином.

Завдяки дотриманню цих порад та створенню відповідної комп'ютерної презентації ви зможете успішно представити результати своєї перекладацької діяльності перед аудиторією.

Основою успіху презентації є баланс між змістом і засобами його представлення. Підбір, послідовність і спосіб подачі матеріалу є творчими процесами автора і не автоматизуються. Автоматизації підлягають лише процеси втілення авторських ідей у презентації та її публічного відтворення.

Структура презентації, яка представляє результати перекладу, повинна бути чіткою, логічною та спрямованою на ефективне сприйняття інформації аудиторією. Ось основні елементи та вимоги до структури такої презентації:

1. Заголовок та Вступ:

- **Заголовок:**
  - Короткий та влучний, відображає основну тему презентації.
- **Вступ:**
  - Введення в тему презентації.
  - Обґрунтування важливості та актуальності перекладу.
  - Представлення ключових аспектів роботи.

2. Ціль та Завдання:

- Визначте основну мету презентації та завдання, які ви плануєте виконати.

3. Процес Перекладу:

- **Етапи перекладу:**
  - Покажіть послідовність кроків в процесі перекладу.
  - Розкажіть про використані інструменти та ресурси.

- **Приклади Роботи:**
- Вставте приклади вашого перекладу для ілюстрації вашої роботи.

- Звертайте увагу на складнощі та вибір перекладацьких рішень.

4. Виклики та Рішення:

- **Труднощі Перекладу:**
- Описуйте труднощі, з якими ви стикалися під час перекладу.

- Поясніть вибрані стратегії для їх вирішення.

5. Якість та Критерії:

- **Критерії Оцінки:**
- Визначте критерії, за якими ви оцінюєте якість свого перекладу.

- Запропонуйте приклади відповідності критеріям.

Вдосконалення та Рекомендації:

- Поділіться вдосконаленнями та рекомендаціями для подальшого вдосконалення перекладацької роботи.

6. Графіка та Візуальні Елементи:

- Використовуйте графіку, таблиці та інші візуальні елементи для зрозумілого представлення інформації.

7. Порівняння та Контраст:

- Порівнюйте оригінал та переклад для виділення ключових аспектів та виправлень.

8. Висновки та Підсумок:

- Заключні висновки та основні результати презентації.
- Визначте важливість вашої роботи та її вплив.

9. Питання та Відповіді:

- Відведіть час для питань та обговорення.

10. Заключне Звернення:

- Подякуйте за увагу аудиторії та, можливо, надайте контактну інформацію для подальших питань.

11. Інтерактивність:

- Введіть елементи взаємодії, наприклад, опитування аудиторії чи обговорення певних аспектів перекладу.

12. Створення Звіту:

- Забезпечте можливість створення звіту або документа з основними пунктами презентації для аудиторії.

Враховуючи ці елементи, ви створите структуровану та ефективну презентацію результатів перекладу, яка дозволить аудиторії зрозуміти та оцінити вашу роботу.

2. Локальне програмне забезпечення для створення презентаційних матеріалів перекладу

Для створення презентаційних матеріалів перекладу ви можете використовувати різноманітні програмні інструменти. Ось декілька локальних програм, які можуть бути корисні для цієї задачі:

1. Microsoft PowerPoint:

• Особливості:

- Зручний інтерфейс для створення слайдів.
- Велика кількість шаблонів та готових ефектів.
- Інтеграція з іншими продуктами Microsoft Office.

2. Google Slides:

• Особливості:

- Онлайн-інструмент для створення та редагування презентацій.

- Можливість спільно працювати над презентацією в режимі реального часу.

- Збереження презентацій у хмарному сховищі Google Drive.

3. Keynote (для macOS):

• Особливості:

- Розроблений Apple для платформи macOS.
- Захоплюючі анімації та графіка.
- Інтеграція з іншими програмами Apple.

4. LibreOffice Impress:

- **Особливості:**

- Безкоштовний та відкритий офісний пакет.
- Підтримка різних форматів файлів, включаючи PowerPoint.
- Простий інтерфейс.

5. WPS Office Presentation:

- **Особливості:**

- Безкоштовний офісний пакет з широким функціоналом.
- Підтримка роботи з файлами PowerPoint.
- Інтеграція з хмарним сховищем.

6. Prezi:

- **Особливості:**

- Альтернативний підхід до створення презентацій з використанням нелинійної структури.
- Можливість створення динамічних та змінюючихся просторів.

7. Zoho Show:

- **Особливості:**

- Інтернет-платформа для створення та редагування презентацій.
- Колекція шаблонів та можливість спільної роботи в реальному часі.
- Зручна інтеграція з іншими сервісами Zoho.

Перед вибором програми враховуйте ваші власні потреби, персональні вподобання, а також можливості для співпраці та інтеграції з іншими інструментами, які ви вже використовуєте.

В основі презентації PowerPoint лежить вже виконана робота, якою може бути і конспект лекції, і дисертація, і курсова або дипломна роботи.

У процесі підготовки презентації виникає необхідність чітко структурувати свої думки і підбивати проміжні підсумки етапів виконаної роботи.

Часто це допомагає вчасно побачити проблеми і недоліки та знайти нові напрями подачі навчального або наукового матеріалу. З практики випливає, що основним змістом роботи з PowerPoint є не освоєння програми, а осмислення цілей презентації, її аудиторії, виявлення і представлення переваг свого проекту й інші дії творчого характеру. При цьому не варто применшувати і значення досконалого володіння засобами PowerPoint. Застосування нестандартних ефектів, оригінальних елементів, створених самотужки, сприймається аудиторією як ознака поваги, як свідчення значимості виконаної роботи. Такий підхід істотно підвищує шанси на успіх чи то лекції, чи захисту проекту або дисертації.

Хоча PowerPoint має вбудовані засоби для створення різних об'єктів (текст, таблиці тощо), завдяки інтеграції з іншими програмами з пакету Ms Office можливо застосовувати вже напрацьовані матеріали, у тому числі і розроблені іншими фахівцями.

Наприклад, текст може бути підготовлений у Word, таблиці і діаграми у Excel, художні заголовки у WordArt і так далі. При підготовці презентації в PowerPoint можна використовувати й інші програми. Спеціалізовані програми дозволяють створити більш якісні об'єкти, ніж стандартні засоби Ms Office. Растрову графіку краще готувати в редакторі растрових зображень Adobe Photoshop, а векторну – у векторному редакторі CorelDraw.

Однак саме програми, які входять до складу Ms Office, найбільш тісно інтегровані між собою і можуть обмінюватися об'єктами без втрат і перекручувань.

Засобами PowerPoint можна створити презентації, призначені для проведення в аудиторії, розраховані на поширення в мережі Інтернет чи призначені для автономного перегляду на комп'ютері. Останні два види презентацій особливо важливі для дистанційного та е-навчання.

Усі вони належать або до реальних, що відбуваються перед конкретною аудиторією, або до псевдовіртуальних, коли презентація демонструється в мережі Інтернет у режимі реального часу, але аудиторія як єдине ціле існує лише у віртуальному мережному просторі. Учасники дистанційних презентацій можуть бути віддалені на сотні кілометрів.

Характерною властивістю таких типів презентацій є можливість керування їхнім проведенням з боку доповідача. Тут під керуванням розуміється приховування або показ відповідних слайдів, інтерактивна взаємодія з учасниками, прискорення чи уповільнення демонстрації й інші способи впливу на процес презентації.

3. Microsoft Office PowerPoint як популярний програмний засіб створення комп'ютерних презентацій: особливості, вимоги, основні функції, переваги, недоліки

Microsoft PowerPoint є одним з найпопулярніших інструментів для створення презентацій та слайд-шоу. Ось основні особливості, функції та характеристики цієї програми:

Основні Функції та Характеристики:

1. Створення Слайдів:

- Зручний інтерфейс для створення нових слайдів.
- Можливість вибору різних макетів та дизайну слайдів.

2. Текст та Графіка:

- Вставка тексту з різними стилями та форматуванням.
- Додавання зображень, графіки, фотографій і відео.

3. Анімація та Переходи:

- Додавання анімацій до тексту та об'єктів.
- Вибір різних ефектів переходу між слайдами.

4. Графічні Інструменти:

- Велика бібліотека форм, стріл, ліній та інших графічних елементів.
- Інструменти для малювання та маніпулювання зображеннями.

5. Майстер-слайди та Шаблони:

- Можливість використовувати готові шаблони для створення єдиної структури дизайну презентації.
- Майстер-слайди для одноразового визначення стандартних елементів.

6. Вставка Таблиць та Діаграм:

- Додавання таблиць для представлення даних.
- Використання графіків та діаграм для візуалізації інформації.

7. Мультимедійна Інтеграція:

- Підтримка вставки аудіо та відеофайлів.
- Відтворення мультимедійних елементів під час презентації.

8. Інструменти для Редагування Зображень:

- Засоби для корекції зображень та обрізання фотографій.
- Виправлення якості та яскравості зображень.

Структура Вікна та Основні Інструменти:

1. Лінійка та Сітка:

- Допомагають розміщувати об'єкти на слайді точно.

2. Меню та Панелі Інструментів:

- Меню розташовано у верхній частині вікна, а панелі інструментів містять швидкий доступ до функцій.

3. Навігаційна Область:

- Для швидкого переміщення між слайдами та режимами перегляду.

4. Панель Завдань:

- Забезпечує доступ до ресурсів та опцій для конкретних завдань, таких як дизайн, переходи, тощо.

5. Строка Статусу:

- Відображення інформації про поточний слайд та загальну кількість слайдів.

6. Режими Роботи:

- Режими редагування, перегляду та показу слайдів.

7. Інструменти Збільшення та Помічення:

- Дозволяють підкреслити або збільшити окремі частини слайдів під час показу.

Загальною особливістю Microsoft PowerPoint є його широкий функціонал та інтуїтивний інтерфейс, які дозволяють користувачам ефективно створювати професійні та привабливі презентації.

4. Інтерактивний плакат як вид презентації із активною взаємодією

Інтерактивний плакат є цікавим та ефективним засобом презентації інформації, оскільки він дозволяє глядачам брати активну участь у процесі та взаємодіяти з контентом. Ось кілька ідей та елементів, які можна включити у інтерактивний плакат:

1. QR-коди та посилання:

- Включення QR-кодів, які глядачі можуть сканувати своїми смартфонами для переходу до додаткової інформації, відео або веб-ресурсів.

2. Елементи анімації:

- Додавання анімованих ефектів до тексту чи зображень для привертання уваги та збагачення візуального сприйняття.

3. Відгуки та коментарі:

- Включення елементів, які дозволяють глядачам залишати свої коментарі, відгуки чи питання безпосередньо на плакаті.

4. Елементи введення:

- Додавання можливості для глядачів вводити свої дані або відповіді на певні питання прямо на плакаті.

5. Гіперпосилання та переходи:

- Використання гіперпосилань для організації переходів між різними частинами плаката чи до інших ресурсів.

6. Віртуальна реальність (VR):

- Використання технологій віртуальної реальності для створення іммерсивного досвіду.

7. Інтерактивні вправи:

- Додавання завдань або ігор, які глядачі можуть виконати безпосередньо на плакаті.

8. Відслідковування даних:

- Збір та відображення даних, які можуть бути зібрані в процесі взаємодії з плакатом.

9. Елементи соціальних мереж:

- Додавання кнопок або посилань для поділу інформації з плаката у соціальних мережах.

Інтерактивний плакат може бути використаний у навчанні, презентаціях на конференціях, виставках чи інших подіях, де активна участь та взаємодія аудиторії є важливим елементом. При створенні інтерактивного плаката важливо враховувати аудиторію та визначати, які форми взаємодії найбільше відповідають меті презентації.

Створення інтерактивних презентацій в MS Office PowerPoint дозволяє зробити ваші презентації більш залучлими та ефективними для аудиторії. Ось декілька основних особливостей та кроків для створення інтерактивних презентацій:

Гіперпосилання:

Вставте гіперпосилання на слайди для переходу до інших слайдів, веб-сторінок, документів тощо.

Виберіть текст або об'єкт, який стане посиланням, і натисніть праву кнопку миші. Оберіть «Гіперпосилання».

Оберіть, куди слід перейти, і вкажіть потрібний адресний об'єкт.

Закладки:

Створіть закладки на слайди або різні частини презентації для швидкого доступу.

Додайте текстовий об'єкт або форму, яку ви хочете зробити закладкою.

Надайте цій закладці гіперпосилання на потрібний слайд або місце в презентації.

Анімація:

Використовуйте анімацію, щоб зробити презентацію більш динамічною та привабливою.

Додайте анімовані об'єкти, такі як стрілки або кнопки, для інтерактивного взаємодії з глядачами.

Встановіть анімацію, яка спрацьовує при натисканні на об'єкт або при перемиканні слайдів.

Гіперзв'язки:

Створюйте інтерактивні елементи, такі як меню, індекси або інші навігаційні системи.

Додайте гіперпосилання на кожен розділ меню, які вказують на відповідні слайди.

Форми та кнопки:

Вставляйте форми та кнопки, які дозволяють користувачам взаємодіяти з вашою презентацією.

Призначте дії цим об'єктам, наприклад, перехід на інший слайд або виконання макросу.

Макроси (VBA):

Використовуйте мову програмування VBA для створення складних інтерактивних елементів та функцій у PowerPoint.

Напишіть макроси для реалізації специфічної логіки взаємодії або автоматизації.

Перевірка:

Переконайтесь, що всі гіперпосилання та інші інтерактивні елементи працюють належним чином перед тим, як представляти презентацію.

Інтерактивні презентації можуть бути дуже корисними для навчальних курсів, демонстрацій продуктів, вебінарів та інших ситуацій, де важлива взаємодія з аудиторією. PowerPoint надає вам багато інструментів для створення цих інтерактивних елементів, які можуть зробити ваші презентації більш привабливими та інформативними.

Функція «Тригер по щелчку» (або «Trigger on Click» в англійському варіанті) в MS Office PowerPoint використовується для створення інтерактивних презентацій, де об'єкти або дії виконуються тільки після кліку на них мишею або натисканням клавіші на клавіатурі. Ця функція дозволяє створити сценарії презентації з подіями, що спрацьовують при дії користувача.

Основні кроки для створення тригера по клацанні в PowerPoint такі:

1. Відкрийте вашу презентацію в PowerPoint.
2. Виберіть об'єкт або текст, на який ви хочете накласти тригер.
3. Перейдіть на вкладку «Вставка» (Insert).
4. У групі «Посилання» (Links) виберіть «Дія» (Action).
5. У вікні «Дія» виберіть вкладку «Тригери» (Triggers).
6. У розділі «Тригер по щелчку» (On Click of) виберіть «Обране об'єкт» (Selected object).
7. Натисніть «ОК».
8. Тепер виберіть об'єкт або дію, яку ви хочете пов'язати з цим тригером. Наприклад, це може бути перехід до іншого слайду, відтворення анімації, запуск відео тощо.
9. Завершіть налаштування тригера, які можуть включати вибір дії після тригера (переходу до слайду, анімації і т. д.).

10. Збережіть зміни та перегляньте презентацію, де тригер по клацанні спрацюватиме при кліку на об'єкт.

Ця функція дозволяє створювати більш інтерактивні та цікаві презентації, де ви можете керувати порядком відображення і подій на слайдах.

5. Хмарні сервіси створення мережевих інтерактивних презентацій: основні характеристики та можливості застосування для представлення матеріалів перекладу

Хмарні сервіси для створення мережевих інтерактивних презентацій надають широкий спектр можливостей для створення, редагування та демонстрації презентацій в Інтернеті. Основні характеристики цих сервісів можуть включати:

1. Хмарне зберігання:

- Можливість зберігати та доступатися до презентацій в хмарі, що дозволяє користувачам працювати з ними з різних пристроїв.

2. Інтерактивність:

- Додавання різних елементів інтерактивності, таких як анімації, гіперпосилання, слайд-переходи, опитування та інші елементи, що роблять презентацію більш цікавою.

3. Спільна робота:

- Можливість спільно працювати над презентацією з іншими користувачами в режимі реального часу, обмінюватися коментарями та вносити зміни паралельно.

4. Віддалений доступ:

- Можливість демонструвати презентації в режимі віддаленого доступу, що дозволяє проводити онлайн-презентації або вебінари.

5. Шаблони та дизайн:

- Наявність готових шаблонів та інструментів для створення привабливого дизайну презентацій.

6. Інтеграція з мультимедіа:

- Підтримка вставки зображень, відео, звуків та інших мультимедійних елементів для покращення візуальної привабливості.

7. Аналітика:

- Можливість відстежувати статистику перегляду презентації, дізнаватися, як часто і де переглядають матеріали.

8. Мобільність:

- Адаптація до різних розмірів екранів для комфортного перегляду на різних пристроях, включаючи мобільні телефони та планшети.

Можливості застосування для представлення матеріалів перекладу включають можливість вбудовувати переклади, використання анімацій та інтерактивності для кращого розуміння контенту, а також можливість здійснення презентацій у віртуальному або віддаленому режимі для аудиторії з різних місць.

На ринку існує безліч сервісів для створення мережових презентацій. Ось кілька популярних сервісів та їхні основні характеристики:

1. Microsoft PowerPoint Online:

- *Характеристики:*
- Інтеграція з Microsoft Office.
- Спільна робота в режимі реального часу.
- Зберігання в OneDrive.
- Багатофункціональність для створення професійних презентацій.

2. Google Slides:

- *Характеристики:*
- Спільна робота в режимі реального часу.
- Зберігання в Google Drive.
- Інтеграція з іншими Google Apps.
- Можливість спільного доступу та коментування.

3. Prezi:

- *Характеристики:*
- Нестандартні слайд-переходи та анімації.
- Можливість створення не лінійних презентацій.
- Інтерактивність та динамічність презентацій.

4. Canva:

- *Характеристики:*
- Велика бібліотека готових шаблонів та графічних елементів.
- Легкість використання для дизайну слайдів.
- Можливість роботи з командою над проектом.

5. Haiku Deck:

- *Характеристики:*
- Простий інтерфейс та велика бібліотека зображень.
- Фокус на простоті та естетиці презентацій.
- Можливість вбудовування графіки та діаграм.

6. Powtoon:

- *Характеристики:*
- Анімація та мультимедійні можливості.
- Створення анімованих презентацій та відео.
- Зручний інтерфейс для користувачів без досвіду в дизайні.

7. Slideshare:

- *Характеристики:*
- Платформа для ділінгу та перегляду презентацій.
- Можливість вбудовування презентацій у веб-сайти.
- Спільнота для обміну ідеями та презентаціями.

8. Emaze:

- *Характеристики:*
- Інтерактивні 3D-презентації.
- Готові шаблони для різних видів презентацій.
- Вбудовані анімації та ефекти.

Ці сервіси надають різні функціональності, тож вибір залежить від ваших потреб та особистих вподобань.

Microsoft PowerPoint Online: Тут наведено загальний огляд основних функцій, переваг і недоліків служби:

Основні функції:

1. Створення презентацій онлайн: PowerPoint Online дозволяє користувачам створювати, редагувати та зберігати презентації прямо в Інтернеті, без необхідності встановлення офісних програм на комп'ютер.

2. Спільна робота: Ви можете редагувати презентації разом з колегами в режимі реального часу, що полегшує спільну роботу над проектами.

3. Інтеграція з іншими службами Microsoft: PowerPoint Online пов'язаний з іншими онлайн-службами Microsoft, такими як OneDrive, що полегшує збереження і обмін документами.

4. Зручний доступ: Сервіс дозволяє отримати доступ до презентацій з будь-якого пристрою, на якому є Інтернет.

Переваги:

1. Безкоштовний доступ: Основні можливості PowerPoint Online доступні безкоштовно для користувачів з обліковим записом Microsoft.

2. Спільна робота в реальному часі: Можливість одночасно редагувати презентації з іншими користувачами полегшує командну роботу.

3. Інтеграція з іншими сервісами Microsoft: Легка інтеграція з іншими сервісами та програмами Microsoft.

4. Автоматичне збереження: Презентації автоматично зберігаються у віртуальному просторі збереження, що дозволяє уникнути втрати даних.

Недоліки:

1. Обмежені функції: Онлайн-версія може мати обмежені функції порівняно з повноцінною офісною версією PowerPoint.

2. Залежність від Інтернету: Для використання PowerPoint Online потрібне Інтернет-підключення, що може бути не завжди доступним.

3. Відсутність деяких продвинутих інструментів: Деякі продвинуті функції, які доступні в офісній версії PowerPoint, можуть бути відсутніми або обмеженими в онлайн-версії.

Google Slides – це онлайн-сервіс для створення, редагування та спільної роботи над презентаціями. Ось деякі особливості, функції, переваги та недоліки цього інструменту:

Основні функції Google Slides:

1. Інтерфейс:

- Інтуїтивний та простий інтерфейс, схожий на інші продукти Google.

2. Колаборація:

- Можливість спільної роботи з іншими користувачами в режимі реального часу.
- Коментарі та можливість обговорення презентації.

3. Шаблони та дизайн:

- Багато готових шаблонів для швидкого створення презентацій.
- Можливість власноручно налаштовувати дизайн та оформлення.

4. Мультимедійні можливості:

- Підтримка вставки зображень, відео, графіків та інших мультимедійних елементів.

5. Анімація та переходи:

- Можливість додавання анімації до елементів слайдів та налаштування переходів між слайдами.

6. Доступ з різних пристроїв:

- Можливість роботи з презентаціями з будь-якого пристрою з підключенням до Інтернету.

Переваги Google Slides:

1. Безкоштовність:

- Базові функції Google Slides доступні безкоштовно для всіх користувачів.

2. Інтеграція з іншими сервісами Google:

- Зручна інтеграція з Google Drive, Gmail, Google Calendar та іншими сервісами.

3. Збереження в хмарі:

- Презентації автоматично зберігаються в хмарі, що дозволяє легко отримати до них доступ з будь-якого місця.

4. Колаборативні можливості:

- Зручні інструменти для спільної роботи команди над презентацією.

Недоліки Google Slides:

1. Обмежені можливості офлайн-роботи:

- Деякі функції можуть бути обмеженими, коли ви працюєте офлайн.

2. Не так багато функцій, як у деяких локальних аналогів:

- Деякі професійні функції можуть відсутні або обмежені порівняно з локальними програмами для створення презентацій.

3. Залежність від Інтернет-підключення:

- Для повноцінної роботи потрібне Інтернет-підключення.

4. Безпека і конфіденційність:

- Як і в інших хмарних сервісах, існує питання щодо безпеки та конфіденційності даних.

Загалом, Google Slides – це потужний і зручний інструмент для створення та редагування презентацій, особливо для користувачів, які цінують можливість спільної роботи та доступу до даних з різних пристроїв.

Prezi.com:

1. Інтерактивні презентації:

- Prezi дозволяє створювати динамічні та нелінійні презентації, що робить їх цікавими для студентів. Такий підхід допомагає виходити за межі традиційних лінійних презентацій і розвиває навички ефективного викладання інформації.

2. Колаборативні проєкти:

- Студенти можуть спільно працювати над презентаціями у Prezi, розвиваючи навички командної роботи. Це відображає реальні сценарії, де перекладачі часто працюють в командах чи співпрацюють з іншими професіоналами.

3. Візуальне оповідання:

- Перекладачі повинні розуміти не лише мову, але й культурний контекст. Prezi дозволяє створювати візуально привабливі оповіді, допомагаючи студентам передавати культурні відтінки у своїх перекладах.

4. Цифрова грамотність:

- Використання Prezi допомагає студентам розвивати цифрові навички, що є все більш важливим у сучасному робочому середовищі. Вони можуть навчитися ефективно використовувати онлайн-інструменти для комунікації та презентацій.

5. Навички публічного виступу:

- Презентації у форматі Prezi можуть бути більш привабливими, ніж традиційні слайди, що допомагає студентам удосконалювати свої навички публічного виступу — важливий аспект для перекладачів, які можуть виступати перед аудиторією чи обговорювати свою роботу з клієнтами.

Canva:

1. Створення візуального контенту:

- Canva – потужний інструмент графічного дизайну, який можна використовувати для створення візуально привабливих матеріалів. Перекладачі можуть використовувати Canva для створення брошур, інфографіків та іншого візуального контенту для покращення своїх перекладацьких проєктів.

2. Розробка портфоліо:

- Canva допомагає створювати цифрові портфоліо. Перекладачі можуть продемонструвати свою роботу у вигляді привабливих презентацій, спрощуючи оцінку їхніх навичок та експертизи потенційними роботодавцями чи клієнтами.

3. Брендинг та маркетинг:

- Особливо для фрілансерів важливий момент – маркетинг особистого бренду. Canva можна використовувати для створення професійних візитівок, графіки для соціальних мереж та інших матеріалів для створення сильного онлайн-присутності.

4. Колаборативні дизайн-проекти:

- Так само, як і Prezi, Canva підтримує можливість спільної роботи. Студенти можуть працювати над дизайн-проектами, що може бути особливо корисним для перекладачів, які мають співпрацювати з графічними дизайнерами або іншими фахівцями.

5. Мультимедійний переклад:

- Canva підтримує створення мультимедійного контенту. Перекладачі можуть використовувати його для інтеграції тексту з зображеннями, аудіо та відео.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ:

1. Які принципи проєктування визначають створення комп'ютерних презентацій?

2. Які умови слід враховувати при створенні комп'ютерної презентації?

3. Які вимоги висуваються до структури комп'ютерної презентації?

4. Назвіть різні види презентацій та їх особливості.

5. Які програми входять в категорію локального програмного забезпечення для створення презентацій?

6. Які переваги та недоліки використання локального програмного забезпечення для створення презентацій?

7. Які основні функції Microsoft Office PowerPoint?

8. Які переваги та недоліки використання PowerPoint для створення презентацій?

9. Які вимоги слід враховувати при роботі з Microsoft Office PowerPoint?

10. Що таке інтерактивний плакат у контексті комп'ютерних презентацій?

4.6. Комплекс тестів до лекцій

Тест № 1

Тема: Історія розвитку інформаційних технологій. Сучасні інформаційні технології та їх класифікація.

Мета: перевірити сформованість у здобувачів освіти теоретичних знань про історію розвитку інформаційних технологій, поняття сучасних інформаційних технологій та їх класифікацію.

Питання 1. Поняття інформаційної технології як наукової дисципліни.

- a) Вчення про створення програмних продуктів.
- b) Наукова дисципліна, що вивчає використання комп'ютерних систем для обробки та передачі інформації.
- c) Вивчення інформаційних процесів у природі.
- d) Наука, що включає в себе розробку, використання та управління інформаційними технологіями.

Питання 2. Історія виникнення інформаційних технологій.

- a) Початок ІТ зі створення першого смартфона.
- b) Зародження ІТ з появою перших обчислювальних машин та її розвиток до сучасних технологій.
- c) Становлення ІТ у другій половині 20 століття.
- d) Поява ІТ у вигляді мережі Інтернет.

Поняття 3. Поняття «нова інформаційна технологія».

- a) ІТ, що є результатом останніх наукових досягнень та використовуються на практиці.
- b) Нові технології, які виникають при кожному поколінні.
- c) Технології, які стали важливими лише останніми десятиліттями.
- d) Технології, що замінили всі попередні ІТ.

Питання 4. Види сучасних ІТ.

- a) Тільки апаратне забезпечення.
- b) Комунікаційні, обчислювальні, інформаційні технології.
- c) Лише програмне забезпечення.
- d) Лише мережеві технології.

Питання 5. Основні види забезпечення ІТ.

- a) Апаратне, програмне, мережеве.
- b) Апаратне та програмне.
- c) Тільки мережеве.
- d) Лише апаратне.

Питання 6. Класифікація ІТ за різними критеріями.

- a) Лише за регіонами використання.
- b) За призначенням, технологічними основами, за видами технічного забезпечення.
- c) Тільки за типом користувачів.
- d) За кольором корпусу пристроїв.

Питання 7. Критерії ефективності інформаційних технологій.

- a) Продуктивність, надійність, безпека, вартість.
- b) Лише швидкість роботи.
- c) Тільки популярність серед користувачів.
- d) Лише розмір збереження даних.

Питання 8. Інструментарій ІТ.

- a) Програми, апаратні засоби, мережі.
- b) Тільки апаратні засоби.
- c) Лише програми.
- d) Тільки мережі.

Питання 9. Економічний аспект ІТ.

- a) Вплив ІТ на економіку, використання в бізнесі та оптимізація витрат.
- b) Лише вплив ІТ на оптимізацію витрат.
- c) Тільки використання ІТ в бізнесі.
- d) Ефективність витрат на програмне забезпечення.

Питання 10. Соціальний аспект ІТ.

- a) Вплив ІТ на суспільство, зміни у способі життя та спілкування.
- b) Лише використання ІТ у соціальних мережах.
- c) Тільки вплив ІТ на зміни у способі життя.
- d) Ефективність використання ІТ в освіті.

Питання 11. Взаємозв'язок інформаційних технологій та інформаційних систем.

- a) ІТ та ІС – різні технології без зв'язку між собою.
- b) Інформаційні технології – це складова частина інформаційних систем, яка надає інструменти для обробки інформації.
- c) Інформаційні технології та системи не взаємопов'язані.
- d) Інформаційні системи – це лише апаратне забезпечення.

Питання 12. Структура інформаційних систем.

- a) Лише програмне забезпечення.
- b) Апаратне, програмне, персонал, процедури та дані.
- c) Тільки мережеві технології.
- d) Лише дані, що обробляються.

Питання 13. ІТ-кадри.

- a) Спеціалісти з різних галузей ІТ: програмісти, адміністратори баз даних, мережеві інженери тощо.
- b) Тільки програмісти.
- c) Лише адміністратори баз даних.
- d) Тільки мережеві інженери.

Питання 14. Проблеми підготовки фахівців для ІТ-сфери.

- a) ІТ-сфера не має проблем з підготовкою фахівців.
- b) Нестача кваліфікованих кадрів, швидка зміна вимог до навичок, потреба у постійному оновленні знань.
- c) Зміна структури ІТ-сфери не потребує оновлення знань фахівців.
- d) Проблеми в ІТ-сфері стосуються лише технічних аспектів.

Відповіді:

1. d) Наука, що включає в себе розробку, використання та управління інформаційними технологіями.

2. b) Зародження ІТ з появою перших обчислювальних машин та розвиток до сучасних технологій.

3. a) ІТ, що є результатом останніх наукових досягнень та використовуються на практиці.

4. b) Комунікаційні, обчислювальні, інформаційні технології.

5. a) Апаратне, програмне, мережеве.

6. b) За призначенням, технологічними основами, за видами технічного забезпечення.

7. a) Продуктивність, надійність, безпека, вартість.

8. a) Програми, апаратні засоби, мережі.

9. a) Вплив ІТ на економіку, використання в бізнесі та оптимізація витрат.

10. a) Вплив ІТ на суспільство, зміни у способі життя та спілкування.

11. b) Інформаційні технології - це складова частина інформаційних систем, яка надає інструменти для обробки інформації.

12. b) Апаратне, програмне, персонал, процедури та дані.

13. a) Спеціалісти з різних галузей ІТ: програмісти, адміністратори баз даних, мережеві інженери тощо.

14. b) Нестача кваліфікованих кадрів, швидка зміна вимог до навичок, потреба у постійному оновленні знань.

Тест № 2

Тема. Інформація, повідомлення, дані, інформаційні процеси, інформаційні системи як важливі складники й ознаки сучасного суспільства. Сучасні інформаційні технології та системи. Людина в інформаційному суспільстві.

Мета: перевірити сформованість у здобувачів освіти теоретичних знань про інформацію та інформаційні потоки в сучасному інформаційному суспільстві.

Питання 1: Що таке дані в інформаційному контексті?

- a) Загальна кількість інформації.
- b) Оброблені факти, які мають значення.
- c) Всі електронні файли на комп'ютері.
- d) Люба інформація, яка передається по інтернету.

Питання 2: Якщо з'єднати дані та надати їм значення, то отримаємо:

- a) Інформацію.
- b) Електронний архів.
- c) Код програми.
- d) Графічний інтерфейс.

Питання 3: Що таке інформаційний процес?

- a) Послідовність дій з обробки інформації.
- b) Збереження інформації на сервері.
- c) Роздрукування тексту на папері.
- d) Передача електронної пошти.

Питання 4: Яка роль інформаційних систем у сучасному суспільстві?

- a) Забезпечення конфіденційності.
- b) Зберігання тільки фізичних документів.
- c) Обробка і передача інформації.
- d) Використання виключно для наукових досліджень.

Питання 5: Що визначає інформаційне суспільство?

- a) Суспільство, в якому немає інформаційних технологій.
- b) Суспільство, де інформація має вирішальне значення.
- c) Суспільство, яке використовує тільки паперову документацію.
- d) Суспільство, де інформація не має значення.

Питання 6: Як людина взаємодіє з інформаційним суспільством?

- a) Лише через книги та газети.
- b) Шляхом особистої комунікації.
- c) Завдяки інформаційним технологіям та мережам.
- d) Тільки через радіо та телебачення.

Питання 7: Яке значення має поняття «інформаційна грамотність»?

- a) Здатність користуватися тільки письмовою інформацією.
- b) Навички роботи з комп'ютерними програмами.
- c) Здатність ефективно працювати з інформацією в різних формах та носіях.
- d) Знання історії інформаційних технологій.

Питання 8: Яка загроза пов'язана з інформаційною безпекою в інтернеті?

- a) Зменшення кількості доступної інформації.
- b) Втрата конфіденційності та можливість кібератак.
- c) Заборона використання інтернету.
- d) Зміна текстів у віртуальних бібліотеках.

Питання 9: Яке поняття описує обмеження доступу до інформації для збереження конфіденційності?

- a) Шифрування.
- b) Віртуальна реальність.
- c) Оптичні диски.
- d) Фільтрація інформації.

Питання 10: Які основні переваги інформаційних технологій для суспільства?

- a) Збільшення безробіття та втрата робочих місць.
- b) Зручність та швидкість обміну інформацією.
- c) Зменшення доступу до освіти.
- d) Відсутність впливу на екологію.

Відповіді:

- 1. b) Оброблені факти, які мають значення.
- 2. a) Інформацію.
- 3. a) Послідовність дій з обробки інформації.
- 4. c) Обробка і передача інформації.
- 5. b) Суспільство, де інформація має вирішальне значення.
- 6. c) Завдяки інформаційним технологіям та мережам.
- 7. c) Здатність ефективно працювати з інформацією в різних формах та носіях.
- 8. b) Втрата конфіденційності та можливість кібератак.
- 9. a) Шифрування.
- 10. b) Зручність та швидкість обміну інформацією.

Тест № 3

Тема: Системи інформаційної безпеки. Пошук інформації іноземною мовою засобами різних пошукових систем та безпека при роботі з ними.

Мета: перевірити рівень сформованості у здобувачів освіти теоретичних знань з основ інформаційної безпеки, основних принципів безпечного пошуку інформації в мережі інтернет із застосуванням різних пошукових систем.

1. Яка є основна мета лекції «Безпечна робота перекладача в глобальному інформаційному просторі»?

- a) Продемонструвати технічні навички перекладачів.
- b) Зрозуміти загрози та принципи безпеки для перекладачів та надати рекомендації для безпечної роботи.
- c) Навчити перекладачів новим мовам.

2. Що є загрозою для перекладачів у глобальному інформаційному просторі?

- a) Збільшення заробітних плат.
- b) Фішинг та соціальний інженерінг.
- c) Розвиток культурного розмаїття.

3. Який аспект безпеки є ключовим для забезпечення безпечної роботи перекладача?

- a) Використання тільки бездротового Інтернету.
- b) Використання безпечних з'єднань та контроль над рекламою.
- c) Надання свого пароля всім колегам.

4. Як перекладач може захистити свою особисту інформацію в інформаційному середовищі?

- a) Публікувати всі свої дані в мережі.
- b) Зберігати конфіденційну інформацію в безпечних місцях та уникати передачі через ненадійні канали.
- c) Використовувати однаковий пароль для всіх сервісів.

5. Як використання безпечних з'єднань може сприяти захисту перекладача в мережі?

- a) Зменшує ризик перехоплення чутливої інформації.
- b) Збільшує швидкість Інтернет-з'єднання.
- c) Дозволяє обходити правила використання Інтернету.

6. Які аспекти безпеки рекомендується перекладачам для забезпечення безпечної роботи з пошуковими системами?

- a) Клікати на всі рекламні банери.
- b) Контроль за рівнем доступу до пошукових історій.
- c) Введення конфіденційної інформації без обмежень.

7. Чому рекомендується уникати клікання на рекламні оголошення в пошукових системах?

- a) Реклама завжди неправдива.
- b) Рекламні оголошення можуть містити шкідливий вміст або вести на фішингові сайти.
- c) Клікання на рекламу порушує політику пошукових систем.

8. Які кроки можна представити для зменшення ризиків втрати конфіденційної інформації під час роботи з клієнтами?

- a) Публічне обговорення проектів на форумах.
- b) Зберігання конфіденційних матеріалів на невідомих хмарових серверах.
- c) Встановлення ясних правил конфіденційності та обмежень доступу до інформації.

9. Як перекладач може врахувати безпеку результатів пошуку?

- a) Відключити всі фільтри для розширення пошукового діапазону.
- b) Використовувати блокувальники реклами.
- c) Заборонити пошуковій системі фільтрувати результати.

10. Як перекладач може активно вивчати нові загрози та методи захисту в інформаційній безпеці?

- a) Переглядати документацію пошукових систем.
- b) Постійно оновлювати знання про кібербезпеку через читання спеціалізованих ресурсів, участь у вебінарах та навчальних курсах.
- c) Використовувати тільки старі методи та технології для забезпечення стабільності.

Відповіді:

- 1. b) Зрозуміти загрози та принципи безпеки для перекладачів та надати рекомендації для безпечної роботи.
- 2. b) Фішинг та соціальний інженерінг.
- 3. b) Використання безпечних з'єднань та контроль над рекламою.
- 4. b) Зберігати конфіденційну інформацію в безпечних місцях та уникати передачі через ненадійні канали.
- 5. a) Зменшує ризик перехоплення чутливої інформації.
- 6. b) Контроль за рівнем доступу до пошукових історій.
- 7. b) Рекламні оголошення можуть містити шкідливий вміст або вести на фішингові сайти.
- 8. c) Встановлення ясних правил конфіденційності та обмежень доступу до інформації.
- 9. b) Використовувати блокувальники реклами.
- 10. b) Постійно оновлювати знання про кібербезпеку через читання спеціалізованих ресурсів, участь у вебінарах та навчальних курсах.

Тест № 4

Тема: Вільнопоширювані текстові редактори – Microsoft Word, Libre Office Writer, Google Docs, Office Suit, Microsoft Notepad, Office 365. Їх порівняльна характеристика.

Мета: перевірити рівень сформованості у здобувачів освіти теоретичних знань щодо особливостей обробки матеріалів перекладу засобами вільнопоширюваних текстових редакторів; навчити майбутніх перекладачів ефективно підбирати текстовий редактор в залежності від особливостей тексту.

1. Що представляє собою текстовий редактор?

- a) Графічний редактор
- b) Програма для редагування та форматування тексту
- c) Калькулятор
- d) Веб-браузер

2. Які методи редагування текстів використовуються у текстових редакторах?

- a) Тільки вставка тексту
- b) Спеціальні команди голосового управління
- c) виправлення помилок та форматування
- d) Тільки читання тексту

3. Яка основна перевага Microsoft Word для перекладача?

- a) Безкоштовність
- b) Наявність великої кількості шрифтів
- c) Велика розповсюдженість та багатофункціональність
- d) Можливість відкривати файли у форматі PDF

4. Які переваги може отримати перекладач, використовуючи Libre Office Writer?

- a) Дороговизна
- b) Відсутність можливості зберігання документів
- c) Відкритість для різних операційних систем
- d) Наявність тільки англійського інтерфейсу

5. Як відрізняються мережеві пакети від локальних програм обробки текстової інформації?

- a) Мережеві пакети працюють лише в офлайн-режимі
- b) Локальні програми не можуть зберігати дані в хмару
- c) Мережеві пакети дозволяють колективну роботу та доступ з різних місць

- d) Локальні програми не мають інтерфейсу користувача

6. Що означає режим роботи з текстом у режимі «спільного доступу»?

- a) Можливість перекладача користуватися текстовим редактором тільки в певний час

- b) Робота над текстом одночасно кількома користувачами

- c) Заборона редагування тексту

- d) Відсутність можливості зберігання файлів

7. Які існують види текстових редакторів?

- a) Тільки онлайн та офлайн

- b) Графічні та текстові

- c) Текстові та відео

- d) Онлайн, офлайн та мережеві

8. Що включає в себе основні функції текстових редакторів?

- a) Тільки створення таблиць

- b) Введення та редагування тексту, форматування, вставка графіки тощо

- c) Тільки друкування документів

- d) Взаємодія з соціальними мережами

9. Які переваги роботи у режимі «спільного доступу» для перекладача?

- a) Швидше завершення перекладу

- b) Можливість спільно вирішувати завдання та отримувати зворотний зв'язок

- c) Збільшення розміру файлів

- d) Відсутність необхідності у Інтернет-підключенні

10. Які інструменти текстового редактора є особливо корисними для обробки матеріалів перекладу?

- a) Тільки кольорове виділення тексту
- b) Вставка аудіофайлів
- c) Мовні перевірки та можливість коментування
- d) Тільки автоматичний переклад тексту

11. Які переваги може надати Google Docs у роботі перекладача порівняно з іншими текстовими редакторами?

- a) Лише можливість ведення блогу
- b) Робота в хмарі, можливість коментування, спільна робота
- c) Тільки редагування тексту за допомогою голосу
- d) Відсутність можливості зберігання файлів офлайн

12. Яке призначення мережевих пакетів обробки текстової інформації в порівнянні з локальним програмним забезпеченням?

- a) Тільки використання в офлайн-режимі
- b) Забезпечення можливості колективної роботи та доступу до документів через Інтернет
- c) Видалення всіх можливостей редагування тексту
- d) Тільки використання для створення презентацій

Відповіді:

- 1. b) Програма для редагування та форматування тексту
- 2. c) Виправлення помилок та форматування
- 3. c) Велика розповсюдженість та багатofункціональність
- 4. c) Відкритість для різних операційних систем
- 5. c) Мережеві пакети дозволяють колективну роботу та доступ з різних місць
- 6. b) Робота над текстом одночасно кількома користувачами
- 7. d) Онлайн, офлайн та мережеві

8. б) Введення та редагування тексту, форматування, вставка графіки тощо

9. б) Можливість спільно вирішувати завдання та отримувати зворотний зв'язок

10. с) Мовні перевірки та можливість коментування

11. б) Робота в хмарі, можливість коментування, спільна робота

12. б) Забезпечення можливості колективної роботи та доступу до документів через Інтернет

Тест № 5

Тема: Програмне забезпечення для створення презентаційних матеріалів перекладу.

Мета: перевірити рівень сформованості у здобувачів освіти теоретичних знань щодо особливостей створення комп'ютерних презентацій засобами локального програмного забезпечення та мережевими хмарними сервісами.

1. Що визначає принципи проєктування комп'ютерних презентацій?

- а) Специфікації пристроїв виведення
- б) Особливості структури та дизайну
- с) Специфікації апаратного забезпечення
- д) Параметри електронних таблиць

2. Які умови слід враховувати при створенні комп'ютерної презентації?

- а) Лише кольорова гама
- б) Специфікації мережевого з'єднання
- с) Специфікації апаратного забезпечення
- д) Аудиторія та мета презентації

3. Які з наведених варіантів є видами комп'ютерних презентацій?

- a) Тільки текстові презентації
- b) Лише графічні презентації
- c) Спільно розроблені презентації
- d) Різноманітні візуальні та аудіовізуальні презентації

4. Які програми входять в категорію локального програмного забезпечення для створення презентацій?

- a) Тільки відеоредактори
- b) Програми для редагування зображень
- c) Інструменти для створення електронних презентацій
- d) Офісні текстові редактори

5. Які переваги використання локального програмного забезпечення для створення презентацій?

- a) Залежність від Інтернету
- b) Більше можливостей для творчості
- c) Обмежений функціонал
- d) Відсутність можливості зберігати презентації в хмарних сховищах

6. Що характеризує Microsoft Office PowerPoint?

- a) Програма для відеомонтажу
- b) Програма для роботи з текстовими документами
- c) Програма для створення презентацій
- d) Антивірусне програмне забезпечення

7. Які основні функції Microsoft Office PowerPoint?

- a) Лише створення текстових слайдів
- b) Редагування фотографій
- c) Створення презентацій з використанням слайдів, графіки та анімації

- d) Організація електронної пошти

8. Які вимоги слід враховувати при роботі з Microsoft Office PowerPoint?

- a) Лише робота на великих екранах
- b) Наявність мережевого підключення

- с) Використання офіційних шрифтів
- д) Стабільна робота на різних пристроях

9. Що визначає інтерактивний плакат?

- а) Спосіб відображення тільки текстової інформації
- б) Презентація з активною взаємодією з аудиторією
- с) Засіб відображення тільки графічної інформації
- д) Текстовий документ для читання

10. Які можливості для активної взаємодії з аудиторією відкриває інтерактивний плакат?

- а) Один спосіб передачі інформації
- б) Автоматичне відтворення слайдів
- с) Змога відповіді на питання та участь в голосуванні
- д) Відсутність можливості взаємодії

11. Які характеристики визначають хмарні сервіси для створення презентацій?

- а) Працює тільки в офлайн
- б) Зберігання та обробка даних в хмарі
- с) Локальна ізоляція від Інтернету
- д) Відсутність можливості спільної роботи

12. Які можливості вони пропонують для представлення матеріалів перекладу?

- а) Лише зберігання тексту
- б) Створення спільних презентацій та можливість змін
- с) Відсутність засобів співпраці
- д) Тільки завантаження графіки

13. Які переваги може мати використання хмарних сервісів у порівнянні із локальним програмним забезпеченням?

- а) Залежність від конкретного комп'ютера
- б) Спільна робота над документами онлайн
- с) Обмежена кількість збережених файлів
- д) Потреба в постійному з'єднанні з Інтернетом

14. Які принципи проектування визначають створення комп'ютерних презентацій?

- a) Специфікації пристроїв виведення
- b) Особливості структури та дизайну
- c) Специфікації апаратного забезпечення
- d) Параметри електронних таблиць
- e) Рекомендації щодо кольорів

15. Які умови слід враховувати при створенні комп'ютерної презентації?

- a) Лише кольорова гама
- b) Специфікації мережевого з'єднання
- c) Специфікації апаратного забезпечення
- d) Аудиторія та мета презентації
- e) Структура інтерфейсу

16. Які вимоги висуваються до структури комп'ютерної презентації?

- a) Мовні навички
- b) Колірна гама
- c) Зручність перегляду та логічна послідовність
- d) Фізична форма диска
- e) Наявність анімації

17. Які з наведених варіантів є видами комп'ютерних презентацій?

- a) Тільки текстові презентації
- b) Лише графічні презентації
- c) Спільно розроблені презентації
- d) Різноманітні візуальні та аудіовізуальні презентації
- e) Презентації із віртуальною реальністю

18. Які програми входять в категорію локального програмного забезпечення для створення презентацій?

- a) Тільки відеоредактори
- b) Програми для редагування зображень
- c) Інструменти для створення електронних презентацій
- d) Офісні текстові редактори

19. Які переваги використання локального програмного забезпечення для створення презентацій?

- a) Залежність від Інтернету
- b) Більше можливостей для творчості
- c) Обмежений функціонал
- d) Відсутність можливості зберігати презентації в хмарних сховищах

- e) Зручність роботи на планшетах

20. Що характеризує Microsoft Office PowerPoint?

- a) Програма для відеомонтажу
- b) Програма для роботи з текстовими документами
- c) Програма для створення презентацій
- d) Антивірусне програмне забезпечення
- e) Програма для створення анімацій

21. Які основні функції Microsoft Office PowerPoint?

- a) Лише створення текстових слайдів
- b) Редагування фотографій
- c) Створення презентацій з використанням слайдів, графіки та анімації
- d) Організація електронної пошти
- e) Можливість відтворення відео

22. Які вимоги слід враховувати при роботі з Microsoft Office PowerPoint?

- a) Лише робота на великих екранах
- b) Наявність мережевого підключення
- c) Використання офіційних шрифтів
- d) Стабільна робота на різних пристроях
- e) Підтримка різних операційних систем

23.Що визначає інтерактивний плакат у контексті комп'ютерних презентацій?

- a) Спосіб відображення тільки текстової інформації
- b) Презентація з активною взаємодією з аудиторією
- c) Засіб відображення тільки графічної інформації
- d) Текстовий документ для читання
- e) Спеціальний шрифт для презентацій

24.Які характеристики визначають хмарні сервіси для створення презентацій?

- a) Працює тільки в офлайн
- b) Зберігання та обробка даних в хмарі
- c) Локальна ізоляція від Інтернету
- d) Відсутність можливості спільної роботи
- e) Можливість автономної роботи без Інтернету

25.Які можливості вони пропонують для представлення матеріалів перекладу?

- a) Лише зберігання тексту
- b) Створення спільних презентацій та можливість змін
- c) Відсутність засобів співпраці
- d) Тільки завантаження графіки
- e) Можливість інтеграції з іншими хмарними сервісами

26.Які переваги може мати використання хмарних сервісів у порівнянні із локальним програмним забезпеченням?

- a) Залежність від конкретного комп'ютера
- b) Спільна робота над документами онлайн
- c) Обмежена кількість збережених файлів
- d) Потреба в постійному з'єднанні з Інтернетом
- e) Високий рівень конфіденційності даних

Відповіді:

1. b) Особливості структури та дизайну
2. d) Аудиторія та мета презентації
3. d) Різноманітні візуальні та аудіовізуальні презентації
4. c) Інструменти для створення електронних презентацій
5. b) Більше можливостей для творчості
6. c) Програма для створення презентацій
7. c) Створення презентацій з використанням слайдів, графіки та анімації
8. d) Стабільна робота на різних пристроях
9. b) Презентація з активною взаємодією з аудиторією
10. c) Змога відповіді на питання та участь в голосуванні
11. c) Створення презентацій з використанням слайдів, графіки та анімації
12. b) Створення спільних презентацій та можливість змін
13. b) Спільна робота над документами онлайн
14. b) Особливості структури та дизайну
15. d) Аудиторія та мета презентації
16. c) Зручність перегляду та логічна послідовність
17. d) Різноманітні візуальні та аудіовізуальні презентації
18. c) Інструменти для створення електронних презентацій
19. b) Більше можливостей для творчості
20. c) Програма для створення презентацій
21. c) Створення презентацій з використанням слайдів, графіки та анімації
22. d) Стабільна робота на різних пристроях
23. b) Презентація з активною взаємодією з аудиторією
24. b) Зберігання та обробка даних в хмарі
25. b) Створення спільних презентацій та можливість змін
26. b) Спільна робота над документами онлайн

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 1

Тема: Основи реалізації інформаційних процесів під час перекладу інформаційних джерел з мережі Інтернет.

Мета: сформувані у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички реалізації інформаційних процесів при перекладацькій роботі з інформацією в мережі Інтернет.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; умови доступу до персонального google-акаунта; роздатковий матеріал до практичної роботи.

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Інформація – одне з основних понять інформатики, точне й універсальне означення якого неможливе. Інформація є відображенням реалій навколишнього світу в свідомості людини.

Повідомлення – це деякі сигнали чи послідовності сигналів, що сприймаються людиною через органи чуття (зір, слух, дотик тощо). У технічних пристроях для операцій з повідомленнями використовують різноманітні датчики, що можуть сприймати навіть ті сигнали, які не підвладні органам чуття людини. Повідомлення можуть подаватися різними способами – у вигляді електричних сигналів, малюнків, звуків, схем, тексту тощо.

Дані – це повідомлення, що подані певним чином так, щоб їх зручно було зберігати, передавати та опрацьовувати.

Основними **інформаційними процесами** є процеси передавання, опрацювання та зберігання повідомлень. Розрізняють також і більш складні інформаційні процеси, такі як пошук, використання, групування, розповсюдження, сортування, кодування, захист, накопичення. повідомлень та інше. Вони базуються щонайменше на двох основних процесах.

Технології здійснення операцій над текстами, графічними зображеннями, презентаціями, числовими, мультимедійними та іншими даними з використанням комп'ютерів називають **інформаційними технологіями**.

Сукупність взаємопов'язаних елементів, що призначена для реалізації інформаційних процесів, називається **інформаційною системою**.

Інформаційні системи мають дві основні складові – **апаратну та програмну**.

В українському законодавстві встановлено такі визначення терміну:

- *Інформаційна система* – автоматизована система, комп'ютерна мережа або система зв'язку.

- *Інформаційна система* – організаційно-технічна система обробки інформації за допомогою технічних і програмних засобів.

- *Інформаційна система* – система, призначена для одержання, обробки, зберігання, відображення та/або реєстрації даних про технічний стан конструкцій, систем, елементів, їх властивості та/або функціонування.

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Почергово перейдіть за покликаннями та виконайте кожен з інтерактивних вправ.

- <https://learningapps.org/view3539023>
- <http://learningapps.org/watch?v=pfm1jug7t>
- <https://learningapps.org/view7022557>

Завдання 2. Інформаційна система управління освітою.

Визначте призначення інформаційної системи Україна. ІСУО, яка доступна за адресою <https://isuo.org>.

1. Перейдіть до порталу Україна. ІСУО інформаційна система управління освітою за посиланням <https://isuo.org>.

2. На карті клацніть на область, в якій розташовано ваш навчальний заклад. Прокрутіть сторінку вниз та ознайомтеся з описом порталу.

3. У меню в лівій частині екрана знайдіть відділ освіти, до якого відноситься ваш навчальний заклад.

4. У списку навчальних закладів виділіть назву свого навчального закладу та ознайомтеся з поданою інформацією.

5. Заповніть документ **Класифікація**.

6. Зробіть висновок щодо належності порталу до виду інформаційної системи за різними ознаками класифікації.

7. Збережіть документ під іменем **Класифікація_прізвище** у своїй структурі папок.

Завдання 3. Інформаційна система Конкурс.

Визначте рівень взаємодії користувача з інформаційною системою Конкурс, яка доступна за адресою <http://www.vstup.info>.

1. Перейдіть до порталу **Конкурс** за адресою <http://www.vstup.info>.

2. Прокрутіть сторінку нижче та оберіть Територіальний пошук.

3. У списку регіонів оберіть регіон, у якому ви б планували продовження навчання та здобуття диплому ОКР «Магістр».

4. Відкрийте файл **Запит**.

5. Збережіть документ **Запит** у власному хмарному сховищі.

6. Отримайте відповідь на запит до інформаційної системи про умови вступу до обраного університету за текстом завантаженого документа.

7. Зробіть висновок про рівень взаємодії користувача з інформаційною системою **Конкурс**.

Завдання 4. Сформуйте звіт про виконання практичної роботи за вимогами, поданими нижче.

Вимоги до звіту про виконання практичної роботи

1. Звіт має бути оформлено у вигляді документу *.doc, який має ім'я «пр_5_ПІ_шифр групи».

2. У вказаному документі мають бути представлені звіти про виконання кожного із завдань практичної роботи.

Звітом до завдання 1 має бути три скрін-шоти пройдених вами інтерактивних вправ.

Звітом до завдання 2 має бути комплекс скрін-шотів про роботу з інформаційною системою Україна. ІСУО.

Звітом до завдання 3 має бути комплекс скрін-шотів про роботу з інформаційною системою «Конкурс».

3. У вказаному документі запишіть короткі вичерпні відповіді на комплекс контрольних запитань, до практичної роботи.

Завдання 5. Надішліть сформований звіт про виконання практичної роботи на електронну поштову скриньку викладача

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Дайте визначення поняття «Інформація».
2. Назвіть і охарактеризуйте відомі вам інформаційні процеси.
3. Поясніть поняття «інформаційна система». Назвіть основні складові інформаційної системи.
4. Як Ви розумієте поняття «дані»?
5. Чи є тотожними поняття «дані» та «повідомлення»? Відповідь поясніть.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 2

Тема: Пошук інформації іноземною мовою засобами сучасних пошукових систем та безпека під час роботи з ними.

Мета: сформувати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички безпечного пошук інформації іноземною мовою засобами сучасних пошукових систем.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; можливість доступу до персонального google-акаунта; роздатковий матеріал до практичної роботи.

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Робота з пошуку інформації в мережі Інтернет являє собою систему ефективного формування пошукових запитів, за якими пошукова система, на основі прописаних алгоритмів пошуку, видає покликання на статті, що повністю або частково задовольняють умови пошукового запиту.

Ефективність пошуку інформації іноземною мовою залежить від коректного налаштування браузера та власне пошукової системи, а також від правильності формування пошукових запитів.

Розглянемо декілька найпопулярніших пошукових систем, в контексті ефективного пошуку інформації іноземною мовою та безпеки інформаційного пошуку.

1. Google (Google.com) – пошуковик Гугл є найтоповішим, близько 90% всього інтернет-пошуку по всьому світу здійснюється саме через Google. Що стосується розподілу трафіку по країнах, то третя частина від загальної кількості запитів, що вводяться в Google, припадає на інтернет-користувачів США. І цьому не варто дивуватися, адже Google є американською компанією, яка адаптувала своє дітище до використання в різних країнах. Пошук через Google зручний і швидкий, тут можна знайти відповіді на всі питання. Привертає користувачів також мінімум інформації на головній сторінці, немає зайвих елементів. Крім рядка пошуку присутній логотип і анімована картинка, яка періодично змінюється. При необхідності, через меню можна вибрати додаткові додатки, якими дозволяє користуватися Гугл. Проводити пошук можна за словами, пропозиціями, а також через картинки, відео.

Компанія постійно вдосконалюється, розробляє нові проекти, а прибуток отримує від реклами, через програму AdWords і ін.

2. Bing Bing.com – пошукову систему Bing розробила і впровадила в інтернет-мережі компанія Microsoft. Це другий за популярністю пошукувач після Google. У наших широтах Bing не дуже прижився, більшість користувачів, які виробляють пошук потрібної інформації через Bing проживають в США, Китаї та Німеччині. Головна сторінка пошуку не відрізняється насиченістю, тут присутня верхня шапка і рядок пошуку, а по всьому фону встановлена красива картинка, немає нічого зайвого. Пошук проводиться за словами, зображеннями, відео, новинами. Ввівши прізвище або назву, ви можете переключитися на відео пошук і система вам видасть всі ролики з YouTube з такою назвою. При цьому для їх перегляду не обов'язково натискати на кожен ролик, відтворення відео починається при наведенні на нього мишкою.

3. Yahoo! (Yahoo.com) – компанія займає гідне третє місце в списку пошукових систем США і четверте в світі, має прекрасний інтерфейс і дуже зручна в якості пошуковика. На головній сторінці, крім рядка пошуку, присутні свіжі новини, погода в регіоні, а також є реклама.

В цілому сторінка дозволяє безпроблемно ввести потрібну інформацію в рядок. Пошук проводиться за словами, картинкам, відео, перегляд зручний, адже компанія використовує для пошуку інформації пошукові системи Bing, тому сервіс Yahoo! володіє всіма привілеями пошуковика Bing.

4. Baidu (Baidu.com) – є китайської пошуковою системою, займає на сьогоднішній день вже третє місце в усьому світі по затребуваності, має свою енциклопедію, яка за рейтингом в Китаї обігнала Вікіпедію. Понад 70% китайських інтернет-користувачів використовують цей пошуковик, а от з англійським та російським перекладом є проблеми. Справа в тому, що розширення, які пропонують встановити розробники Baidu, сприймаються як віруси, їх важко позбутися. Тому залишимо цей пошуковик для китайців.

6. AOL (Search.aol.com) – дана пошукова система є американською, пік її популярності припадав на 90-ті роки, коли не було інших просунутих у цьому напрямку сервісів. Сьогодні її затребуваність дуже впала, більшість користувачів AOL проживають в США.

7. Ask.com. Так, ви не помилилися, це теж пошуковик, але працює він з видачі відповідей на питання, при цьому відповідь ви отримуєте у вигляді актуальних статей. У компанії була власна пошукова машина, від якої їй довелося відмовитися через високу конкуренцію, тому сучасний сервіс Ask.com, як і на початку своєї діяльності, видає відповіді на питання. Ask.com, пошукова система заснована в 1996 році Гарреттом Грууеном і Девідом Вартемом в Берклі, штат Каліфорнія. Оригінальна програмне забезпечення було реалізовано Гері Чевскім за його власним дизайном. Варта, Шевський, Джастін Грант та інші створили ранній сайт AskJeeves.com навколо цього ядра. В кінці 2010 року, зіткнувшись з непереборною конкуренцією з боку більш популярних пошукових систем, компанія повернула своє коріння в якості сайту для запитань і відповідей. Ask.com в даний час належить InterActiveCorp (IAC) під символом NASDAQ NASDAQ: IAC.

8. Excite. Сервіс Excite складається з пошукової системи, пошти, дозволяє обмінюватися повідомленнями, налаштувати домашню сторінку.

Власником Excite є компанія IAC Search & Media, яка в свою чергу є дочірнім підприємством InterActiveCorp. Популярність Excite припадала на 90-е, роки, коли на ринку ще не було таких потужних гігантів, як Google, Bing.

9. WolframAlpha – це не звичайний сервіс для пошуку, становить певні бази знань з різних предметів, починаючи з математики, фізики, і закінчуючи політикою, кінематографом. Роботи здатні розпізнати запит, обробити його і видати конкретну відповідь, а не купу посилань на сайти, де можливо ви знайдете потрібну інформацію.

Інформаційна безпека – це стан захищеності систем передавання, опрацювання та зберігання даних, при якому забезпечено конфіденційність, доступність і цілісність даних.

Конфіденційність – забезпечення доступу до даних на основі розподілу прав доступу, захист від несанкціонованого ознайомлення.

Дані можуть бути відкриті (право доступу мають усі користувачі), до деяких даних має доступ тільки певна група людей, а деякі дані – особисті, до них доступ може мати тільки одна людина.

Доступність – забезпечення доступу до загальнодоступних даних усім користувачам і захист цих даних від блокування злоумисниками.

Цілісність – захист даних від їх зловмисного або випадкового знищення чи спотворення.

Інформаційна безпека включає в себе комплекс заходів, які повинні забезпечити захищеність даних від несанкціонованого доступу, використання, оприлюднення, внесення змін чи знищення.

Види загроз інформаційній безпеці:

- отримання доступу до секретних або конфіденційних даних;
- порушення або повне припинення роботи комп'ютерної інформаційної системи;
- отримання доступу до керування роботою комп'ютерної інформаційної системи;
- знищення або спотворення даних;

– потрапляння в інформаційну систему шкідливого програмного забезпечення: вірусів, троянських програм, мережесхробаків, клавіатурних шпигунів, рекламних систем.

– атаки хакерів.

– BotNet – це комп'ютерна мережа, що складається з деякої кількості хостів, із запущеними ботами – автономним програмним забезпеченням.

– DdoS-атака на відмову в обслуговуванні, розподілена атака на відмову в обслуговуванні (англ. DoS-attack (Distributed Denial-of-service attack) – напад на комп'ютерну систему з наміром зробити комп'ютерні ресурси недоступними користувачам, для яких комп'ютерна система була призначена.

– фішинг – вид шахрайства, метою якого є виманювання персональних даних у клієнтів онлайн-аукціонів, сервісів з переказу або обміну валюти, інтернет-магазинів тощо.

Для смартфонів характерні ті самі загрози, що і для стаціонарних комп'ютерів: віруси, троянські програми, мережесхробаки, рекламні модулі тощо, орієнтовані на різні типи мобільних пристроїв.

Основні правила безпечної роботи в Інтернеті:

1. Використовуйте тільки ліцензійне програмне забезпечення. Установлюйте програми тільки з офіційних джерел. Перед установленням читайте відгуки інших користувачів, якщо вони доступні.

2. Установлюйте та оновлюйте антивірусне програмне забезпечення як на стаціонарні, так і на мобільні комп'ютери. Бажано, щоб оновлення антивірусних баз здійснювалося регулярно та автоматично.

3. Завжди встановлюйте оновлення операційної системи та іншого програмного забезпечення.

4. Використовуйте надійні паролі. Не використовуйте на різних інтернет-ресурсах один і той самий пароль, змінюйте його регулярно.

5. Приєднуйтеся тільки до перевірених Wi-Fi-мереж. Не відправляйте важливі дані (дані кредитних карток, онлайн-банкінгу тощо) через публічні та незахищені Wi-Fi-мережі.

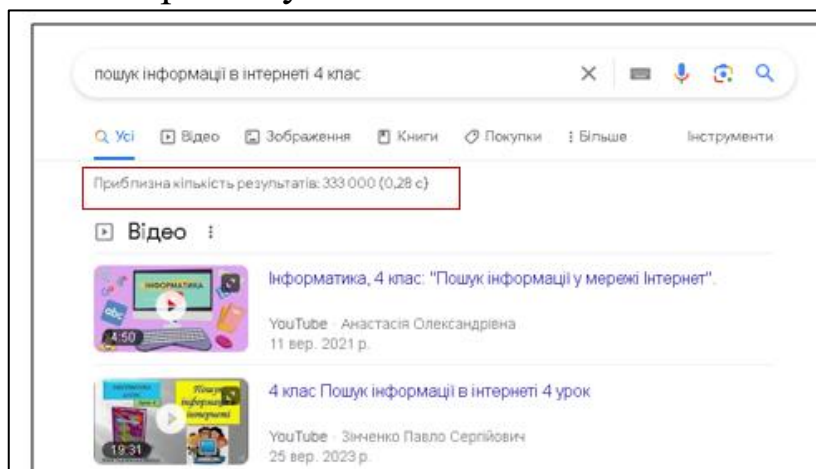
6. Установіть фільтр спливаючих вікон у браузері.
7. Перевіряйте сертифікат безпеки сайтів у вигляді замка в адресному рядку браузера.
8. Не відкривайте повідомлення електронної пошти від невідомих вам осіб і прикріплені до них файли, яких ви не очікуєте.
9. Подумайте про можливі ризики для вас перед тим, як викласти щось у мережу Інтернет.
10. Створюйте резервні копії важливих для вас даних, зберігайте їх на носіях даних, відключених від мережі Інтернет.

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Пошук інформації іноземною мовою засобами різних пошукових систем.

Алгоритм виконання завдання:

1. Відкрийте декілька браузерів у паралельних вікнах;
2. У відкритих браузерах завантажте стартові сторінки різних пошукових систем (див. теоретичний матеріал).
3. Сформууйте пошуковий запит українською мовою для пошуку інформації про історію та культуру англomовних країн (текст запиту запишіть до звіту про виконання практичної роботи).
4. Задайте створений вами пошуковий запит у різних пошукових системах.
5. Порівняйте кількість приблизних результатів відповідей на запит (інформація про кількість знайдених відповідей відображається вгорі пошукової системи).

6. У звіті до практичної роботи після пошукового запиту створіть таблицю та заповніть її відповідними даними.

№з/п	Назва пошукової системи	Текст пошукового запиту	Кількість результатів пошуку

7. Перекладіть сформований вами пошуковий запит англійською/німецькою мовами та повторно задайте пошуковий запит у кожній з використовуваних пошукових систем.

8. Результати роботи пошукового запиту перенесіть до табл.1.

9. Порівняйте, чи однаково працюють запити українською та іноземною мовами (чи видають аналізовані пошукові системи покликання на однакові сторінки різними мовами).

10. Висновки коротко опишіть у звіті до практичної роботи.

Завдання 2. Безпека при роботі з пошуку інформації іноземною мовою засобами різних пошукових систем.

Алгоритм виконання завдання

1. Користуючись різними пошуковими системами сформуєте пошуковий запит про безпеку пошуку інформації в мережі інтернет.

2. Проаналізуйте ефективність пошуку за даним запитом різних пошукових систем.

3. Оберіть найбільш ефективну пошукову систему, та підберіть цікаву інформацію з теми «Безпека пошуку інформації в мережі інтернет».

4. Користуючись відомим вами програмним забезпеченням або онлайн-сервісом, розробіть інформаційний бюлетень/буклет/газету на тему «Безпека пошуку інформації в мережі інтернет».

Завдання 3. Надішліть на пошту викладача розроблену газету/буклет/бюлетень, а також звіт про виконання практичної роботи.

Примітка

У тексті звіту до практичної роботи дайте коротку вичерпну відповідь на контрольні запитання.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Дайте визначення поняття «Інформація».
2. Охарактеризуйте поняття «пошук інформації» в мережі.
3. Назвіть відомі вам системи пошуку інформації.
4. Коротко охарактеризуйте пошукову систему, якою ви користуєтесь.
5. Поясніть від чого залежить ефективність пошуку інформації іноземною мовою в мережі Інтернет.
6. Що вам відомо про безпеку з пошуку інформації в мережі? Сформулюйте правила безпечного пошуку інформації.

ПРАКТИЧНА РОБОТА №3

Тема: Аналітико-синтетичне опрацювання іншомовних документів засобами ІКТ.

Мета: сформувати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички здійснення індексування та анотування наукового текстового документа іноземною мовою з використанням сучасних інформаційних технологій та засобів мережі Інтернет.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; можливість доступу до персонального google-акаунта; роздатковий матеріал до практичної роботи.

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Аналітико-синтетичне опрацювання документів (АСОД)
— наукова обробка документів — процеси перетворення формальних ознак і змісту первинних документів з метою створення вторинних документів як більш зручних для зберігання, пошуку, використання споживачами інформації.

Об'єкт АСОД – первинні документи, що містять безпосередню первинну інформацію про будь-які об'єкти (їх властивості, ознаки, особливості), явища, процеси, результати практичної діяльності – досліджень, вивчень, розробок, узагальнень, матеріальної, інтелектуальної продукції, творчості тощо.

АСОД полягає в тому, що з первинного документа беруть потрібні користувачам відомості про зміст і формальні ознаки і на цій основі складають вторинні документи: бібліографічні описи, анотації, реферати тощо. Результатом АСОД є поява вторинних документів, у котрих зафіксовано вторинну інформацію.

Вторинна інформація – інформація, створювана в процесі АСОД. При здійсненні будь-якого з видів АСОД застосовуються науковий аналіз і науковий синтез, відповідно звідси і назва «аналітико-синтетичне опрацювання».

Інформаційний аналіз документної інформації – початковий етап АСОД, що складається з вивчення документів та виділення з них найсуттєвіших відомостей. Інформаційний синтез – процес узагальнювання інформації, отриманої внаслідок інформаційного аналізу документів і підготовки результатів узагальнення в текстовій чи іншій формі. Аналіз і синтез неподільні і здійснюються паралельно.

АСОД не обмежується здійсненням аналізу і синтезу. Йому притаманне також використання *методів абстрагування та узагальнення*. Метод абстрагування допомагає виділити з усіх ознак документа саме ті, що найбільш цікаві користувачам, відкинути другорядні. Метод узагальнення забезпечує згортання інформації, яку містить первинний документ, передбачає застосування способів перетворення великих обсягів інформації у більш компактну, але досить містку форму.

Основні види АСОД – бібліографічний опис, індексування (систематизування, предметизування, координатне індексування), анотування, реферування. Також багато фахівців зараховують до АСОД переклад наукових документів, збирання, критичне оцінювання, систематизацію й узагальнення науково-технічних даних, складення оглядів.

Основні види та результати АСОД

Види АСОД	Результат
Складення бібліографічного опису	Бібліографічний опис
Анотування	Анотація
Систематизування	Класифікаційний індекс
Предметизування	Предметна рубрика
Координатне індексування	Ключові слова, дескриптори
Реферування	Реферат

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Анотування наукового тексту іноземною мовою.

Алгоритм виконання завдання:

- використовуючи одну з відомих вам пошукових систем знайти наукову статтю на тему «Сучасна парадигма використання інформаційно-комунікаційних технологій в перекладацькій діяльності».
- зберегти текст знайденої вами статті у текстовому документі під назвою «пр_3_ПІ_шифр групи».
- відформатувати текст статті в документі звіту.
- використовуючи засоби відомих вам онлайн-перекладачів здійснити переклад тексту статті.
- розмістити перекладений текст у документі звіту.
- виділити із тексту статті ключові слова іноземною та українською мовами.
- здійснити анотацію документа іноземною та українською мовами.

Завдання 2. Індексування наукового тексту з використанням мережевих бібліографічних каталогів.

Вказівка до завдання: з використанням довідкових матеріалів, доступних онлайн, індексувати документ мовою УДК.

Алгоритм виконання завдання:

- використовуючи пошукову систему знайти та опрацювати інформацію про індексування наукового тексту мовою УДК.
- знайти в мережі Інтернет українські онлайн-ресурси та каталоги для індексування наукового тексту мовою УДК.
- з використанням даних сервісів проіндексувати українську та англійську версії статті із завдання 1.
- в тексті звіту документу перед українським та англomовним варіантом наукових статей із завдання №1, зазначити присвоєний вами УДК.

Завдання 3. Надіслати на електронну адресу викладача звіт про виконання практичної роботи.

Вказівка:

Звіт формується відповідно до завдань №1 і №2 та має містити короткі відповіді на контрольні запитання.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Дайте визначення поняття «аналітико-синтетичне опрацювання документів».
2. Що називають об'єктом АСОД?
3. Що таке вторинна інформація?
4. Назвіть та охарактеризуйте основні види АСОД.
5. Охарактеризуйте призначення методів абстрагування та узагальнення.
6. Що таке анотація наукового документу?
7. Поясніть поняття індексування наукових документів.
8. Назвіть відомі вам онлайн-сервіси для індексування документів мовою УДК.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 4

Тема: Виконання перекладу у середовищі редактора Microsoft Word.

Мета: сформувати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички виконання та редагування перекладу у середовищі редактора Microsoft Word.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; можливість доступу до персонального google-акаунта; роздатковий матеріал до практичної роботи.

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

У MS Office Word переклад тексту може бути зручним завдяки кільком можливостям:

1. Словники та Синоніми:

- Використовуйте вбудовані словники та синоніми для перекладу окремих слів. Просто виділіть слово, натисніть праву кнопку миші та виберіть «Синоніми» або «Словник».

2. Вставка тексту з іншого документа:

- Якщо у вас є інший документ або текст на іншій мові, вставте його у свій документ. MS Word може автоматично визначити мову тексту та запропонувати переклад.

3. Використання онлайн-перекладачів:

- Копіюйте текст, вставте його в онлайн-перекладач (наприклад, Google Translate), отримайте переклад та вставте його назад у свій документ.

4. Мовні налаштування:

- Перевірте, чи обрана мова документа вірна. Ви можете встановити мову для кожного документа та використовувати автоматичне переключення мови при введенні тексту.

5. Мовні пакети:

- Встановіть мовні пакети для Word, які вам потрібні. Це може полегшити роботу із специфічними мовами.

Не забувайте перевіряти та виправляти автоматичні переклади, оскільки вони можуть містити помилки. Важливо мати на увазі, що автоматичні переклади можуть бути не завжди точними, особливо для складних або контекстуальних текстів.

Основні складові алгоритму перекладу тексту у середовищі MS Office Word включають наступне:

1. Відкриття Word та документа: запуск програми MS Word та відкриття документа, який ти хочеш перекласти.

2. Виділення тексту: виділення частини чи всього тексту, який потрібно перекласти.

3. Заходження в розділ «Review» (Рецензія): перехід до вкладки «Review» у верхньому меню Word.

4. Вибір опції «Translate» (Перекласти): пошук та вибір опції «Translate» або аналогічної, яка може знаходитися в розділі «Review».

5. Запуск інструменту перекладу (Translator): вибір інструменту Translator у вікні, що відкриється після обрання опції перекладу.

6. Вибір мов: вибір мови, на яку ти хочеш перекласти текст, і мови оригіналу.

7. Переклад тексту: запуск процесу перекладу, який може використовувати вбудовані або зовнішні сервіси перекладу.

8. Вставка перекладеного тексту: вставлення отриманого перекладу назад у документ за допомогою опції «Insert» або подібної.

9. Завершення процесу: закриття інструменту перекладу та збереження змін у документі, якщо потрібно.

Символ – це найменша одиниця алфавітно-цифрових даних.

Слово - це послідовність символів, обмежена пробілами.

Рядок – це будь-яка послідовність символів між лівою і правою межею абзацу.

Редагування – внесення змін у набраний текст.

Абзац – частина тексту, перший рядок якого починається зі відступу.

Параметри абзацу:

- спосіб вирівнювання рядків абзацу (вліво, вправо, по центру, по ширині);
- відступ або виступ першого рядка абзацу;
- ширина і розміщення абзацу на сторінці;
- міжрядковий інтервал;
- відступи до і після абзацу.

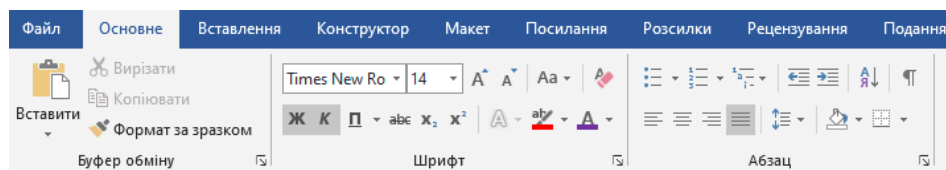
Форматування абзацу – надання тексту абзацу відповідного вигляду за заданими параметрами.

Гарнітура шрифту – певне накреслення літер.

Кегль – задає розмір шрифту в пунктах (1 пункт дорівнює 1/72 дюйма).

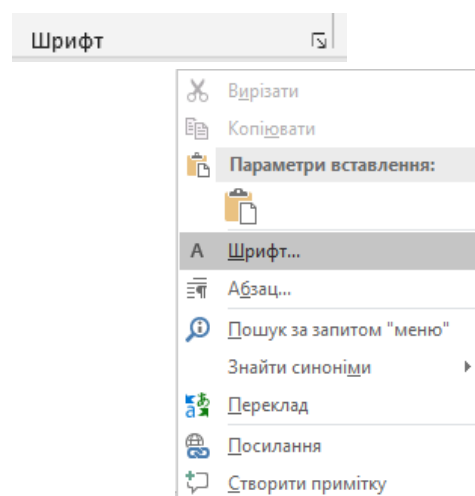
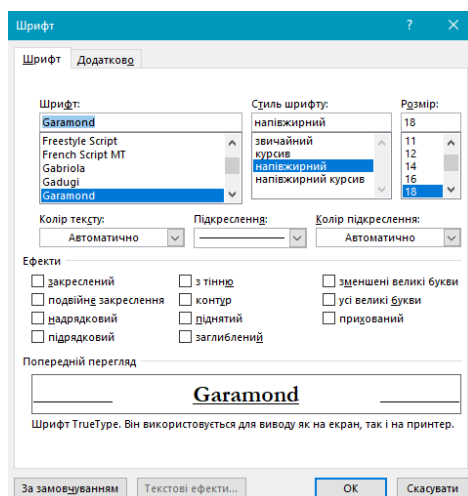
Форматування шрифту – це визначення гарнітури, накреслення і розміру літер.

Інструменти форматування символів та абзацу

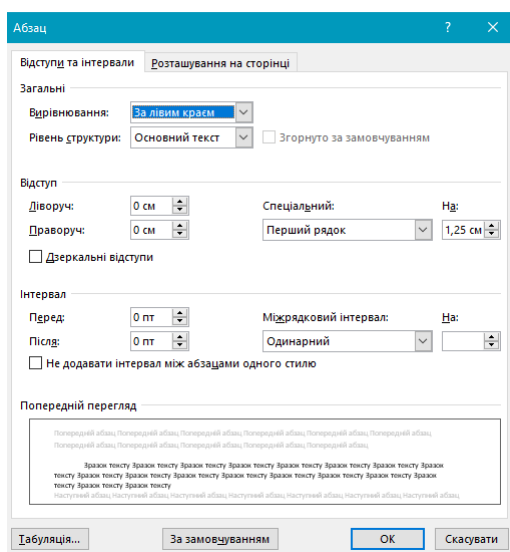
Для того, щоб більш детально розгорнути панель зі шрифтом – натискаємо лівою кнопкою миші на стрілочку справа від закладки Шрифт або заходимо через контекстне меню.

Після чого з'явиться меню зі шрифтами:

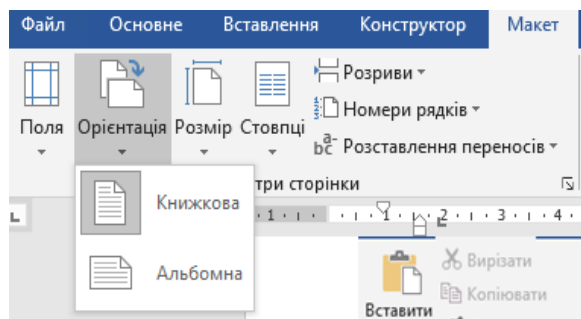
Зверніть увагу, що на закладці *Додатково* є можливість поставити інтервал між символами та їх масштаб.

Аналогічним чином працює і меню **Абзац**:

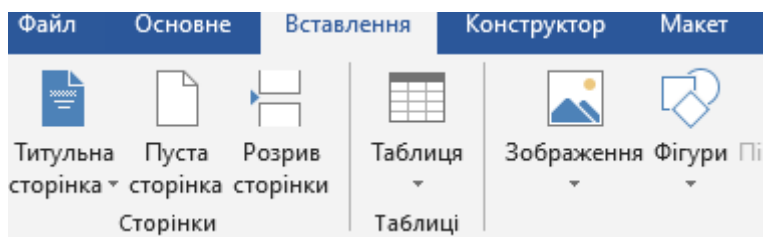

Ще дуже важливо знати, як змінити орієнтацію листа з книжної на альбомну чи навпаки. Як змінити розміри полів або самим їх налаштувати. Розбити робочу зону на декілька стовбців для тексту та налаштувати їх розміри. Встановити розмір самого листа.

Всі ці дії ми виконуємо на закладці **Макет**, наприклад:

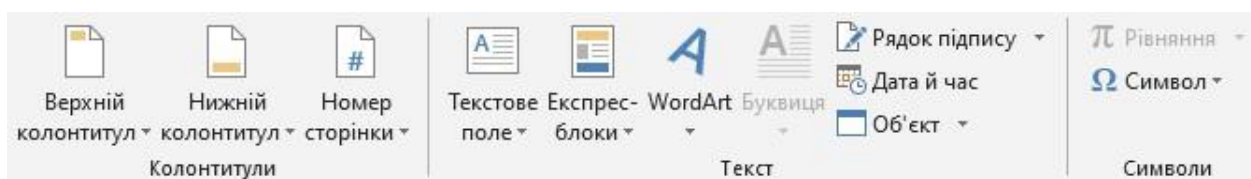
На закладці **Вставлення** маємо можливість працювати з таблицями, додати зображення, автофігури, робити розриви між сторінками.

Додати верхній чи нижній колонтитули, номери сторінок,

об'єкти WordArt, редактор формул, символи, що відсутні на клавіатурі та багато іншого.

ХІД РОБОТИ:

1. Створити новий документ Microsoft Word у своїй робочій папці.
2. Змінити назву документа на «Редагування та форматування тексту».
3. Набрати текст відповідно до виданого зразка, зберігаючи всі критерії форматування.
4. Результати роботи показати викладачу.
5. Відповісти на контрольні запитання.
6. Оформити звіт.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Що таке переклад тексту у середовищі MS Office Word?
2. Які інструменти надає MS Word для реалізації перекладу тексту?
3. Як використовувати функцію перекладу в MS Word?
4. Як можна змінити мову тексту в документі MS Word?
5. Які є основні мовні налаштування в MS Word для підтримки перекладу?
6. Чим відрізняється автоматичний переклад від ручного в MS Word?
7. Як вставити перекладений текст у вже існуючий документ MS Word?
8. Чи можна налаштувати мовні варіанти для перекладу в MS Word?
9. Як використовувати словник для перекладу в MS Word?
10. Які проблеми можуть виникнути при автоматичному перекладі тексту у MS Word і як їх вирішити?

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 5

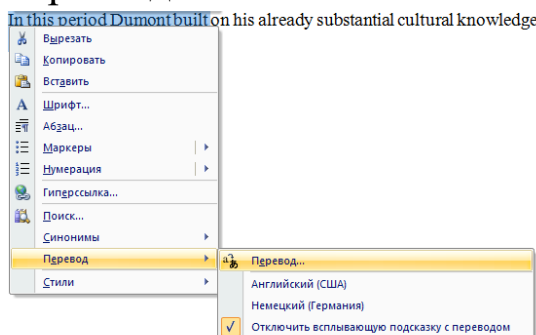
Тема: Виконання перекладу засобами вільнопоширюваного текстового редактора MS Office Word 2016.

Мета: сформувати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички здійснення перекладів текстів засобами вільнопоширюваного текстового редактора MS Office Word 2016.

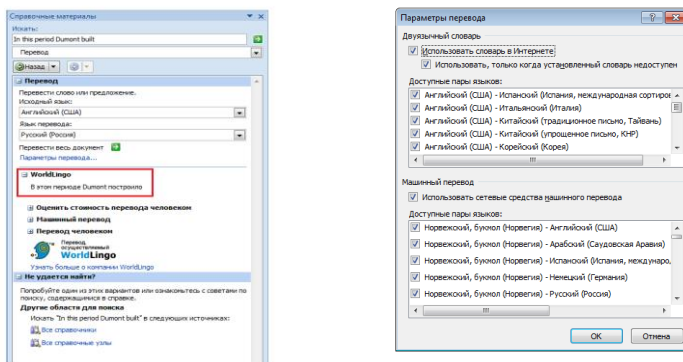
Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із MS Office Word 2016, можливістю доступу до мережі Інтернет; можливість доступу до персонального google-акаунта; роздатковий матеріал до практичної роботи.

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Якщо текст написаний англійською мовою і Вам його потрібно перекласти, то є кілька варіантів. Якщо необхідно перекласти кілька слів або окремі частини, а не весь текст, то краще виділити цю частину тексту. Клацніть правою кнопкою миші і виберіть «переклад».

У правій частині екрана відображається перекладач.

Що б перекласти весь текст, натисніть кнопку **Параметри** в меню перекладача:

Исходный язык:
Английский (США)
Язык перевода:
Русский (Россия)
Перевести весь документ
Параметры перевода...

ХІД РОБОТИ:

Завдання №1. Здійснення перекладу тексту іноземною мовою засобами MS Office Word.

Алгоритм виконання:

1. Оберіть фрагмент тексту з роздаткових матеріалів.
2. Засобами MS Office Word здійсніть переклад вказаного фрагменту іноземною мовою.
3. У звіті до практичної роботи вставте спочатку український текст, а за ним – його перекладений варіант.

Завдання №2. Редагування перекладених текстів засобами MS Office Word.

Алгоритм виконання:

1. Використовуючи макет відформатованого тексту з пр. роботи № 4 (завдання_1) здійсніть форматування перекладеного тексту.
2. Відформатований за зразком текст розмістіть з нової сторінки у звіті.

Завдання №3. Сформуйте звіт про виконання практичної роботи та надішліть його на пошту викладача.

Примітка. У звіті дайте відповідь на контрольні запитання. Звіт назвіть «пр_5_ПІ_шифр групи».

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Що таке «системи обробки текстової інформації»?
2. Назвіть функції СОТІ.
3. Які ви знаєте класи програм для роботи з текстом?
4. Яка структура вікна Word 2016?
5. Що таке «панель швидкого доступу»?
6. Як можна задати масштаб текстового документу?
7. Як встановити параметри сторінки?
8. Які ви знаєте режими відображення текстового документа?
9. Які способи збереження текстових документів ви знаєте?
10. Які є режими введення тексту?
11. Які існують правила набору тексту?

12. Як можна виділити фрагменти тексту?
13. Що означає «відредагувати текст»?
14. Як можна скопіювати текст у Word?
15. Як можна переміщувати текст у Word?
16. Що означає «відформатувати текст»?
17. Як можна встановити параметри шрифту? Як їх змінити?
18. Як можна змінити інтервал і положення символів у тексті?
19. Що означає «відформатувати абзац»?
20. Що таке «табуляція», як її встановити?

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 6

Тема: Виконання перекладу у середовищі редактора Microsoft Word з використанням графічних об'єктів і гіперпосилань.

Мета: сформувати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички здійснення перекладів текстів засобами вільнопоширюваного текстового редактора MS Office Word 2016 та їх подальшого форматування з використанням об'єктів і гіперпосилань.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із MS Office Word 2016, можливістю доступу до мережі Інтернет; можливість доступу до персонального google-акаунта; роздатковий матеріал до практичної роботи.

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

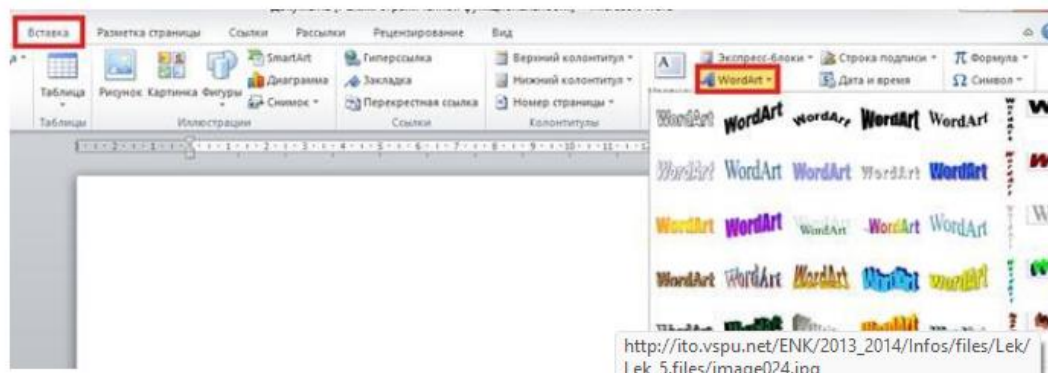
Microsoft Word дозволяє вставляти в документ графічні об'єкти, створені як в інших програмах, так і за допомогою власних можливостей малювання.

Об'єкти можна копіювати і вставляти в будь-яке місце документа. Створення, редагування та форматування фігурних надписів Word дозволяє створювати об'єкти графічних текстових ефектів. Наприклад, можливості Word використовують для створення фігурних надписів WordArt.

Щоб створити об'єкт текстового ефекту WordArt потрібно виконати такі дії:

- відкрити вкладку **Вставка** та в групі **Текст** вибрати кнопку **WordArt**);

- у випадаючому списку вибрати потрібний вид надпису, внаслідок чого з'явиться вікно **Изменение текста WordArt**, в якому слід змінити текст та налаштувати параметри шрифту; – натиснути кнопку **ОК**, внаслідок чого фігурний надпис з'явиться в місці перебування курсору.

Додавання різноманітних фігур

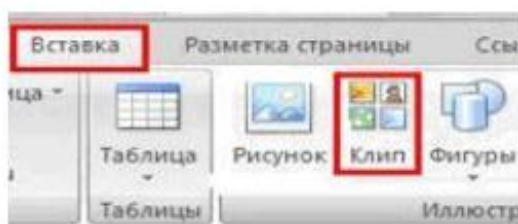
За допомогою кнопки **Фігури** вкладки **Вставка**, відкривається меню за допомогою якого можна зображати лінії, стрілки, еліпси, прямокутники, кола, дуги, сектори і різні криві. Графічний об'єкт можна залити кольором або узором, змінити форму, дзеркально відобразити або повернути, змінити колір і тип ліній, додати до них стрілки.

Додавання картинки

Для вставки графічного об'єкту, створеного в іншій програмі, необхідно встановити курсор в позицію, де повинен знаходитися об'єкт і на вкладці **Вставка** вибрати кнопку **Малюнок**. У вікні, що з'явилося, вибрати диск і теку, в якій знаходиться файл з малюнком.

Додавання кліпу

Для вставки малюнків, що поставляються з Microsoft Word, необхідно на вкладці **Вставка** вибрати кнопку **Кліп**.

Зміна розмірів рисунка

Щоб змінити розміри малюнка, слід натиснути на ньому мишею, після чого навколо нього з'являться маркери розміру. Перетягуючи кутові маркери мишею, можна змінювати розміри малюнка при збереженні його пропорцій. Під час перетягування інших маркерів змінюватиметься ширина або висота малюнка. Для переміщення малюнка його необхідно перетягнути мишею. При переміщенні малюнка за межі видимості, екран просунеться в тому ж напрямі.

Робота з виносками, примітками, закладками, гіперпосиланнями та колонтитулами

Виноски

Виноски – це символи, що використовуються у тексті у вигляді верхніх індексів, пов'язаних із певним, зазвичай роз'яснювальним текстом або текстом, який коментує (звичайні виноски), або як посилання на інші документи (в більшості випадків це кінцеві виноски). Розміщувати текст звичайної виноски можна внизу сторінки чи в кінці тексту на сторінці, на якій розташована виноска, а кінцевої виноски – вкінці розділу, де міститься виноска, чи вкінці всього документа.

Робота з примітками

Примітка – різновид виноски, яка відображається на полях документа і спеціальним способом форматується. Щоб додати примітку, потрібно встановити текстовий курсор у місці її вставки у тексті, а потім виконати дії: у вкладці **Рецензирование** групи **Примечания** натиснути кнопку **Создать примечание**.

Робота з закладками

Закладка – поіменоване місце в документі, що використовується для швидкого переходу до нього у великому документі, а також може застосовуватися як аргумент у деяких функціях.

Щоб створити у тексті **Закладку**, потрібно встановити текстовий курсор у місці її створення у тексті, а потім виконати дії: у вкладці **Вставка** групи **Ссылки** натисніть кнопку **Закладка**.

Після цього з'явиться діалогове вікно **Закладка**. В полі **Имя** закладки потрібно ввести ім'я закладки, яке має починатися з літери і не містити пропусків, потім натисніть кнопку вікна **Добавить**.

Робота з гіперпосиланнями

Гіперпосилання – це текст або графічний об'єкт, під час натискання на якому відбувається перехід до іншого документа чи до іншого місця або об'єкта у цьому документі, розміщеного на локальному чи мережному комп'ютері.

Гіперпосилання дозволяють швидко переходити з одного додатку в інший, відкривати документи або веб-сторінки прямо з документу.

Щоб змінити, виділити, відкрити, копіювати або вилучити гіперпосилання, слід відкрити його контекстне меню й обрати відповідну команду.

Колонтитул – текст або графічні об'єкти, або те й інше, розташовані вгорі або внизу стосовно основного тексту (в іншому шарі документа) і повторюються на кількох або всіх сторінках розділу чи всього документа.

У **MS Word** можна створити на парних сторінках розділу чи всього документа один зміст колонтитула, а на непарних – інший зміст. З метою створення колонтитулів використовується група **Колонтитулы** вкладки **Вставка**.

ХІД РОБОТИ

Завдання №1. Здійснення перекладу тексту іноземною мовою засобами MS Office Word.

Алгоритм виконання завдання:

1. Відкрийте запропонований викладачем текстовий документ.

2. Відформатуйте даний текст відповідно до вимог до форматування ділового документу. Зверніть увагу на форматування і розміщення картинок в тексті.

3. Після форматування тексту відомими вам засобами перекладу, доступними у вільнопоширюваному текстовому редакторі, перекладіть текст іноземною мовою.

4. Відформатуйте перекладений документ за зразком попереднього тексту.

5. У звіті до практичної роботи послідовно вставте відформатовані тексти українською та іноземною мовами.

Завдання №2. Створення плану (змісту документу) шляхом застосування гіперпосилань.

Вказівка:

- Користуючись внутрішніми гіперпосиланнями, створіть зміст (план) української та іноземної версій тексту з додатку №1.

- Вказаний план має бути розміщено в звіті після назви тексту відповідно. Робота плану має бути налаштована таким чином, щоб при натисненні на назву пункту плану, курсор переносився на початок даного пункту в тексті.

Завдання №3. Робота із зовнішніми гіперпосиланнями та графічними об'єктами в документі.

Вказівка:

- За допомогою Веб-браузера та мережі Інтернет знайти віртуальні екскурсії (огляди/детальні описи) означених в тексті видатних місць.

- За допомогою функцій гіперпосилань в тексті звіту зробити зовнішні гіперпосилання на відповідні картинки таким чином, щоб при натисненні на картинку із зображенням відповідного пам'ятного місця відкривалася потрібна веб-сторінка.

Завдання №3. Сформуйте звіт про виконання практичної роботи та надішліть його на пошту викладача.

Примітка. У звіті дайте відповідь на контрольні запитання. Звіт назвіть «пр_6_ІІ_шифр групи».

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Що означає «відформатувати текст»?
2. Як можна встановити параметри шрифту? Як їх змінити?
3. Як можна змінити інтервал і положення символів у тексті?
4. Що означає «від форматувати абзац»?
5. Що таке «табуляція», як її встановити?
6. Які ви знаєте види списків? Охарактеризуйте їх. Як створити кожен з цих видів.
7. Як можна розмістити текст у документі в декілька колонок?

8. Як можна додати до тексту фігурні написи (об'єкти WordArt)?

9. Як можна додати у текстовий документ різноманітні фігури та відредагувати їх?

10. Як можна додати у текстовий документ різні картинки та які дії можна з ними робити?

11. Що таке гіперпосилання. Назвіть їх види та основні функції.

12. Опишіть алгоритм створення внутрішніх гіперпосилань.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 7

Тема: Використання спеціалізованого програмного забезпечення для створення конспекту оригінального усного тексту.

Мета: сформувані у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички застосування спеціалізованого програмного забезпечення для створення конспекту оригінального усного тексту.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; можливість доступу до персонального google-акаунта; комплекс технічних засобів та СПЗ для аудіювання; роздатковий матеріал до практичної роботи; навчальний скрін-каст «Основи роботи із онлайн-сервісом Canva».

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Конспект – це письмовий текст, що систематично, коротко, логічно і зв'язно передає зміст основного джерела інформації (статті, книги, лекції та ін.). Це запис, основу якого становлять план, тези, цитати та виписки (щонайменше два типи запису). Це спосіб роботи з текстом, ціль якого – зафіксувати і опрацювати його.

Конспект – це виписка із тексту-джерела, яка здійснюється у формі згорнутого і переосмисленого подання інформації.

Вона відтворює не лише головні ідеї тексту, що конспектується, але й зв'язок між ними. Стиль написання конспекту має бути наближений до оригіналу.

Конспектування усного тексту – це процес уважного прослуховування і занотовування матеріалу, що включає вміння уловлювати суть сказаного, хід думок, логічну послідовність викладу.

Процес створення конспекту оригінального усного тексту іноземною мовою – тип аудіювання, при якому студенти, використовуючи можливості програмного забезпечення, прослуховують оригінальний іншомовний текст визначеного об'єму, конспектують його в максимальному наближенні до почутого, а також редагують його у відповідності до вимог візуального представлення текстової інформації.

Вимоги до форматування реферативних друкованих текстів у текстовому процесорі:

- поля документа: верхнє, нижнє – 20мм.; ліве – 30мм.; праве – 15мм.;
- шрифт Times New Roman, розмір 14пт.;
- тип тексту «Основний текст»;
- вирівнювання «за шириною»;
- інтервали «Перед»/«Після» – 0 мм.;
- абзацний відступ – 1,25 см.;
- міжрядковий інтервал – 1,5 стр.

Важливим елементом візуального представлення конспекту оригінального усного тексту іноземною мовою є ефективне застосування у тексті конспекту елементів інфографіки.

Створення елементів інфографіки – складний та довготривалий процес, котрий часто потребує застосування спеціалізованого програмного забезпечення.

Ефективним способом вирішення означеної проблеми є створення елементів інфографіки з використанням онлайн сервісу **Canva**.

Canva має широкий спектр шаблонів і тисячі ілюстрацій, тож у нашому простому та безкоштовному конструкторі інфографіки ви можете зображувати факти з будь-якої сфери.

Особливості створення елементів інфографіки у середовищі Canva

Початок роботи з Canva.

Відкрийте Canva, а потім увійдіть у систему або зареєструйте новий обліковий запис за допомогою електронної пошти чи облікового запису Google або Facebook. Уведіть у полі пошуку запит «інфографіка», щоб розпочати роботу.

Виберіть шаблон.

Ознайомтеся із широким асортиментом шаблонів інфографіки Canva, які задовольняють ваші потреби у візуалізації. Використовуйте інструмент пошуку, щоб звузити результати за темою, кольором, стилем тощо.

Налаштуйте свій дизайн інфографіки, як вам потрібно.

Почніть із шаблону й додайте будь-яку кількість ліній, щоб візуалізувати всі творчі ідеї. Змінюйте текст, кольори, шрифти й фон кількома рухами.

Удоскональте його різними елементами.

Перегляньте нашу величезну бібліотеку, наповнену мільйонами зображень, ілюстрацій і графіки. Знайдіть тисячі дизайнів стрілок для блок-схем і розташуйте їх, як вам подобається, у своїй роботі.

Збережіть результат і поділіться ним.

Завантажте та збережіть свою інфографіку у форматі PNG, JPG або GIF. Поділіться нею у своїх соціальних мережах, вбудуйте на вебсайт або роздрукуйте для зручного використання.

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Конспектування оригінального усного тексту іноземною мовою.

Алгоритм виконання завдання:

- Використовуючи гарнітуру, аудіо-плеєр, та текстовий процесор створіть конспект прослуханого оригінального тексту.
- Відформатуйте створений вами конспект у відповідності до вимог до форматування реферативних текстів.
- Збережіть файл відформатованого конспекту під назвою «пр_3_ПІ_шифр групи» у власній папці.

Завдання 2. Опрацюйте навчальний скрін-каст «Основи роботи із онлайн-сервісом Canva» з метою вивчення особливостей створення елементів інфографіки в текстових документах.

Завдання 3. Використовуючи можливості онлайн-сервісу Canva, створіть бюлетень\буклет, що містить створений вами конспект прослуханого тексту з відповідним стильовим та змістовим оформленням, з використанням елементів шаблонної та нешаблонної інфографіки.

Завдання 4. Створіть звіт про виконання практичної роботи, в якому зазначте тему, мету роботи та дайте короткі, вичерпні відповіді на контрольні запитання. Збережіть текст звіту у документ під назвою «пр_7_ПІ_шифр групи».

Завдання 5. Надішліть на електронну адресу викладача матеріали виконання практичної роботи.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Що таке конспект?
2. Дайте визначення поняттю конспектування усного тексту.
3. Охарактеризуйте процес створення конспекту оригінального усного тексту іноземною мовою.
4. Назвіть та охарактеризуйте вимоги до форматування реферативних друкованих документів.
5. Опишіть алгоритм створення елементів інфографіки засобами онлайн-сервісу Canva.
6. Які ключові етапи включає процес конспектування тексту?
7. Які переваги та обмеження пов'язані із використанням конспектів для подальшого вивчення матеріалу?
8. Які стратегії можна використовувати для підвищення ефективності конспектування усного тексту?
9. Як визначити ключові ідеї та деталі для включення до конспекту при роботі з іноземним текстом?
10. Як можна адаптувати процес створення конспекту до власних потреб та стилів навчання?

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 8

Тема: Програмне забезпечення для визначення техніки нотування і роботи з транскрипцією.

Мета: сформувані у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички застосування спеціалізованого програмного забезпечення для визначення техніки нотування і роботи з транскрипцією.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; можливість доступу до персонального google-акаунта; комплекс технічних засобів та СПЗ для аудіювання; роздатковий матеріал до практичної роботи.

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Техніка нотування слів та робота з транскрипцією становлять важливу частину лінгвістики та мовознавства. Ось деякі особливості техніки нотування слів і роботи з транскрипцією:

Нотування слів:

1. Фонетична Транскрипція:

- Фонетична транскрипція передає звуки мовлення за допомогою символів або систематизованих правил.
- Міжнародний фонетичний алфавіт (ІРА) є стандартом для фонетичної транскрипції, надаючи універсальні символи для звуків різних мов.

2. Символи ІРА:

- ІРА використовує спеціальні символи для різних звуків, включаючи приголосні та голосні, а також артикуляційні та структурні властивості.

3. Транскрипція Акцентів та Вимови:

- Нотування може також вказувати на акценти та особливості вимови, що є важливим для розуміння лексики та вимови слів.

Транскрипція:

1. Фонемна Транскрипція:

- Фонемна транскрипція вказує на фонемі (мінімальні звукові одиниці, що відрізняють слова) і використовується для аналізу фонології.

2. Фонетична Транскрипція:

- Фонетична транскрипція фіксує конкретні реалізації фонем в конкретних фонетичних контекстах.

3. Міжнародний Фонетичний Алфавіт (ІРА):

- ІРА широко використовується для фонетичної транскрипції та передачі звуків різних мов.

4. Транскрипція для Мовлення:

- У випадку транскрибування мовлення важливо враховувати інтонацію, паузи та інші аспекти мовлення.

5. Технологічні Інструменти:

- Сучасні технології, такі як програми розпізнавання мовлення, можуть використовуватися для автоматизованої транскрипції.

Техніка нотування слів та транскрипція є важливими для фонетичного та фонологічного аналізу мови, вивчення акцентів, роботи з розмовним мовленням та навіть для розвитку мовленнєвих технологій. Вони є необхідними для розуміння та дослідження мовних систем.

Для визначення техніки нотування слів та роботи з транскрипцією, існують різні інструменти та ресурси. Ось кілька програм та інструментів, які можуть бути корисними:

1. Phonetic Transcription Tools:

- **eSpeak:** це відкрите програмне забезпечення для синтезу мови, яке може також здійснювати фонетичну транскрипцію;
- **Praat:** програма для аналізу звуків і мовлення, яка може бути використана для фонетичної транскрипції;

2. Мовні ресурси та словники:

- **CMU Pronouncing Dictionary:** великий словник англійських слів і їхніх фонетичних транскрипцій;
- **Forvo:** Онлайн-словник з аудіо-вимовою слів, що може слугувати для вивчення вимови;

3. Електронні підручники та навчальні ресурси:

- **Interactive Phonetic Chart:** інтерактивна фонетична таблиця, що допомагає вивчати та розпізнавати звуки мови;

4. Освітні платформи:

- **Coursera, edX:** можна знайти курси з фонетики та фонології, що допоможуть в розвитку навичок фонетичної транскрипції;

5. Speech Recognition APIs:

- **Google Cloud Speech-to-Text, Microsoft Azure Speech API:** ці сервіси можуть допомагати в розпізнаванні та транскрипції мовлення;

6. Лінгвістичні інструменти для перекладачів:

- **SDL Trados Studio, memoQ:** це CAT (Computer-Assisted Translation) системи, які допомагають перекладачам працювати з текстами та використовувати технології для полегшення процесу перекладу;

Перед вибором конкретного інструменту важливо визначити, які саме функції вам потрібні для навчання та роботи з транскрипцією, і врахувати специфіку мови, з якою ви працюєте.

Для застосування спеціального програмного забезпечення для визначення техніки транскрибування тексту та роботи з транскрипцією важливо враховувати кілька основних умов:

1. Функціональність:

- Програмне забезпечення повинно мати достатній функціонал для виконання завдань транскрибування. Це може включати в себе розпізнавання мовлення, можливість редагування транскрипції, виправлення помилок та інші корисні функції.

2. Підтримка Мов:

- Переконайтеся, що програмне забезпечення підтримує мову, яку ви плануєте транскрибувати. Деякі програми можуть бути оптимізовані для конкретних мов чи діалектів.

3. Інтерфейс та Зручність Користування:

- Програмне забезпечення повинно мати інтуїтивний і зручний інтерфейс для користувача. Це важливо для швидкого та ефективного використання.

4. Точність Розпізнавання Мовлення:

- Якщо програма використовується для розпізнавання мовлення, важливо, щоб вона була точною і вміла працювати з різними акцентами та швидкостями мовлення.

5. Ефективні Методи Редагування та Корекції:

- Програмне забезпечення повинно надавати ефективні засоби для редагування та корекції транскрипцій, так щоб користувач міг легко виправити помилки чи внести зміни.

6. Сумісність та Експорт:

- Перевірте, як програма взаємодіє з іншими інструментами та форматами файлів. Це може бути важливим для подальшої обробки або обміну інформацією.

7. Безпека та Конфіденційність:

- Якщо транскрибація включає конфіденційні дані, переконайтеся, що програма має відповідні заходи безпеки та дотримується правил конфіденційності.

8. Оновлення та Підтримка:

- Важливо, щоб програмне забезпечення було актуальним і отримувало регулярні оновлення та підтримку від розробників.

Обирайте програмне забезпечення, яке найкраще відповідає вашим конкретним потребам

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Аналіз спеціалізованого програмного забезпечення для роботи із транскрибацією.

Алгоритм виконання:

На основі опрацьованого теоретичного матеріалу та аналізу Інтернет-джерел заповніть таблицю. Зробіть висновок щодо найефективнішого, на вашу думку, програмного додатка для роботи із транскрибацією.

№ з/п	Назва програмного засобу	Основні характеристики			
		Основні функції та можливості	Переваги	Недоліки	Спеціальні вимоги до апаратного забезпечення

Завдання 2. Застосування Google Cloud Speech-to-Text для розпізнавання тексту із усного мовлення.

1. Розпізнавання Промови:

- Запустіть аудіофайл, запропонований викладачем. У даному файлі має бути записано мовлення іноземною мовою одразу декількох осіб.
- Використайте Google Cloud Speech-to-Text для розпізнавання промови усіх осіб.
- Аналізуйте результати та порівнюйте їх з оригінальним текстом.
- Зробіть висновки щодо ефективності розпізнавання різних голосів.

2. Технічний Переклад:

- Запустіть аудіофайл із розмовою на іноземній мові (запропонований викладачем).
- Використайте Google Cloud Speech-to-Text для отримання текстового варіанту цієї розмови.
- Використовуйте онлайн-перекладачі або свої перекладацькі навички для перекладу отриманого тексту на рідну мову.
- Порівняйте вихідний текст із перекладеним, виявіть можливі помилки або неточності.

Завдання 3. Створіть звіт про виконання практичної роботи, в якому зазначте тему, мету роботи, виконане завдання, висновки щодо завдань та дайте короткі, вичерпні відповіді на контрольні запитання. Збережіть текст звіту у документ під назвою «пр_8_ПІ_шифр групи».

Завдання 4. Надішліть на електронну адресу викладача матеріали виконання практичної роботи.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Техніка Нотування Слів:

- Що таке фонетична транскрипція?
- Які основні елементи міжнародного фонетичного алфавіту (ІРА)?
- Які завдання виконує техніка нотування слів в лінгвістиці?

2. Програмне Забезпечення для Транскрипції:

- Які є ключові функції програмного забезпечення для транскрибування тексту?

- Які мовні ресурси та словники можуть використовуватися для покращення транскрипції?

- Які переваги і недоліки використання технологій розпізнавання мовлення для транскрипції?

3. Електронні Підручники та Навчальні Ресурси:

- Які важливі онлайн-ресурси можуть бути використані для навчання техніки нотування слів?

- Як програмне забезпечення може підтримувати навчання перекладачів через електронні підручники та інтерактивні ресурси?

4. Специфікації Техніки Транскрипції:

- Як враховувати особливості фонетичного та фонемного аспектів при транскрибуванні тексту?

- Як програмне забезпечення допомагає в редагуванні та корекції транскрипцій?

5. Сценарій Використання для Перекладачів:

- Як програмне забезпечення допомагає перекладачам в їхній роботі?

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 9

Тема: Програмне забезпечення для фіксації усних перекладів засобами аудіозапису.

Мета: сформувати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички застосування спеціалізованого програмного забезпечення для фіксації усних перекладів засобами аудіозапису.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; можливість доступу до персонального google-акаунта; комплекс технічних засобів та СПЗ для аудіювання; роздатковий матеріал до практичної роботи.

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Програмне забезпечення для фіксації усних перекладів аудіозаписом може бути надзвичайно корисним для перекладачів в умовах сучасного світу. Ось деякі особливості та переваги використання такого програмного забезпечення:

1. Зручність та Легкість Використання:

- Багато програм для запису аудіо мають інтуїтивно зрозумілі інтерфейси, що дозволяють перекладачам швидко почати роботу без великої підготовки.

2. Фіксація та Збереження Усного Матеріалу:

- Здатність записувати усні переклади дозволяє перекладачам зафіксувати та зберігати усний матеріал для подальшого використання або аналізу.

3. Транскрипція та Редагування:

- Деяке програмне забезпечення може автоматично транскрибувати аудіозаписи, що полегшує редагування та виправлення тексту перекладу.

4. Синхронізація та Помітки:

- Деякі інструменти дозволяють синхронізувати аудіозапис з текстовим перекладом, додавати помітки та коментарі для полегшення подальшої роботи.

5. Обрізка та Обробка Звуку:

- Можливість обрізати, редагувати та обробляти аудіофайли дозволяє перекладачам створювати якісний та чіткий переклад.

6. Онлайн Спільноти та Обмін Ресурсами:

- Деякі програми мають вбудовані можливості для обміну аудіозаписами та ресурсами між перекладачами, що сприяє колективній роботі та навчанню.

7. Безпека та Конфіденційність:

- Деякі інструменти можуть надавати можливості шифрування та захисту конфіденційності, що важливо для роботи з чутливою інформацією.

8. Мобільність:

- Багато програм мають мобільні додатки, що робить їх доступними для використання в будь-якому місці та часі.

9. Оновлення та Підтримка:

- Залежно від обраного програмного забезпечення, перекладачі можуть користуватися новими функціями та отримувати необхідну технічну підтримку.

Загалом, програмне забезпечення для фіксації усних перекладів стало важливим інструментом для перекладачів у цифровому віці, допомагаючи їм ефективно виконувати свою роботу та зберігати цінний аудіовміст.

На даний момент існує багато онлайн-сервісів та мобільних додатків, спрямованих на фіксацію усних перекладів. Подаємо кілька популярних сервісів та додатків:

1. Google Translate: Google Translate має функцію усного перекладу, яка дозволяє користувачам говорити речення або слова, а потім отримувати переклад на іншу мову.

2. Microsoft Translator: Сервіс від Microsoft також має можливість усного перекладу, дозволяючи говорити або вводити текст для отримання перекладу.

3. iTranslate: Це додаток, який дозволяє користувачам здійснювати усні переклади на різних мовах.

4. Papago (від Naver): Цей сервіс від корейської компанії Naver також пропонує функцію усного перекладу.

5. SayHi Translate: Цей додаток дозволяє говорити або вводити текст для перекладу на різні мови та навіть взаємодіяти з іншими користувачами через усні переклади.

Перед вибором конкретного сервісу або додатку, рекомендується вивчення їхніх відгуків, функціоналу та підтримуваних мов, оскільки можуть існувати варіації в їхніх можливостях та точності перекладу.

Ось порівняльний огляд Audacity, GarageBand та Adobe Audition з точки зору функціональності та ефективності, особливо з огляду на їхнє використання в роботі перекладача:

1. Audacity:

- **Функціональність:**

- Audacity – це вільне програмне забезпечення з відкритим вихідним кодом, що підтримує запис та редагування аудіо.

- Включає базові функції редагування, обрізання, зміни гучності, фільтри та інші.

- Підтримує багатоканальний запис.

- **Ефективність для перекладача:**

- Ідеально підходить для базових завдань аудіозапису та редагування.

- Є високоефективним для створення базових аудіозаписів перекладів, але може виявитися обмеженим для більш складних завдань.

2. GarageBand:

- **Функціональність:**

- GarageBand – це музичний редактор та створювач музики для користувачів Apple.

- Має великий вибір інструментів та звуків для створення музики.

- Підтримує запис вокалу та інших аудіосигналів.

- **Ефективність для перекладача:**

- Може бути корисним для перекладачів, які також займаються аудіозаписом та створенням музики.

- Інтерфейс може бути трохи складним для тих, хто шукає лише базовий інструмент для запису.

3. Adobe Audition:

- **Функціональність:**

- Adobe Audition – це професійний аудіоредактор, розроблений для студійної обробки та монтажу.

- Має широкий спектр інструментів для аудіоредагування, включаючи фільтри, ефекти, обрізання та реставрацію звуку.

- **Ефективність для перекладача:**

- Ідеально підходить для професійних перекладачів або тих, хто має високі вимоги до якості та обробки звуку.

- Може бути важким для новачків, але забезпечує велику гнучкість та якість для складніших проектів.

Загальні поради для перекладачів:

- Якщо вам потрібно щось безкоштовне та легке в освоєнні, Audacity може вам підійти.

- Якщо ви користуєтеся продуктами Apple, GarageBand є привабливим варіантом.

- Якщо вам необхідний високий рівень професійної обробки та ви готові вивчити потужний інструмент, Adobe Audition може бути вибором.

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Аналіз спеціалізованого програмного забезпечення для фіксації усних перекладів способом аудіозапису.

Алгоритм виконання:

На основі опрацьованого теоретичного матеріалу та аналізу Інтернет-джерел заповніть таблицю.

Зробіть висновок щодо найфективнішого, на вашу думку, програмного додатка для фіксації усних перекладів способом аудіозапису.

№ з/п	Назва програмного засобу	Основні характеристики			
		Основні функції та можливості	Переваги	Недоліки	Спеціальні вимоги до апаратного забезпечення

Завдання 2. Застосування програми Adobe Audition обробки усних перекладів, збережених способом аудіозапису.

1. Знайомство з Інтерфейсом Adobe Audition.

Вам слід провести дослідження та вивчити основні функції та інструменти Adobe Audition. Завдання включає наступне:

- Вивчити основні елементи інтерфейсу Adobe Audition, такі як вікна монтажу, контроль та ефекти.
- Застосовуючи функціональні можливості пакету MS Office Power Point, створити презентацію на тему «Огляд панелі інструментів та функціональних можливостей Adobe Audition».

Завдання 3. Фільтрація та Шумозаглушення із застосуванням програми Adobe Audition.

Вам слід вивчити, як використовувати фільтри та інструменти шумозаглушення в Adobe Audition. Завдання включає наступне:

- Записати усний переклад з використанням різних джерел шуму (наприклад, фоновий шум, гучність).
- Використовуючи Adobe Audition, застосувати фільтри та ефекти для зменшення або видалення шумів.
- Зберегти оброблений аудіозапис та порівняти його з оригіналом.

Завдання 4. Створіть звіт про виконання практичної роботи, в якому зазначте тему, мету роботи, виконане завдання №1, висновки щодо 3 завдання та дайте короткі, вичерпні відповіді на контрольні запитання. Збережіть текст звіту у документ під назвою «пр_9_ПІ_шифр групи».

Завдання 5. Надішліть на електронну адресу викладача матеріали виконання практичної роботи (звіт та файл презентації до другого завдання).

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Основні поняття:

- Як визначається програмне забезпечення для фіксації усних перекладів?

- Які основні завдання вирішує це програмне забезпечення?

2. Методи фіксації:

- Які способи аудіозапису використовуються для фіксації усних перекладів?

- Які переваги та недоліки мають різні методи фіксації?

3. Технічні аспекти:

- Які технічні характеристики можуть бути важливими при виборі програмного забезпечення для фіксації перекладів?

- Які формати аудіофайлів найчастіше використовуються для збереження усних перекладів?

4. Можливості та функції:

- Назвіть ключові функції, які можуть бути доступні в програмному забезпеченні для фіксації усних перекладів.

- Які можливості ви виділяєте як важливі для перекладача в роботі з таким програмним забезпеченням?

5. Сучасні рішення:

- Назвіть кілька сучасних програм для фіксації усних перекладів та їхні особливості.

- Які тренди в області програмного забезпечення для перекладів ви спостерігаєте на сьогоднішній день?

6. Практичне застосування:

- Як програмне забезпечення для фіксації усних перекладів може полегшити роботу перекладача?

- Розкажіть про конкретні завдання, які можна виконати за допомогою такого програмного забезпечення.

7. Важливі аспекти вибору:

- Як визначити, яке програмне забезпечення для фіксації усних перекладів найкраще підходить для конкретних потреб перекладача?
- Які критерії слід враховувати при виборі такого програмного забезпечення?

8. Порівняння з іншими методами:

- Порівняйте програмне забезпечення для фіксації усних перекладів із записом в текстовий формат. Які переваги має кожен з цих методів?

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 10

Тема: Програмне забезпечення для редагування звукових файлів.

Мета: сформувати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички застосування спеціалізованого програмного забезпечення для редагування звукових файлів.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; можливість доступу до персонального google-акаунта; комплекс технічних засобів та СПЗ для аудіювання; роздатковий матеріал до практичної роботи.

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Використання програмного забезпечення для редагування звукових файлів може бути корисним для перекладачів з різних причин. Ось деякі можливості та сценарії застосування:

1. Покращення якості аудіофайлів:

- **Фільтрація шуму:** деякі програми дозволяють видаляти або зменшувати фоновий шум, що може полегшити розпізнавання мови;
- **Еквалайзер:** коригування частот може покращити якість звуку і допомогти в розрізненні мовних аспектів.

2. Розпізнавання мови:

- **Автоматичне розпізнавання мови:** деякі інструменти можуть автоматично розпізнавати мову і переводити її в текст. Це може бути корисно для отримання текстової основи для подальшого перекладу;

3. Синхронізація тексту та аудіо:

- **Редагування аудіо під текст:** програми для редагування аудіофайлів можуть допомагати синхронізувати текст і аудіо, спрощуючи роботу з перекладами або підтримуючи редакцію.

4. Тренування аудіонаркодера:

- **Створення тренувальних даних:** якщо перекладач використовує аудіонаркодери для перекладу, вони можуть використовувати програмне забезпечення для створення та обробки навчальних даних.

5. Редагування дикторського тексту:

- **Корекція вимови та акценту:** перекладач може вносити корективи в дикцію та акцент для забезпечення належного сприйняття тексту аудиторією.

6. Робота з різними форматами файлів:

- **Конвертація форматів:** деякі програми дозволяють конвертувати аудіофайли в різні формати, що може бути важливим для сумісності та обробки.

7. Паралельний переклад:

- **Паралельне відслуховування та переклад:** перекладач може використовувати програмне забезпечення для одночасного відслуховування оригінального та перекладеного тексту для вдосконалення перекладацького процесу.

Пам'ятайте, що вибір конкретного програмного забезпечення буде залежати від ваших потреб та особливостей роботи з аудіофайлами.

Ось кілька прикладів програмного забезпечення, яке може бути корисним для перекладачів при редагуванні звукових файлів:

1. Audacity:

- *Можливості:* Audacity є відкритим програмним забезпеченням для редагування аудіофайлів. Ви можете видаляти шум, коригувати гучність, використовувати еквалайзер, обрізати та об'єднувати файли. Audacity також підтримує плагіни, що робить його гнучким для різноманітних завдань.

2. Adobe Audition:

- *Можливості:* Adobe Audition – це професійний аудіоредактор, який надає ряд інструментів для обробки і покращення аудіоспектра. Він має функції для шумознімання, роботи з ефектами та обробки музики.

3. WavePad:

- *Можливості:* WavePad – це простий у використанні аудіоредактор, що має інтуїтивний інтерфейс. Він дозволяє вам вирізати, копіювати та вставляти частини звуку, застосовувати ефекти та фільтри.

4. Ocenaudio:

- *Можливості:* Ocenaudio є ще одним безкоштовним аудіоредактором, що пропонує зручний інтерфейс та функції для обробки звуку. Його можливості включають видалення шуму, спектральний аналіз і редагування різних аспектів аудіофайлу.

5. Descript:

- *Можливості:* Descript – це сервіс для редагування аудіо та відео, що використовує технології обробки природної мови. Він дозволяє редагувати текст, а потім автоматично адаптує аудіофайл до внесених змін.

6. Google Cloud Speech-to-Text:

- *Можливості:* якщо ви шукаєте автоматизований спосіб отримання тексту з аудіо, можна використовувати службу розпізнавання мови Google Cloud. Вона надає API для перетворення аудіо в текст і може бути корисною для створення текстової основи для перекладу.

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Аналіз спеціалізованого програмного забезпечення редагування звукових файлів.

Алгоритм виконання:

На основі опрацьованого теоретичного матеріалу та аналізу Інтернет-джерел заповніть таблицю. Зробіть висновок щодо найефективнішого, на вашу думку, програмного додатка редагування звукових файлів.

№ з/п	Назва програмного засобу	Основні характеристики			
		Основні функції та можливості	Переваги	Недоліки	Спеціальні вимоги до апаратного забезпечення

Завдання 2. Робота з аудіофрагментами тексту перекладу засобами програми Osenaudio.

Алгоритм виконання:

1. Знайомство з Основами Osenaudio:

- Встановіть програму Osenaudio на свій комп'ютер.
- Розгляньте основний інтерфейс програми та навчіться завантажувати аудіофайли.

2. Обрізка та Злиття Фрагментів:

- Завантажте усний переклад та розділіть його на окремі фрагменти.
- Використайте функцію обрізки Osenaudio для видалення зайвих частин та непотрібного шуму.
- Злийте оброблені фрагменти знову, забезпечуючи плавні переходи між ними.

3. Фільтрація та Зміна Тембру:

- Застосуйте ефекти фільтрації для виділення або приглушення певних частот у вашому перекладі.
- Змініть тембр аудіозапису за допомогою ефектів Osenaudio та оцініть вплив на сприйняття перекладу.

4. Зменшення Шуму та Еквалізація:

- Запишіть усний переклад в умовах шумного оточення.
- Використовуйте інструменти зменшення шуму в Osenaudio для покращення чіткості аудіозапису.
- Застосуйте еквалізацію для підкреслення або зниження певних частот.

5. Додавання Ефектів та Переходів:

- Додайте різні аудіо ефекти до вашого перекладу за допомогою Osenaudio.

- Вставте аудіо переходи між частинами перекладу, щоб покращити його звучання.

6. Праця з Множинними Доріжками:

- Створіть нові доріжки в Osenaudio та додайте на них додатковий переклад або фонову музику.
- Забезпечте баланс між різними доріжками та оцініть, як це впливає на сприйняття перекладу.

7. Експорт та Збереження:

- Екпортуйте остаточний аудіофайл після всіх редагувань та змін.
- Збережіть проект Osenaudio для можливості подальших змін.

Завдання 3. Створіть звіт про виконання практичної роботи, в якому зазначте тему, мету роботи, виконане завдання №1, та дайте короткі, вичерпні відповіді на контрольні запитання. Збережіть текст звіту у документ під назвою «пр_10_ПІ_шифр групи».

Завдання 4. Надішліть на електронну адресу викладача матеріали виконання практичної роботи (звіт та відредагований Вами аудіофрагмент).

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Назвіть основні інструменти, які зазвичай присутні у програмах для редагування звуку.
2. Як вони можуть бути корисні для перекладачів?
3. Які основні формати звукових файлів використовуються в перекладацькій діяльності?
4. Які переваги та недоліки кожного формату?
5. Які функції обробки звуку найбільш важливі для перекладачів?
6. Як можна використовувати ці функції для поліпшення аудіо-перекладів?
7. Опишіть загальні етапи редагування звуку в контексті перекладу.
8. Які кроки слід виконати, починаючи від завантаження аудіофайлу до збереження кінцевого результату?

9. Як програмне забезпечення для редагування звуку може допомогти у видаленні шумів та фонових звуків у перекладацькій роботі?

10. Які можливості для зміни швидкості та тембру звуку доступні у редакторах звуку?

11. Для чого використовуються множинні доріжки у редакторах звуку?

12. Як правильно експортувати оброблений звуковий файл з програми для подальшого використання?

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 11

Тема: Програмне забезпечення для створення конспекту оригінального усного тексту.

Мета: сформулювати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички застосування спеціалізованого програмного забезпечення для створення та редагування конспекту оригінального усного тексту.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; можливість доступу до персонального google-акаунта; пакет Microsoft Office 2016.

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Для створення конспекту оригінального усного тексту в роботі перекладача можна використовувати певні інструменти та підходи. Ось кілька порад:

1. Структуруйте інформацію:

- Розділіть текст на ключові теми та підтеми.
- Використовуйте заголовки для виділення основних ідей.

2. Використовуйте ключові слова та фрази:

- Запишіть ключові слова або фрази, що передають основний зміст кожного абзацу чи розділу.

3. Визначте головні пункти:

- Виділіть основні ідеї, які потрібно передати усно. Це може бути основна суть тексту чи основні точки перекладу.

4. Використовуйте аббревіації та символи:

- Розробіть систему аббревіацій та символів для швидкого запису ключових елементів. Наприклад, використовуйте стрілки для позначення зв'язків між ідеями.

5. Записуйте основні фрази:

- Записуйте або вирізайте основні фрази або речення, які важливі для передачі суті тексту.

6. Використовуйте аудіозапис:

- Якщо у вас є аудіозапис тексту, слухайте його та записуйте ключові моменти. Ви можете використовувати аудіозапис як базу для створення усного тексту.

7. Персоналізуйте конспект:

- Додайте власні коментарі чи асоціації, які допоможуть вам краще розуміти та передавати текст під час усного перекладу.

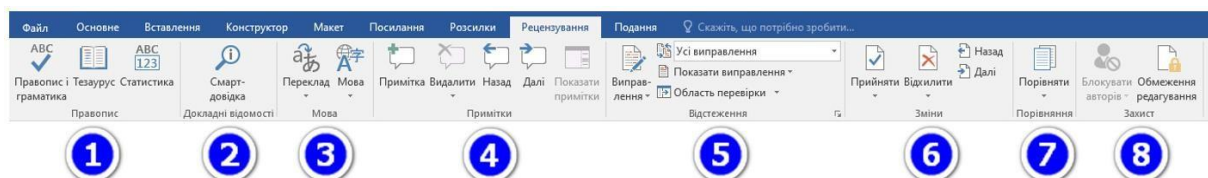
З метою створення конспекту оригінального тексту перекладачі, як правило, користуються вільнопоширюваними сервісами для створення нотаток, такими як Word Pad, Notepad++ та текстовими редакторами, такими як Office 365, OpenOffice, Microsoft Office 2016 тощо.

Розглянемо Microsoft Office 2016, як середовище, що має найширший спектр функцій редагування та форматування текстів.

Робота з текстом перекладу має свої специфічні особливості, в порівнянні зі звичним форматуванням тексту у Microsoft Office 2016. Розглянемо їх детальніше.

Вкладка **Рецензування** відкриває широкі можливості для редагування текстів, починаючи з перевірки орфографії, додавання приміток, відстеження виправлень та інші. Ці інструменти спрощують особисте та спільне використання та роботу з документами, створеними у MS Word.

На вкладці розташовані певні групи команд:

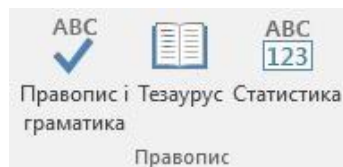
1. Правопис.
2. Спеціальні можливості.
3. Мова.
4. Примітки.
5. Відстеження.

6. Зміни.
7. Порівняння.
8. Захист.

Найбільш цікавими та затребуваними є групи команд Примітки, Відстеження та Зміни, що використовуються задля групової роботи над документом, але інші команди також заслуговують на увагу. Розглянемо всі ці групи та команди детальніше.

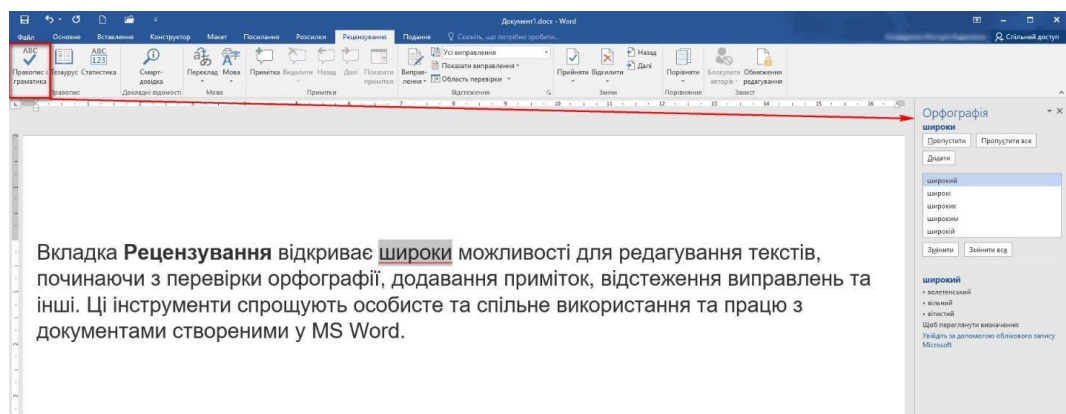
Правопис

Цей блок команд містить 3 окремі команди Правопис і граматика, Тезаурус, Статистика.

Правопис і граматика

Працюють з правописом після створення документу. Після натискання на кнопку Правопис і граматика у правій частині вікна (вона називається область завдань) з'являється додаткове вікно для роботи з помилками.

Для роботи з правописом треба встановити курсор на початок документу або на початок абзацу, який треба перевірити. Можна попередньо виділити потрібний фрагмент. У наведеному прикладі програма пропонує варіанти вірного використання слова. Користувач обирає потрібний варіант.

Пропустити один раз — програма перевірки правопису ігнорує поточне слово як помилкове та покаже це слово далі по

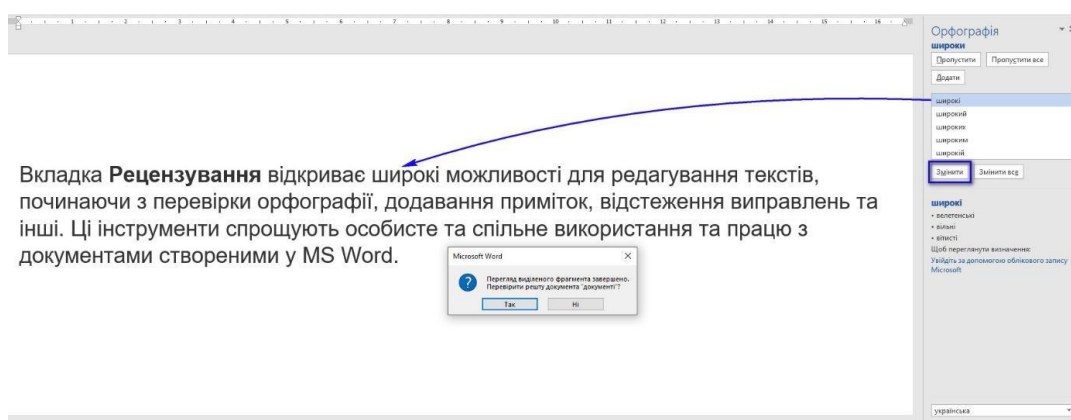
тексту, якщо воно ще раз з'явиться.

Пропустити все – програма ігнорує це слово у всьому документі та більше його не виділить.

Додати – це команда додавання слова у словник для подальшого використання його на цьому комп'ютері (користувацькі словники MS Word локальні).

Змінити – буде зроблена заміна зі списку у полі. Слово треба виділити.

Змінити все – всі знайдені у тексті слова (у нашому прикладі слова «широки» будуть замінені на «широкі» у всьому документі).

Якщо у документі програма знайшла ще помилки (які підкреслюються червоною хвилястою лінією), то вона переходить до наступної помилки. Червона хвиляста лінія також може позначати відсутність слова у словнику. Разом з перевіркою орфографії програма може запропонувати синоніми для слова, допомагаючи покращити текст (це працює тезаурус).

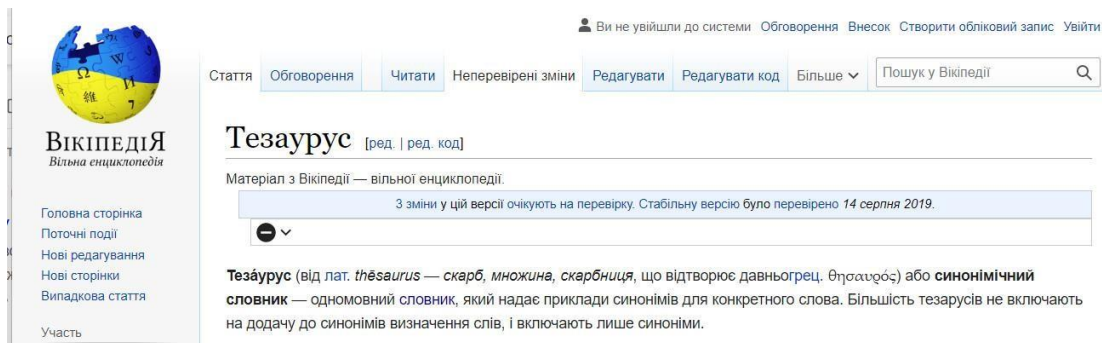
Після завершення роботи над помилками область завдань та Орфографія праворуч від тексту зникає сама.

Отже, команда Правопис і граматика є важливою коли йде мова про створення якісних документів з точки зору граматики та орфографії.

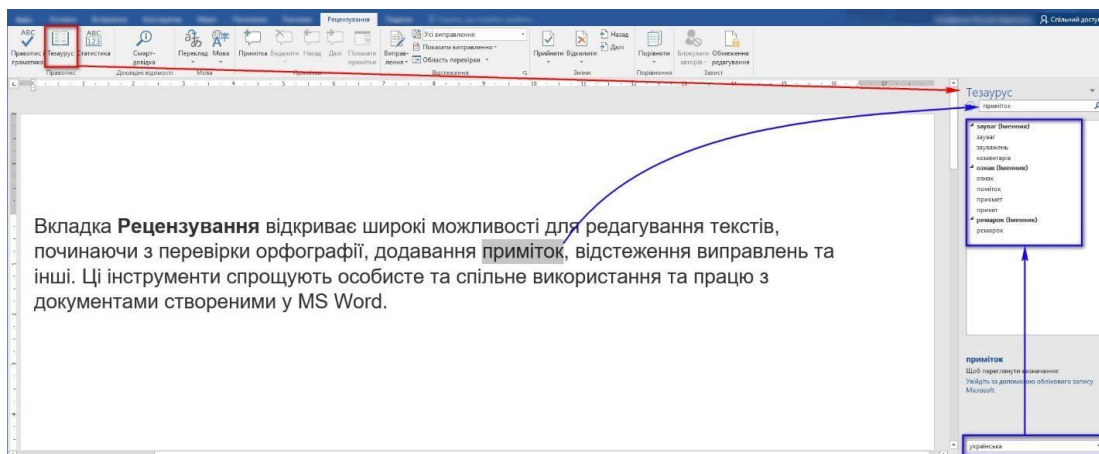

Тезаурус

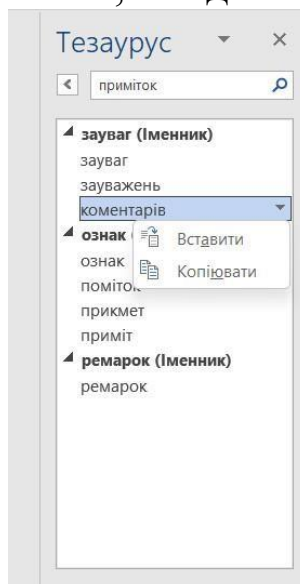
Тезаурус — це словник синонімів.

Як і навіщо користуватися тезаурусом? Відповідь проста — коли нам потрібно підібрати слова-синоніми для використаного слова, щоб покращити передачу своєї думки.

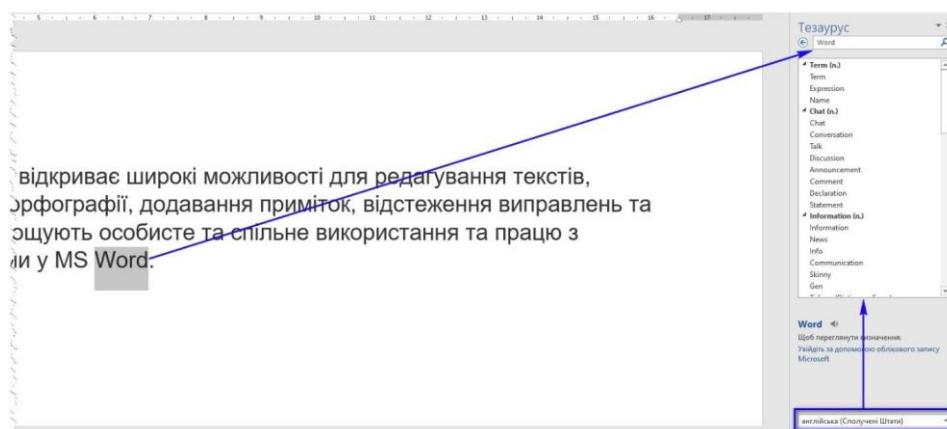
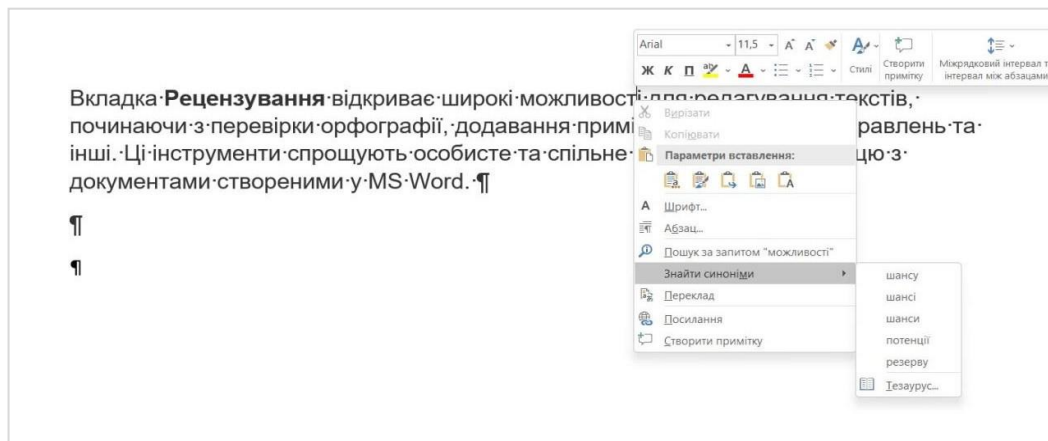

Виділяємо слово, до якого треба підібрати синонім. Натискаємо кнопку Тезаурус. У відкритому вікні перевіряйте, щоб мова була українська, тоді підбір синонімів буде

коректним. Потрібне слово з тезаурусу можна вставити замість обраного слова, а можна копіювати у буфер обміну для подальшого використання у документі.

Також можна швидко шукати синоніми для слова скориставшись контекстно-залежним меню, що відкривається, якщо скористатися «кліком» правою кнопкою миші по слову.

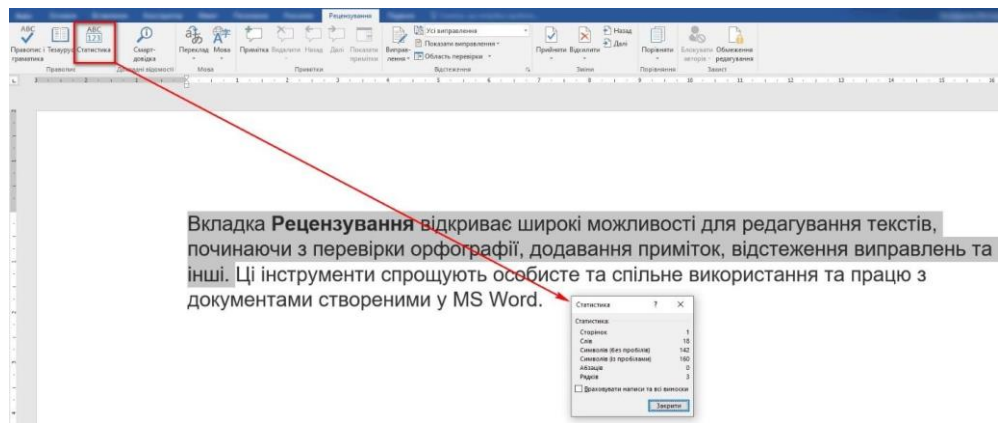

Можна використовувати пошук синонімів для іншомовних слів у документі. Для цього треба виділити слово Відкрити тезаурус та вибрати відповідну мову замість української.

Отже, команда Тезаурус заслуговує уваги. Для перекладачів, які постійно працюють с текстами, вона є дуже корисною.

Статистика

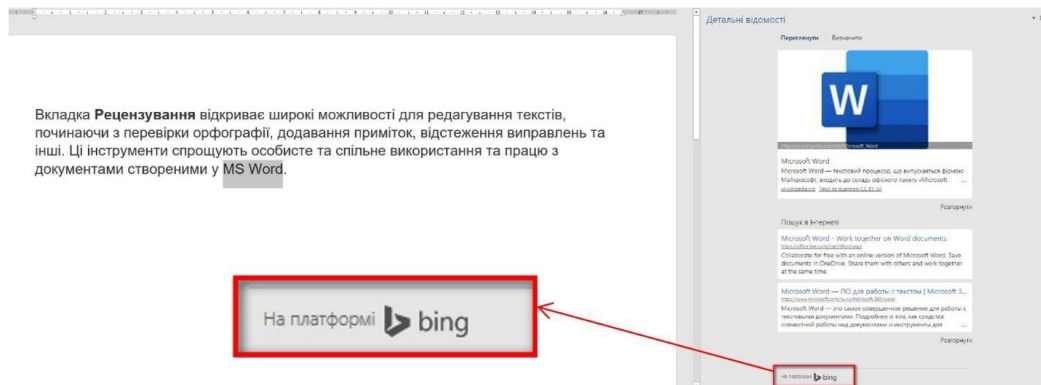
Іноді треба знати статистичні дані про документ або фрагмент тексту (кількість слів, абзаців, сторінок, рядків, символів). Якщо ніякого фрагменту не виділено, то статистка буде підрахована по всьому документу.

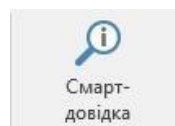
У наведеному прикладі статистика надана на одне речення. Отже, команда Статистика є дуже корисною для отримання додаткової інформації про документ або частку документа.

Докладні відомості

Ця група команд містить одну команду Смарт-довідка.

Слово Smart перекладається з англійської мови як розумний, тобто команду можна назвати розумна довідка, яка дозволяє мати доступ до пошуку у мережі інтернет не виходячи з документа. Як вона працює? Для її роботи необхідно підключення до інтернет. Виділіть слово або сполучення яке потребує пояснення або додаткової інформації та натисніть команду Смарт-довідка.

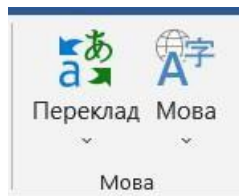
Група команд Мова

Праворуч від документу відкривається довідка Детальні відомості (область екрану з правого боку має назву Область завдань, зазвичай вона прихована), де пропонується декілька посилань, за якими можна отримати більше інформації про виділений текст.

Ця команда буде корисною для роботи з чужими текстами щоб зрозуміти наприклад якісь специфічні професійні терміни у документі. Зрозуміло, що для роботи смарт-довідки треба підключення до інтернету. Статті відображаються в області завдань, тому їх можна читати, не відволікаючись від роботи з текстом. Посилання відкриваються у окремній вкладці у браузері.

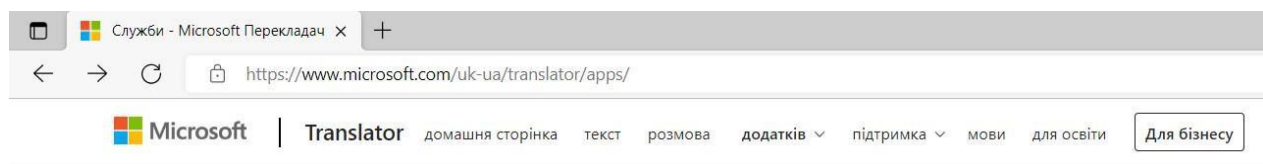
Для пошуку інформації використовується пошукова система Bing, яка належить компанії Microsoft.

Компанія Microsoft завжди шукає можливості інтегрувати у десктопні версії своїх програмних продуктів онлайн сервіси для кращої роботи у групах. Смарт-довідка не є виключенням. Ця команда буде цікава для науковців для спільної роботи з документами у робочих групах.

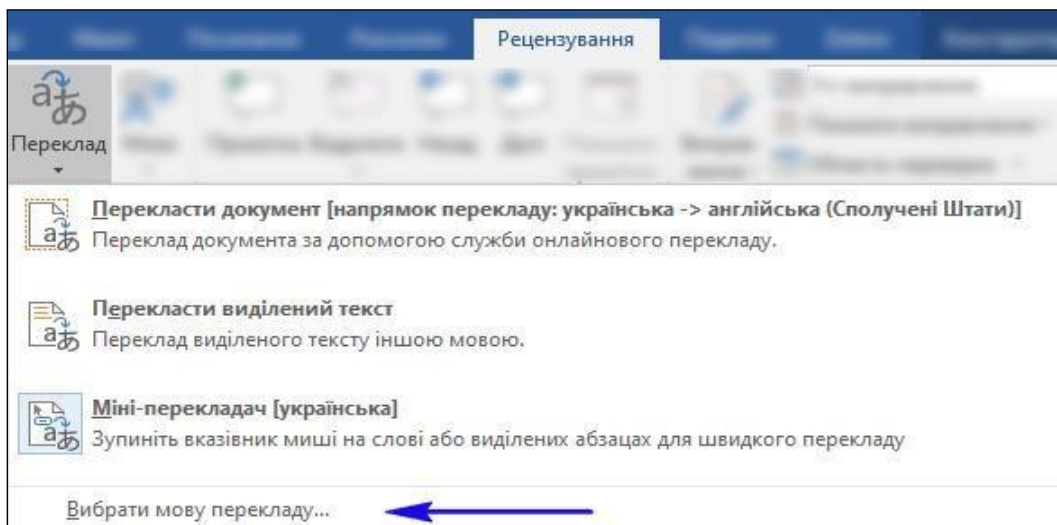
Група команд Мова має дві команди Переклад і Мова.

Переклад

Компанія Microsoft приділяє дуже багато уваги засобам комунікації користувачів, зокрема функції перекладача. Microsoft Translator – це потужна служба, яка у MS Word пропонується три варіанти використання перекладу, але у складі самої програми перекладача немає.

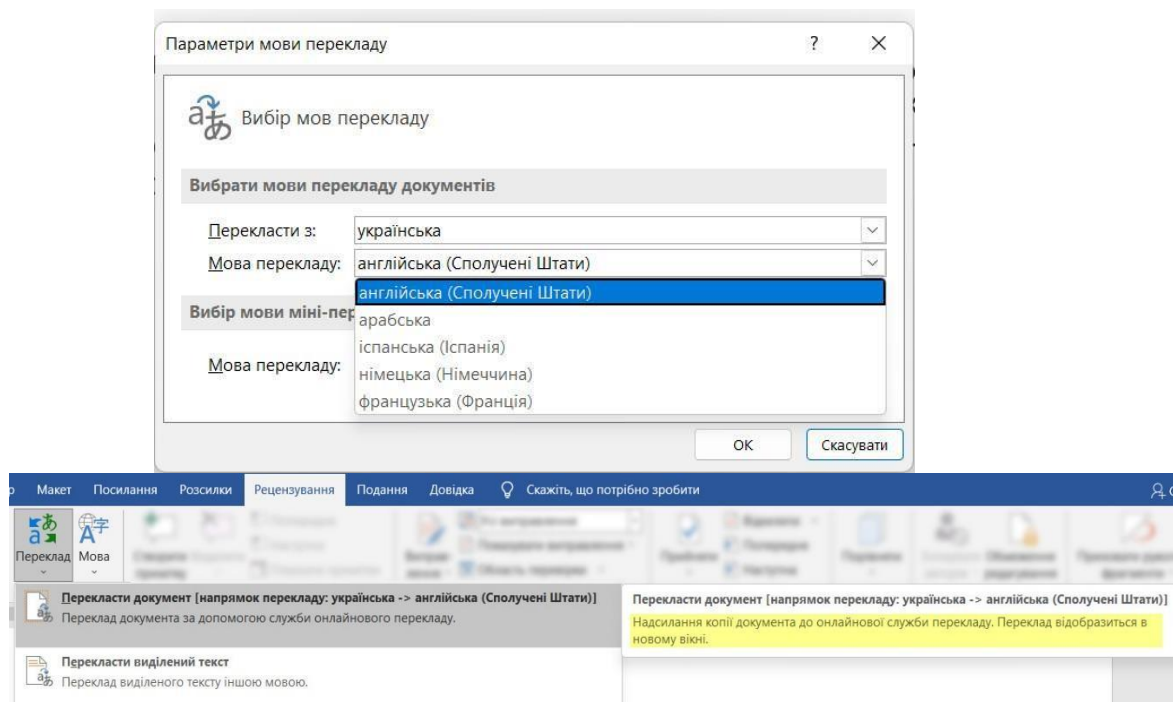
Програма використовує інтернет-зв'язок для залучення

віддаленого сервісу перекладу у першому та другому варіанті. Третій варіант перекладу може не працювати у деяких збірках.

Щоб перекласти текст, спочатку треба налаштувати мови перекладу: мову, з якої перекладають та на яку перекладають. Для цього треба вибрати пункт Вибрати мову перекладу. У діалоговому вікні обираємо потрібні мови. Нажаль, на момент опрацювання цього матеріалу компанія Microsoft пропонує тільки 5 мов для перекладу.

Після вибору мови перекладу відображається напрямок

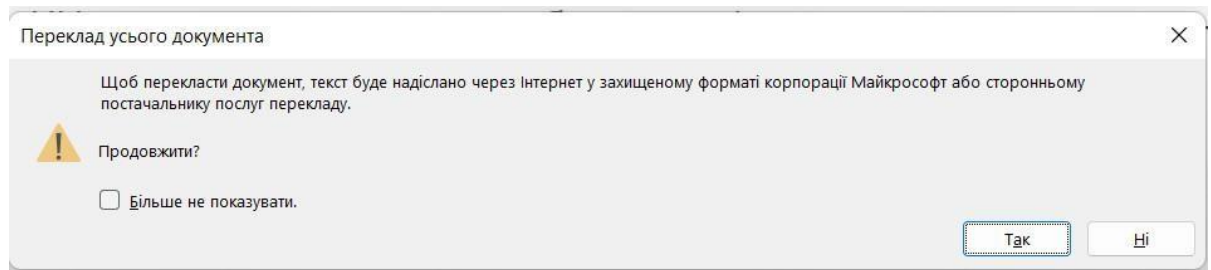

перекладу, який буде застосований для цього документу.

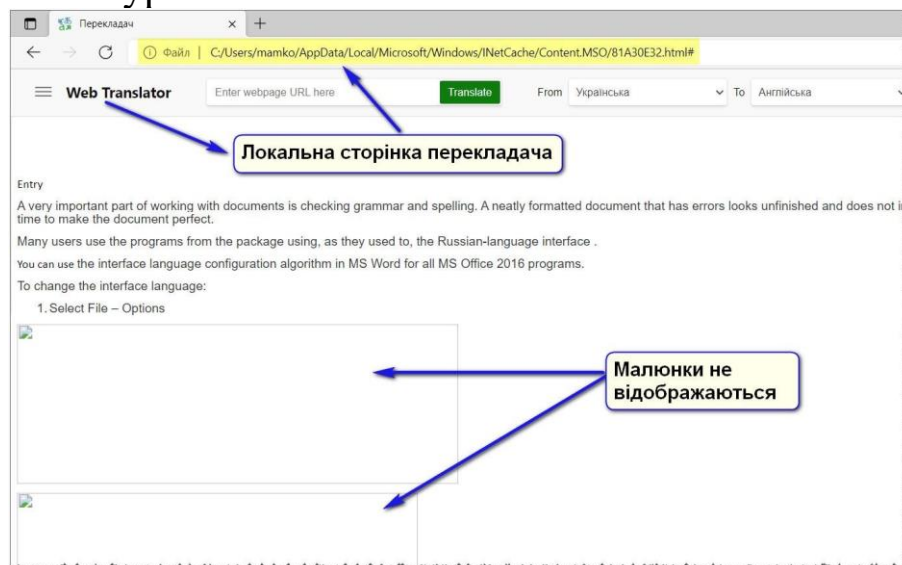

Команда перекласти документ використовує зовнішній хмарний ресурс, який створює тимчасовий файл у форматі веб-сторінки, з якої копіюється переклад та зберігається у захищеному місті.

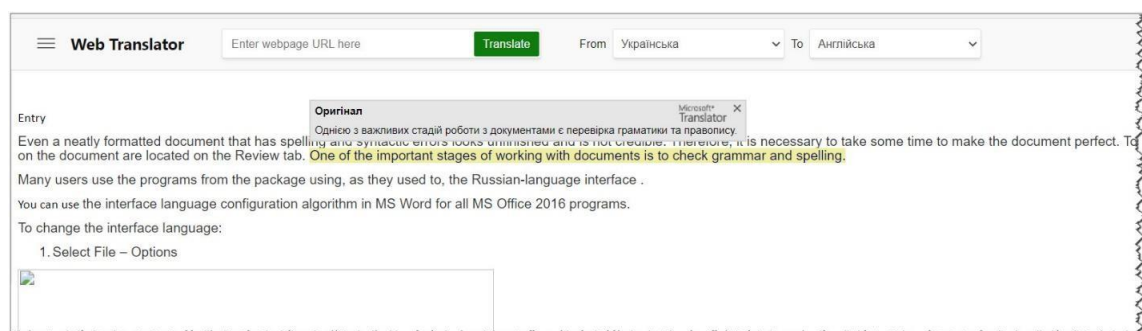
Програма попереджає про звернення до стороннього ресурсу.

Після перекладу відкривається вкладка у браузері з перекладом. Якщо документ має малюнки то вони відображаються тільки контуром.

При наведенні курсора миші на будь-яке місце перекладу з'являється спливаюча підказка з текстом оригіналу.

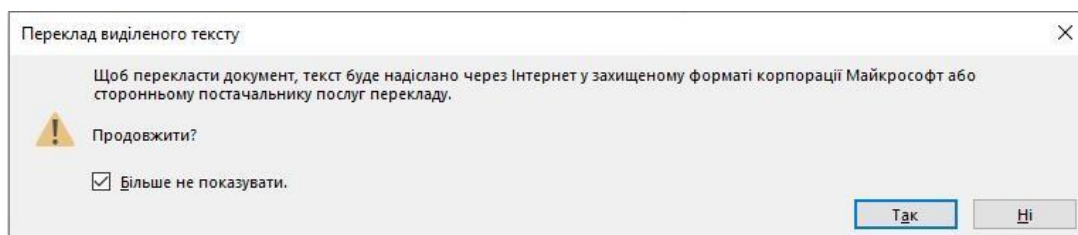

Щоб зберегти роботу, потрібно спочатку виділити текст (можна використати клавіатурну комбінацію (Ctrl+A), що виділяє весь текст), скопіювати (Ctrl+C) у буфер обміну, та вставити (Ctrl+V) у новий документ, з яким вже працювати далі.

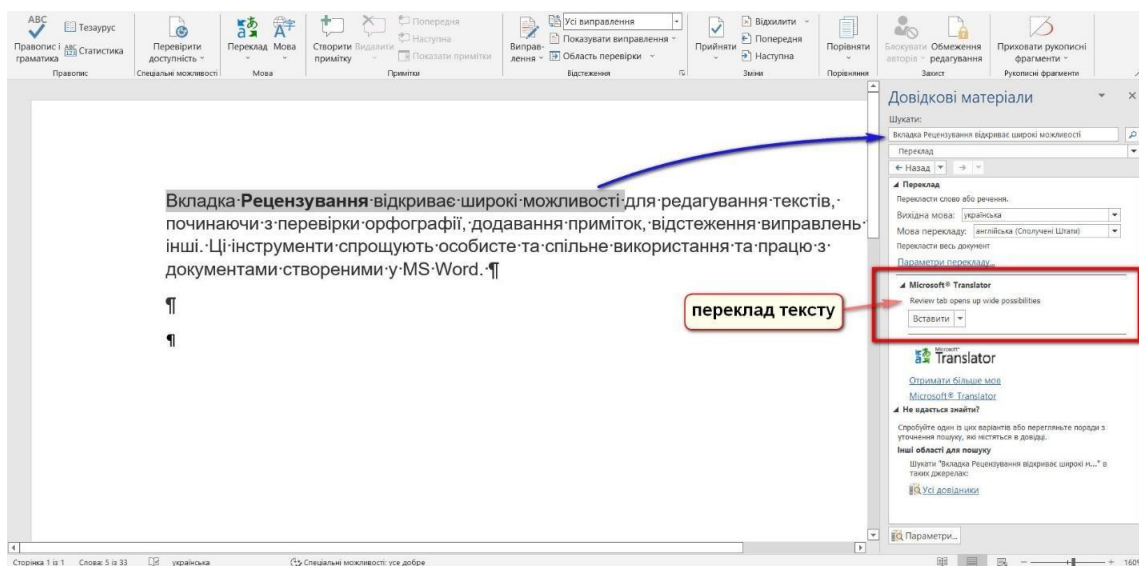
Перекласти виділений текст. Спочатку треба виділити потрібний текст. Потім обираємо команду Перекласти виділений текст.

Програма попереджає про звернення до стороннього ресурсу.

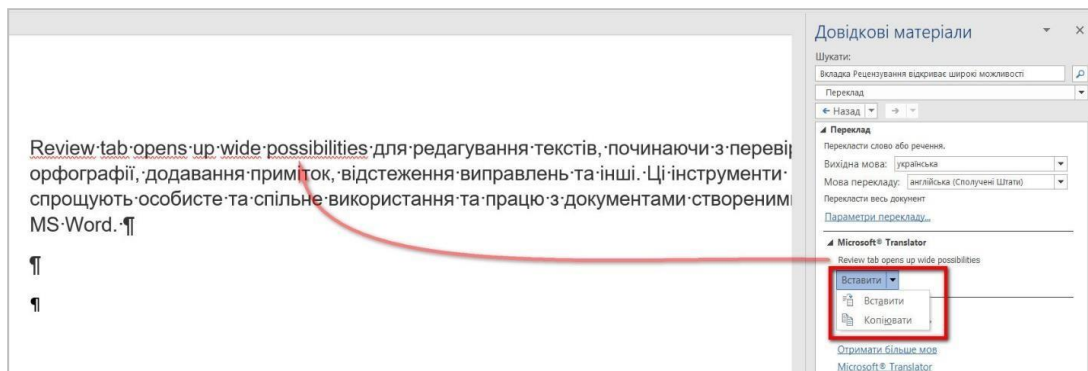
Можна у подальшому вимкнути показ цього вікна натиснувши прапорець Більше не показувати.

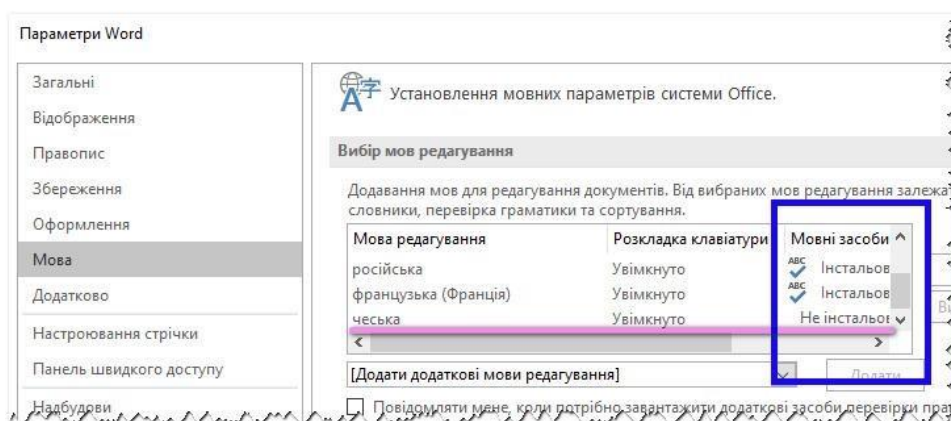
З правого боку з'являється Область завдань з Довідковими матеріалами. Триває пошук, який може зайняти кілька хвилин, залежно від якості з'єднання з інтернетом. Після цього з'являється результат перекладу.

Після цього переклад можна вставити у текст або скопіювати у буфер обміну для подальшого використання.

Міні-перекладач. Зауваження. Ця команда може не працювати у деяких зборках. Завдання цієї команди – миттєвий переклад слів, словосполучень та цілих речень. Вона працює тільки з мовами, які встановлені у системі та мають інсталювані мовні засоби.

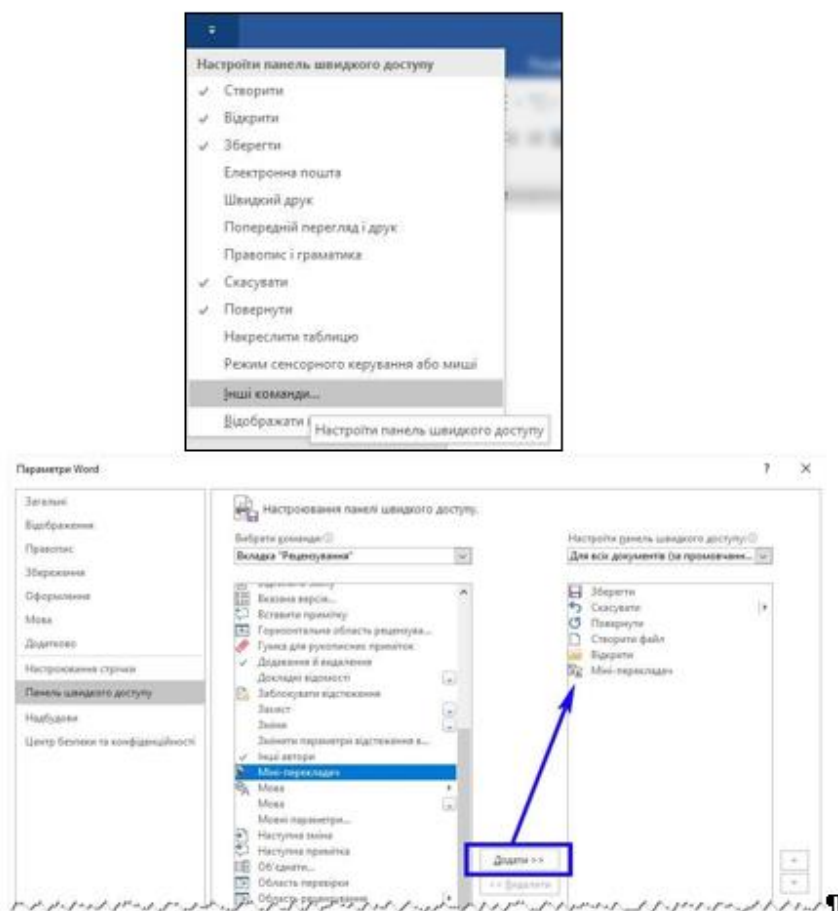
Тобто, якщо нема підтримки мовних засобів мови, то й працювати з цією мовою перекладач не зможе.

Дуже зручно вивести іконку цієї команди на панель швидкого доступу у заголовку вікна програми.

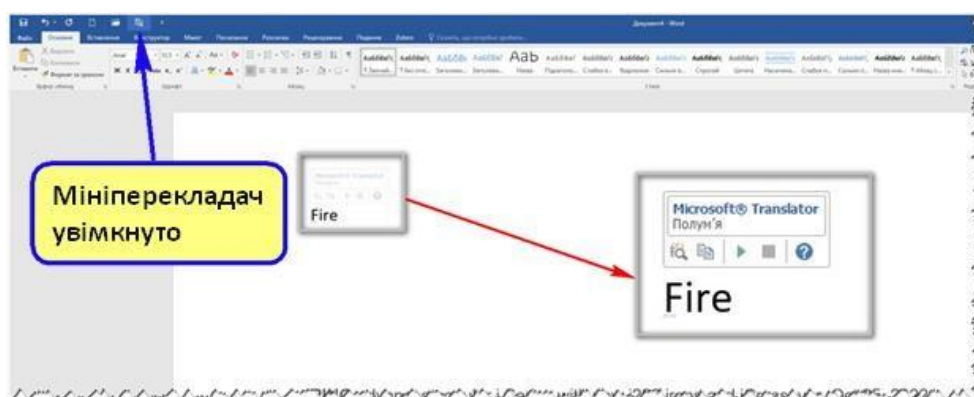

Для цього треба зайти у налаштування панелі та обрати там Інші команди.

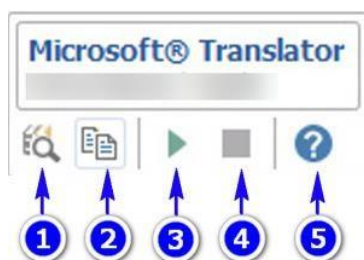

Після додавання у вікні налаштувань треба натиснути ОК. Як працює міні-перекладач?

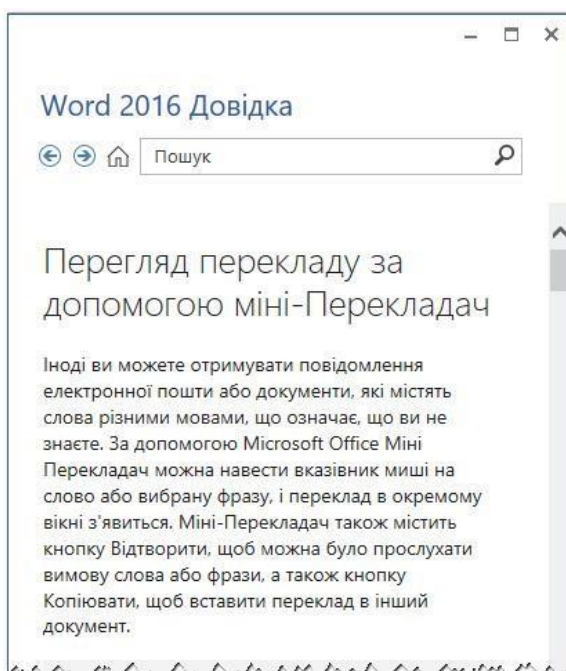
Команда повинна бути увімкненою. Коли користувач наводить курсор миші на слово, над ним з'являється напівпрозоре меню з перекладом, що зникає через кілька секунд.

Якщо навести курсор миші на це меню, воно стає доступним та можна обрати потрібні команди з меню. Розберемо ці команди.

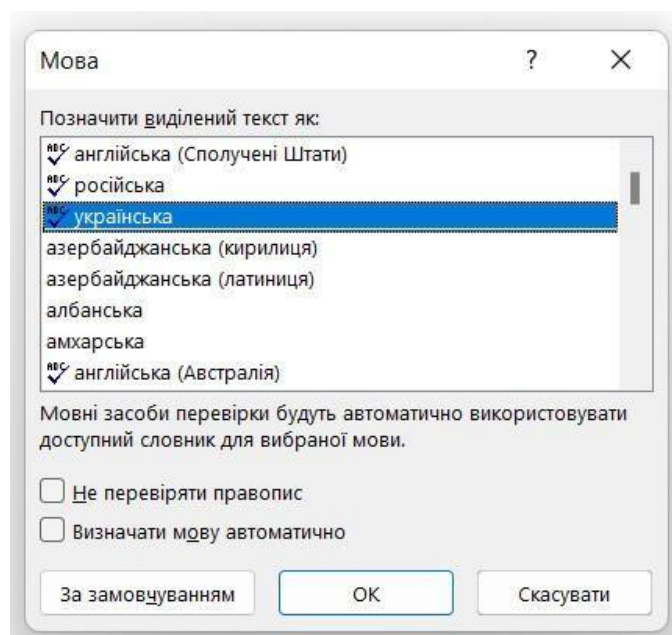
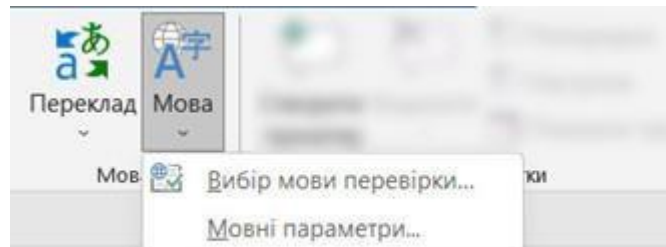
- команда Розгорнути. Викликає Довідкові матеріали в Області завдань праворуч.
- команда Копіювати. Копіює текст у буфер обміну для подальшого використання.
- команда Відтворити. Дозволяє прослухати слово або виділений фрагмент.
- команда Зупинити. Дозволяє зупинити прослуховування.
- команда Довідка. Викликає незалежне вікно довідки програми.

Отже, команда Переклад є корисною, коли треба перекладати фрагменти тексту, або весь документ. Недоліком є те, що машинний переклад може бути недосконалим.

Мова

Друга команда групи команд Мова має дві функції, які дозволяють обирати мову перевірки документа та налаштовувати мови інтерфейсу і перевірки правопису.

Не перевіряти правопис — якщо поставити прапорець на цьому пункті, то програма не буде перевіряти правопис у документі

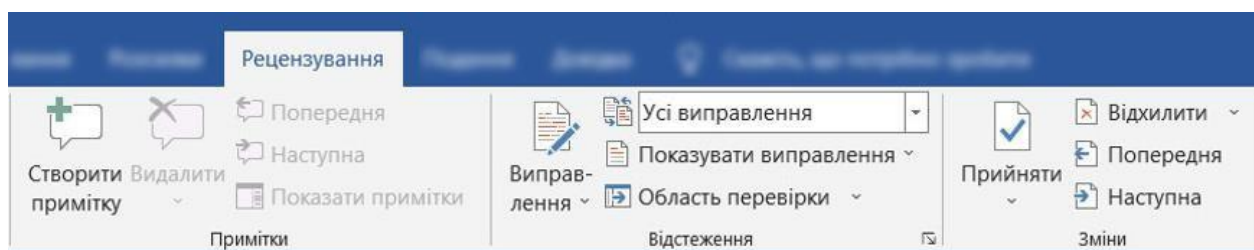
Визначити мову автоматично — цей пункт дозволяє автоматично визначити мову та використовувати потрібні словники для перевірки правопису.

Щоб змінити мову перевірки поточного документа, потрібно виділити весь документ (або потрібний фрагмент) та у вікні Мова вибрати зі списку потрібну мову.

Отже, команди Переклад та Мова є досить відомими та використовуються майже всіма користувачами, коли виникає необхідність зміни мови документу або фрагменту тексту.

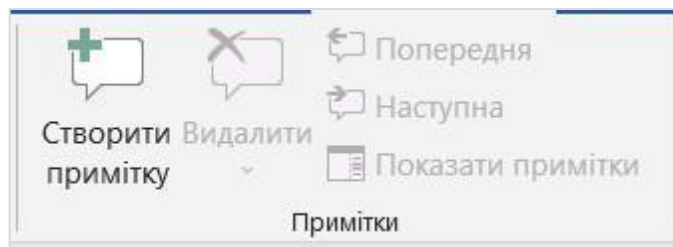
Інструменти групової роботи з документом

Дуже часто над створенням документу працює декілька людей (наприклад група авторів, рецензенти, редактори та інші). У кожного є своє завдання. У цьому випадку дуже корисними є команди текстового редактору MS Word з рецензування: зберігання виправлень, приміток, перегляд змін, що внесені у документ і дозволяють користувачам працювати з одним документом, а не з безліччю копій цього документу.

Розглянемо групи команд Примітки, Відстеження та Зміни. Команди, що дозволяють спростити та прискорити редагування документу та внесення потрібних змін.

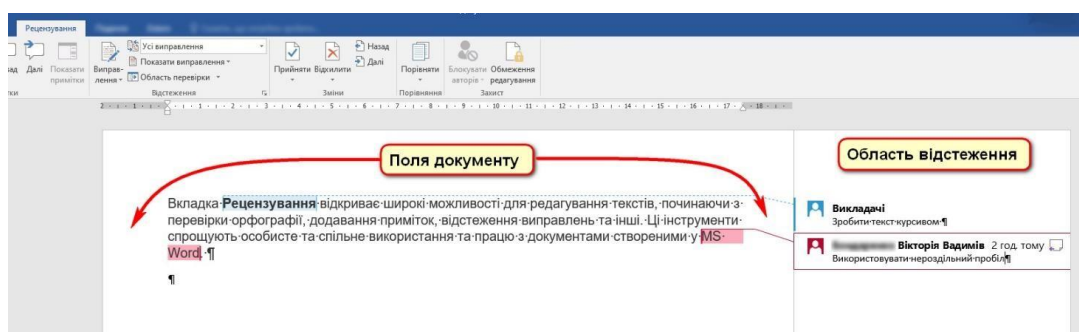
Примітки

Група команд Примітки містить п'ять команд, одну активну спочатку, три для роботи зі створеними примітками та команда відображення області виправлень, що з'являється праворуч від тексту та відображає всі наявні у документі примітки (у разі відсутності приміток вона не відображається).

Для корегування змісту документа використовують примітки. Примітка – це текстове пояснення, яке виноситься за межі тексту у спеціальну область праворуч, яка має назву Область відстеження або виправлень (залежить від версії). Іноді примітки називають коментарями до тексту. Також користувачі

можуть коментувати примітки один одного і це схоже на спілкування у чаті.

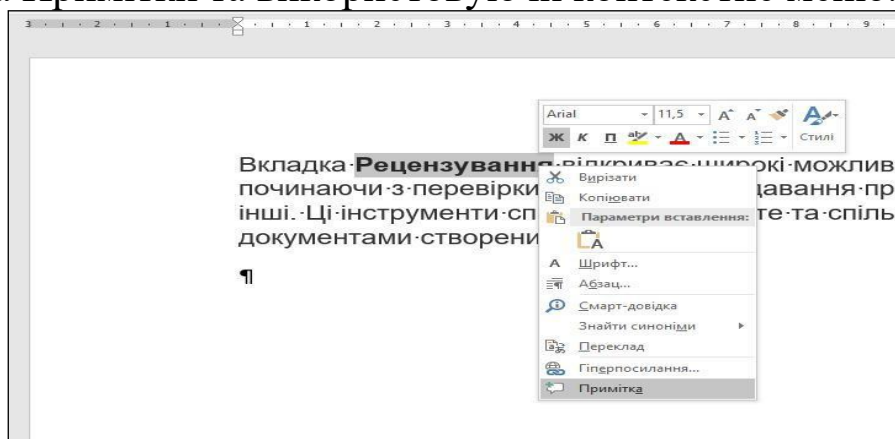
Додавання приміток

Команда Створити примітку використовується у тому випадку, коли треба додати певні зауваження щодо змісту або форматуванню у документі. Для цього спочатку треба виділити фрагмент тексту або слово, до якого створюється примітка та

на стрічці натиснути команду Створити примітку у вкладці Рецензування.

Праворуч з'являється Область відстеження (це не Область завдань, а певне «розширення» аркушу документу), на якій відображається ім'я автора примітки, час створення коментаря та курсор, де вводиться текст примітки. Якщо треба відповісти на існуючий коментар, достатньо підвести мишу на текст коментаря та натиснути праворуч значок , відповісти та ввести текст. Текст приміток можна редагувати як звичайний текст.

Активувати примітки можна декількома способами: на стрічці зі вкладок Вставлення – команда Примітки, Рецензування – команда Примітки та використовуючи контекстне меню.

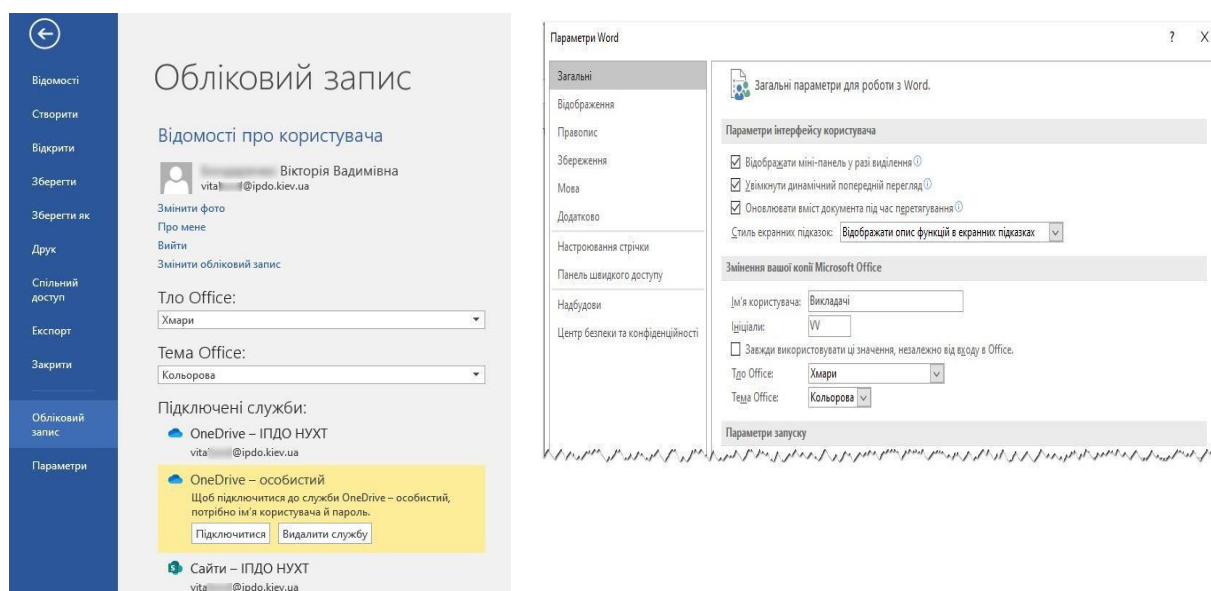

Щоб запобігти плутаниці у примітках вони створюються від імені конкретного користувача та для кожного використовується свій колір. Ім'я користувача налаштовується перед початком роботи по рецензуванню.

Налаштування підпису користувача у примітках

Налаштовується підпис у параметрах Word, пункт Загальні. Зазвичай використовується ім'я користувача Windows, але його за необхідністю можна змінити вручну.

Зауваження. Зміни імені користувача відображаються у всіх програмах MS Office. Якщо на комп'ютері виконано вхід у обліковий запис Microsoft та не стоїть прапорець примусово використовувати дані у полях незалежно від входу в Office, то

дані користувача «підтягуються» зі хмари (за умовою підключення до інтернету).

Обробка приміток

Після того, як документ повернувся до автора з примітками від редактора або керівника чи інших читачів рекомендовано опрацьовувати текст з першого коментаря, користуючись

командою Далі. Можна погоджуватися та виконувати дії з коментарів, а можна додавати свої коментарі до існуючих, пояснюючи свою думку. Видаляти примітку треба за допомогою

команди Видалити.

В остаточному документі, коли всі примітки будуть оброблені, Область виправлень зникне сама.

Отже, Примітки є дуже важливим інструментом для групової роботи. Примітки можуть виглядати як чат з обговорення певних питань між людьми, які працюють над документом та зацікавлені у результатах своєї роботи.

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Налаштування інтерфейсу програми Microsoft Office.

Алгоритм виконання:

На основі аналізу теоретичного матеріалу, переведіть мову інтерфейсу програмного середовища спочатку на англійську, а потім на українську мови.

Завдання 2. Організація автоматичного перекладу тексту засобами програми Microsoft Office.

Алгоритм виконання:

Відкрийте запропонований викладачем файл.

Засобами автоматизованого перекладу Microsoft Office Переведіть текст з іноземної на українську мову, після чого відредагуйте документ.

Завдання 3. Створіть звіт про виконання практичної роботи, в якому зазначте тему, мету роботи, перше виконане завдання (скріни українізованого інтерфейсу), друге виконане завдання та дайте короткі, вичерпні відповіді на контрольні запитання. Збережіть текст звіту у документ під назвою «пр_11_ПІ_шифр групи».

Завдання 4. Надішліть на електронну адресу викладача матеріали виконання практичної роботи.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Які основні функції Microsoft Office Word використовуються для редагування та форматування текстів перекладу?

2. Як можна використовувати функцію «Виправлення» (Track Changes) у Word для відстеження та оцінки змін у перекладі?

3. Як використовувати таблиці у Word для організації та порівняння оригіналу і перекладу?

4. Які інструменти форматування шрифту можна використовувати для покращення читабельності та виділення важливих елементів у перекладі?

5. Як використовувати функцію «Виноски» (Footnotes) для додавання додаткової інформації чи пояснень до перекладу?

6. Чим відрізняється функція «Перегляд» (Review) від звичайного режиму редагування у Word, і як вона може бути корисною при перекладі?

7. Як використовувати функцію «Сповідання про помилку» (Spelling and Grammar Check) для виявлення та виправлення помилок у перекладі?

8. Як можна використовувати стилі форматування у Word для забезпечення стандартизації і єдності в оформленні текстів перекладу?

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 12

Тема: Програмне забезпечення для визначення темпу мовлення.

Мета: сформувати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички застосування спеціалізованого програмного забезпечення для визначення темпу мовлення.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; можливість доступу до персонального google-акаунта; комплекс технічних засобів та СПЗ для аудіювання; роздатковий матеріал до практичної роботи.

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Визначення темпу мовлення:

Темп мовлення – це швидкість, з якою людина вимовляє слова або виражає свої думки в усній мові. Вимірюється цей параметр у кількості слів, які вимовляються за одиницю часу (наприклад, слів за хвилину). Темп мовлення може варіюватися від повільного до швидкого, і це є важливим аспектом в аналізі мовленнєвих характеристик.

Сутність:

Темп мовлення відображає кількість інформації, яку людина висловлює протягом певного періоду часу, і може впливати на сприйняття аудиторією. Повільне мовлення може робити висловлення більш зрозумілим для аудиторії, але може також призвести до втрати уваги. З іншого боку, швидке мовлення може бути важко засвоїти, але може бути більш захопливим.

Сфери застосування:

1. Лінгвістика та Фонетика: Дослідження темпу мовлення важливе для лінгвістичних та фонетичних досліджень. Воно дозволяє вивчати різниці в мовленні між різними мовами, групами людей або навіть в різні періоди часу.

2. Комунікаційні Дослідження: У комунікаційних дослідженнях темп мовлення може впливати на ефективність спілкування. Дослідження може включати в себе аналіз того, які чинники впливають на темп мовлення і як це впливає на сприйняття повідомлень.

3. Технології Обробки Мови: У сфері обробки природної мови (Natural Language Processing - NLP) темп мовлення може використовуватися для розробки алгоритмів розпізнавання мовлення та інших технологій, які працюють із звуковою інформацією.

4. Медіа та Реклама: Темп мовлення важливий у виробництві аудіо та відеоматеріалів для реклами, радіо, телебачення тощо. Швидкість мовлення може бути вибрана для досягнення конкретного ефекту або сприйняття аудиторією.

5. Освіта та Тренінг: Вивчення темпу мовлення може бути корисним у навчанні та тренінгу, зокрема в галузях, де ефективна комунікація важлива, таких як публічний виступ, викладання та тренінг лідерства.

Визначення темпу мовлення має велике значення в різних галузях і аналіз цього параметра може надавати корисну інформацію для різноманітних досліджень та застосувань.

Існує кілька програм та онлайн-інструментів, які можуть вам допомогти визначити темп мовлення. Ось декілька прикладів:

1. Praat:

- Веб-сайт: <http://www.fon.hum.uva.nl/praat/>
- Praat – це вільний програмний продукт для аналізу звукових сигналів. Він може вам допомогти виміряти часові інтервали і темп мовлення.

2. Audacity:

- Веб-сайт: <https://www.audacityteam.org/>
- Audacity – це інша безкоштовна програма для редагування аудіофайлів. Вона має різні інструменти для аналізу і редагування аудіо, включаючи можливість вимірювання темпу мовлення.

3. SpeechAnalyzer:

- Веб-сайт: <https://speechanalyzer.com/>
- Це онлайн-інструмент, який дозволяє аналізувати мовлення та визначати темп мовлення. Ви можете завантажити аудіофайл або використовувати вбудований мікрофон.

4. TextAloud:

- Веб-сайт: <https://www.nextup.com/TextAloud/>
- TextAloud – це програма для читання тексту вголос. Вона може читати текст різними швидкостями, і ви можете використовувати цю функцію для визначення темпу мовлення.

Переконайтеся, що ви ознайомлюєтеся з правилами використання цих інструментів, особливо якщо ви плануєте використовувати їх для комерційних або великих проєктів.

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Аналіз спеціалізованого програмного забезпечення та онлайн-інструментів визначення темпу мовлення.

Алгоритм виконання:

На основі опрацьованого теоретичного матеріалу та аналізу Інтернет-джерел заповніть таблицю. Зробіть висновок щодо найфективнішого, на вашу думку, програмного додатка чи мережевого сервісу для визначення темпу мовлення.

№ з/п	Назва програмного засобу	Основні характеристики			
		Основні функції та можливості	Переваги	Недоліки	Спеціальні вимоги до апаратного забезпечення

Завдання 2. Визначення темпу власного мовлення засобами програми **SpeechAnalyzer**.

1. Відкрийте сервіс **SpeechAnalyzer**, перейшовши за відповідним покликанням (див теоретичний матеріал). Застосовуючи функцію вбудованого мікрофона, визначте темп Вашого мовлення, українською та іноземною мовою. Зробіть висновки про різницю темпів мовлення двома мовами.

2. За допомогою функції визначення темпу мовлення із звукового файлу, визначте темп мовлення диктора одного з популярних англійських ведучих.

3. Порівняйте результати двох замірів.

Завдання 3. Створіть звіт про виконання практичної роботи, в якому зазначте тему, мету роботи, виконане завдання, висновки щодо другого завдання та дайте короткі, вичерпні відповіді на контрольні запитання. Збережіть текст звіту у документ під назвою «пр_12_ПІ_шифр групи».

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Що таке програмне забезпечення для визначення темпу мовлення?

2. Які основні завдання вирішує таке програмне забезпечення?

3. Які методи використовуються для визначення темпу мовлення за допомогою програмного забезпечення?

4. Які можливості надає це програмне забезпечення для вивчення темпу мовлення?

5. Які сфери застосування програмного забезпечення для визначення темпу мовлення?

6. Які переваги та обмеження можуть виникнути при використанні такого програмного забезпечення?

7. Які технології лежать в основі розпізнавання темпу мовлення в цих програмах?

8. Як можна використовувати результати вимірювань темпу мовлення для подальшого аналізу чи застосування?

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 13

Тема: Програмне забезпечення для створення скрипту для подальшого виконання перекладу.

Мета: сформувати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички застосування спеціалізованого програмного забезпечення для створення скрипту для подальшого виконання перекладу.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; можливість доступу до персонального google-акаунта; комплекс технічних засобів та СПЗ програмування скриптів.

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Створення скриптів для подальшого виконання перекладу відноситься до розробки програмного забезпечення, яке автоматизує процес перекладу тексту з однієї мови на іншу. У цьому випадку, «скрипти» вказують на невеликі програми чи скрипти, що використовуються для виконання конкретних завдань перекладу.

Спосіб застосування:

1. Веб-сайти та Веб-додатки: скрипти можна вбудовувати у веб-сайти або веб-додатки для надання користувачам можливості автоматичного перекладу контенту.

2. Командний рядок: скрипти можна використовувати з командним рядком для швидкого перекладу текстових файлів або фрагментів тексту.

3. Інтеграція у власні програми: розробники можуть інтегрувати скрипти для автоматичного перекладу у свої власні програми чи рішення.

Переваги:

1. Автоматизація: скрипти дозволяють автоматизувати процес перекладу, що збільшує продуктивність та швидкість роботи.

2. Гнучкість: розробники можуть створювати скрипти, що відповідають конкретним потребам та вимогам їх проєктів.

3. Локальний контроль: використання скриптів може дати користувачам більший контроль над процесом перекладу, особливо, якщо вони використовують локальні ресурси.

Недоліки:

1. Точність перекладу: автоматичні перекладачі можуть мати обмежену точність, особливо при роботі з сленгом, фаховою термінологією або складними конструкціями.

2. Залежність від API: багато скриптів використовують зовнішні API перекладачів і їх ефективність може залежати від надійності та доступності цих служб.

3. Етичні аспекти: автоматичні перекладачі можуть порушати або неправильно тлумачити контекст чутливих текстів, що може викликати проблеми.

4. Обмеження мов: деякі скрипти можуть бути обмежені мовами, що підтримуються конкретними сервісами або бібліотеками.

Враховуючи ці переваги та недоліки, важливо обирати та використовувати скрипти для перекладу з усвідомленням їхніх обмежень та відповідно до конкретних вимог вашого проєкту.

Для створення скриптів для подальшого виконання перекладу можна використовувати різноманітні програмні інструменти. Ось кілька популярних мов програмування та інструментів для створення таких скриптів:

1. Python:

- **Бібліотека Google Translate API:** використовуйте Google Translate API для автоматичного перекладу тексту у своєму Python-скрипті.

- **Бібліотека translate:** це бібліотека для Python, що надає простий інтерфейс для використання різноманітних онлайн-сервісів перекладу.

Приклад використання бібліотеки **translate**:

```
python Copy code

from translate import Translator

translator= Translator(to_lang="українська")
translation = translator.translate("Hello, world!")

print(translation)
```

2. JavaScript:

- **Google Translate API:** використовуйте Google Translate API через JavaScript для автоматичного перекладу тексту на стороні клієнта.

- **Бібліотека google-translate-api:** це Node.js-бібліотека, що надає доступ до служби перекладу Google.

-

Приклад використання бібліотеки **google-translate-api**:

```
javascript Copy code

const translate = require('google-translate-api');

translate('Hello, world!', {to: 'uk'})
  .then(response => {
    console.log(response.text);
  })
  .catch(error => {
    console.error(error);
  });
```

3. Shell-скрипти: використовуйте команди командного рядка для виклику зовнішніх інструментів перекладу, таких як **curl** для взаємодії з онлайн-API перекладачів.

Ці інструменти допоможуть вам автоматизувати процес перекладу за допомогою скриптів, але будьте уважні і дотримуйтеся відповідних правил використання сервісів перекладу, оскільки деякі можуть вимагати API-ключ або обмежувати кількість запитів.

Створення скрипту для подальшого виконання перекладу засобами Python може бути виконано за допомогою різних бібліотек та інструментів. Ось основні етапи та рекомендації для реалізації такого скрипту:

Етапи створення скрипту для перекладу засобами Python:

1. Вибір бібліотеки перекладу:

Виберіть бібліотеку, яка надає доступ до сервісу перекладу. Декілька популярних бібліотек:

- **googletrans:** Python-бібліотека для використання Google Translate API.
- **translate:** проста бібліотека для перекладу тексту, яка підтримує різні сервіси перекладу.

2. Встановлення бібліотеки:

Встановіть вибрану бібліотеку за допомогою інструмента керування пакетами, такого як `pip`.

```
b1b1 1u3f3J11 800b1e1f1u3==4'0'0-1c1 # 1b1k1u3 1u3 800b1e1f1u3  
p33p Copy code
```

3. Написання скрипту перекладу:

```
python Copy code  
  
from googletrans import Translator # Якщо ви використовуєте googletrans  
  
def translate_text(text, target_language='uk'):  
    translator = Translator()  
    translation = translator.translate(text, dest=target_language)  
    return translation.text  
  
# Приклад використання  
text_to_translate = "Hello, world!"  
translated_text = translate_text(text_to_translate, target_language='uk')  
print(f"Original: {text_to_translate}\nTranslated: {translated_text}")
```

4. Додаткові функції (опціонально):

- Можливо, ви захочете додати обробку помилок, збереження перекладів у файли, підтримку багатьох мов тощо.

Переваги створення скрипту для перекладу засобами Python:

1. Простота використання: Python є простою мовою програмування, що дозволяє легко реалізувати скрипти для автоматизації завдань.

2. Широкий вибір бібліотек: існує багато бібліотек для перекладу, що дозволяє обирати ту, яка найкраще підходить для конкретного проекту.

3. Можливість інтеграції: скрипти Python можна легко інтегрувати у веб-сайти, додатки чи інші програми.

4. Спільнота та документація: Python має велику та активну спільноту, а також обширну документацію, що полегшує розробку та усунення проблем.

Важливо пам'ятати, що при використанні API перекладу слід дотримуватися правил використання сервісу, таких як обмеження на кількість запитів та необхідність отримання API-ключа.

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Аналіз спеціалізованого програмного забезпечення та онлайн-інструментів визначення темпу мовлення.

Алгоритм виконання:

На основі опрацьованого теоретичного матеріалу та аналізу Інтернет-джерел заповніть таблицю. Зробіть висновок щодо найфактивнішого, на вашу думку, програмного додатка для створення скриптів для подальшого автоматизованого перекладу.

№ з/п	Назва програмного засобу	Основні характеристики			
		Основні функції та можливості	Переваги	Недоліки	Спеціальні вимоги до апаратного забезпечення

Завдання 2. Створення скрипта для автоматизованого англо-українського перекладу тексту засобами середовища програмування **Python**.

Алгоритм виконання завдання:

1. На основі алгоритму та фрагментів програмного коду, що представлені у теоретичному блоці роботи, реалізуйте скрипт автоматизованого англо-українського перекладу тексту.

2. Скрін-шоти роботи програмного коду та побудованої блок-схеми скрипта додайте до звіту про виконання практичної роботи.

Завдання 3. Створіть звіт про виконання практичної роботи, в якому зазначте:

- тему, мету роботи;
- виконане завдання №1;
- скрін-шоти роботи програмного коду скрипта;
- загальний алгоритм роботи скрипта;
- короткі, вичерпні відповіді на контрольні запитання.

Збережіть текст звіту у документ під назвою «пр_13_ПІ_шифр групи».

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Які бібліотеки для перекладу тексту ви можете використовувати засобами Python?

2. Як встановити бібліотеку для перекладу, наприклад, googletrans, засобами pip?

3. Напишіть фрагмент коду на Python для використання бібліотеки googletrans для перекладу тексту з англійської мови на українську.

4. Які можуть бути переваги використання скрипта для автоматизованого перекладу тексту?

5. Які можуть бути недоліки використання автоматичних перекладачів у скриптах?

6. Як вибрати цільову мову для перекладу у вашому скрипті?

7. Як ви обробляєте ситуації, коли перекладач повертає неправильні або неповні переклади?

8. Чому важливо дотримуватися правил використання сервісів перекладу, особливо якщо вони використовують API ключі?

9. Як ви можете вдосконалити свій скрипт для перекладу, щоб робити його більш гнучким або додавати додаткові функції?

10. Які ще способи використання скриптів для автоматизованого перекладу ви можете уявити, крім локального використання у власних програмах?

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 14

Тема: Програмне забезпечення для редагування аудіосинглу.

Мета: сформувати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички застосування спеціалізованого програмного забезпечення для редагування аудіосинглу.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; можливість доступу до персонального google-акаунта; комплекс технічних засобів та СПЗ для аудіювання; СПЗ для редагування аудіо; роздатковий матеріал до практичної роботи.

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Поняття «аудіосингл» відсилається до аудіозапису або аудіофайлу, який містить звуковий контент. Аудіосингл може представляти собою запис одного треку, пісні, аудіофрагмента або іншого звукового вмісту, який може бути відтворений за допомогою аудіообладнання або програмного забезпечення.

Основні риси аудіосинглу включають:

1. Текстовий контент: аудіосингл містить звукову інформацію, яка може бути виражена мовою, музикою чи іншим звуковим вмістом.

2. Формат файлу: аудіосингли можуть бути збережені у різних аудіоформатах, таких як MP3, WAV, FLAC, AAC і т.д.

3. Часова тривалість: визначає, як довго триває аудіозапис, вимірюється у секундах, хвилинах чи годинах.

4. Якість звуку: якість аудіосинглу може бути визначена такими параметрами як бітрейт, частота дискретизації, глибина бітів та інші.

Аудіосингли широко використовуються в різних контекстах, таких як музична індустрія, радіо, підкасти, аудіокниги, звукові ефекти у фільмах та відеоіграх, а також для створення аудіодокументації та перекладів.

Зв'язок з роботою перекладача:

• **Транскрипція:** створення текстового запису того, що сказано в аудіосинглі.

- **Аудіо-документація:** запис та використання аудіосинглів для документування вимови, акцентів та інших аспектів мови.
- **Переклад аудіоконтенту:** переклад аудіозаписів чи аудіосинглів для надання перекладу мовленого тексту.
- **Редагування звуку:** внесення змін у звуковий контент або використання ефектів для досягнення бажаного звукового ефекту в перекладі.

Зазвичай, аудіозаписи грають важливу роль у сфері перекладу, дозволяючи перекладачам краще розуміти мовний контекст та точно передавати аспекти мовлення.

Існує безліч програмного забезпечення для редагування аудіосинглів або аудіозаписів, яке дозволяє вам виконувати різноманітні операції зі звуковим контентом. Нижче наведено кілька популярних програм для редагування аудіосинглів:

1. Audacity:

✓ **Опис:** Audacity є безкоштовним та відкритим аудіоредактором для різних операцій зі звуком, від запису до редагування та обробки.

✓ **Особливості:**

- Запис та редагування аудіо.
- Застосування різних ефектів та фільтрів.
- Підтримка багатьох аудіоформатів.

2. Adobe Audition:

✓ **Опис:** Adobe Audition – це професійний аудіоредактор, який надає широкі можливості для обробки та монтажу аудіо.

✓ **Особливості:**

- Продвинуті інструменти для редагування та фільтрації.
- Зручний інтерфейс для роботи з мультитрековими проєктами.
- Інтеграція з іншими продуктами Adobe.

3. GarageBand:

✓ **Опис:** GarageBand – це аудіоредактор для користувачів macOS та iOS, зокрема для створення музики та редагування аудіозаписів.

✓ **Особливості:**

- Простий у використанні інтерфейс.
- Засоби для створення музики та редагування аудіозаписів.
- Підтримка великої кількості інструментів.

4. FL Studio:

✓ **Опис:** FL Studio – це програма для створення музики, але вона також має засоби для редагування аудіосинглів.

✓ Особливості:

- Спрощений інтерфейс для редагування звуку.
- Велика кількість вбудованих інструментів та ефектів.
- Секвенсер для створення музики.

5. Ableton Live:

✓ **Опис:** Ableton Live – це програма для живого виконання та створення музики, але вона також використовується для редагування аудіосинглів.

✓ Особливості:

- Інтерфейс для створення та редагування аудіо.
- Велика кількість ефектів та інструментів.
- Спеціальні інструменти для живого виконання.

Ці програми надають різноманітні можливості для редагування аудіосинглів залежно від ваших потреб та рівня досвіду.

Обробка аудіосинглу для подальшого перекладу може включати кілька етапів, які включають отримання текстового представлення мовлення та можливу попередню обробку цього тексту. Нижче наведений загальний алгоритм для обробки аудіосинглу для подальшого перекладу:

1. Отримання аудіозапису:

- Здійснення запису аудіозапису, який містить мовлення особи.

2. Розпізнавання мовлення:

- Використання систем розпізнавання мовлення для перетворення аудіосигналу на текстове представлення мовлення.

3. Отримання текстового представлення:

- Отримання тексту, що відповідає вимовленому мовленню в аудіозаписі.

4. Попередня обробка тексту:

- Видалення непотрібних артефактів, таких як зашумлення, ефекти еха, паразитні звуки.
- Зниження шуму та видалення можливих помилок розпізнавання мовлення.

5. Сегментація тексту:

- Розділення тексту на короткі сегменти або фрази для зручності подальшого перекладу.

6. Визначення мови:

- Використання алгоритмів визначення мови для визначення мови тексту.

7. Переклад тексту:

- Застосування систем машинного перекладу для перекладу кожного сегмента тексту.

8. Поєднання перекладених сегментів:

- Об'єднання перекладених сегментів для отримання повного перекладу аудіозапису.

9. Пост-редагування (опціонально):

- Перевірка та виправлення перекладу за допомогою людського редактора або систем автоматичного коригування.

10. Вивід результату:

- Представлення отриманого перекладу у вигляді тексту, аудіофайлу або іншого формату згідно з вимогами.

Цей алгоритм є загальним і може бути адаптованим залежно від конкретних потреб та характеристик проєкту. Важливо враховувати, що точність та ефективність перекладу можуть залежати від якості розпізнавання мовлення та якості системи машинного перекладу.

Adobe Audition є потужним аудіоредактором, і він може використовуватися для різних завдань обробки аудіосигналу перед подальшим машинним перекладом тексту. Нижче подано загальний алгоритм обробки аудіосинглу в Adobe Audition для зменшення шумів, вирівнювання гучності та еквалайзингу:

1. Завантаження аудіосинглу в Adobe Audition:

- Відкрийте Adobe Audition та завантажте відповідний аудіофайл.

2. Стабілізація від шумів:

- Використайте інструменти для стабілізації шумів (наприклад, Noise Reduction) для зменшення непотрібних шумів в аудіосигналі.
- Визначте та видаліть можливі шуми чи ехо.

3. Вирівнювання гучності:

- Використовуйте компресію або лімітер для вирівнювання гучності аудіосигналу.
- Зменште великі різниці в гучності між різними частинами аудіозапису.

4. Еквалайзинг:

- Використовуйте інструмент еквалайзера для покращення аудіоспіввідношення частот.
- Зменште частоти, що можуть конфліктувати з мовленням або робити аудіозапис важким для розуміння.
- Підсиліть або виділіть деякі частоти, щоб покращити чіткість мовлення.

5. Перевірка та налаштування ефектів:

- Використовуйте ефекти реверберації або додайте просторовість, якщо потрібно.
- Експериментуйте з іншими ефектами відповідно до вашого власного бажаного звучання.

6. Експорт обробленого аудіосинглу:

- Після обробки експортуйте аудіосигнал у форматі, який вибрав і відповідає вимогам для подальшого використання.

Зверніть увагу, що точні етапи та налаштування можуть варіюватися в залежності від конкретних вимог вашого проєкту та характеристик аудіозапису. Роблячи будь-які зміни, слід слухати результати та забезпечувати, щоб обробка покращила якість аудіозапису та полегшила подальший машинний переклад тексту.

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Аналіз спеціалізованого програмного забезпечення редагування аудіосинглу.

Алгоритм виконання:

На основі опрацьованого теоретичного матеріалу та аналізу Інтернет-джерел заповніть таблицю. Зробіть висновок щодо найефективнішого, на вашу думку, програмного додатка чи мережного сервісу для редагування аудіосинглу.

№ з/п	Назва програми багато засобу	Основні характеристики			
		Основні функції та можливості	Переваги	Недоліки	Спеціальні вимоги до апаратного забезпечення

Завдання 2. Керуючись алгоритмом обробки аудіосинглу у програмі **Adobe Audition** (представлено у теоретичному блоці практичної роботи), відредагуйте запропоновані викладачем аудіосингли розмови американця з англійцем: очистіть запис від всіх сторонніх шумів, здійсніть еквайзинг, підкорегуйте гучність та чіткість запису, підготувавши, таким чином, аудіозапис до подальшого машинного перекладу.

Завдання 3. Створіть звіт про виконання практичної роботи, в якому зазначте тему, мету роботи, виконане завдання, дайте короткі, вичерпні відповіді на контрольні запитання. Збережіть текст звіту у документ під назвою «пр_14_ПІ_шифр групи». Надішліть на електронну адресу викладача оброблені вами аудіосингли та звіт про виконання практичної роботи.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Які основні завдання включає в себе обробка аудіосинглу перед автоматизованим перекладом?
2. Які можливості для стабілізації від шумів і чистки аудіосинглу пропонує Adobe Audition?
3. Як вирівнювання гучності може вплинути на якість аудіозапису та подальший переклад?
4. Для чого використовують ефект еквайзера при обробці аудіосинглу для машинного перекладу?
5. Як можна оптимізувати аудіосингл за допомогою ефектів реверберації або просторовості у Adobe Audition?
6. Які інші ефекти та інструменти в Adobe Audition можна використовувати для поліпшення якості аудіосигналу перед перекладом?

7. Як здійснюється експорт обробленого аудіосинглу після завершення робіт у Adobe Audition?

8. Які можливості для аналізу звукового спектру пропонує Adobe Audition та як це може бути корисним при обробці аудіозапису?

9. Чому важливо враховувати мовні особливості при обробці аудіосинглу для машинного перекладу?

10. Як можна впевнитися, що обробка аудіосинглу не втратить важливих мовленнєвих аспектів та контексту перед його перекладом?

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 15

Тема: Створення та редагування презентацій перекладу засобами MS PowerPoint.

Мета: сформувати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички створення та редагування інтерактивного плакату як способу цифрової презентації матеріалів перекладу засобами MS PowerPoint.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; пакет офісного програмного забезпечення MS Office 2010-2019.

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Комп'ютерна презентація – це інструмент для візуалізації інформації та передачі її аудиторії за допомогою комп'ютера та проектора. Вона може використовуватися для навчання, робочих презентацій, інформаційних розповідей тощо. Важливо, щоб комп'ютерна презентація була структурованою та добре спроектованою для досягнення максимального ефекту.

Основні вимоги до структури комп'ютерної презентації:

1. Зрозуміла структура: презентація повинна мати логічну структуру, яка дозволяє аудиторії легко слідкувати за викладом. Зазвичай, це включає в себе вступ, основну частину та висновки.

2. Графічний дизайн: графічне оформлення повинно бути привабливим і професійним.

Важливо використовувати чіткий шрифт, візуально привабливі зображення та кольори, які підкреслюють основні ідеї презентації.

3. Мінімум тексту: уникайте перенасичення слайдів текстом. Використовуйте короткі речення та ключові слова. Презентація має бути допоміжним засобом для говоріння, а не заміником.

4. Зображення та мультимедіа: включайте в презентацію зображення, відео, діаграми і графіки, які ілюструють ваші ідеї і роблять їх більш зрозумілими.

5. Чіткість та лаконічність: слайди мають бути чіткими та лаконічними. Вони повинні підкреслювати головні точки вашого повідомлення.

Основні принципи проєктування навчальних презентацій навчально-виховного змісту:

1. Відповідність аудиторії: при створенні навчальних презентацій важливо враховувати рівень знань та інтереси аудиторії. Матеріал повинен бути представлений таким чином, щоб його легко розуміли і запам'ятовували.

2. Взаємодія з аудиторією: використовуйте інтерактивні елементи, такі як запитання, завдання і обговорення, щоб залучити аудиторію і сприяти активному навчанню.

3. Структурованість та послідовність: розділіть матеріал на логічні розділи та наведіть їх у послідовності, що допомагає розуміти інформацію.

4. Використання прикладів і практичних завдань: включайте приклади, вправи та завдання, які допомагають аудиторії застосовувати отримані знання на практиці.

5. Визначення мети і навчальних цілей: кожна навчальна презентація повинна мати чітку мету і навчальні цілі, що допомагають аудиторії розуміти, що вони повинні зрозуміти чи здобути після презентації.

6. Оцінка розуміння: після презентації надайте можливість аудиторії перевірити своє розуміння матеріалу, наприклад, за допомогою тестів чи обговорення.

За дотриманням цих вимог і принципів структури та проєктування навчальних презентацій, ви зможете зробити їх більш ефективними для навчання та зрозуміння аудиторії.

Зважаючи на важливість комп'ютерних презентацій в навчанні і вихованні, розглянемо деякі більш докладні аспекти їх структури та проектування:

1. Візуалізація інформації:

- **Зображення і графіка:** використовуйте зображення, схеми, графіки та інші візуальні елементи для ілюстрації ключових концепцій. Це допоможе аудиторії краще розуміти матеріал і пам'ятати його.

- **Відео та анімація:** вставка коротких відеороликів або анімаційних ефектів може бути корисною для демонстрації процесів або явищ.

2. Інтерактивність:

- **Питання та відповіді:** вставляйте питання, на які аудиторія може відповісти в режимі реального часу. Це дозволяє активно залучити аудиторію та перевірити рівень їх розуміння.

- **Вправи та завдання:** після викладу нового матеріалу включайте в презентацію вправи або завдання, які допоможуть аудиторії закріпити отримані знання.

3. Групування і логічна послідовність:

- Розділіть матеріал на логічні секції або групи, щоб зробити презентацію більш організованою.

- Використовуйте нумерацію або маркування для підкреслення послідовності і важливості точок.

4. Підкреслення ключових точок:

- Визначте основні ідеї і ключові точки презентації, і підкресліть їх видільним шрифтом, кольорами чи іншими візуальними засобами.

5. Мова та стиль презентації:

- Говоріть зрозумло і акуратно. Вирази важливі ідеї чітко та лаконічно.

- Уникайте перегрузки слайдів текстом. По можливості використовуйте ключові слова та короткі фрази.

6. Доступність:

- Враховуйте можливість, що деякі аудиторії можуть мати обмеження або потребу у додаткових підказках. Забезпечте альтернативні шляхи отримання інформації, наприклад, через аудіодублювання тексту.

7. Оцінка результатів:

- Після завершення презентації надайте можливість аудиторії перевірити своє розуміння через тестування, обговорення або робочі завдання.

8. Підготовка і практика:

- Перед презентацією вивчіть матеріал і впевніться в його зрозумінні.

- Відпрацюйте свою презентацію, включаючи переходи між слайдами та коментарі.

- Використовуйте технологію та обладнання заздалегідь, щоб уникнути непередбачених проблем на момент виступу.

9. Взаємодія з аудиторією:

- Спілкуйтесь з аудиторією, відповідаючи на їх питання та стимулюючи обговорення.

- Підтримуйте контакт з аудиторією та реагуйте на їхні реакції.

Дотримання цих принципів та підходів до структури та проектування навчальних комп'ютерних презентацій допоможе зробити навчання більш ефективним та зацікавлюючим для аудиторії.

Налаштування автоматичної анімації та візуальних переходів в структурі навчальної презентації

Налаштування автоматичної анімації та візуальних переходів в структурі навчальної презентації може покращити сприйняття та розуміння матеріалу. Ось кілька кроків, які можна виконати:

1. Створення слайдів: Спочатку створіть всі необхідні слайди для вашої навчальної презентації. Розподіліть матеріал на логічні розділи та слайди.

2. Додавання об'єктів: додайте текст, зображення, графіку та інші об'єкти на слайди. Кожен об'єкт, який ви плануєте анімувати, повинен бути окремим об'єктом на слайді.

3. Визначення порядку анімації: виділіть об'єкт, який ви хочете анімувати, і виберіть опцію анімації (зазвичай це можна зробити через панель інструментів або контекстне меню об'єкта). Визначте порядок анімації для кожного об'єкта.

4. Налаштування параметрів анімації: для кожного об'єкта встановіть параметри анімації, такі як тип анімації (з'явлення, виїзд, поворот тощо), тривалість анімації та інші налаштування. Попередній перегляд допоможе вам переконатися, що анімація відображається коректно.

5. Встановлення візуальних переходів між слайдами: встановіть стилі візуальних переходів між слайдами, щоб зробити перехід від одного слайду до іншого більш зручним для аудиторії. Це може бути зроблено через налаштування переходів між слайдами.

6. Тестування і попередній перегляд: переконайтеся, що всі анімації та візуальні переходи працюють належним чином, переглянувши всю презентацію в режимі попереднього перегляду.

7. Збереження презентації: Збережіть вашу презентацію з налаштуваннями анімації та візуальними переходами.

8. Проведення навчального заходу: під час презентації натискаючи клавішу прокладки, слайди будуть автоматично переходити один до одного відповідно до ваших налаштувань анімації та візуальних переходів.

Ці кроки допоможуть вам налаштувати автоматичну анімацію та візуальні переходи в вашій навчальній презентації, щоб зробити її більш привабливою та зрозумілою для вашої аудиторії.

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Уважно опрацюйте теоретичний блок до практичної роботи та навчально-методичний посібник з основ роботи у MS Office PowerPoint 2016, запропонований викладачем. Ознайомтеся з елементами керування програми та принципами створення презентаційних матеріалів перекладу.

Завдання 2. За зразком, представленим у навчальному відео, розробіть Презентацію на тему «Алгоритм машинного перекладу тексту».

Вимоги до проєктованої презентації:

1. Має містити від 10 до 15 слайдів основного матеріалу + титульний слайд на початку та вкінці.
2. Має мати відповідне стильове оформлення фону, текстових та графічних елементів.
3. Обов'язкова наявність схем SmartArt.
4. Форматування тексту на слайдах у відповідності до вимог до форматування тексту ділового стилю.
5. Обов'язкова наявність автоматичної анімації на усіх об'єктах слайду.
6. Наявність активних покликань на зовнішні джерела
7. Чіткість і логічність структури викладу матеріалу.

Завдання 3. Зберегти створену презентацію в режимі «Демонстрація Power Point з підтримкою макросів».

Завдання 4. Створити звіт про виконання практичної роботи, який має містити три скріншоти декількох слайдів готової презентації, а також короткі відповіді на контрольні запитання.

Завдання 5. Надіслати файл готової презентації та звіту на електронну адресу викладача.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Що таке «презентація»?
2. Які ви знаєте види презентацій? Охарактеризуйте кожен з них.
3. Які є типи презентацій?
4. На які види поділяються навчальні презентації?
5. Що ви розумієте під поняттям «планування презентації»?
6. Як поділяються презентації за структурою?
7. Які існують вимоги щодо структури та змісту навчального матеріалу?
8. Які ви знаєте вимоги щодо сприйняття кольорів і форм у презентації?
9. Назвіть загальні правила використання шрифтів та принципи відбору шрифтів для презентації.
10. Чим слід керуватися під час вибору шрифтів для презентації?

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 16

Тема: Створення інтерактивного плакату як способу цифрової презентації матеріалів перекладу.

Мета: сформувати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички створення та редагування інтерактивного плакату як способу цифрової презентації матеріалів перекладу засобами MS PowerPoint.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; пакет офісного програмного забезпечення MS Office 2010-2019.

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Презентація (від англ. Presentation – представлення, вистава) – це набір картинок-слайдів на певну тему, який зберігається у файлі спеціального фор-мату. Кожен слайд може містити довільну текстову, графічну, відеоінформацію, анімацію, стереозвук (як синтезований, так і записаний з мікрофона).

Види презентацій:

- інтерактивна;
- автоматична.

Інтерактивна презентація

Це діалог користувача з комп'ютером. Користувач приймає рішення, який матеріал для нього важливий, і здійснює вибір на екрані потрібного об'єкта за допомогою миші або натисненням на клавіші. В цьому випадку видається інформація, на яку є запит.

Усі інтерактивні презентаційні програми керують подіями. Це означає, що коли відбувається певна подія (натиснення на клавішу, позиціювання курсора на екранний об'єкт тощо), програма виконує відповідну дію.

Інтерактивна презентація дає змогу здійснювати пошук потрібної інформації, заглиблюючись в неї настільки, наскільки це було передбачено розробником презентації.

Наприклад, користувач починає вивчати товар із загальних відомостей про нього, відображених на екрані, а потім після клацання мишею на гіперпосиланні (підкреслене або виділене кольором слово), на кнопці або на значку відображається більш докладна інформація про конкретні товарні одиниці.

Автоматична презентація

Це закінчений інформаційний продукт. Його можна перенести на відеоплівку, дискету, компакт-диск і розіслати потенційним споживачам, щоб дістати уявлення про їхню зацікавленість.

Відповідно до сфери застосування розрізняють такі *типи презентацій*: торгові; маркетингові; корпоративні; навчальні.

Навчальні презентації

Такі презентації призначені для допомоги викладачу забезпечити зручне і наочне подання навчального матеріалу.

Навчальні презентації поділяються на такі *види*:

- *презентації-семінари* (ознайомлення з новою технікою; освітні презентації; порівняльний аналіз продукції, що випускається; огляд поточного стану ринку; навчання студентів, надомних працівників; презентації для споживачів, у тому числі потенційних);

- *презентації для самоосвіти* (інтерактивні системи, за допомогою яких можна здобути відомості про товар, компанію, ринок, конкурентів тощо, включаючи самий додаток, у середовищі якого здійснюється перегляд матеріалу);

- *презентації-порадники* (поради викладачу або лектору, як ефективніше провести презентацію);

- *презентації для клієнтів корпорацій* (навчальні диски та тематичні порадники, які розсилаються за замовленням споживачів).

У навчальних презентаціях використовуються всі види презентації:

- *із сценарієм* (підходить для виступу на семінарах, дає змогу весь час підтримувати інтерес до інформації, що подається. У ході заняття, відповідаючи на запитання студентів, викладач може змінити послідовність подання матеріалу або настроїти презентацію з урахуванням конкретної аудиторії перед початком заняття);

- *інтерактивна* (дає змогу студентам засвоювати матеріал самотійно; може поширюватися через мережу Internet);

- *автоматична* (дає змогу охопити ту чи іншу тему у простій та наочній формі. Наприклад, у музеях такі презентації, записані на відеокасети, демонструються на спеціальних екранах, щоб дати уявлення про експонати).

Інтерактивний плакат – різновид інтерактивної презентації, що являє собою слайд презентації, на якому статично розміщені фігури (кнопки), на які за допомогою анімаційного ефекту «тригер по клацанні» запрограмовані натиснення, що відкривають/закривають основний контент плакату.

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Уважно перегляньте навчальний скрін-каст «Інтерактивний плакат». Ознайомтеся із технічними особливостями та алгоритмом створення інтерактивного плакату засобами MS PowerPoint.

Завдання 2. За зразком, представленим у навчальному відео, розробіть інтерактивний плакат «Вчимося перекладу разом».

Вимоги до проєктованого інтерактивного плакату:

Слайд №1. На першому слайді плакату (титульному) має бути представлено короткий опис плакату, два-три скрін-шоти з готового плакату, кнопка «довідка» (запрограмована таким чином, щоб при натисненні на неї на екрані з'являлася фігура, з написом про те, як користуватися плакатом і керуючими кнопками).

Слайд №2. На другому слайді має бути представлено чотири тематичних кнопки та кнопка «про автора» (за зразком навчального відео).

Завдання 3. Зберегти створений плакат в режимі «Демонстрація Power Point з підтримкою макросів».

Завдання 4. Створити звіт про виконання практичної роботи, який має містити три скріншоти готового плакату, а також короткі відповіді на контрольні запитання.

Завдання 5. Надіслати файл готового плакату та звіту на електронну адресу викладача.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Що таке «презентація»?
2. Які ви знаєте види презентацій? Охарактеризуйте кожен з них.
3. Які є типи презентацій?
4. На які види поділяються навчальні презентації?

5. Що ви розумієте під поняттям «планування презентації»?
6. Як поділяються презентації за структурою?
7. Які існують вимоги щодо структури та змісту навчального матеріалу?
8. Які ви знаєте вимоги щодо сприйняття кольорів і форм у презентації?
9. Назвіть загальні правила використання шрифтів та принципи відбору шрифтів для презентації.
10. Чим слід керуватися під час вибору шрифтів для презентації?

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 17

Тема: Інтерактивна онлайн презентація на базі хмарного сервісу Prezi.com.ua.

Мета: сформулювати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички створення інтерактивних презентацій засобами хмарного сервісу Prezi.com.ua.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; умови доступу до персонального google-акаунта; роздатковий матеріал до практичної роботи; навчальний скрінкаст «Створення Інтерактивна онлайн презентація на базі хмарного сервісу Prezi»

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Сервіс для створення інтерактивних мультимедійних презентацій з нелінійною структурою або лонгвідів.

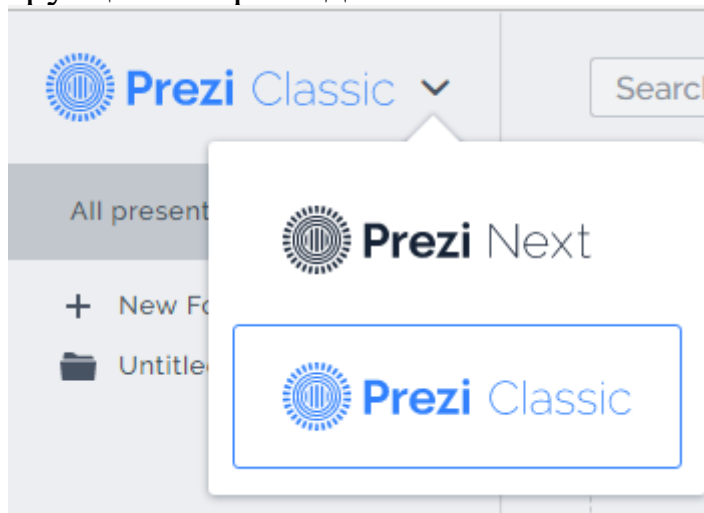
Дозволяє імпортувати відеоматеріали, графіки, фотографії та інші засоби для візуалізації презентації. Інтерактивний формат створюється за допомогою технології масштабування (приближення та віддалення зображення). Особливість Prezi полягає в тому, що на відміну від «класичної» презентації, де міняються слайди, тут переходи між зображеннями відбуваються зі збільшенням окремих частин одного слайду.

Алгоритм створення інтерактивної онлайн-презентації у середовищі Prezi

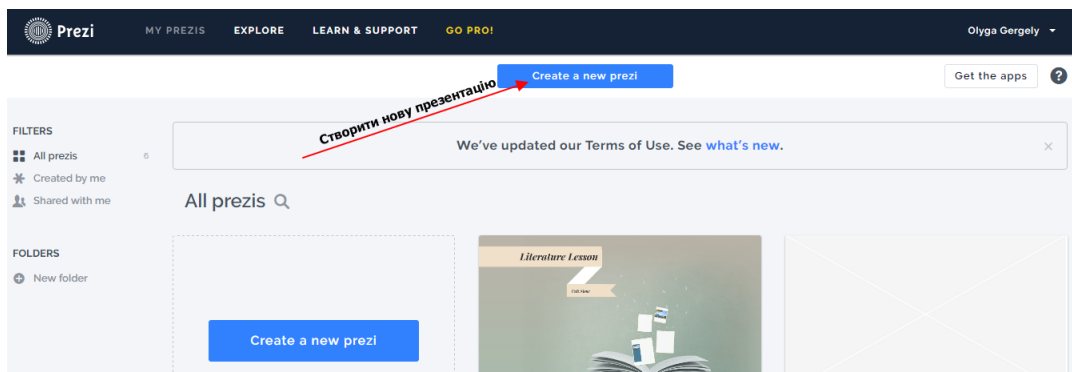
Перейдемо за посиланням <https://prezi.com>

На сайті потрібно зареєструватися або увійти через свій акаунт у Facebook чи LinkedIn. Надалі, після входу, ви потрапляєте у свій особистий кабінет, в якому зберігатимуться створені вами презентації. Їх можна буде поширювати, редагувати.

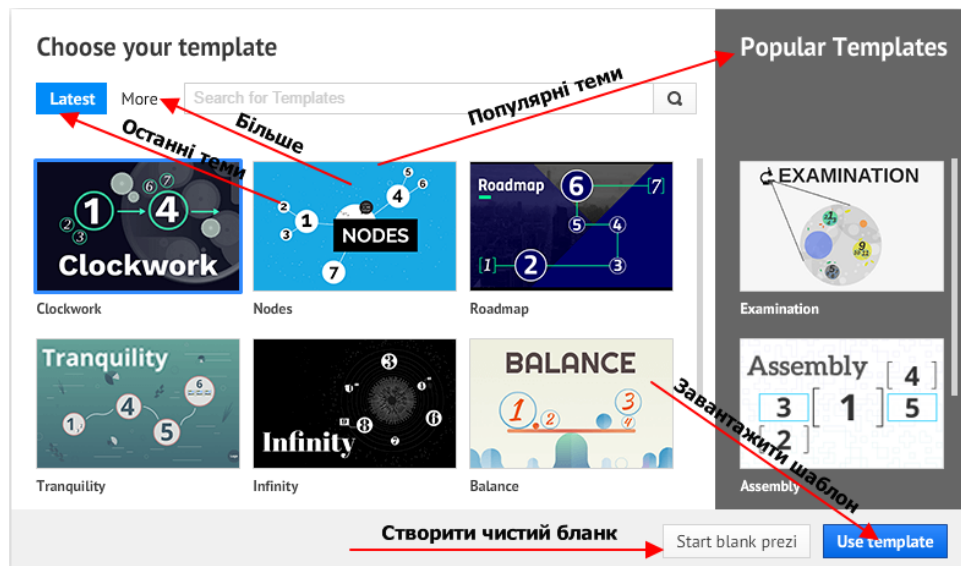
Дана інструкція створена для Prezi Classic.

Натиснути Створити нову презентацію.

Потім вибрати шаблон. Шаблонів є надзвичайно багато – на будь-який смак, мету і тему. Тут же можна створити і чистий макет для Prezi, але то вже для «просунутих» користувачів.

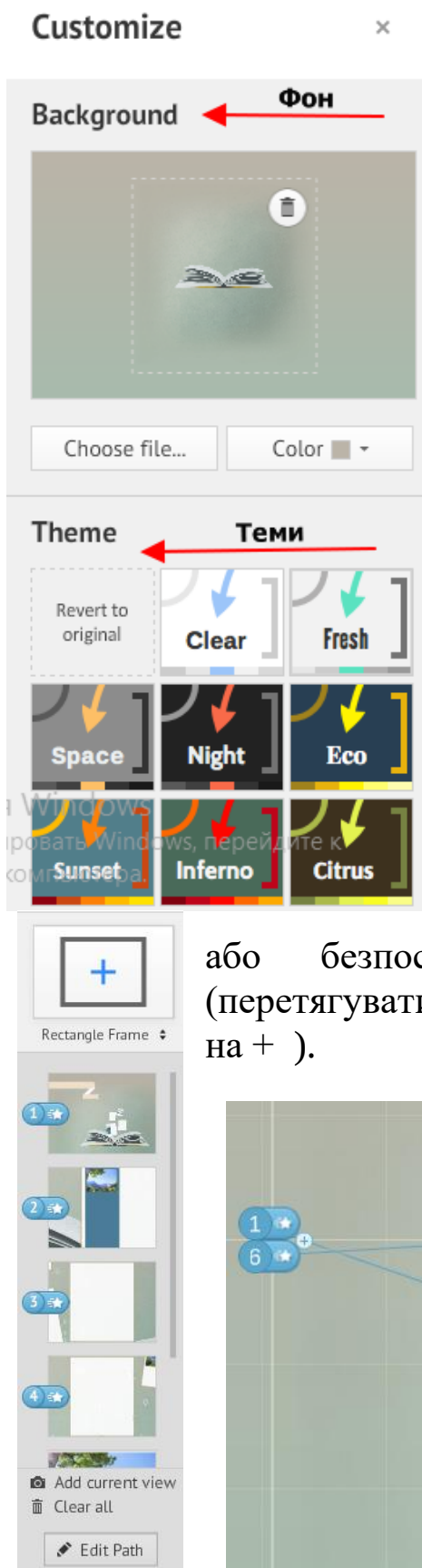

Обравши шаблон, ви побачите редактор створення презентації, схожий до PowerPoint. Зліва розміщені всі слайди (фрейми), а на весь екран – один, робочий.

Перш ніж приступити до наповнення презентації, налаштуйте її «під себе». Натисніть вгорі кнопку налаштування і збоку з'явиться панель для зміни дизайну шаблону.

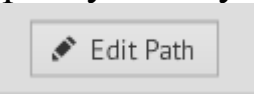

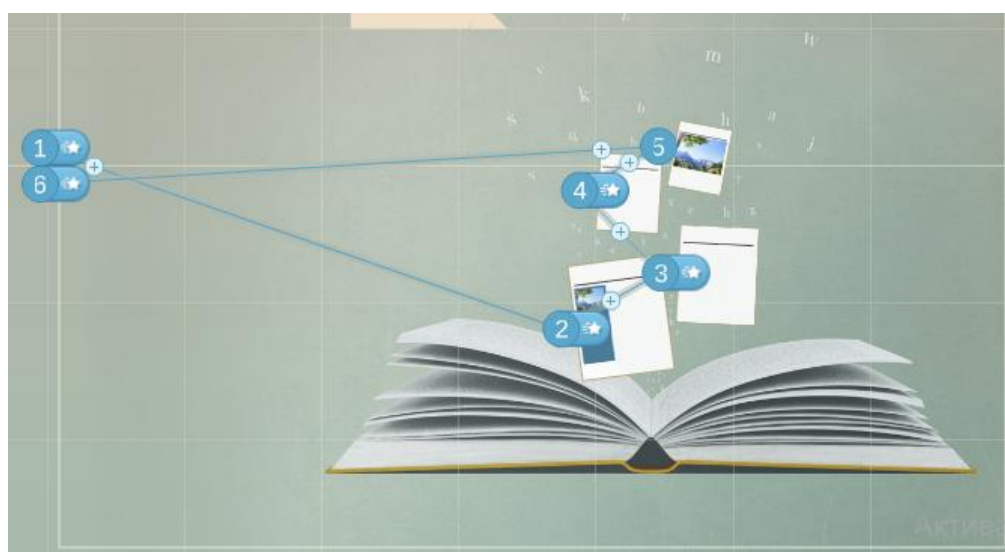
Можна вибрати готову тему, а можна завантажити власну картинку для фону.

Наступний етап роботи з презентацією – встановлення порядку показу слайдів. За замовчуванням встановлено наступний порядок: спочатку демонструється повна презентація, потім іде перехід по елементах, який ви встановите. Ви можете використати запропонований, а можете змінити так, як вам більше підходить.

Для зміни порядку показу слайдів,

натисніть кнопку .

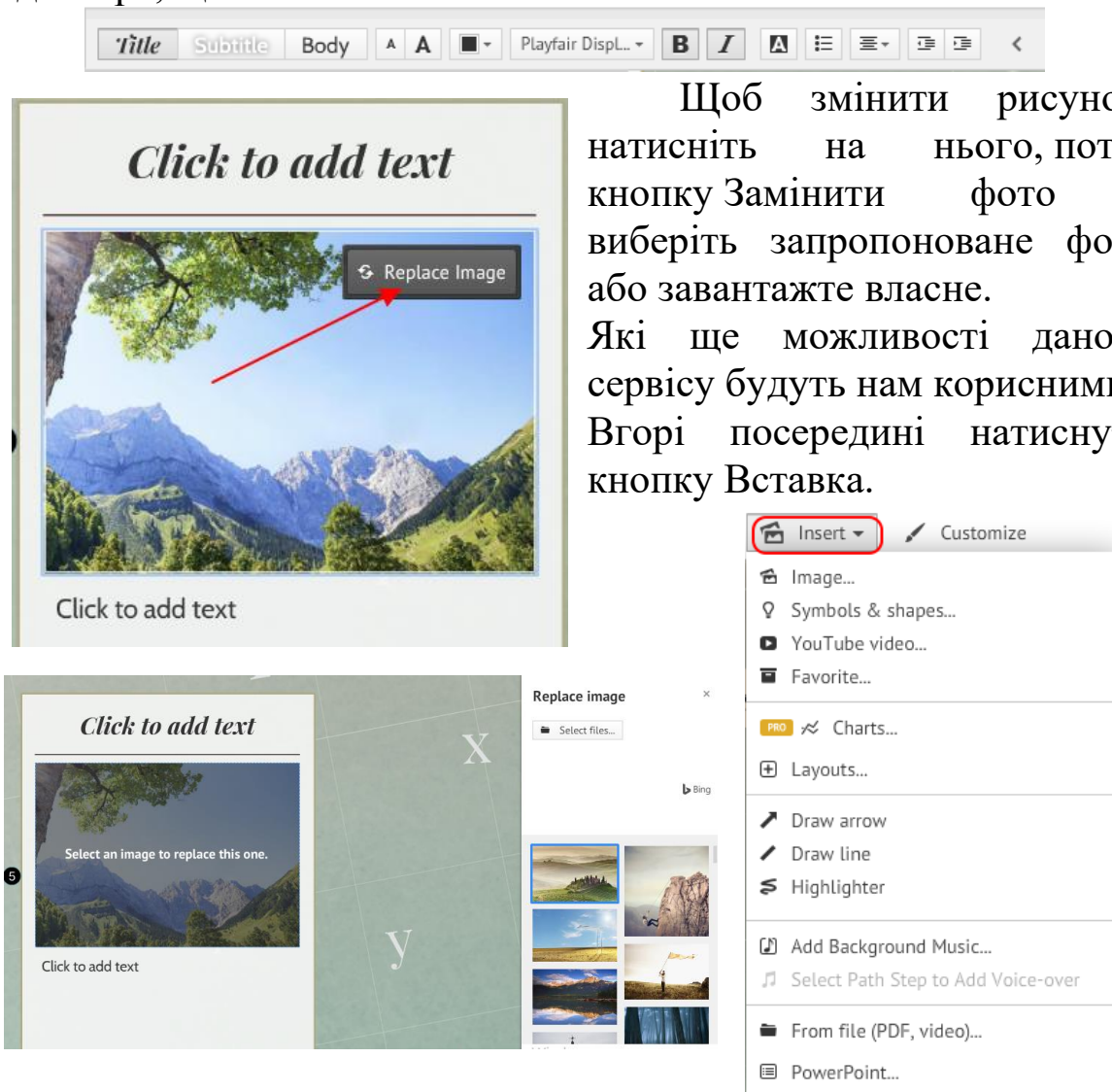
Тут ви можете видалити елементи, додати елементи (натиснути +), перемістити порядок, перетягнувши слайди. Робити це можна, користуючись лівою колонкою слайдів або безпосередньо на площині презентації (перетягувати номерки слайдів, додавати натисканням на +).

Щоб переглянути результат, натисніть вгорі справа.

Встановивши порядок показу, переходимо до редагування слайдів.

Як і в кожному шаблоні, тут є заготовки для тексту, рисунків, інших об'єктів, на місце яких потрібно вставити власні або повністю змінити структуру слайду. Натиснувши на текст чи рисунок, ви можете його редагувати за допомогою панелі редактора, що з'явиться.

В розгорнутому меню ви знайдете функції додавання фото, символів, відео, додавання нових фреймів та їх груп, стрілок, прямих ліній, ліній, намальованих маркером, аудіозапису, елементів файлів PDF або PowerPoint.

Щоб поділитися презентацією, натисніть угорі справа кнопку

Далі виберіть спосіб поширення презентації:

- поділитися, де ви можете скопіювати посилання та надіслати його кому потрібно;
- поділитися віддалено (розіслати презентацію та проводити показ її в “прямому ефірі”);
- поділитися на Facebook;
- скачати в PDF форматі, де кожен слайд буде окремою сторінкою документа;
- скачати на комп’ютер, після чого ви зможете використовувати презентацію без підключення до інтернету (скачано буде архів із файлом самої презентації).

Дана можливість є далеко не у всіх користувачів, переважно вона є платною.

Share prezi...

Present remotely

Share on Facebook...

Download as PDF

Download as portable prezi

Приклади презентацій за посиланнями:

- **Україна і світове господарство.**
- http://prezi.com/pol5gfvb0kva/?utm_campaign=share&utm_medium=copy&rc=ex0share
- **Пристосування організмів до періодичних змін умов середовища.**
- http://prezi.com/nmbb1wk9_okx/?utm_campaign=share&utm_medium=copy&rc=ex0share
- **Практичне заняття. Визначення найбільш поширених в Україні рослин, тварин і грибів.**
- http://prezi.com/3exyj4uuwjqt/?utm_campaign=share&utm_medium=copy&rc=ex0share

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Уважно перегляньте навчальний скрін-каст «Інтерактивна онлайн-презентація». Ознайомтеся із технічними особливостями та алгоритмом створення презентацій засобами мережевого середовища Prezi.

Завдання 2. Користуючись зразком, представленим у навчальному скрін-касті, та керуючись алгоритмом, представленим у теоретичній частині, розробіть інтерактивну онлайн-презентацію на тему «Англомовні країни світу».

Вимоги до проєктованої інтерактивної онлайн-презентації:

1. Презентація повинна містити не менше 10-ти основних модулів (слайдів) з допоміжними відгалуженнями.

2. На слайдах презентації обов'язково мають бути представлені графічні та відео-об'єкти.

3. Презентація повинна бути двомовною (основний слайд англomовний; допоміжний – переклад змісту основного слайду).

Завдання 3. Створити звіт про виконання практичної роботи, який має містити декілька скрін-шотів готової презентації; покликання на презентацію в режимі вільного доступу, а також короткі відповіді на контрольні запитання.

Завдання 3. Надіслати звіт про виконання практичної роботи та покликання на спроектовану презентацію на електронну адресу викладача.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Що таке «презентація»?
2. Які ви знаєте види презентацій? Охарактеризуйте кожен з них.
3. Які є типи презентацій?
4. На які види поділяються навчальні презентації?
5. Поясніть основні відмінності мережевої презентації у порівнянні з класичною.
6. Опишіть основні доступні функції середовища Prezi.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 18

Тема: Створення презентаційних матеріалів колективної взаємодії засобами хмарного середовища Padlet.

Мета: сформувати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички реалізації означеної методики засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; умови доступу до персонального google-акаунта; роздатковий матеріал до практичної роботи; навчальний скрінкаст «Створення та застосування Padlet-дошки».

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Інтерактивна дошка Padlet – це сервіс для оформлення навчальних матеріалів з інформатики на одному ресурсі. Padlet також є багатофункціональним цифровим інструментом, засобами якого можна організувати колективну роботу учнів. Дозволяє аналізувати, вести, контролювати, відстежувати, допомагати учням й педагогам під час спільної роботи з дошкою.

У Padlet також можна реалізовувати навчальні проекти з різних предметів. Користувачі можуть додавати зображення і файли безпосередньо на дошку, де інші учасники освітнього процесу можуть малювати, писати, прикріплювати замітки і «візуально співпрацювати» один з одним. Спільна робота студентів у реальному часі означає автоматичну синхронізацію із вбудованим чатом для швидкого спілкування між викладачем та студентом і навіть управління проектами з призначеннями завдань і оповіщенням по електронній пошті в додатку. Навчальний контент можна захищати від змін за допомогою режиму «тільки для читання».

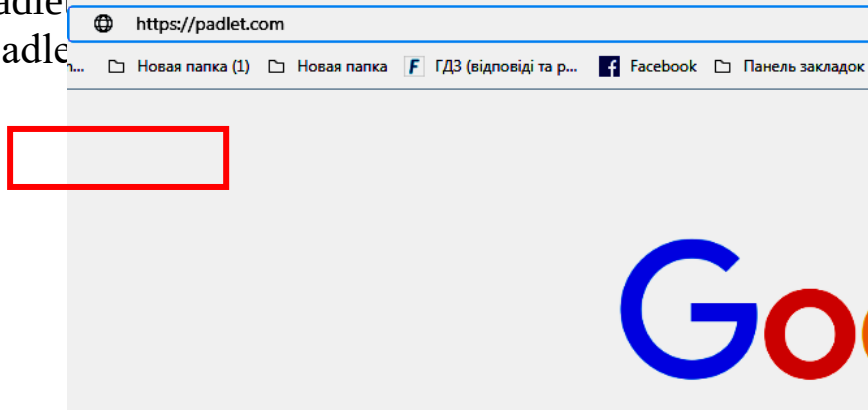
Досліджуючи методичні аспекти застосування онлайн-дошки на заняттях та проаналізувавши власний педагогічний досвід, можемо стверджувати, що описаний хмарний сервіс може використовуватися: для проведення «мозкового штурму»; для розміщення навчального матеріалу або завдань на пошук даних; для систематизації знань; як майданчик для збирання ідей для проектів та їх обговорення; для організації спільної діяльності; для представлення результатів роботи; для проведення рефлексії.

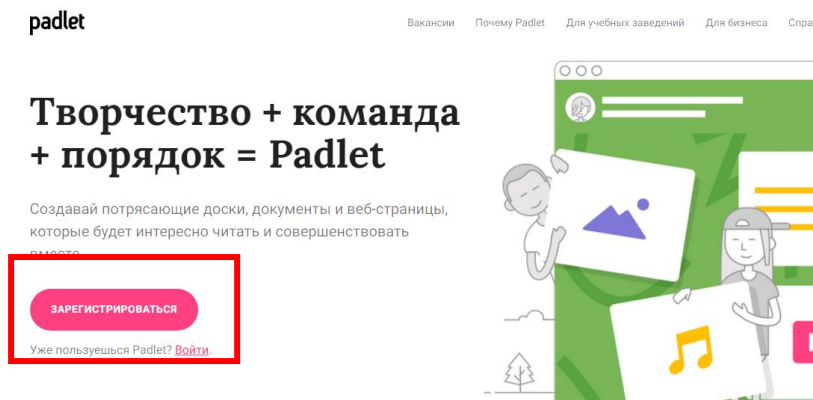
Інструкція створення віртуальної дошки Padlet

Для реєстрації в системі:

1. У вікні будь-якого браузера введіть у рядок адреси <http://padlet.com/>. На екрані відобразиться головна сторінка веб-сайта Padlet.

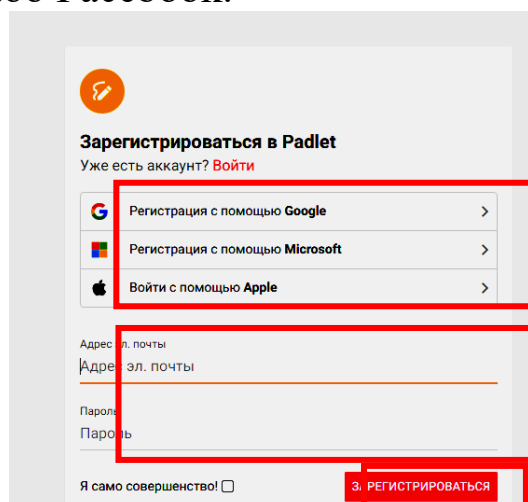

2. У вікні, що відкрилось, натисніть кнопку **Зареєструватися**

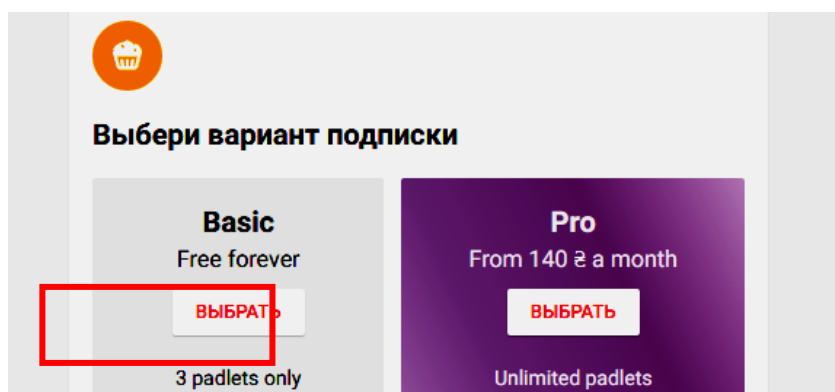

3. У вікні реєстрації заповніть поля (у поле **E-mail** уведіть адресу поштової скриньки, у поле **Пароль** – пароль), натисніть кнопку **Войти**.

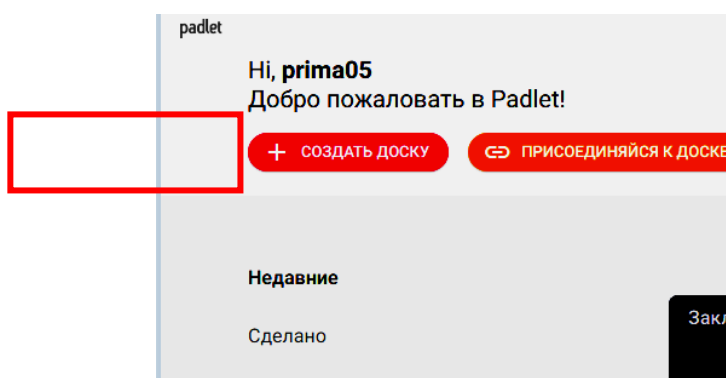
Зауважимо, що для реєстрації також можна скористатися акаунтом Google або Facebook.

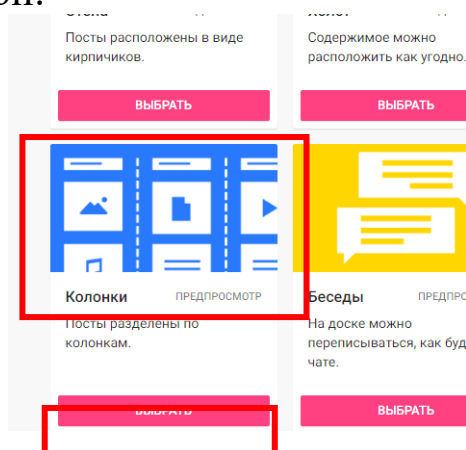
4. Оберіть варіант підписки:

5. У вікні, що відкрилося натисніть кнопку Создать доску

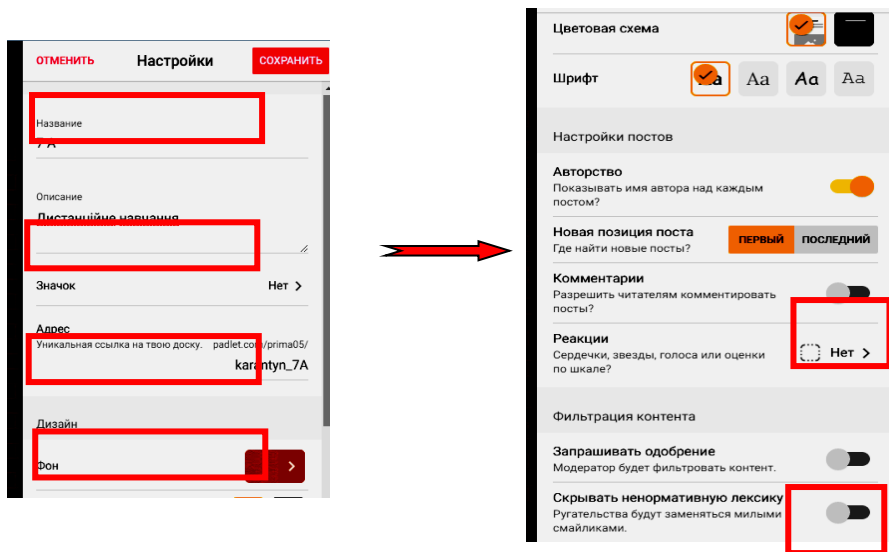
6. Оберіть шаблон:

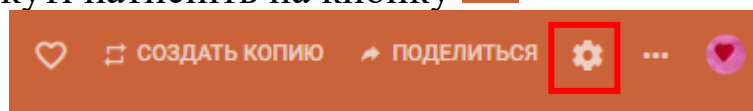
7. Сервіс створює дошку з випадковою назвою, описом та стандартними налаштуваннями:

8. Введіть назву дошки, опис, обиріть фон. Здійсніть всі налаштування.

9. Налаштування можна змінювати. Для цього у правому верхньому куті натисніть на кнопку

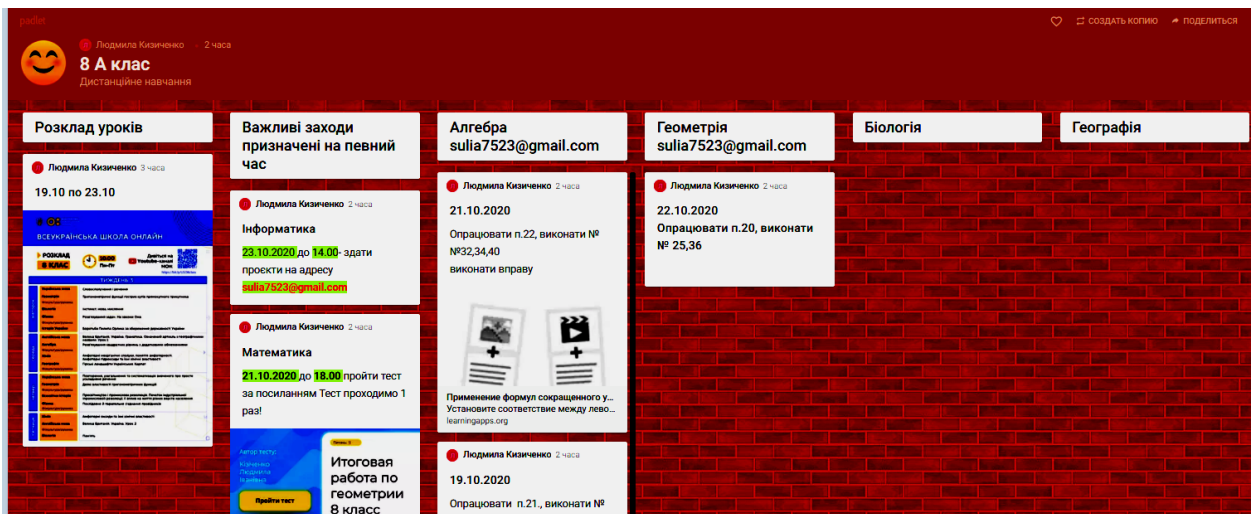

10. Заповніть дошку даними, створюючи власні пости. Для цього двічі клацніть мишкою на вільному місці дошки, у результаті відкриється фрейм для внесення записів (див. рис.). У цьому вікні у верхньому рядку впишіть (наприклад, власне ім'я або назву повідомлення). На другому рядку напишіть повідомлення.

11. Додайте до повідомлення посилання на веб-ресурс, файл із комп'ютера або знімок із веб-камери. Для цього у фреймі оберіть потрібну позначку (див. рис.).

12. У результаті виконаних дій отримаємо оформлену й наповнену даними дошку (див. рис.).

Редагування й видалення повідомлень

Створене повідомлення можна перемістити, змінити його розмір, відредагувати або видалити.

Для редагування наведіть курсор миші на повідомлення (з'являться позначки «олівець» і «кошик») , натисніть на позначку «олівець», виконайте потрібні зміни в повідомленні.

Для видалення повідомлення натисніть на кнопку «кошик». Для остаточного видалення необхідно підтвердити дію. Варто пам'ятати, що скасувати видалення не можна.

Організація спільного доступу користувачів до дошки

Кожна дошка має опції налаштування спільного доступу: загальний, за посиланням або за e-mail та унікальну веб-адресу, яку можна повідомити колегам або учням із метою подальшого наповнення або редагування дошки даними.

Доступ можна налаштувати так, щоб гості мали можливість тільки переглядати, додавати матеріали або повністю редагувати. Для налаштування доступу користувачів до дошки необхідно виконати дії:

13. Копіюємо посилання на дошку та надсилаємо студентам.

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Перегляньте навчальне відео до практичної роботи. Опрацюйте теоретичний блок практичної роботи. Ознайомтеся з представленим алгоритмом створення інтерактивної Padlet-дошки.

Завдання 2. Створіть інтерактивну онлайн дошку Padlet на тему «Історія розвитку інформаційно-комунікаційних технологій».

Інтерактивна дошка має:

- ✓ бути створена засобами сервісу Padlet;
- ✓ містити не менше 10-ти тематичних повідомлень «на стіні»;
- ✓ обов'язково містити відео матеріали;
- ✓ містити покликання на зовнішні джерела інформації;
- ✓ мати відповідний тематичний дизайн;
- ✓ мати забезпечення можливості оцінювання читачами кожного з постів та можливість їх коментування читачами.

Завдання 3. Створіть, та надішліть на електронну адресу викладача звіт про виконання практичної роботи.

Вимоги до оформлення звіту про виконану роботу:

1. Звіт оформити у вигляді документу .doc, docx.
2. Документ має бути названо за зразком: «пр_18_ПІ_шифр групи».
3. Документ має містити таку інформацію:
  - ✓ тему, мету практичної роботи;
  - ✓ скрін-шот створеної вами дошки;
  - ✓ посилання на вашу онлайн-дошку Padlet у режимі спільного доступу;
  - ✓ короткі лаконічні відповіді на контрольні запитання.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Опишіть поняття інтерактивної онлайн-дошки.
2. Назвіть та схарактеризуйте відомі вам середовища створення інтерактивної онлайн-дошки.
3. Охарактеризуйте переваги і недоліки середовища Padlet.
4. Проаналізуйте можливості застосування інтерактивної онлайн-дошки в освітньому процесі.
5. Проаналізуйте ефективність організації колективної взаємодії здобувачів освіти засобами інтерактивної онлайн-дошки Padlet.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 19

Тема: Створення та редагування колективних презентацій засобами хмарного середовища Glogster

Мета: сформувати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички створення та редагування колективних презентацій засобами хмарного середовища Glogster.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; роздатка до практичної роботи; інструктивно-навчальний скрін-каст.

ТЕОРЕТИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Інтерактивний плакат – це спосіб візуалізації інформації на основі одного зображення, до якого «мітками» (інтерактивними точками) прикріплюються посилання на вебресурси, інтернет-документи, мультимедійні об'єкти: відео, аудіо, презентації, слайд-шоу, ігри, опитування тощо.

Отже, інтерактивний плакат – це сторінка доступу, з якої ви можете перенаправити учнів на десятки інших сторінок, зібравши всі матеріали з конкретного питання чи теми в одному місці. Головна перевага мультимедійного плакату полягає у тому, що учень може знайомитися з інформацією у будь-якому зручному порядку. Він може відкривати лише ті матеріали, що, наприклад, виявилися трошки складнішими та вимагають уточнення.

Крім того, дітям подобається досліджувати та знаходити інтерактивні зони, відкривати віртуальні віконця з текстом чи картинками.

Способи застосування:

- Інтерактивні таблиці. Додайте корисну інформацію чи вироби, що виготовляються з конкретних елементів на таблиці Менделєєва.

- Схеми. Будова квітки, насіння, людського організму, сонячної системи.

- Ненудне зображення історичних дат. «Оживлення» мап та фотографій. Створіть інтерактивну мапу України (свого міста), додавши фото чи опис визначних місць.

- Інтерактивні контрольні роботи онлайн.

Glogster – це інтерактивна онлайн-платформа, яка дозволяє користувачам створювати віртуальні дошки (плакати), де можна об'єднувати текст, зображення, відео, посилання та інші медіа-елементи. Тут є кілька кроків для створення та редагування мережевих інтерактивних плакатів у Glogster:

Крок 1: Створення облікового запису

1.1. Перейдіть на веб-сайт Glogster (<https://Glogster.com/>).

1.2. Натисніть «Sign Up» або «Sign In», щоб створити новий обліковий запис або увійти в існуючий.

Крок 2: Створення нової дошки (плакату)

2.1. Після входу у свій обліковий запис, натисніть «Make a Glogster» або «Create» (залежно від версії інтерфейсу).

2.2. Оберіть тип «Wall» (звичайна дошка) або інший тип за вашим вибором.

2.3. Заповніть основну інформацію про ваш плакат: додайте назву, опис, обкладинку тощо.

Крок 3: Додавання контенту на плакат

3.1. Клацніть на вашій новій дошці, щоб додати новий «стікер» (елемент).

3.2. Виберіть тип контенту, який ви хочете додати (текст, зображення, відео, посилання тощо).

3.3. Заповніть вміст стікера: напишіть текст, додайте зображення або вставте посилання.

3.4. Повторіть цей процес для інших стікерів, які ви хочете додати на свій плакат.

Крок 4: Налаштування параметрів

4.1. Клацніть на «Settings» або «Загальні налаштування», щоб налаштувати доступ та інші параметри.

4.2. Оберіть, хто може переглядати і редагувати ваш плакат (публічний, приватний або обмежений доступ).

4.3. Збережіть зміни.

Крок 5: Доступ та редагування

5.1. Поділіться посиланням на ваш плакат з іншими користувачами або вбудуйте його на ваш веб-сайт.

5.2. Інші користувачі можуть долучатися до вашого плакату, додаючи свої власні стікери чи редагуючи існуючі.

5.3. Ви також можете відслідковувати зміни та коментарі за допомогою відповідних функцій.

Таким чином, ви можете створити інтерактивний плакат за допомогою Glogster та дозволити іншим користувачам приєднатися, співпрацювати та внести свій внесок.

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Уважно перегляньте навчальний скрін-каст «Інтерактивний плакат_glog». Ознайомтеся із технічними особливостями та алгоритмом створення мережевого інтерактивного плакату за допомогою Glogster.

Завдання 2. За зразком, представленим у навчальному відео, розробіть інтерактивний плакат «Україна очима англійця», в якому розкажіть двома мовами (українська/англійська) про сім чудес України, а також інші цікаві історичні та пам'ятні місця України, котрі варто було б відвідати іноземним туристам.

Вимоги до проектованого інтерактивного плакату:

- відповідний фон та стильове оформлення шрифтів;
- не менше 10-ти постів на плакаті;
- обов'язкова двомовність кожного посту;
- обов'язковість постів з графічними та відео-елементами.
- наявність можливості коментування кожного з постів плакату, та їх оцінювання.

Завдання 3. Створити звіт про виконання практичної роботи, який має містити три скріншоти готового плакату, активне покликання на перегляд плакату, а також короткі відповіді на контрольні запитання.

Завдання 4. Надіслати файл готового плакату та звіту на електронну адресу викладача.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Основні поняття Glogster:

- Що таке Glogster?
- Які можливості надає Glogster для створення мережових інтерактивних плакатів?

2. Процес створення дошки на Glogster:

- Як створити новий плакат (дошку) на Glogster?
- Які кроки слід виконати для додавання заголовку, опису та обкладинки до дошки?

3. Додавання контенту:

- Як додати новий елемент (стікер) на Glogster?
- Як вставити текст, зображення, відео або посилання на стікер?

4. Налаштування параметрів дошки:

- Як налаштувати доступ до дошки (публічний, приватний, обмежений)?
- Які інші налаштування доступні для керування плакатом на Glogster?

5. Спільна робота та взаємодія:

- Як дозволити іншим користувачам приєднатися до вашого плаката?
- Як взаємодіяти з іншими користувачами на Glogster (коментарі, відстеження змін)?

6. Вбудовування та поширення:

- Як вбудувати Glogster на веб-сайт або іншу платформу?
- Як поділитися посиланням на плакат із іншими користувачами?

7. Особливості редагування та виправлення помилок:

- Як редагувати існуючі стікери на Glogster?
- Як виправити помилки чи вилучити непотрібний контент з дошки?

8. Застосування Glogster у навчанні та роботі:

- Які можливості Glogster корисні для навчання чи спільної роботи в команді?
- Наведіть приклади сценаріїв використання Glogster у навчанні чи бізнесі.

9. Захист даних та конфіденційність:

- Як забезпечити захист конфіденційності при використанні Glogster?
- Які кроки слід вживати для безпечної роботи зі змістом та доступом до плакату?

10. Можливості розширеного використання Glogster:

- Які інші функції Glogster можуть бути корисними для творчого та продуктивного використання?
- Які альтернативні інструменти або платформи існують для створення мережових інтерактивних плакатів?

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 20

Тема: Хмара тегів як сучасний засіб мережевої візуалізації тексту перекладу.

Мета: сформувати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички застосування хмари тегів як сучасного засобу мережевої візуалізації тексту перекладу.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; умови доступу до персонального google-акаунта; роздатковий матеріал до практичної роботи.

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ:

Одним із ефективних методів інтерактивного навчання на етапі актуалізації або рефлексії є «Асоціативний куш»: студентам пропонується головне слово теми, а навколо – всі слова й фрази, що асоціюються з темою, потім між ними встановлюються зв'язки, виділяються аспекти щодо яких потрібна додаткова інформація.

Одним із ефективних сучасних способів реалізації означеного методу є створення хмар слів.

Хмара слів в загальному розумінні являє собою візуальне зображення певного об'єкту чи предмету, згенероване із слів, що характеризують власне об'єкт.

Хмара тегів – це інструмент візуалізації текстової інформації, яка використовується для відображення ключових слів або тегів у вигляді хмари, де частота вживання тегу визначає його розмір чи важливість. Це може бути корисно в багатьох контекстах, таких як аналіз тексту, категоризація інформації або презентація ключових тем.

Основні переваги хмари тегів у мережевій візуалізації тексту:

1. Візуальна привабливість: хмари тегів створюють вигляд великої хмари, де більш важливі теги представлені більшим шрифтом або іншим способом виділення. Це робить візуалізацію більш привабливою та зрозумілою.

2. Спрощення інформації: великі теги легко виявляються, що полегшує сприйняття найбільш важливої інформації.

3. Легка ідентифікація тем та категорій: за допомогою хмар тегів можна швидко виділити основні теми чи категорії, які включають в себе найбільше ключових слів.

4. Інтерактивність: у деяких випадках хмари тегів можуть бути інтерактивними, дозволяючи користувачам взаємодіяти з тегами, щоб отримати детальнішу інформацію чи відфільтрувати контент.

5. Аналіз структури тексту: хмари тегів можуть допомагати в аналізі структури тексту, з'ясовуючи, які терміни чи теми є основними або повторюються.

Хмара тегів може бути використана в різноманітних галузях, включаючи блоги, новини, аналіз текстової інформації та багато іншого. Цей інструмент дозволяє швидко та ефективно отримувати уявлення про ключові теми і терміни в тексті.

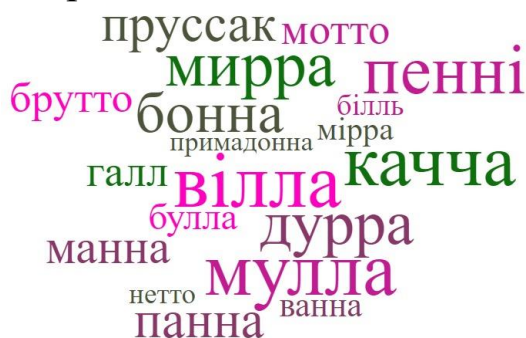
Залучення цього методу доречно на заняттях з будь-якої навчальної дисципліни. На заняттях з мов, наприклад, у такий спосіб можна візуалізувати приклади слів за певним правилом, слова-виключення тощо.

Хмару слів можна легко згенерувати власноруч з використанням спеціальних програм.

1. Word It Out

Word It Out – безкоштовний англomовний сервіс для створення хмар слів, який є одним з найпростіших і зручних у використанні.

Якщо ваша англійська недосконала, у браузері Google Chrome можна налаштувати автоматичний переклад сторінки, будь-якою зручною для вас мовою. Сервіс WordItOut був створений спеціалістами компанії Enideo з Великої Британії.

Приклад хмари слів-винятків до правил правопису подвоєння приголосних у словах іншомовного походження в українській мові (створено за допомогою Word It Out):

Ключові переваги Word It Out:

- сервіс є безкоштовним та не потребує реєстрації на сайті;
- кириличні шрифти не спотворюються при відображенні;
- можливість обрати на власний смак 2 кольори, в яких буде показано текст та фон;
- наявність функції обирання орієнтації сторінки та співвідношення сторін зображення;
- можливість виключати короткі слова із хмари;
- наявність кнопки випадкових налаштувань, завдяки якій можна генерувати різні варіанти відображення тексту;
- вільний доступ до скачування власноруч створеної хмари чи її поширення за допомогою посилання.

2. Word Cloud Generation

Word Cloud Generation – англomовний сервіс для створення тегових хмар, який має найбільш зручну інтуїтивно зрозумілу навігацію.

Сервіс було створено лондонським програмістом, спеціалістом зі створення візуалізацій [Джейсоном Девісом](#) у 2004 році.

Ключові переваги Word Cloud Generation:

- інтуїтивно зрозуміла навігація сервісом;
- можливість вибору кількості слів, їх величини та кута положення;
- можливість зміни шрифтів (однак їх назву треба вводити вручну);
- створену власноруч хмару слів можна роздрукувати безкоштовно у растровому та векторному форматах без реєстрації на сайті.

3. Word Art (Tagul)

Word Art – багатофункціональний англomовний сервіс для створення хмар слів. З його допомогою можна створювати яскраві хмари різної форми. Однак недоліком цієї програми є певне спотворення шрифтів при відображенні кирилиці.

WordArt – програма, що була створена у 2009 році під назвою Tagul та перейменована у 2017 році.

Ключові переваги Word Art:

- для створення хмари текст можна або додати вручну, або за вказаним посиланням;
- розширені налаштування дозволяють змінювати у відображенні хмари ряд параметрів (основну форму, добирати комбінацію з 8 кольорів, шрифти, орієнтування слів, колір фону тощо);
- можливість відображення певних слів виключно обраним кольором;
- безкоштовне скачування зображень у форматі jpg чи png (скачування векторного зображення платне).

Цікавою і важливою перевагою хмар слів, створених засобами хмарного сервісу Word Art є інтерактивність слів, з яких складається зображення. Інакше кажучи, до кожного слова, з яких сформована картинка хмари прив'язується інтерактивне гіперпосилання, і при натисненні на вказане слово, у новому вікні браузера відкривається матеріал, на який вказує посилання.

Така особливість хмар слів, на наш погляд, розширює функціонал хмари слів, і дозволяє використовувати їх не лише як асоціативний куш, але і як, наприклад, дидактичний засіб візуального представлення навчального матеріалу.

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Аналіз спеціалізованих хмарних сервісів створення хмар тегів.

Алгоритм виконання:

На основі опрацьованого теоретичного матеріалу та аналізу Інтернет-джерел заповніть таблицю. Зробіть висновок щодо найефективнішого, на вашу думку, програмного додатка чи мережевого сервісу для створення хмари тегів.

№ з/п	Назва сервісу	Основні характеристики		
		Основні функції та можливості	Переваги	Недоліки

Завдання 2. На основі аналізу літературних та інтернет-джерел, сформулюйте перелік можливостей застосування хмар-тегів у процесі професійної діяльності перекладача.

Завдання 3. Створити звіт про виконання практичної роботи, який має містити виконані завдання, а також короткі відповіді на контрольні запитання.

Завдання 4. Надіслати файл готового звіту на електронну адресу викладача.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Що таке «хмара тегів» у контексті мережевої візуалізації тексту перекладу?
2. Які основні завдання можна вирішити за допомогою хмари тегів у візуалізації тексту?
3. Які переваги має використання хмар тегів порівняно з іншими методами візуалізації тексту?
4. Як визначається розмір тегів у хмарі тегів і чому це важливо?
5. Які сценарії використання хмар тегів у мережевій візуалізації тексту перекладу можуть бути застосовані в реальних ситуаціях?
6. Які можуть бути виклики або обмеження при використанні хмар тегів для візуалізації текстової інформації?
7. Як хмари тегів можуть сприяти полегшенню аналізу структури тексту?
8. Чому важливо, щоб хмара тегів була візуально привабливою для користувачів?

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 21

Тема: Хмара слів як мережевий глосарій-довідник.

Мета: сформулювати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички застосування хмари тегів як сучасного засобу мережевої візуалізації тексту перекладу.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; умови доступу до персонального google-акаунта; роздатковий матеріал до практичної роботи; навчальний скрінкаст «Основи роботи з хмарами слів».

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Хмара тегів – це інструмент візуалізації текстової інформації, яка використовується для відображення ключових слів або тегів у вигляді хмари, де частота вживання тегу визначає його розмір чи важливість. Це може бути корисно в багатьох контекстах, таких як аналіз тексту, категоризація інформації або презентація ключових тем.

Алгоритм створення хмари тегів:

1. Збір даних:

- Вибір текстової інформації, яку ви хочете візуалізувати.
- Очищення тексту від зайвих символів та стоп-слів.

2. Токенізація:

- Розбиття тексту на окремі слова або токени.

3. Обчислення частоти вживання:

- Визначення кількості входжень кожного токена в тексті.

4. Визначення розміру тегів:

- Прив'язка розміру тегів до їх частоти вживання (наприклад, чим частіше слово, тим більше розмір тегу).

5. Створення візуальної представлення:

- Розміщення тегів на поле візуалізації, де розмір тегу відображає його важливість.

Ключові переваги мережевих сервісів WordArt (загально):

1. Привабливий дизайн:

- Візуально привабливі хмари тегів зроблять представлення тексту більш цікавим та легко сприйнятливим.

2. Легкість використання:

- Багато сервісів надають інтуїтивно зрозумілі інтерфейси для створення хмар тегів без необхідності у глибоких знаннях графіки чи програмування.

3. Інтерактивність:

- Деякі сервіси можуть надавати можливість інтерактивного взаємодії з хмариною тегів.

Недоліки:

1. Одноманітність:

- У деяких випадках, якщо текст має обмежений обсяг або малу різноманітність, хмара тегів може виглядати одноманітно.

2. Відсутність контексту:

- Хмари тегів не завжди передають повний контекст або важливі взаємозв'язки між словами.

3. Неуніверсальність:

- Може бути складно вибрати оптимальні параметри (наприклад, розмір тегів), які відображають інформацію найкраще для різних типів текстів.

4. Залежність від якості даних:

- Якість візуалізації буде залежати від якості та розмаїтості вхідних даних.

ХІД РОБОТИ

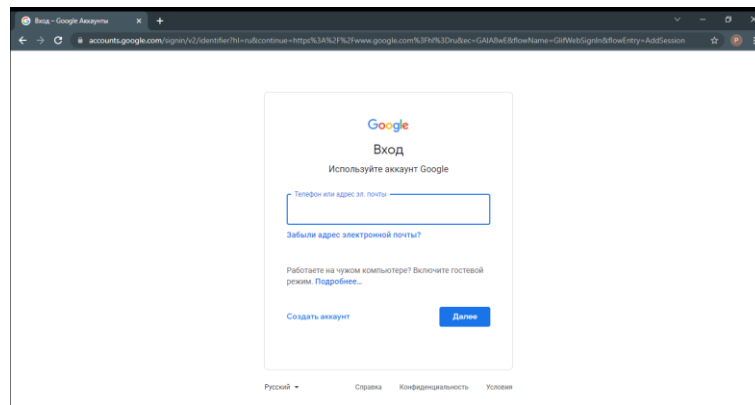
Завдання 1. Перегляньте навчальне відео до практичної роботи. Ознайомтеся з представленим на відео алгоритмом створення хмари слів засобами онлайн-середовища Word Art.

Завдання 2. Створити хмару слів (глосарій ключових слів) до прикріпленого тексту «Містична Україна. Легенда чи істина мольфари?», що запропоновано викладачем. Хмара слів має бути створена засобами онлайн-середовища WordArt, та містити не менше десяти ключових слів (з посиланнями), які б розкривали зміст поняття та його переклад.

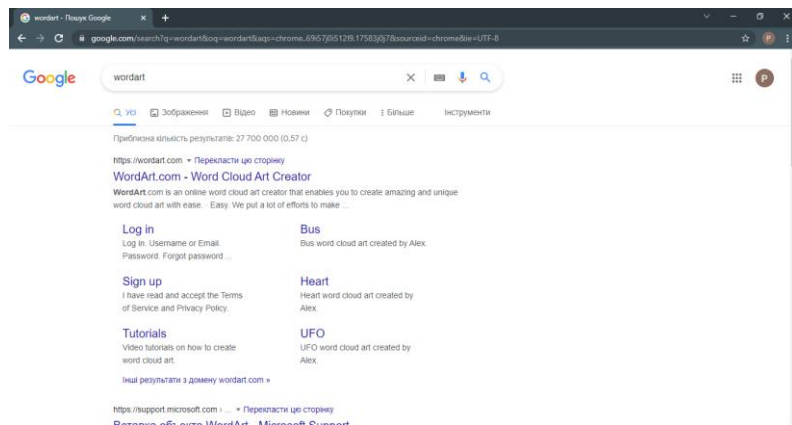
Зауваження: кожне слово в розробленій хмарі має бути гіперпосиланням, за яким має відкриватися тематична стаття, презентація, відео, що характеризує даний термін.

Алгоритм виконання завдання:

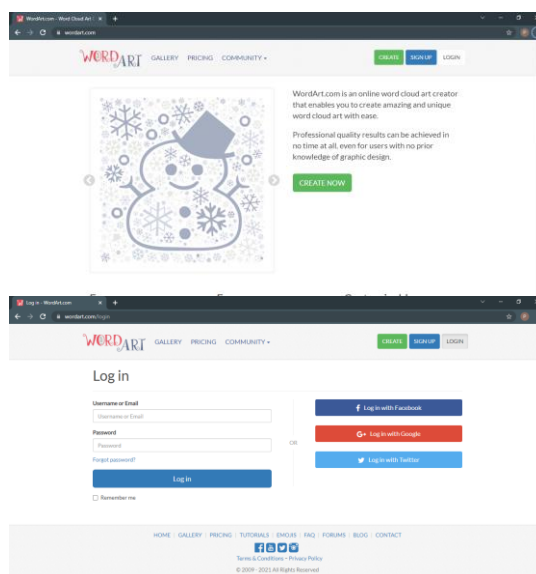
1. Запустити браузер.
2. Увійти в google-акаунт

3. Після авторизації google-акаунта, у пошуковій стрічці браузера англійською мовою без пробілів прописати назву середовища створення хмари слів wordart. І перейти на сайт <https://wordart.com/>

4. На головній сторінці середовища WordArt натиснути «LOGIN» після чого, на наступній сторінці натиснути «Log in with google».

5. Вітаємо, Ви авторизувалися в сервісі WordArt. Тепер, працюючи синхронно із наданим Вам навчальним відео, створіть хмару слів на пропоновану Вам тему.

Завдання 3. Створіть та прикріпіть до запропонованого викладачем завдання або надішліть на електронну адресу викладача звіт про виконання практичної роботи.

Вимоги до оформлення звіту про виконану роботу

1. Звіт оформити у вигляді документу .doc, docx.
2. Документ має бути названо за зразком: «пр_21_П_шифр групи».
3. Документ має містити таку інформацію:
  - ✓ тему, мету практичної роботи,
  - ✓ скрін-шот створеної вами хмари слів,
  - ✓ посилання на вашу хмару слів у режимі перегляду,
  - ✓ короткі лаконічні відповіді на контрольні запитання.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Алгоритм створення хмари тегів:

- Які етапи включає алгоритм створення хмари тегів?
- Як визначається розмір тегів у хмарі?

2. Вибір текстової інформації:

- Які фактори слід враховувати при виборі текстової інформації для хмари тегів?
- Як можна оптимізувати текст для ефективної візуалізації у хмарі тегів?

3. Практичні застосування:

- В яких галузях можна використовувати хмару тегів як мережевий глосарій-довідник?
- Як хмари тегів полегшують навігацію та розуміння текстової інформації?

4. Візуальна привабливість:

- Чому важливо, щоб хмара тегів була візуально привабливою?
- Як можна покращити дизайн хмари тегів для збільшення ефективності візуалізації?

5. Інтерактивність:

- Як інтерактивність може поліпшити використання хмари тегів у мережевому глосарії?
- Які можливості інтерактивності можна впровадити у хмару тегів?

6. Аналіз структури тексту:

- Як хмари тегів можуть допомагати в аналізі структури тексту?
- Які висновки можна зробити, аналізуючи розмір та розташування тегів у хмарі?

7. Виклики та недоліки:

- Які можуть бути виклики при створенні та використанні хмар тегів?
- Як можна вирішити або пом'якшити недоліки використання хмари тегів?

8. Сценарії використання в освіті:

- Як можна використовувати хмару тегів у навчанні як мережевий глосарій-довідник?
- Як це може поліпшити сприйняття та запам'ятовування ключових термінів чи понять?

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 22-23

Тема: Mind Meister як хмарний сервіс створення карт знань. Ментальні карти як засіб створення опорного конспекту перекладача.

Мета: сформувати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички створення та застосування ментальних карт як сучасного засобу мережевої візуалізації тексту перекладу, та інноваційного способу створення опорного конспекту перекладача.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; умови доступу до персонального google-акаунта; роздатковий матеріал до практичної роботи; навчальний скрінкаст «Основи роботи зі створення ментальних карт».

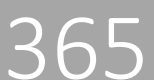
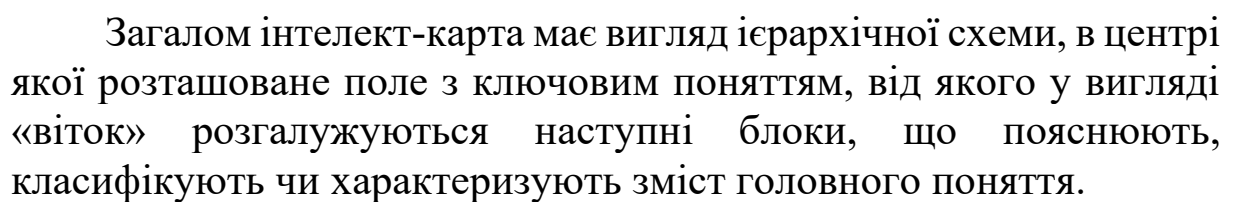
ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Поняття і сутність ментальної карти

Важливим завданням педагога нині є вибір різноманітних прийомів, форм і засобів представлення навчального матеріалу. Адже головне – зацікавити студентів змусити їх самостійно досліджувати певну галузь, вивчати для себе щось нове тощо. Для того, щоб краще і цікавіше донести до здобувачів освіти навчальний матеріал, викладачі використовують сучасні інформаційні технології. Зокрема, одним із інноваційних способів пояснення та узагальнення матеріалу є ментальна карта (карта розуму), розроблена за допомогою інструментів сучасних комп'ютерних мереж.

Мета створення карт може бути різноманітна: запам'ятовування складного матеріалу, передача інформації, розтлумачення для себе деякого питання. Їх можна використовувати як під час заняття для пояснення матеріалу, так і для підготовки до контрольної чи самостійної роботи або складання екзаменів.

Приклад застосування ментальних карт як засобу візуалізації навчальних матеріалів з теми «Діаграми у MS Excel 2010».

Ментальні карти є ефективним інструментом для створення опорного конспекту перекладача, оскільки вони допомагають візуалізувати і організувати інформацію. Ось кілька кроків, які можна використовувати при створенні ментальних карт для підготовки до перекладу:

1. Центральна тема

- Розмістіть центральну тему (наприклад, текст для перекладу або концепція) в центрі ментальної карти.

2. Головні гілки:

- Створіть головні гілки, що відходять від центральної теми, які представляють основні категорії чи аспекти тексту.

3. Підгілки:

- Додайте підгілки до головних гілок, які відображають деталі чи конкретні елементи тексту.

4. Ключові слова:

- Використовуйте ключові слова або фрази, які вам здаються важливими для розуміння тексту чи його точного перекладу.

5. Лінії та стрілки:

- Використовуйте лінії та стрілки для з'єднання концепцій та вказання залежностей між ними.

6. Кольори та символи:

- Використовуйте кольори та символи для виділення важливих частин тексту, розрізнення між різними типами інформації або вказівки на специфічні особливості перекладу.

7. Коментарі та пояснення:

- Додавайте коментарі та пояснення до ключових елементів ментальної карти, які можуть бути важливими при перекладі.

8. Ітеративний процес:

- Ви можете ітеративно вдосконалювати ментальну карту, додавати нові елементи та коригувати існуючі, коли отримуєте додаткову інформацію чи розуміння тексту.

Створюючи ментальні карти для перекладу, ви можете полегшити процес розуміння та організації інформації, що, в свою чергу, допоможе вам ефективніше виконати переклад.

Огляд мережевих сервісів створення ментальних карт

Існує кілька сервісів для створення ментальних карт, які можуть бути корисні для перекладачів та інших користувачів, щоб візуалізувати та організувати інформацію. Ось загальний опис, особливості, переваги та недоліки деяких популярних сервісів:

1. MindMeister:

✓ Особливості:

- Хмарне зберігання та спільна робота в реальному часі.
- Можливість вставки зображень та відео.
- Експорт у різні формати, такі як PDF, Word, і зображення.

✓ Переваги:

- Легкість використання та інтуїтивний інтерфейс.
- Підтримка роботи на різних пристроях.

✓ Недоліки:

- Безкоштовна версія має обмеження.

2. XMind:

✓ Особливості:

- Можливість створення різних типів ментальних карт.
- Експорт в різні формати, включаючи PDF та PowerPoint.
- Підтримка редагування груп елементів.

✓ Переваги:

- Розширені можливості налаштувань та редагування.
- Зручний інтерфейс для роботи з галузевими темами.

✓ Недоліки:

- Обмеження у безкоштовній версії.

3. Coggle:

✓ Особливості:

- Простий інтерфейс та легкість використання.
- Можливість вбудовувати зображення та інші медіафайли.
- Спільна робота в реальному часі.

✓ Переваги:

- Безкоштовна версія з великим функціоналом.
- Інтеграція з Google Drive.

✓ Недоліки:

- Обмежена можливість експорту.

4. FreeMind:

✓ Особливості:

- Локальне зберігання даних на комп'ютері.

- Відкрите програмне забезпечення з відкритим вихідним кодом.

- Простий та ефективний.

- ✓ **Переваги:**

- Безкоштовна та стабільна програма.

- Інтеграція з різними платформами.

- ✓ **Недоліки:**

- Зовнішній вигляд та функції можуть виглядати менш сучасними порівняно з іншими.

5. Biggerplate:

- ✓ **Особливості:**

- Онлайн-спільнота для обміну ментальними картами.

- Зберігання та обмін картами у реальному часі.

- ✓ **Переваги:**

- Велика бібліотека готових ментальних карт.

- Спільнота для обговорення та обміну досвідом.

- ✓ **Недоліки:**

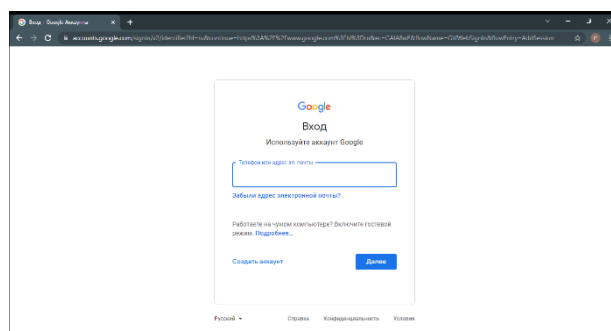
- Безкоштовний обліковий запис має обмеження.

Кожен з цих сервісів має свої переваги та недоліки, і вибір залежить від особистих вподобань, потреб та доступності функцій у безкоштовних та платних версіях.

Алгоритм виконання завдання:

1. Запустити браузер.

2. Увійти в google-акаунт.

3. Увійти на ресурс midmeister.com. Потрібно зареєструватися, проте зручніше увійти на сайт, використовуючи електронну пошту на Gmail або Facebook, натиснувши на

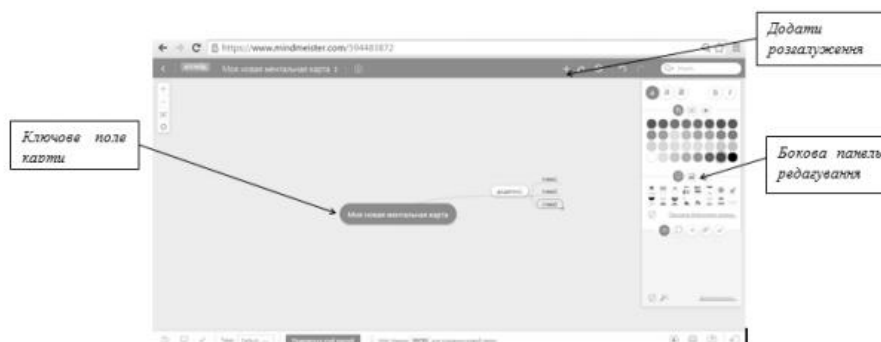
відповідний значок

Увійти через gmail

4. Відкриється кабінет, де зберігаються особисті карти, також будуть представлені деякі цікаві карти, які можна переглянути.

5. Натиснувши на вкладку «Моя новая ментальная карта» – відкриється діалогове вікно для створення карти знань.

У центральній частині даного вікна розміщується фігура – це і є ключове (головне) поняття майбутньої карти.

6. З ключового поняття будуються розгалуження. Для цього, виділивши поле від якого буде відходити відгалуження, натисніть на значок «+» на верхній панелі. Аналогічним чином можна створити другорядні відгалуження, і таким чином сформуванати «дерево» карти знань.

Використовуючи бокову панель редагування можна змінювати оформлення, типи шрифтів у блоках, додавати зображення, коментарі до блоків, гіперпосилання, імпортувати відео тощо.

7. Після завершення створення та редагування карти знань, її можна експортувати на комп'ютер у вигляді картинки, презентації, PDF-документа або ж публікувати її в мережі для спільного чи приватного доступу.

Детальніше про умови зберігання, експортування, та публікації готової карти представлено у навчальному відео.

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Перегляньте навчальне відео до лабораторної роботи. Ознайомтеся з представленим на відео алгоритмом створення ментальної карти засобами онлайн-середовища **MindMeister**.

Завдання 2. Створіть опорний конспект для перекладу тексту "The Art of Learning" (Мистецтво навчання), що запропонований викладачем, у вигляді хмари слів з використанням інструменту MindMeister.

Алгоритм виконання завдання:

1. Створення Центральної Теми:

- Встановіть центральну тему «The Art of Learning» у центрі хмари слів.

2. Діліть на Категорії:

- Створіть основні гілки для головних категорій, таких як «Автор», «Ключові Поняття», «Головна Ідея» і т.д.

3. Вставка Ключових Термінів:

- Додайте ключові терміни та фрази, що потребують уваги при перекладі, як окремі гілки.

4. Концепції та Інтерконекції:

- Використовуйте лінії та стрілки для відображення зв'язків та взаємозв'язків між різними концепціями.

5. Додаток Зображень та Кольорів:

- Вставте зображення або іконки, щоб підкреслити ключові елементи.
- Використовуйте різні кольори, щоб виділити важливі аспекти.

6. Розширення Важливих Тем:

- Додайте додаткові гілки для розгортання деталей або підтем, які потребують особливої уваги.

7. Зручна Структура:

- Подумайте про логічну структуру для кращого розуміння інформації та зручності перегляду.

8. Експорт та Збереження:

- Періодично екпортуйте ваш конспект у формати, які легко обробляються, наприклад, PDF або зображення.
- Зберігайте робочий прогрес у MindMeister для можливості подальшого вдосконалення.

9. Спільна Робота:

- Якщо працюєте в команді, використовуйте функцію спільної роботи для спільного вдосконалення конспекту.

10. Перегляд та Корекція:

- Періодично переглядайте та коригуйте ваш конспект, додавайте нові ідеї чи виправляйте неправильності.

***Примітка:** Виконуючи це завдання, використовуйте можливості MindMeister для створення інтерактивного та інформативного конспекту, який полегшить подальший процес перекладу тексту "The Art of Learning".*

Завдання 3. Створіть опорний конспект для перекладу виразного тексту "The Power of Words" (Сила слів), що запропонований викладачем, за допомогою програми FreeMind у вигляді гілкової.

Алгоритм виконання завдання:

1. Створення Головної Гілки:

- Розпочніть зі створення центральної гілки та додайте на неї головну тему "The Power of Words".

2. Розділення на Тематичні Гілки:

- Створіть окремі тематичні гілки, що представляють ключові аспекти тексту, наприклад, «Сила Позитивних Слів», «Ефекти Негативного Виразу», «Вплив на Аудиторію» і т.д.

3. Вставка Основних Ідей:

- Додайте ключові ідеї або фрази, які характеризують кожен тематичний аспект.

4. Локальне Зберігання та Використання Іконок:

- Використовуйте можливості FreeMind для локального зберігання даних та вставки іконок або зображень для кращого визначення ідей.

5. Створення Зв'язків:

- Встановіть зв'язки між гілками для відображення взаємозв'язків між різними темами.

6. Використання Кольорів та Форм:

- Відзначте важливі елементи кольорами та використовуйте різні форми для підкреслення різних видів інформації.

7. Деталізація з Кожним Кроком:

- Додайте підгілки до кожної тематичної гілки для подробиць та конкретних фактів, які можуть впливати на переклад.

8. Редагування та Корегування:

- Переглядайте та коригуйте свій конспект, додавайте нові ідеї та виправляйте структуру для кращого розуміння.

9. Експорт та Збереження:

- Екпортуйте ваш конспект у форматі FreeMind для подальшого використання та зберігайте його локально.

10. Зручне Використання FreeMind:

- Використовуйте функції FreeMind для зручного переміщення, розгортання та згортання гілок для кращого вигляду та навігації.

***Примітка:** Виконуючи це завдання в FreeMind, вам буде легше вирішити завдання перекладу, використовуючи структурований та візуальний підхід до розуміння тексту "The Power of Words".*

Завдання 3. Створіть та надішліть на електронну адресу викладача звіт про виконання практичної роботи.

Вимоги до оформлення звіту про виконану роботу:

1. Звіт оформити у вигляді документу .doc, docx.
2. Документ має бути названо за зразком: «пр_22_23_ПІ_шифр групи».
3. Документ має містити таку інформацію:
  - ✓ тему, мету практичної роботи,
  - ✓ скрін-шоти створених вами ментальних карт,
  - ✓ посилання на ваші ментальні карти у режимі перегляду,
  - ✓ короткі лаконічні відповіді на контрольні запитання.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Що таке ментальна карта?
2. Які переваги використання ментальних карт для перекладачів?
3. Які етапи включає процес створення ментальної карти для опорного конспекту перекладача?
4. Назвіть та поясніть основні компоненти ментальної карти.
5. Чому важливо використовувати кольори та символи при створенні ментальних карт для перекладу?
6. Як можна використовувати ментальні карти для організації інформації при перекладі текстів?

7. Зазначте можливі недоліки використання ментальних карт та шляхи їх подолання.

8. Які інструменти чи сервіси можна використовувати для створення ментальних карт, і що важливо враховувати при їх виборі для перекладацьких завдань?

9. Як ви оцінюєте ефективність ментальних карт як інноваційної форми опорного конспекту для перекладача?

10. Які можливі застосування ментальних карт в практиці перекладу та спілкування з клієнтами чи командою?

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 24

Тема: Створення та адміністрування особистого сайту перекладача.

Мета: сформулювати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички створення та адміністрування особистого сайту перекладача.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; умови доступу до персонального google-акаунта; роздатковий матеріал до практичної роботи.

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Загальні принципи створення особистого сайту перекладача

Створення особистого сайту перекладача може бути цікавим та корисним проектом. Нижче подано загальні принципи, які можуть допомогти вам створити ефективний та професійний перекладацький веб-сайт:

1. Клієнтсько-орієнтованість:

- **Чітка інформація про послуги:** ретельно опишіть ваші перекладацькі послуги та спеціалізації.

- **Зручність навігації:** забезпечте легкий доступ до інформації, щоб клієнти швидко знаходили те, що їм потрібно.

2. Портфоліо:

- **Приклади робіт:** включіть зразки своєї роботи чи портфоліо, щоб клієнти могли оцінити ваші навички.

- **Відгуки та рекомендації:** додайте відгуки клієнтів або рекомендації для підтвердження вашої компетентності.

3. Контактна інформація:

- **Форма зворотного зв'язку:** забезпечте можливість швидкої зворотньої відповіді через форму зворотного зв'язку.

- **Контактна інформація:** додайте електронну пошту або інші способи зв'язку, щоб клієнти могли легко зв'язатися з вами.

4. Професійний дизайн:

- **Зрозумілий та сучасний дизайн:** використовуйте чистий та професійний дизайн, щоб створити враження надійності.

- **Адаптивність:** забезпечте адаптивний дизайн для зручного перегляду на різних пристроях.

5. Оптимізація для пошукових систем (SEO):

- **Ключові слова:** використовуйте ключові слова, які відображають вашу спеціалізацію та послуги.

- **Мета-теги та заголовки:** оптимізуйте мета-теги та заголовки для покращення видимості вашого сайту в пошукових системах.

6. Блог або ресурси:

- **Інформаційні матеріали:** публікуйте статті, корисні поради та ресурси, щоб підтримати свою експертність.

- **Поділіться знанням:** допомагайте відвідувачам зрозуміти перекладацькі терміни та процеси.

7. Соціальні мережі:

- **Посилання на профілі:** додайте посилання на ваші профілі в соціальних мережах для збільшення взаємодії та розкриття вашої професійної особистості.

8. Захист від копіювання:

- **Використовуйте водяні знаки:** застосовуйте заходи для захисту вашого контенту від незаконного копіювання.

9. Актуалізація та підтримка:

- **Регулярне оновлення:** забезпечте регулярне оновлення інформації та портфоліо.

- **Клієнтська підтримка:** надайте зручні канали для звернень та підтримки клієнтів.

10. Інтерактивні елементи:

- **Форми запитань:** додайте форми або чат для можливості клієнтів задавати питання чи отримувати консультації.

Створення особистого сайту для перекладацьких послуг може мати численні переваги для професійного розвитку та просування вашої кар'єри. Декілька ключових переваг включають:

1. Професійна присутність в Інтернеті:

- **Позитивне враження:** особистий сайт дозволяє вам створити позитивне враження серед клієнтів та інших професіоналів, які шукають перекладацькі послуги.

2. Реклама та Маркетинг:

- **Самопросування:** власний сайт є потужним інструментом для самопросування та реклами ваших перекладацьких послуг.
- **Оптимізація для пошукових систем (SEO):** ви можете оптимізувати свій сайт для пошукових систем, щоб збільшити його видимість в результатах пошуку.

3. Представлення Портфоліо:

- **Демонстрація навичок:** на своєму сайті ви можете представити своє портфоліо та зразки робіт, що підвищить довіру клієнтів.
- **Відгуки та Рекомендації:** включення відгуків клієнтів та рекомендацій покращить вашу репутацію.

4. Керування Брендом:

- **Створення бренду:** особистий сайт дозволяє вам створити та управляти власним брендом як професійного перекладача.
- **Контроль над іміджем:** ви маєте повний контроль над тим, як вас представляють у віртуальному просторі.

5. Глобальний Доступ:

- **Залучення міжнародних клієнтів:** ваш сайт може привертати клієнтів з усього світу, що розширює межі вашого бізнесу.
- **Можливість працювати на відстані:** ви можете пропонувати свої послуги дистанційно, що робить вас більш гнучким та доступним.

6. Комунікація та Зворотний Зв'язок:

- **Форми зворотного зв'язку:** ви можете включити форми зворотного зв'язку або чат для легкої комунікації з клієнтами.
- **Посилання на соціальні мережі:** інтегруйте посилання на свої соціальні мережі для розширення можливостей комунікації.

7. Навчання та Інформаційний Ресурс:

- **Блог або розділ із ресурсами:** ви можете поділитися своїми знаннями та досвідом через блог або розділ із ресурсами, що підвищить ваш авторитет.
- **Навчання клієнтів:** надайте інформацію про процес перекладу та інші важливі аспекти для своїх клієнтів.

Створення особистого сайту дозволить вам налагоджувати особистий бренд, забезпечить професійний вигляд та відкриє нові можливості для вашого перекладацького бізнесу.

Вимоги до структури особистого сайту перекладача

Структура особистого сайту перекладача повинна бути логічною, зручною для користувача та відображати ваші навички, досвід і послуги. Нижче подано загальні рекомендації щодо структури особистого сайту перекладача:

1. Головна Сторінка:

- **Привітання та Зазначення Спеціалізації:** Коротке привітання та вказівка основних областей перекладу, якими ви займаєтеся.

2. Про Мене:

- **Особиста Інформація:** Коротка біографія та відомості про вас, що стосуються перекладацької сфери.
- **Професійний Досвід та Освіта:** Розкажіть про ваш досвід у перекладацькій сфері та вашу освіту.

3. Послуги:

- **Опис Послуг:** Детальний опис того, що саме ви пропонуєте (переклад, редагування, локалізація тощо).
- **Спеціалізації:** Вказівка на ваші основні та можливі додаткові спеціалізації.

4. Портфоліо:

- **Зразки Робіт:** Представлення зразків вашої роботи чи портфоліо. Можливо, додати посилання на конкретні проекти.

5. Відгуки та Рекомендації:

- **Відгуки Клієнтів:** Якщо є відгуки чи рекомендації, вони можуть бути розміщені на окремій сторінці або включені в розділ "Про мене".

6. Блог чи Розділ З Ресурсами:

- **Статті, Поради, Інформаційні Матеріали:** Поділіться своїми знаннями та досвідом через блог або розділ із ресурсами.

7. Контактна Інформація:

- **Форма Зворотного Зв'язку:** Забезпечте можливість клієнтам надсилати вам повідомлення через форму на сайті.

- **Електронна пошта, Телефон:** Включіть контактні дані для прямого зв'язку.

8. Соціальні Мережі:

- **Посилання на Профілі в Соціальних Мережах:** Якщо ви активні в соціальних мережах, додайте посилання на ваші профілі.

9. Політика Конфіденційності та умови використання:

- **Захист Даних та Умови Користування:** Якщо потрібно, включіть сторінки з політикою конфіденційності та умовами використання.

10. Секції Додаткової Інформації (за бажанням):

- **Вартість Послуг:** Якщо це можливо, додайте інформацію про вартість ваших послуг.

- **Сертифікати та Ліцензії:** Якщо у вас є сертифікати чи ліцензії, розмістіть їхню інформацію.

Важливо, щоб ваш сайт був легким для навігації, інформативним та естетично приємним. Забезпечте його адаптивність для різних пристроїв та враховуйте побажання вашої цільової аудиторії.

3. Огляд популярних платформ створення особистого сайту перекладача

Створення особистого перекладача для вчителя – це важлива і корисна задача, яка допоможе покращити комунікацію з клієнтами, надати доступ до різноманітних ресурсів та інформації, а також демонструвати свої професійні досягнення. Існує багато різних платформ та способів для створення особистого сайту перекладача

Розглянемо деякі популярні варіанти та їхні функціональні особливості, переваги та недоліки.

1. WordPress:

- **Функціональні особливості:** WordPress – це одна з найпоширеніших платформ для створення сайтів. Вона має велику кількість безкоштовних та платних шаблонів, плагінів і розширень для налаштування та розширення функціональності вашого сайту.

- **Переваги:**

- Зручний для користувачів із різними рівнями технічної експертизи.

- Велика спільнота користувачів і розробників.

- Широкі можливості для налаштування та розширення функціональності.

- **Недоліки:**

- Вимагає певного рівня технічних знань для повного контролю над сайтом.

- Потребує постійного оновлення та забезпечення безпеки.

2. Wix:

- **Функціональні особливості:** Wix – це платформа для створення сайтів з візуальним конструктором, що дозволяє створювати сайти без програмування.

- **Переваги:**

- Легкий у використанні, ідеальний для користувачів без технічного досвіду.

- Включає в себе хостинг та домен.

- Має багато готових шаблонів та функцій.

- **Недоліки:**

- Можливості для налаштування обмежені у порівнянні з WordPress.

- Обмежена можливість майбутнього розширення сайту.

3. Google Sites:

- **Функціональні особливості:** Google Sites – безкоштовний інструмент від Google для створення простих сайтів.

- **Переваги:**

- Легко інтегрується з іншими Google-службами.

- Простий у використанні та налаштуванні.

- Безкоштовний хостинг.

- **Недоліки:**
- Має обмежену функціональність для складних сайтів.
- Не підходить для професійних вимог.

4. Weebly:

• **Функціональні особливості:** Weebly – ще одна платформа для створення сайтів з візуальним конструктором.

- **Переваги:**
- Легкий у використанні.
- Має безкоштовний план.
- Дозволяє швидко створити привабливий сайт.

- **Недоліки:**

• Обмежена можливість налаштування та розширення функціональності.

5. Joomla:

• **Функціональні особливості:** Joomla – це система управління контентом (CMS), яка надає більше можливостей для налаштування сайту в порівнянні з WordPress.

- **Переваги:**

• Можливість створити складний сайт з різноманітною функціональністю.

- Багато розширень та шаблонів.
- Достатньо користувацьких прав для вчителів та учнів.

- **Недоліки:**

• Вимагає більше технічних знань порівняно з іншими платформами.

При виборі платформи для створення особистого сайту перекладача, важливо враховувати свої потреби, технічний рівень та функціональність, яку ви бажаєте. Кожна з цих платформ має свої переваги та недоліки, і правильний вибір залежить від ваших конкретних вимог.

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Опрацюйте теоретичний блок практичної роботи. Ознайомтеся з вимогами до структури особистого сайту перекладача, проаналізуйте переваги, недоліки та функціональні особливості платформ створення сайту вчителя.

Завдання 2. Проаналізуйте доступні в мережі інтернет особисті сайти перекладачів в тому числі з-поміж них оберіть цікаві для вас. **Опрацюйте** контент сторінок та алгоритм побудови ієрархії знайдених в мережі сайтів. **Підберіть** та збережіть до закладок цікаву інформацію з переглянутих сайтів, яку ви могли б використати при проектуванні особистого сайту перекладача

Завдання 3. Створіть та надішліть на електронну адресу викладача звіт про виконання практичної роботи.

Вимоги до оформлення звіту про виконану роботу

1. Звіт оформити у вигляді документу .doc, docx.
2. Документ має бути названо за зразком: «пр_24_ПІ_шифр групи». Документ має містити таку інформацію:
  - ✓ тему, мету практичної роботи, посилання на цікаву та актуальну для вашого майбутнього сайту інформацію;
  - ✓ короткі лаконічні відповіді на контрольні запитання.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Які переваги може мати перекладач від створення особистого сайту?
2. Які ключові елементи повинна містити головна сторінка особистого сайту перекладача?
3. Чому важливо включити розділ «Про мене» на сайті перекладача?
4. Які функціональності слід враховувати при розробці розділу «Послуги» на веб-сайті?
5. Які переваги може мати наявність розділу «Портфоліо» на сайті перекладача?
6. Як можна підняти довіру клієнтів до перекладацьких послуг за допомогою веб-сайту?
7. Які кроки можна вжити для оптимізації сайту перекладача для пошукових систем (SEO)?
8. Які можливості для комунікації з клієнтами можна включити на сайті перекладача?
9. Які рекомендації щодо дизайну та інтерфейсу можна врахувати при створенні веб-сайту перекладача?
10. Які елементи можуть підвищити міжнародну доступність та привабливість сайту для глобальної аудиторії?

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 25-26

Тема: Розробка панелі меню, набору сторінок та систематизація контенту особистого сайту перекладача засобами он-лайн конструктора Wix.

Мета: сформувати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички створення та адміністрування особистого сайту перекладача засобами он-лайн конструктора Wix

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; умови доступу до персонального google-акаунта; роздатковий матеріал до практичної роботи, навчальний скрін-каст «Основи проектування особистого сайту у Wix».

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Загальні принципи створення особистого сайту в системі Wix

Створення особистого сайту в системі Wix – це досить простий процес, існують загальні принципи, які можуть допомогти вам почати.

Ось кроки, які можна виконати:

1. Реєстрація та вибір плану:

- Перше, що вам потрібно зробити, це зареєструватися на Wix.com. Виберіть безкоштовний план або один із платних планів залежно від ваших потреб.

2. Вибір шаблону:

- Wix надає безліч готових шаблонів для різних типів сайтів. Виберіть шаблон, який найкраще відповідає вашим потребам і обраному стилю.

3. Редагування та налаштування:

- Зараз ви можете налаштувати шаблон для вашого сайту. Змінюйте текст, додавайте власні зображення, відео та інші елементи. Налаштовуйте кольори та шрифти відповідно до вашого бренду.

4. Додавання сторінок і функцій:

- Додавайте нові сторінки, наприклад, «Про мене», «Портфоліо», «Контакти» і т. д. Вам належить визначити, які сторінки вам потрібні.

- Додавайте різні функції, такі як форми зворотного зв'язку, галереї, блоги і багато інших. Wix має багато вбудованих інструментів для цього.

5. Оптимізація для мобільних пристроїв:

- Впевніться, що ваш сайт виглядає і працює належним чином на мобільних пристроях. Wix автоматично генерує мобільну версію сайту, але вам може знадобитися відрегулювати деякі елементи.

6. SEO і оптимізація:

- Оптимізуйте свій сайт для пошукових систем (SEO). Додайте метатеги, ключові слова та інші елементи, щоб покращити видимість вашого сайту в пошукових результатах.

7. Публікація сайту:

- Перед публікацією перевірте усі сторінки та функції на помилки. Після цього опублікуйте свій сайт і зробіть його доступним для відвідувачів.

8. Підтримка та оновлення:

- Після публікації сайту важливо регулярно оновлювати і додавати новий контент, щоб зберегти інтерес відвідувачів.

Wix надає багато ресурсів і підтримки для створення та підтримки вашого особистого сайту. Навчання та експерименти допоможуть вам розширити функціональність та вигляд вашого сайту відповідно до ваших потреб.

Огляд панелі редактора системи управління контентом веб-сторінки Wix.com.

Wix.com – система управління контентом веб-сторінки складається з основних елементів, які зазвичай присутні в панелі редактора :

1.Макети та дизайн: Wix надає великий вибір готових макетів та інструментів для налаштування дизайну вашого сайту. Ви можете змінювати кольори, шрифти, фони та розташування елементів на сторінці.

2.Додавання елементів: ви можете додавати текст, зображення, відео, кнопки, форми для зв'язку, карти Google та багато інших елементів на сторінку свого сайту. Wix також має бібліотеку сторонніх додатків, які можна легко інтегрувати.

3. Редагування контенту: ви можете редагувати текст, зображення та інші елементи, просто натискаючи на них і використовуючи візуальний редактор. Це спрощує процес оновлення вмісту сайту.

4. Навігація: ви можете налаштувати меню та структуру сторінок сайту для зручної навігації користувачів.

5. SEO: Wix надає інструменти для оптимізації пошукової видимості вашого сайту, такі як налаштування метатегів, пошукових ключових слів та інше.

6. Аналітика: ви можете відстежувати статистику відвідуваності вашого сайту безпосередньо з панелі управління.

7. Мобільна оптимізація: Wix автоматично створює мобільну версію вашого сайту, яка оптимізована для смартфонів та планшетів.

8. Публікація: після завершення редагування ви можете опублікувати свій сайт, щоб він був доступний для користувачів Інтернету.

Зазначені можливості можуть змінюватися в залежності від версії Wix та обраного тарифного плану. Рекомендується перевірити офіційний веб-сайт Wix.com або документацію, щоб отримати актуальну інформацію про актуальну панель редактора.

Особливості підбору та розміщення контенту особистого сайту перекладача

Підбір та розміщення контенту на особистому сайті перекладача грає важливу роль у створенні позитивного враження та взаємодії з відвідувачами. Ось деякі особливості, які варто враховувати:

1. Чіткість та Короткість:

- **Опис Послуг:** чітко визначте ваші перекладацькі послуги, коротко, але змістовно.

- **Про Мене:** спростуйте інформацію про себе та ваш професійний досвід.

2. Портфоліо та Зразки Робіт:

- **Різноманітність:** включіть різноманітні зразки робіт, щоб показати вашу експертність в різних тематиках.

- **Коментарі та Роз'яснення:** додайте коментарі до кожного зразка, пояснюючи ваш підхід та вирішення завдань.

3. Освіта та Сертифікати:

- **Спеціалізована Освіта:** покажіть вашу спеціалізовану освіту та навички у перекладацькій галузі.
- **Сертифікати та Ліцензії:** розмістіть інформацію про будь-які сертифікати чи ліцензії.

4. Приватність та Конфіденційність:

- **Політика Конфіденційності:** забезпечте розділ або сторінку з політикою конфіденційності для забезпечення довіри клієнтів.
- **Визначення Сфер Конфіденційності:** якщо є області, які ви не можете або не готові перекладати, визначте це.

5. Цільова Аудиторія:

- **Мови та Культури:** враховуйте свою цільову аудиторію та готуйте контент мовами та з урахуванням культурних особливостей.
- **Відомості для Різних Груп Клієнтів:** якщо ваші послуги розраховані на різні групи клієнтів (наприклад, бізнес-клієнти та особисті замовлення), надайте відповідні відомості для кожної групи.

6. Форми Зворотного Зв'язку:

- **Зручність Зв'язку:** включіть форми зворотного зв'язку для легкого способу звертання для клієнтів.
- **Вказівки для Замовлення Послуг:** надайте інструкції щодо того, як клієнти можуть замовити від вас послуги перекладу.

7. Інтерактивні Елементи:

- **Чат чи Форум:** розгляньте можливість включення чату чи форуму для інтерактивної взаємодії з відвідувачами.
- **Відео Презентації:** додайте відео-презентації, в яких ви можете представити себе та вашу роботу.

8. Оптимізація для SEO:

- **Ключові Слова:** використовуйте ключові слова, які відображають ваші спеціалізації та послуги.
- **Оптимізовані Заголовки та Мета-теги:** враховуйте SEO-аспекти у структурі вашого сайту.

9. Доповнюючий Контент:

- **Блог або Ресурси:** спрямуйте відвідувачів до блогу чи розділу із ресурсами, де вони можуть дізнатися більше про перекладацьку сферу та ваші підходи.

10. Мультимедійні Елементи:

• **Фото та Відео:** використовуйте візуальний контент, такий як фотографії та відео, щоб підкреслити вашу професійність та особистість.

Пам'ятайте, що ключовим аспектом є забезпечення користувачам легкої навігації та доступу до важливої інформації.

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Опрацюйте навчальне відео до практичної роботи. Ознайомтесь з алгоритмом авторизації користувача в сервісі Wix.com, принципами вибору шаблонної структури проекту сайту, виглядом меню редактора та панелі інструментів; принципами редагування меню, наповнення сторінок контентом, алгоритмами додавання віджетів тощо.

Завдання 2. Ознайомтесь з вимогами до структури особистого сайту перекладача, представленими в таблиці теоретичного блоку практичної роботи .

Завдання 3. Розробіть структуру та меню особистого сайту перекладача.

Завдання 4. Спроектуйте та наповніть відповідно підібраним тематичним контентом, сторінки особистого сайту перекладача

Вказівка: При створенні контенту, користуйтеся закладками, з цікавим для вас контентом, збереженими Вами при виконанні практичної роботи №24.

Завдання 5. Розробіть систему навігації сайту.

Завдання 6. Створіть та надішліть на електронну адресу викладача звіт про виконання практичної роботи.

Вимоги до оформлення звіту про виконану роботу:

1. Звіт оформити у вигляді документу .doc, docx.
2. Документ має бути названо за зразком: «пр_25_26_ІІ_шифр групи».
3. Документ має містити таку інформацію:
  - ✓ тему, мету практичної роботи, короткі лаконічні відповіді на контрольні запитання.
  - ✓ Активне покликання на розроблений вами сайт перекладача

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Що таке Wix, і які переваги це має для створення особистого сайту?
2. Як зареєструвати обліковий запис на платформі Wix?
3. Як вибрати шаблон для особистого сайту на Wix? Які фактори слід враховувати при виборі шаблону?
4. Які основні етапи створення сайту на Wix?
5. Як додати і редагувати вміст (текст, зображення, відео) на сторінках сайту?
6. Як налаштувати основні параметри дизайну, такі як кольори, шрифти і фонові зображення на сайті?

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 27-28

Тема: Публікація сайту в мережі. Адміністрування хостингу. Забезпечення кросбраузерності та адаптивності особистого сайту перекладача. Адміністрування мобільної версії відображення контенту.

Мета: сформувати у здобувачів освіти теоретичні знання та практичні навички створення та адміністрування особистого сайту перекладача засобами он-лайн конструктора Wix.

Обладнання та матеріали: персональний комп'ютер із можливістю доступу до мережі Інтернет; умови доступу до персонального google-акаунта; роздатковий матеріал до практичної роботи, навчальний скрін-каст «Основи проектування особистого сайту у Wix».

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Розглянемо ключові кроки та питання, пов'язані з публікацією особистого сайту перекладача в мережі, а також з адмініструванням хостингу та забезпеченням кросбраузерності, адаптивності та мобільності сайту.

Публікація Сайту в Мережі:

Вибір Хостингу:

Вибір надійного та швидкого хостингу має величезне значення для успіху вашого веб-сайту.

Ось кілька ключових причин, чому це так важливо:

1. Швидкість завантаження:

- **Користувацький Досвід:** швидкість завантаження сайту впливає на користувацький досвід. Люди не люблять чекати, і якщо сайт завантажується повільно, користувачі можуть вибрати інший ресурс.

- **Позначення Пошуковими Системами:** пошукові системи враховують швидкість завантаження при визначенні рейтингу сторінок. Швидші сайти частіше виявляються на верхівках результатів пошуку.

2. Надійність та Доступність:

- **Мінімальний Downtime:** надійний хостинг забезпечує мінімальний downtime, що важливо для постійної доступності вашого сайту.

- **Втрати при downtime:** кожна секунда downtime може призвести до втрат клієнтів, репутації та прибутку.

3. Безпека та Захист Даних:

- **Захист від Атак:** надійний хостинг може забезпечити захист вашого сайту від різних видів кібератак.

- **Резервне Копіювання Даних:** регулярне резервне копіювання даних дозволяє відновити інформацію в разі її втрати чи пошкодження.

4. Підтримка та Служба Користувачів:

- **24/7 Підтримка:** надійний хостинг надає цілодобову підтримку, що важливо в разі виникнення проблем.

- **Швидка Відповідь:** швидка реакція служби підтримки може суттєво зменшити час відновлення під час неполадок.

5. SEO та Рейтинг Сайту:

- **Позначення пошуковими системами:** Google та інші пошукові системи враховують надійність та швидкість сайту при визначенні його рейтингу.

- **SEO-Оптимізація:** швидкий і доступний сайт може позитивно впливати на SEO та позначатися високим рейтингом у пошукових системах.

6. Масштабованість:

- **Зростання Відвідувачів:** надійний хостинг повинен забезпечити можливість масштабування вашого сайту відповідно до зростання трафіку.

- **Ефективне Використання Ресурсів:** вибір плану хостингу, який можна легко модифікувати, коли це необхідно.

7. Аналітика та Моніторинг:

- **Інструменти Аналітики:** багато хостинг-постачальників надають інструменти аналітики та моніторингу, які допомагають відстежувати ефективність сайту.

- **Сповіщення про Проблеми:** оповіщення про будь-які проблеми або аномалії в роботі сайту.

Враховуючи ці фактори при виборі хостингу, ви створюєте основу для успішного та стійкого існування вашого особистого сайту перекладача в Інтернеті.

Реєстрація доменного імені та його підключення до хостингу є важливими етапами в створенні вашого веб-сайту.

Нижче наведено інструкції для виконання цих завдань:

1. Реєстрація Доменного Імені:

• Крок 1: Вибір Домену:

- Виберіть коротке, легко запам'ятовуване та легко вимовляється доменне ім'я.

- Врахуйте вашу галузь діяльності та наміри з сайтом.

• Крок 2: Перевірка Доступності:

- Використовуйте інструменти реєстратора доменів для перевірки доступності вибраного імені.

• Крок 3: Вибір Реєстратора:

- Виберіть надійного реєстратора доменів (наприклад, GoDaddy, Namecheap, Google Domains тощо).

• Крок 4: Реєстрація:

- Створіть обліковий запис на обраному реєстраторі та виконайте процедуру реєстрації домену.

- Заповніть обов'язкові поля, такі як контактна інформація.

• Крок 5: Оплата:

- Виберіть термін реєстрації та здійсніть оплату за допомогою вибраного методу.

• Крок 6: Підтвердження:

- Після оплати отримайте підтвердження реєстрації та інформацію про ваш домен.

2. Підключення Домену до Хостингу:

• Крок 1: Вибір Хостингу:

• Виберіть хостинг-постачальника, який відповідає вашим потребам та бюджету.

• Крок 2: Купівля Хостинг-пакету:

• Зареєструйтеся на вибраному хостингу та купіть план, який вам підходить.

• Крок 3: Отримання Назв Серверів:

• В профілі хостингу отримайте інформацію про назви серверів (nameservers).

• Крок 4: Зміна Назв Серверів:

• Увійдіть на сайт реєстратора домену та змініть налаштування DNS, вказавши отримані назви серверів від хостингу.

• Крок 5: Очікування Змін:

• Зміни DNS можуть зайняти деякий час. Після зміни очікуйте, поки домен не буде повністю підключений до хостингу.

• Крок 6: Перевірка Підключення:

• Використовуйте інструменти перевірки стану DNS, щоб переконатися, що домен успішно підключений до хостингу.

3. Підготовка до Створення Сайту:

• Крок 1: Встановлення CMS (за бажанням):

• Якщо ви плануєте використовувати систему управління контентом (CMS), встановіть її на свій хостинг.

• Крок 2: Налаштування Електронної Пошти (опціонально):

• Налаштуйте електронну пошту на хостингу, якщо це необхідно для вашого веб-сайту.

Тепер ваш домен успішно зареєстрований і підключений до хостингу, і ви готові розпочати створення свого особистого сайту перекладача.

Визначення та Тестування Сумісності з Різними Браузерами:

1. Визначення Сумісності:

Сумісність веб-сайту з різними браузерами означає, що сайт виглядає та працює однаково добре на різних веб-переглядачах.

Оскільки різні браузері мають різні реалізації стандартів веб-технологій, важливо переконатися, що ваш сайт функціонує правильно на них усіх.

2. Важливість Сумісності:

- **Користувацький Досвід:** забезпечення приємного досвіду для користувачів, незалежно від їхнього вибору браузера.
- **SEO-Оптимізація:** впливає на рейтинг сайту в пошукових системах, оскільки вони враховують сумісність та швидкість завантаження.
- **Збереження Репутації:** не сумісний веб-сайт може вразити репутацію бренду та призвести до втрати відвідувачів.

3. Етапи Тестування Сумісності:

3.1. Визначення Цільових Браузерів:

- Визначте список браузерів, які ви хочете підтримувати. Зазвичай, це Internet Explorer, Google Chrome, Mozilla Firefox, Safari, Microsoft Edge тощо.

3.2. Перевірка Стандартів:

- Впевніться, що ваш веб-сайт дотримується стандартів W3C та HTML/CSS.

3.3. Кросбраузерне Тестування:

- Тестування веб-сайту на різних браузерах для перевірки відображення та функціональності.
- Використовуйте онлайн-інструменти або локальні середовища для кросбраузерного тестування.

3.4. Резервне Тестування:

- Перевірка сумісності на браузерах попередніх версій та рідкісних переглядачах.

3.5. Розробка з Використанням CSS Prefixes:

- Використовуйте вендорні префікси у CSS для того, щоб забезпечити сумісність з різними браузерами.

3.6. Перевірка JavaScript та AJAX:

- Переконайтеся, що всі скрипти та AJAX-запити працюють на різних браузерах без помилок.

3.7. Адаптивний тест на Різних Роздільних Здатностях:

- Враховуйте адаптивність вашого веб-сайту на різних роздільних здатностях екрану для мобільних пристроїв та планшетів.

4. Інструменти для Тестування:

- **BrowserStack:** дозволяє тестувати на різних браузерях та пристроях.
- **CrossBrowserTesting:** надає інтерактивні можливості тестування на різних браузерях.
- **Sauce Labs:** для автоматизованого кросбраузерного тестування.

5. Отримання Зворотнього Зв'язку:

- Запитайте відвідувачів про їхні враження від веб-сайту та про можливі проблеми на різних браузерах.

6. Корекція та Оптимізація:

- Виправлення виявлених проблем та оптимізація коду для покращення сумісності.

Важливо забезпечити повну сумісність вашого веб-сайту з різними браузерами, щоб забезпечити високий ступінь користувацького задоволення та відповідати стандартам веб-розробки.

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Опрацюйте теоретичний блок практичної роботи. Ознайомтесь з алгоритмом та принципами забезпечення адаптивності та кросбраузерності сайтів.

Завдання 2. Користуючись сервісом **BrowserStack**, протестуйте створений вами сайт на відповідність вимогам адаптивності та кросбраузерності.

Завдання 3. Створіть, та надішліть на електронну адресу викладача звіт про виконання практичної роботи.

Вимоги до оформлення звіту про виконану роботу

1. Звіт оформити у вигляді документу .doc, docx.
2. Документ має бути названо за зразком: «пр_27_28_ІІ_шифр групи».
3. Документ має містити таку інформацію:
  - ✓ Тему, мету практичної роботи.
  - ✓ Активне покликання на розроблений вами сайт перекладача.
  - ✓ Скрін-шоти про тестування сайту сервісом BrowserStack.
  - ✓ Скрін-шоти мобільної версії проєктованого вами сайту.
  - ✓ Короткі лаконічні відповіді на контрольні запитання.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Яка важливість вибору надійного та швидкого хостингу для особистого сайту перекладача?
2. Які можливі наслідки може мати ненадійний хостинг для веб-сайту перекладача?
3. Які етапи включає в себе реєстрація доменного імені та підключення його до хостингу?
4. Чому важливо дотримуватися стандартів W3C та HTML/CSS при розробці веб-сайту?
5. Які кроки ви підпорядковуєте для тестування сумісності веб-сайту з різними браузерами?
6. Як можна використовувати вендорні префікси у CSS для забезпечення сумісності з різними браузерами?
7. Які інструменти можна використовувати для кросбраузерного тестування веб-сайту?
8. Чому важливо враховувати адаптивність веб-сайту для різних роздільних здатностей екранів?
9. Як ви можете переконатися, що JavaScript та AJAX працюють на різних браузерах без помилок?
10. Як важливо отримувати зворотній зв'язок від користувачів щодо сумісності веб-сайту з різними браузерами?
11. Які кроки ви підпорядковуєте для корекції та оптимізації веб-сайту після виявлення проблем сумісності?
12. Які інші аспекти сумісності слід враховувати при розробці та тестуванні веб-сайту для перекладача?

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1

Тема: Світ сучасних інформаційних технологій.

Частина 1. Історія розвитку інформаційних технологій.
Сучасні інформаційні технології та їх класифікація.

(5 балів)

1. Які ключові етапи розвитку інформаційних технологій можна виділити в історії їхнього розвитку?

а) Епоха ручних обчислень, електромеханічні пристрої, поява персональних комп'ютерів.

б) Ера космічних обчислень, винайдення папірусу, епоха кінематографу.

с) Індустріальна революція, атомна ера, динозаври.

2. Що таке «Інтернет речей» (IoT)?

а) Мережа комп'ютерів для виробництва.

б) Зв'язок між людьми через Інтернет.

с) Взаємодія між фізичними об'єктами за допомогою вбудованих сенсорів та з'єднання з Інтернетом.

3. Які основні принципи класифікації інформаційних технологій?

а) Люди, техніка, природа.

б) Апаратне та програмне забезпечення, мережі, бази даних.

с) Сонце, вода, вітер.

4. Яка роль криптографії в інформаційних технологіях?

а) Захист інформації шляхом застосування фізичних бар'єрів.

б) Захист інформації шляхом використання математичних методів шифрування.

с) Використання камер для реєстрації обличчя користувачів.

5. Опишіть, як розвиток інформаційних технологій вплинув на сучасне суспільство. Зазначте як позитивні, так і негативні аспекти цього впливу.

Частина 2. Людина в інформаційному суспільстві. Інформація, повідомлення, дані. Інформаційні процеси та системи.

(3 бали)

6. Що означає термін «інформаційне суспільство»?

- a) Суспільство, де всю інформацію контролює держава.
- b) Суспільство, де інформація відіграє ключову роль у всіх аспектах життя і розвитку.
- c) Суспільство, що використовує винайдені інформаційні технології для стеження за громадянами.

7. Які основні елементи інформаційної системи?

- a) Тільки апаратне забезпечення.
- b) Апаратне та програмне забезпечення, люди, дані та процеси.
- c) Тільки програмне забезпечення.

8. Опишіть виклики та загрози, що стоять перед безпекою інформаційних систем в інформаційному суспільстві. Як можна захистити дані та інформаційні процеси в умовах постійної зміни технологій?

Частина 3. Системи інформаційної безпеки. Пошук інформації іноземною мовою засобами різних пошукових систем та безпека при роботі з ними.

(2 бали)

9. Які основні загрози для інформаційної безпеки при роботі з пошуковими системами?

---

10. Розгляньте приклади використання соціальних мереж як джерела інформації. Як можна забезпечити безпеку під час використання соціальних мереж для пошуку інформації?

Частина 4. Аналітико-синтетичне опрацювання іншомовних документів засобами ІКТ.

(2 бали)

11. Які основні етапи аналітико-синтетичного опрацювання іншомовних документів?

- a) Тільки синтез.
- b) Аналіз та синтез.
- c) Лінгвістичний аналіз.
- d) Структурний аналіз.

12. Наведіть конкретний приклад використання інформаційно-комунікаційних технологій для аналізу іншомовних документів у великих корпораціях або державних установах.

- a) Аналіз електронних листів для внутрішнього спілкування; Забезпечення конфіденційності даних та безпеки.
- b) Використання машинного навчання для прогнозування ринкових тенденцій; Збільшення ефективності прийняття управлінських рішень.
- c) Опрацювання паперових документів у ручному режимі; Зниження вартості використання технологій.
- d) Використання соціальних мереж для реклами; Збільшення популярності бренду.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2

Тема: Редагування і форматування письмових перекладів.

Частина 1. Вільно поширювані текстові редактори. Їх порівняльна характеристика.

(3 бали)

1. Які ключові особливості вільно поширюваних текстових редакторів, таких як Emacs і Vim, можуть полегшити або ускладнити процес форматування текстів перекладу порівняно з комерційними аналогами?

---

2. Які переваги та недоліки використання вільно поширюваних текстових редакторів, таких як Atom, Sublime Text та VSCode, можна врахувати при форматуванні тексту перекладів у порівнянні з класичними консольними редакторами, наприклад, Nano або Emacs?

---

3. Яка роль та важливість спільноти користувачів у виборі вільнопоширюваних текстових редакторів для перекладу, і чому це може впливати на ефективність та зручність роботи перекладачів у порівнянні з іншими редакторами?

Частина 2. Виконання перекладу та його редагування у середовищі редактора Microsoft Word.

(3 бали)

4. Які стратегії та інструменти використовуються при виконанні перекладу та його редагуванні в середовищі редактора Microsoft Word для забезпечення якості та точності перекладу?

---

5. Як можна оптимізувати робочий процес перекладу й редагування у Microsoft Word з використанням вбудованих функцій та додаткових інструментів для зручності перекладачів та редакторів?

---

6. Як використання стилів форматування, мовних перевірок та інших функцій Microsoft Word може сприяти уніфікації та поліпшенню структури та якості перекладу в редакційному процесі?

Частина 3. Виконання перекладу та його редагування у середовищі редактора Microsoft Word з використанням формул і таблиць.

(Збали)

7. Як можна оптимізувати використання таблиць у Microsoft Word під час перекладу та редагування для забезпечення якісної організації та візуальної ясності у технічних або наукових текстах?

---

8. Як форматування формул та використання таблиць може вплинути на сприйняття та зрозумілість перекладу, зокрема в умовах, коли комунікація інформації є важливою для кінцевого користувача?

---

9. Як впливає використання формул у процесі перекладу та редагування у Microsoft Word на точність та консистентність технічних перекладів, особливо в сферах, де математика чи науковий контент має ключове значення?

Частина 4. Виконання перекладу у середовищі редактора Microsoft Word з використанням графічних об'єктів і гіперпосилань.

(3 бали)

10. Як використання графічних об'єктів у процесі перекладу у Microsoft Word впливає на ефективність передачі контексту та змісту, зокрема у випадках, коли важливий візуальний елемент?

---

11. Як гіперпосилання допомагають у підтримці зв'язків між різними частинами перекладу та як це може полегшити навігацію та редагування документа для перекладача?

---

12. Як можливість вставки та форматування графічних об'єктів у Microsoft Word допомагає у створенні професійного вигляду перекладу та полегшує роботу з текстом, де графіка є важливою складовою?

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 3

Тема: Редагування усних перекладів.

Частина 1. Використання спеціалізованого програмного забезпечення для створення конспекту оригінального усного тексту.

(3 бали)

1. Як використання графічних об'єктів у процесі перекладу в Microsoft Word може вплинути на адаптацію контенту для різних культур та сприйняття аудиторії, зокрема у випадках інтернаціоналізації документації?

---

2. Як гіперпосилання в перекладі сприяють навігації та зручності читання, особливо в ситуаціях, коли текст має багато взаємозв'язаних частин чи термінів?

---

3. Як вирішувати потенційні труднощі під час перекладу документації, що включає графіку та гіперпосилання, з метою забезпечення якості перекладу та збереження інтегритету візуальних елементів?

Частина 2. Програмне забезпечення для фіксації усних перекладів способом аудіозапису.

(3 бали)

4. Як програмне забезпечення для фіксації усних перекладів з використанням аудіозапису допомагає удосконалити якість та точність усних перекладів, і які функції в цьому контексті є особливо важливими?

---

5. Як можливості аналізу та обробки аудіоданих у програмному забезпеченні для фіксації усних перекладів сприяють підвищенню ефективності та швидкості перекладу, зокрема в ситуаціях з великою кількістю мовних виразів та варіантів?

---

6. Як програмне забезпечення для аудіозапису усних перекладів враховує і забезпечує конфіденційність та безпеку інформації, особливо у випадках, коли обговорюються конфіденційні або чутливі дані?

Частина 3. Програмне забезпечення для створення скрипту у подальшому виконанні перекладу.

(4 бали)

7. Як програмне забезпечення для створення скриптів у перекладацькому контексті може підвищити продуктивність та якість перекладів, забезпечуючи автоматизацію конкретних завдань чи кроків у процесі перекладу?

---

8. Які основні функціональні можливості має мати програмне забезпечення для створення скриптів, щоб враховувати індивідуальні потреби перекладачів та забезпечувати гнучкість у роботі з текстами різних мов та галузей?

---

9. Як використання скриптів у програмному забезпеченні для перекладу може сприяти стандартизації та уніфікації процесу перекладу, зокрема коли мовна пара чи тип контенту регулярно повторюється?

Частина 4. Програмне забезпечення для редагування аудіосинглу.

(3 бали)

10. Як програмне забезпечення для редагування аудіосигналу може вплинути на якість та звучання музичного або вокального матеріалу, зокрема які основні функції сприяють покращенню акустичних характеристик?

---

11. Як програми для редагування аудіосинглів враховують тенденції сучасної аудіоіндустрії, такі як обробка звуку в режимі реального часу та використання штучного інтелекту для автоматизації деяких аспектів обробки?

---

12. Як використання програмного забезпечення для редагування аудіосигналу може сприяти креативному підходу та індивідуальному звучанню музичних творів, зокрема при врахуванні унікальних вимог виконавців чи продюсерів?

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 4

**Тема: Створення презентаційних матеріалів перекладу.
(12 бали)**

1. Як програмне забезпечення для створення презентаційних матеріалів у перекладацькому контексті може сприяти зручному та ефективному представленню перекладів, зокрема враховуючи можливість вставки мовних елементів та зображень?

---

2. Які інноваційні можливості програм для створення презентацій допомагають перекладачам надавати перекладам візуальну інформаційну підтримку та чи є спеціальні функції, які полегшують переклад технічних або спеціалізованих тем?

---

3. Як використання розширених функцій MS PowerPoint, таких як анімація, мастер-слайди та інші ефекти, може підвищити ефективність та виразність презентацій перекладу, особливо при спробі передати мовний контент та культурні аспекти?

---

4. Як програмне забезпечення MS PowerPoint дозволяє інтегрувати мовні елементи та переклади в презентаційний матеріал з оптимальною видимістю та логічністю, зокрема в умовах мультимовних презентацій чи презентацій для аудиторій різних культур?

---

5. Як інтерактивний плакат може збагатити презентацію матеріалів перекладу та які технологічні засоби можна використовувати для створення взаємодії та залучення аудиторії до цифрового середовища?

---

6. Як програмне забезпечення для створення скриптів у перекладацькому контексті може підвищити продуктивність та якість перекладів, забезпечуючи автоматизацію конкретних завдань чи кроків у процесі перекладу?

---

7. Як програмне забезпечення для створення інтерактивних плакатів допомагає вирішувати проблеми перекладу, зокрема в інтерактивному форматі, і як воно підтримує мовні аспекти та культурні особливості в контексті цифрової презентації?

---

8. Як використання хмарного сервісу Prezi.com.ua дозволяє створювати інтерактивні онлайн презентації з високим ступенем взаємодії та як це може полегшити процес навчання або комунікації, зокрема в перекладацькому відношенні?

---

9. Як функції та можливості Prezi.com.ua підтримують створення багатомовних та культурно адаптованих презентацій, забезпечуючи ефективний переклад та інтерактивність для різних глядачів чи аудиторій?

---

10. Як використання хмарного середовища Padlet сприяє колективній взаємодії та співпраці в створенні презентаційних матеріалів, забезпечуючи ефективний обмін ідеями та зручний доступ до ресурсів для всієї команди?

---

11. Які функції Padlet дозволяють створювати динамічні та взаємодійні презентаційні матеріали, які відображають різні точки зору та сприяють різносторонньому розгляду теми, зокрема в умовах колективного перекладу чи командної роботи?

---

12. Які інструменти та можливості Concept Board спрощують взаємодію між учасниками при створенні колективних презентацій та як це допомагає у вирішенні викликів, пов'язаних із забезпеченням якості та зручності під час групового перекладу?

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 5

Тема: Хмарні сервіси візуального представлення автоматизованого перекладу.

(10 бали)

1. Як використання хмари тегів у сучасних засобах мережевої візуалізації тексту перекладу допомагає відобразити ключові теми та концепції, що сприяють кращому розумінню та інтерпретації перекладу?

---

2. Як хмара тегів може вплинути на зручність інтерактивної роботи з текстом перекладу, забезпечуючи ефективний пошук та організацію інформації, особливо у великих обсягах текстового матеріалу?

---

3. Як хмара тегів впливає на визначення пріоритетів та організацію тексту перекладу, і чи є конкретні приклади, коли цей інструмент допоміг покращити загальну читабельність та структурованість перекладу?

---

4. Як використання ментальних карт може допомогти перекладачам у створенні опорного конспекту, що дозволяє систематизувати та інтегрувати ключову інформацію, особливо у великих та складних текстах для перекладу?

---

5. Як ментальні карти можуть підтримувати процес аналізу та взаємодії з різними мовними аспектами, такими як термінологія, граматика та стиль, та як це впливає на якість та послідовність перекладу?

---

6. Чи можуть перекладачі використовувати ментальні карти як інструмент для спрощення складного та творчого процесу перекладу, зокрема як це може сприяти швидкості та точності перекладу у різних лінгвістичних відомостях?

---

7. Як використання хмарних сервісів для створення та адміністрування особистого сайту може полегшити взаємодію перекладача з його аудиторією?

---

8. Які основні функції та можливості хмарних сервісів для створення сайту можуть допомогти перекладачам в управлінні та представленні їхніх перекладацьких послуг, включаючи можливості вивчення портфоліо та надання інформації про мовні пари та спеціалізації?

---

9. Як хмарні сервіси допомагають перекладачам в управлінні та оновленні вмісту їхнього сайту, зокрема як це може полегшити публікацію нових перекладів, портфоліо чи іншого контенту?

---

10. Які стратегії та підходи використовуються для забезпечення кросбраузерності веб-сайту, і як це може вплинути на користувачів, які використовують різні браузери та пристрої?

Рекомендовані джерела інформації

---

1. Буйницька, О.П. (2012). Інформаційні технології та технічні засоби навчання. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури.
2. Грицунов, О.В. (2010). Інформаційні системи та технології: навч. посіб. для студентів за напрямом підготовки «Транспортні технології». Х.: ХНАМГ.
3. Гуржій, А.М., Поворознюк, Н.І., Самсонов, В.В. (2007). Інформатика та інформаційні технології: Підручник для учнів професійно-технічних закладів. Харків: ООО «Компанія СМІТ».
4. Дарчук, Н.П. (2008). Комп'ютерна лінгвістика (автоматичне опрацювання тексту). К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет".
5. Хатіашвілі, Х.А., Амiredжібі, Н.М. (2010). До питання про машинний переклад і функціонування електронних словників. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Natural/Vdpu/Movozn/2010_16/article/56.pdf
6. Ковальчук, І.М. (2015). Основи інформаційної безпеки: підручник. К.: Центр учбової літератури.
7. Сидоров, І.І., & Мельник, Л.О. (2013). Моделі та методи прийняття рішень в умовах нечіткості: навчальний посібник. К.: Вид-во НАУ.
8. Шаповал, В.В. (2018). Інформаційні технології в освіті: теорія і практика. К.: Академія.
9. Яковлєв, В.С. (2009). Комп'ютерні мережі та інтернет: підручник. К.: Техніка.
10. Іванова, А.О. (2011). Інтерактивні технології в сучасній освіті. Науковий вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, (950), 116–121.
11. **Велика чи мала літера? Словник-довідник.** (2004). Київ. URL: <http://www.velyka-chy-mala-litera.wikidot.com>
12. **Волошин, В.Г.** (2004). Комп'ютерна лінгвістика: Навчальний посібник. Суми: ВТД "Університетська книга".
13. **Грязнухіна, Т.О.** (2001). Система багатомовного машинного перекладу. *Мовознавство*, 5.
14. **Дарчук, Н.П.** (2008). Комп'ютерна лінгвістика (автоматичне опрацювання тексту). Київ: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет".

15. **Знаки УДК.** (Без дати). *Рубрикатор УДК.* URL: <http://tme.umo.edu.ua/udk9.htm>
16. **Інформаційні технології у викладанні іноземних мов.** (Без дати). *Сучасні підходи та інноваційні тенденції у викладанні іноземних мов, КІІІ.* URL: <http://interconf.fl.kpi.ua/ru/node/1194>
17. **Карпіловська, Є.А.** (1996). Машинні версії традиційних словників як основа для укладання комп'ютерних словників і тезаурусів. *Мовознавство*, 4-5.
18. **Ковтуненко, Л.С.** (1996). Комп'ютерні аспекти лексикографічних систем. *Мовознавство*, 4-5.
19. **Партико, З.В.** (2008). Прикладна і комп'ютерна лінгвістика: Вступ до спеціальності. Львів: Афіша.
20. **Селіванова, О.О.** (2011). *Лінгвістична енциклопедія.* Полтава: Довкілля-К.
21. **Чрділелі, Т.В., Кожемяченко, Н.В., Ю.Г. Хохлов.** (2010). Інформаційні технології у мовознавчих студіях. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/newtech/2010_1/articles/2-8.pdf
22. **Burbules, N.C.; Callister, T.A., Jr.** (2000). *Watch IT: The Risks and Promises of Information Technologies for Education.* Boulder: Westview Press.
23. **Rehm, Georg, Uszkoreit, Hans.** (2013). Unlimited Understanding: A Europe Without Language Barriers. *INFOtheca - Journal of Informatics & Librarianship*, 14(1), 3.
24. **Warmkessel, Marjorie M.** (1994). The Language of Information Technology: Accessibility in the Information Society. Paper presented at the Annual Meeting of the Speech Communication Association (80th, New Orleans, LA, November 21). URL: <http://www.eric.ed.gov/contentdelivery/servlet/ERICServlet?accno=ED380055>

КИРИЛЕНКО Валерій Вадимович, кандидат психологічних наук, доцент кафедри методики навчання іноземних мов Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

КИРИЛЕНКО Неля Михайлівна, кандидат педагогічних наук, викладач-методист, старший викладач, завідувачка кафедри інформатики та інформаційних технологій в освіті Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж».

КРИЖАНОВСЬКИЙ Андрій Іванович, кандидат педагогічних наук, викладач-методист, старший викладач кафедри інформатики та інформаційних технологій в освіті Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж».

МЕДВЕДЄВ Роман Петрович, магістр професійної освіти (комп'ютерні технології), фахівець з комп'ютерних технологій в управлінні та навчанні, викладач кафедри інформатики та інформаційних технологій в освіті Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж».

Навчальне видання

**В. КИРИЛЕНКО, Н. КИРИЛЕНКО,
А. КРИЖАНОВСЬКИЙ, Р. МЕДВЕДЄВ**

**ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПЕРЕКЛАДАЦЬКІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ**

навчально-методичний посібник

УДК 81'25:004.7(075.8)

I-74

Інформаційні технології в перекладацькій діяльності / В. Кириленко, Н. Кириленко, А. Крижановський, Р. Медведєв – Вінниця: друкарня «Діло», 2023, 416с.

Технічний редактор: *Р.П. Медведєв*
Комп'ютерна верстка та дизайн: *І.М. Бабійчук*
Дизайн обкладинки: *Н. М. Кириленко*

Підписано до друку 14.12. 2023 р.

Формат 60х84/16.

Папір офсетний.

Друк цифровий

Друк.арк.16,5. Умов. друк.арк.

Обл.-вид. арк. 17,3

Наклад 10 прим.

Зам № 7554

Віддруковано з оригіналів замовника

ФОП Корзун Д.Ю.

21034, м.Вінниця, вул. Немирівське шосе, 62а

Тел.: 0 (800) 33-00-90, (096) 97-30-934, (093) 89-13-852. e-mail: info@tvoru.com.ua

<http://www.tvoru.com.u>